

Τ.Ε.Ι ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ: ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ:

Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΟΤΑ.
ΟΙ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΣΠΑΡΤΗΣ ΚΑΙ ΟΙΤΥΛΟΥ.

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΘΩΜΑΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

ΟΙ ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ: ΠΑΝΑΓΑΚΟΥ ΦΛΩΡΕΝΤΙΑ

ΜΑΥΡΟΕΙΔΟΓΓΟΝΑ ΙΩΑΝΝΑ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 31/3/2008

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εργασία φέρει τον τίτλο "Η Ανάπτυξη Τουριστικής Πολιτικής από τους ΟΤΑ. Οι περιπτώσεις των Δήμων Σπάρτης και Οιτύλου" και έχει σκοπό να παρουσιάσει την υπάρχουσα κατάσταση στους Δήμους Σπάρτης και Οιτύλου και σαφώς τις δυνατότητες που υπάρχουν για περαιτέρω ανάπτυξη στον τομέα του τουρισμού.

Στη γενική διάρθρωσή της η εργασία μας, χωρίζεται σε δύο μέρη.

Το πρώτο μέρος αναφέρεται σε γενικά στοιχεία σχετικά με τον Τουρισμό, τις αρμοδιότητές του, τα μέσα χρηματοδότησης και υλοποίησης των τουριστικών σχεδίων κλπ.

Στο δεύτερο μέρος κάνουμε μια ανάλυση παρουσιάζοντας τη ταυτότητα των Δήμων Σπάρτης και Οιτύλου, την τουριστική προσφορά των Δήμων και πιο συγκεκριμένα τους τύπους τουρισμού που βρίσκονται σε ανάπτυξη, την συμβολή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην τουριστική ανάπτυξη των Δήμων, την συμβολή της τοπικής αυτοδιοίκησης στην Αστική ανάπτυξη των Δήμων, την παρουσίαση και ανάλυση ερωτηματολογίου, τις Δυνατότητες Τουριστικής ανάπτυξης των Δήμων και τέλος, τα συμπεράσματα και τα αποτελέσματα από όλη την μελέτη.

Αναλυτικά η δομή.

Για το πρώτο μέρος.

Το 1^ο κεφάλαιο αρχίζει με μια εισαγωγή στον τουρισμό και το ρόλο που κατέχει η Τοπική Αυτοδιοίκηση στον τομέα του τουρισμού. Επιπλέον αναφέρεται στις αρμοδιότητες του τουρισμού, το αντικείμενο της Τουριστικής πολιτικής, τους φορείς Τουριστικής πολιτικής στο σύγχρονο κράτος, το τελικό σκοπό της Τουριστικής πολιτικής, τα πλεονεκτήματα του τουρισμού κλπ.

Για το δεύτερο μέρος.

Το 2^ο κεφάλαιο αναφέρεται στην παρουσίαση της ταυτότητας των Δήμων Σπάρτης και Οιτύλου. Δηλαδή παρουσιάζουμε τα οικονομικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού τους (Πρωτογενής-Δευτερογενής-Τριτογενής Τομείς), τις Υποδομές και τη ποιότητα ζωής αυτών, τα οργανογράμματα των Δήμων, το Προσωπικό τους με βάση τον Ο.Ε.Υ. κλπ. Επίσης παραθέτουμε ένα ερωτηματολόγιο ώστε να καταγράψουμε την γνώμη των δημοτών σχετικά με την επαρκή ή όχι επίτευξη των στόχων των δύο Δήμων.

Το 3^ο κεφάλαιο αναφέρεται στον Τουρισμό των Δήμων Σπάρτης και Οιτύλου. Πιο συγκεκριμένα, αρχικά θα αναφερθούμε στον τουρισμό ως αναπτυξιακή προτεραιότητα και στα χαρακτηριστικά του εγχώριου τουρισμού γενικά και στη συνέχεια στην Τουριστική Προσφορά των Δήμων Σπάρτης και Οιτύλου που περιλαμβάνει: Ξενοδοχειακά καταλύματα, Camping`s, Καφετέριες, Μπάρ κλπ. Ακόμα θα παρουσιάσουμε τους τύπους τουρισμού που αναπτύσσονται στους ανωτέρω Δήμους και τέλος, θα αναφερθούμε και θα αναλύσουμε τη Συμβολή της Τοπικής αυτοδιοίκησης στην Τουριστική Ανάπτυξη των Δήμων που περιλαμβάνει την ύπαρξη τουριστικού γραφείου στους Δήμους και τις ενέργειες που έχουν κάνει για προβολή και διαφήμισή τους, όπως και την συμβολή των Δήμων αυτών στην Αστική Ανάπτυξη των περιοχών αυτών.

Το 4^ο κεφάλαιο αναφέρεται στην έρευνα που θα ακολουθήσει με τη μορφή ερωτηματολογίου, σε διάφορες επιχειρήσεις των δύο Δήμων με στόχο να αποσπάσουμε την άποψη των άμεσων φορέων τουρισμού για την υπάρχουσα κατάσταση στον τουρισμό αλλά και το τι πιστεύουν οι ίδιοι ότι θα ωφελήσει τους Δήμους για την ανάπτυξη του τουρισμού τους.

Το 5^ο κεφάλαιο αναφέρεται στις Δυνατότητες Ανάπτυξης Τουριστικής Πολιτικής των Δήμων που εξετάζουμε. Αρχικά θα παρουσιάσουμε τους πόρους χρηματοδότησης και στη συνέχεια θα παρουσιάσουμε γενικές προτάσεις που αφορούν τη Ξενοδοχειακή υποδομή (όσον αφορά δηλαδή την ποιοτική αναβάθμιση) και συνέχεια προτάσεις από τον κάθε Δήμο που θα αποτελέσουν τη κινητήρια δύναμη για την Τουριστική ανάπτυξή τους.

Τέλος, το 6^ο και τελευταίο κεφάλαιο της πτυχιακής μας εργασίας είναι ο συνδυασμός της Σύγκρισης και των τελικών Συμπερασμάτων για όλη τη μελέτη μεταξύ των δύο Δήμων, Σπάρτης και Οιτύλου. Ακολουθούν παραρτήματα και οι πηγές της εργασίας μας από τη βιβλιογραφία και το διαδίκτυο.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος.....σελ.9
Εισαγωγή.....σελ.10-11

Α` ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

1. ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....σελ.12
1.1. Εισαγωγή.....σελ.13-15
1.2. Αρμοδιότητες.....σελ.16
1.3. Μέσα.....σελ.17
1.4. Τύποι Τουρισμού.....σελ.18-19
1.5. Αντικείμενο Τουριστικής Πολιτικής και βασικά χαρακτηριστικά της.....σελ.19-21
1.6. Σημασία Τουρισμού σαν Κλάδος Οικονομικής Δραστηριότητας.....σελ.21
1.7. Τουριστική πολιτική βασισμένη σε τουριστικές αξίες που εκφράζουν τουριστικές ανάγκες ή επιθυμίες.....σελ.22-23
1.8. Φορείς Τουριστικής Πολιτικής στο σύγχρονο κράτος.....σελ.23-25
1.9. Τελικός σκοπός της Τουριστικής Πολιτικής.....σελ.25-26
1.10. Ανάγκη εκσυγχρονισμού της Τουριστικής Πολιτικής.....σελ.26-27
1.11. Πλεονεκτήματα Τουρισμού.....σελ.27-28
1.12. Η Τοπική Κοινωνία και τρόποι ανάπτυξής της.....σελ.29

Β' ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΣΠΑΡΤΗΣ ΚΑΙ ΟΙΤΥΛΟΥ

2. Γενικά στοιχεία του Δήμου Σπάρτης.....σελ.30	σελ.30
2.1. Η Σπάρτη και η Ιστορία της.....σελ.31-34	σελ.31-34
2.2. Ιστορική εξέλιξη.....σελ.35	σελ.35
2.3. Γενικά στοιχεία της περιοχής.....σελ.35-36	σελ.35-36
2.4. Ταυτότητα του Δήμου Σπάρτης.....σελ.37	σελ.37
2.5. Πληθυσμιακή εξέλιξη.....σελ.37-38	σελ.37-38
2.6. Οικονομικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού.....σελ.39	σελ.39
2.6.1. Πρωτογενής Τομέας.....σελ.40	σελ.40
2.6.2. Δευτερογενής Τομέας.....σελ.40	σελ.40
2.6.3. Τριτογενής Τομέας.....σελ.40	σελ.40
2.7. Κοινωνική υποδομή.....σελ.41-43	σελ.41-43
2.8. Υποδομές και ποιότητα ζωής.....σελ.43-44	σελ.43-44
2.9. Διοικητική υποδομή.....σελ.44-45	σελ.44-45
2.10. Ύδρευση–Αποχέτευση–Υπηρεσία Καθαριότητας.....σελ.46-47	σελ.46-47
2.11. Το Οργανόγραμμα του Δήμου Σπάρτης.....σελ.48	σελ.48
2.12. Το προσωπικό του Δήμου με βάση τον Ο.Ε.Υ.....σελ.49-50	σελ.49-50
2.13. Οικονομική παρακολούθηση του Δήμου.....σελ.51	σελ.51
2.14. Η γνώμη των δημοτών και οι απαντήσεις του ερωτηματολογίου.....σελ.52-54	σελ.52-54
2.15. Ανάλυση S.W.O.T.....σελ.55-57	σελ.55-57
2.16. Ο ΔΗΜΟΣ ΟΙΤΥΛΟΥ.....σελ.58	σελ.58
2.16.1. Η Μάνη και η Ιστορία της.....σελ.58-59	σελ.58-59
2.17. Γενικά στοιχεία του Δήμου Οιτύλου.....σελ.60	σελ.60
2.18. Ιστορική εξέλιξη.....σελ.60-61	σελ.60-61

2.19. Πληθυσμιακή εξέλιξη.....	σελ.62
2.20. Οικονομικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού.....	σελ.62-63
2.21. Κοινωνική υποδομή.....	σελ.64-65
2.22. Υποδομές και ποιότητα ζωής.....	σελ.65
2.23. Ύδρευση–Αποχέτευση–Υπηρεσία Καθαριότητας.....	σελ.66
2.24. Το Οργανόγραμμα του Δήμου Οιτύλου	σελ.67-68
2.25. Το προσωπικό του Δήμου με βάση τον Ο.Ε.Υ.....	σελ.69-70
2.26. Οικονομική παρακολούθηση του Δήμου.....	σελ.71
2.27. Η γνώμη των δημοτών και οι απαντήσεις του ερωτηματολογίου.....	σελ.72-73
2.28. Ανάλυση S.W.O.T.....	σελ.74-75

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΙ ΣΠΑΡΤΗΣ ΚΑΙ ΟΙΤΥΛΟΥ

3. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣ ΣΠΑΡΤΗΣ.....	σελ.76
3.1. Ο Τουρισμός ως Αναπτυξιακή Προτεραιότητα.....	σελ.77
3.2. Εγχώριος Τουρισμός.....	σελ.78-79
3.3. Η Τουριστική Προσφορά στο Δήμο Σπάρτης.....	σελ.80
3.3.1. Ξενοδοχειακά Καταλύματα.....	σελ.80
3.3.2. Camping’s.....	σελ.81
3.3.3. Εστιατόρια-Καφέ Εστιατόρια-Ταβέρνες-Ψαροταβέρνες.....	σελ.81
3.3.4. Καφέ μπάρ-μπάρ-Καφετέριες.....	σελ.82
3.3.5. Αναψυκτήρια-Φαστ φουντ.....	σελ.82
3.3.6. Καφεζαχαροπλαστεία-Καφεγαλακτοκομεία.....	σελ.83
3.3.7. Μεζεδοπωλεία-Ουζερί	σελ.83

3.3.8. Πιτσαρίες.....σελ.83	σελ.83
3.3.9. Ψητοπωλεία-Ψησταριές.σελ.83	σελ.83
3.3.10. Ενοικιάσεις αυτοκινήτων.....σελ.84	σελ.84
3.3.11. Αφίξεις–Διανυκτερεύσεις Αλλοδαπών τουριστών στη Σπάρτη κατά τα έτη 2002-2003.....σελ.84	σελ.84
3.3.12. Πληρότητα Ξενοδοχειακών Καταλυμάτων στη Σπάρτη κατά τους μήνες του 2004.....σελ.85-89	σελ.85-89
3.3.13. Αφίξεις–Διανυκτερεύσεις Αλλοδαπών τουριστών στο Δήμο Σπάρτης κατά τα έτη 2005-2006.....σελ.90-91	σελ.90-91
3.4. Η διαμονή στη Σπάρτη.....σελ.92	σελ.92
3.5. Η διασκέδαση στη Σπάρτη.....σελ.92-93	σελ.92-93
3.6. Η αγορά της Σπάρτης.....σελ.93	σελ.93
3.7. Τα αξιοθέατα της Σπάρτης.....σελ.94	σελ.94
3.8. Το Περιβάλλον της Σπάρτης.....σελ.95	σελ.95
3.9. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΔΗΜΟΥ ΣΠΑΡΤΗΣ.....σελ.96	σελ.96
3.9.1. Μουσεία.....σελ.96-99	σελ.96-99
3.9.2. Μοναστήρια.....σελ.99-104	σελ.99-104
3.9.3. Αρχαιολογικοί χώροι.....σελ.104-111	σελ.104-111
3.10. ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΔΗΜΟΥ ΣΠΑΡΤΗΣ.....σελ.111	σελ.111
3.10.1. Ανάβαση στην κορυφή Ταυγέτου–Προφήτης Ηλίας.....σελ.112	σελ.112
3.10.2. Αναρριχητικό Πάρκο Λαγκάδας–Ταυγέτου.....σελ.113	σελ.113
3.10.3. Ορεινή Ποδηλασία.....σελ.113	σελ.113
3.10.4. Ιστιοπλοΐα.....σελ.114	σελ.114
3.11. Η Συμβολή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Αστική Ανάπτυξη του Δήμου Σπάρτης και συγκεκριμένα στην περιοχή Λάκκα-Ψυχικού.....σελ.115-118	σελ.115-118
3.11.1. Δραστηριότητα του Δήμου στα Καλύβια Σοχάς.....σελ.118	σελ.118
3.12. Σημαντικότητα ανάδειξης και αξιοποίησης αρχαιολογικών μνημείων της περιοχής. Δημιουργία αρχαιολογικού–πολιτιστικού μονοπατιού.....σελ.119	σελ.119

3.13. Η Συμβολή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Τουριστική Ανάπτυξη του Δήμου Σπάρτης.....σελ.119	
3.13.1. Γραφείο Τουρισμού του Δήμου Σπάρτης.....σελ.119	
3.13.2. Ενέργειες του Δήμου Σπάρτης για προβολή και διαφήμιση.....σελ.120	
3.13.3. Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής Νομού Λακωνίας.....σελ.121	
3.13.4. Ενέργειες της Νομαρχιακής Επιτροπής Τουριστικής Προβολής Νομού Λακωνίας για προβολή και διαφήμιση του Δήμου Σπάρτης.....σελ.121	
3.14. Η Τουριστική Προσφορά στο Δήμο Οιτύλου.....σελ.122	
3.14.1. Ξενοδοχειακά Καταλύματα.....σελ.122	
3.14.2. Εστιατόρια-Καφέ Εστιατόρια-Ταβέρνες-Ψαροταβέρνες.....σελ.122	
3.14.3. Καφέ μπάρ- μπάρ-Καφετέριες.....σελ.123	
3.14.4. Αναψυκτήρια-Φαστ φουντ.....σελ.123	
3.14.5. Καφεζαχαροπλαστική-Καφεγαλακτοκομεία.....σελ.123	
3.14.6. Πιτσαρίες.....σελ.123	
3.14.7. Ψητοπωλεία-Ψησταριές.σελ.123-124	
3.15. Αφίξεις–Διανυκτερεύσεις Αλλοδαπών τουριστών τουριστών στο Δήμο Οιτύλου κατά τα έτη 2005-2006.....σελ.124-126	
3.16. Η διαμονή στην Αρεόπολη.....σελ.126-127	
3.17. Η διασκέδαση στην Αρεόπολη.....σελ.127	
3.18. Η αγορά στην Αρεόπολη.....σελ.128	
3.19. Τα αξιοθέατα του Δήμου Οιτύλου.....σελ.128-130	
3.20. Το Περιβάλλον της Αρεόποληςσελ.131	
3.21. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....σελ.131	
3.21.1. Μοναστήρια.....σελ.131-133	
3.21.2. Μουσεία.....σελ.134	
3.21.3. Αρχαιολογικοί χώροι.....σελ.134	
3.22. ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....σελ.135-138	
3.23. Η Συμβολή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Τουριστική Ανάπτυξη του Δήμου Οιτύλου.....σελ.138	

3.23.1. Ενέργειες του Δήμου Οιτύλου για προβολή και διαφήμιση.....σελ.138	
3.24. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΛΑΚΩΝΙΑΣ.....σελ.139	
3.24.1. Πληρότητα Ξενοδοχειακού Δυναμικού στο Νομό Λακωνίας.....σελ.139-140	
3.25. Αφίξεις–Διανυκτερεύσεις Αλλοδαπών–Ημεδαπών τα έτη 2003–2002 στο Νομό Λακωνίας.....σελ.141	
3.25.1. Αφίξεις-Διανυκτερεύσεις Αλλοδαπών-Ημεδαπών 2003-2002 κατά είδος καταλύματος.....σελ.142-145	
3.26. Πληρότητα κλινών στα καταλύματα Ξενοδοχειακού τύπου (πλην κάμπινγκ) κατά Νομό και Είδος/Τάξη καταλύματος για τα έτη 2005 και 2006.....σελ.145-146	

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΈΡΕΥΝΑ ΣΤΟΥΣ ΔΗΜΟΥΣ ΣΠΑΡΤΗΣ ΚΑΙ ΟΙΤΥΛΟΥ

4.1. Παρουσίαση ερωτηματολογίου σε πίνακα του Δήμου Σπάρτης.....σελ.148	
4.2. Ανάλυση ερωτηματολογίου.....σελ.149-150	
4.3. Παρουσίαση ερωτηματολογίου σε πίνακα του Δήμου Οιτύλου.....σελ.151	
4.4. Ανάλυση ερωτηματολογίου.....σελ.152	

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΔΗΜΟΥΣ ΣΠΑΡΤΗΣ ΚΑΙ ΟΙΤΥΛΟΥ

5.1. Πόροι χρηματοδότησης που βοηθούν στην επίτευξη επενδύσεων και ανάπτυξης τουρισμού.....σελ.154	
5.2. Δυνατότητες Ανάπτυξης Τουρισμού στο ΔΗΜΟ ΣΠΑΡΤΗΣ.....σελ.155	
5.3. Ξενοδοχειακή Υποδομή-Προτάσεις για Ποιοτική Αναβάθμιση.....σελ.156	
5.4. Προτάσεις για ανάπτυξη ειδών τουρισμού στο ΔΗΜΟ ΣΠΑΡΤΗΣ.....σελ.157	

5.4.1. Αλλοδαπός τουρισμός.....	σελ.157
5.4.2. Εσωτερικός τουρισμός.....	σελ.157
5.4.3. Ταξίδια μικρή διάρκειας.....	σελ.157
5.4.4. Εναλλακτικός τουρισμός.....	σελ.158
5.4.4.1. Συνεδριακός /Εκθεσιακός Τουρισμός.....	σελ.158
5.4.4.2.Οικοτουρισμός.....	σελ.158
5.4.4.3. Πολιτιστικός τουρισμός.....	σελ.158
5.4.4.4. Θρησκευτικός Τουρισμός.....	σελ.158
5.4.4.5. Αθλητικός τουρισμός.....	σελ.159
5.5. Προτάσεις για γενικότερη ανάπτυξη της τουριστικής πολιτικής στο ΔΗΜΟ ΣΠΑΡΤΗΣ.....	σελ.160-164
5.6. Δυνατότητες Ανάπτυξης Τουρισμού στο ΔΗΜΟ ΟΙΤΥΛΟΥ.....	σελ.164
5.7. Προτάσεις για ανάπτυξη ειδών τουρισμού στο ΔΗΜΟ ΟΙΤΥΛΟΥ.....	σελ.165
5.7.1. Αλλοδαπός τουρισμός.....	σελ.165
5.7.2. Εσωτερικός τουρισμός.....	σελ.165
5.7.3. Θρησκευτικός τουρισμός.....	σελ.165
5.7.4. Αθλητικός τουρισμός.....	σελ.165
5.8. Προτάσεις για γενικότερη ανάπτυξη της τουριστικής πολιτικής στο Δήμο ΟΙΤΥΛΟΥ.....	σελ.166

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΔΥΟ ΔΗΜΩΝ

6.1. Σύγκριση μεταξύ των δύο Δήμων.....	σελ.168-170
- ΤΕΛΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	σελ.171-172
- ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	σελ.173
- ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	σελ.174

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Επίκεντρο της πτυχιακής μας εργασίας αποτελεί η ανάλυση των τουριστικών δυνατοτήτων των Δήμων Σπάρτης και Οιτύλου, του Νομού Λακωνίας και επιπλέον γίνεται μια προσπάθεια επίδειξης τρόπων για την αξιοποίηση και προβολή των δύο Δήμων.

Για την συλλογή των στοιχείων με σκοπό την υλοποίηση της πτυχιακής εργασίας μας ήταν απαραίτητη η συνομιλία με Δημοτικούς υπαλλήλους,ειδικούς συνεργάτες κ.α των Δήμων Σπάρτης και Οιτύλου.

Από τις συνομιλίες μας με αρμόδια όργανα των ΟΤΑ αποκομίσαμε πληροφορίες για τις περιοχές που θα εξετάσουμε, τα είδη τουρισμού που υπάρχουν αναπτυγμένα στους δύο Δήμους, την Τουριστική προσφορά των δύο Δήμων καθώς και Ισολογισμούς και λοιπά στοιχεία για την οικονομική παρακολούθηση αυτών, από τους προϊστάμενους των Οικονομικών Υπηρεσιών των Δήμων μας.

Από την Στατιστική Υπηρεσία αποκομίσαμε και παρουσιάζουμε αριθμούς επισκεπτών στις πόλεις της Σπάρτης και της Αρεόπολης.

Από την ΕΣΥΕ αποκομίσαμε βάσει απογραφών -του 1991 και του 2001- την πληθυσμιακή και ποσοστιαία εξέλιξη των δύο Δήμων του Νομού Λακωνίας, όπως επίσης και στοιχεία για τις διανυκτερεύσεις και αφίξεις αλλοδαπών και ημεδαπών τουριστών στους δύο Δήμους.

Επίσης από τον Κύριο Δημήτρη Σταθόπουλο, ιδιοκτήτη του Menelaion hotel και μέλος της Ένωσης Ξενοδόχων Λακωνίας αποκομίσαμε στοιχεία που αναφέρουν τα ξενοδοχειακά καταλύματα που διαθέτουν οι δύο Δήμοι.

Ακόμη στοιχεία αποκομίσαμε από σχετική βιβλιογραφία, από το διαδίκτυο, από διάφορα τουριστικά-ενημερωτικά φυλλάδια, από το ερωτηματολόγιο που διανείμαμε στους δημότες Σπάρτης και Αρεόπολης και τα οποία μας βοήθησαν αρκετά.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εργασία φέρει τον τίτλο "Η Ανάπτυξη Τουριστικής Πολιτικής από τους ΟΤΑ. Οι περιπτώσεις των Δήμων Σπάρτης και Οιτύλου" και έχει σκοπό να παρουσιάσει την υπάρχουσα κατάσταση στους Δήμους Σπάρτης και Οιτύλου και σαφώς τις δυνατότητες που υπάρχουν για περαιτέρω ανάπτυξη στον τομέα του τουρισμού.

Στη γενική διάρθρωσή της η εργασία μας, χωρίζεται σε δύο μέρη.

Το πρώτο μέρος αναφέρεται σε γενικά στοιχεία σχετικά με τον Τουρισμό, τις αρμοδιότητές του, τα μέσα χρηματοδότησης και υλοποίησης των τουριστικών σχεδίων κλπ.

Στο δεύτερο μέρος κάνουμε μια ανάλυση παρουσιάζοντας τη ταυτότητα των Δήμων Σπάρτης και Οιτύλου, την τουριστική προσφορά των Δήμων και πιο συγκεκριμένα τους τύπους τουρισμού που βρίσκονται σε ανάπτυξη, την συμβολή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην τουριστική ανάπτυξη των Δήμων, την συμβολή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Αστική ανάπτυξη των Δήμων, την παρουσίαση και ανάλυση ερωτηματολογίου, τις Δυνατότητες Τουριστικής ανάπτυξης των Δήμων και τέλος, τα συμπεράσματα και τα αποτελέσματα από όλη την μελέτη.

Αναλυτικά η δομή.

Για το πρώτο μέρος.

Το 1^ο κεφάλαιο αρχίζει με μια εισαγωγή στον τουρισμό και το ρόλο που κατέχει η Τοπική Αυτοδιοίκηση στον τομέα του τουρισμού. Επιπλέον αναφέρεται στις αρμοδιότητες του τουρισμού, το αντικείμενο της Τουριστικής πολιτικής, τους φορείς Τουριστικής πολιτικής στο σύγχρονο κράτος, το τελικό σκοπό της Τουριστικής πολιτικής, τα πλεονεκτήματα του τουρισμού κλπ.

Για το δεύτερο μέρος.

Το 2^ο κεφάλαιο αναφέρεται στην παρουσίαση της ταυτότητας των Δήμων Σπάρτης και Οιτύλου. Δηλαδή παρουσιάζουμε τα οικονομικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού τους (Πρωτογενής-Δευτερογενής-Τριτογενής Τομείς), τις Υποδομές και τη ποιότητα ζωής αυτών, τα οργανογράμματα των Δήμων, το Προσωπικό τους με βάση τον Ο.Ε.Υ. κλπ. Επίσης παραθέτουμε ένα ερωτηματολόγιο ώστε να καταγράψουμε την γνώμη των δημοτών σχετικά με την επαρκή ή όχι επίτευξη των στόχων των δύο Δήμων.

Το 3^ο κεφάλαιο αναφέρεται στον Τουρισμό των Δήμων Σπάρτης και Οιτύλου. Πιο συγκεκριμένα, αρχικά θα αναφερθούμε στον τουρισμό ως αναπτυξιακή προτεραιότητα και στα χαρακτηριστικά του εγχώριου τουρισμού γενικά και στη συνέχεια στην Τουριστική Προσφορά των Δήμων Σπάρτης και Οιτύλου που περιλαμβάνει: Ξενοδοχειακά καταλύματα, Camping's, Καφετέριες, Μπάρ κλπ. Ακόμα θα παρουσιάσουμε τους τύπους τουρισμού που αναπτύσσονται στους ανωτέρω Δήμους και τέλος, θα αναφερθούμε και θα αναλύσουμε τη Συμβολή της Τοπικής αυτοδιοίκησης στην Τουριστική Ανάπτυξη των Δήμων που περιλαμβάνει την ύπαρξη τουριστικού γραφείου στους Δήμους και τις ενέργειες που έχουν κάνει για προβολή και διαφήμισή τους, όπως και την συμβολή των Δήμων αυτών στην Αστική Ανάπτυξη των περιοχών αυτών.

Το 4^ο κεφάλαιο αναφέρεται στην έρευνα που θα ακολουθήσει με τη μορφή ερωτηματολογίου, σε διάφορες επιχειρήσεις των δύο Δήμων με στόχο να αποσπάσουμε την άποψη των άμεσων φορέων τουρισμού για την υπάρχουσα κατάσταση στον τουρισμό αλλά και το τι πιστεύουν οι ίδιοι ότι θα ωφελήσει τους Δήμους για την ανάπτυξη του τουρισμού τους.

Το 5^ο κεφάλαιο αναφέρεται στις Δυνατότητες Ανάπτυξης Τουριστικής Πολιτικής των Δήμων που εξετάζουμε. Αρχικά θα παρουσιάσουμε τους πόρους χρηματοδότησης και στη συνέχεια θα παρουσιάσουμε γενικές προτάσεις που αφορούν τη Ξενοδοχειακή υποδομή (όσον αφορά δηλαδή την ποιοτική αναβάθμιση) και συνέχεια προτάσεις από τον κάθε Δήμο που θα αποτελέσουν τη κινητήρια δύναμη για την Τουριστική ανάπτυξη τους.

Τέλος, το 6^ο και τελευταίο κεφάλαιο της πτυχιακής μας εργασίας είναι ο συνδυασμός της Σύγκρισης και των τελικών Συμπερασμάτων για όλη τη μελέτη μεταξύ των δύο Δήμων, Σπάρτης και Οιτύλου. Ακολουθούν παραρτήματα και οι πηγές της εργασίας μας από τη βιβλιογραφία και το διαδίκτυο.

Κλείνοντας αυτή την εισαγωγή θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε θερμά τον επιβλέποντα αυτής της πτυχιακής εργασίας κ. Θωμά Διονύσιο του τμήματος Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Δ.Μ.Τ.Α) του ΤΕΙ Καλαμάτας για τις πολύτιμες υποδείξεις, τη σωστή καθοδήγηση και το αμέριστο ενδιαφέρον που έδειξε στη διάρκεια διεξαγωγής της παρούσας πτυχιακής εργασίας. Τέλος, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τους γονείς και τα αδέρφια μας για την στήριξη και την αφοσίωσή τους σε κάθε βήμα των σπουδών μας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

Η ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

1.1. Εισαγωγή

Ο τουρισμός είναι ένα οικονομικό φαινόμενο παγκόσμιας εμβέλειας, απεριόριστων διαστάσεων και μεγέθους. Αναπτύσσεται, μεταβάλλεται και διαμορφώνεται καθημερινά, καθώς επηρεάζεται από οικονομικούς, πολιτικούς, κοινωνικούς, πολιτισμικούς, τεχνολογικούς και γεωγραφικούς παράγοντες. Παράλληλα, θεωρείται μοχλός ανάπτυξης της τοπικής οικονομίας, διότι ως εξαγωγική δραστηριότητα που στηρίζεται στην ανάδειξη τοπικών τουριστικών πόρων, μπορεί να αποτελέσει μοχλό κινητοποίησης της τοπικής οικονομίας, συμπαρασύροντας τους υπόλοιπους παραγωγικούς τομείς σε ανοδική τροχιά.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση από την άλλη, στη χώρα μας τα τελευταία χρόνια έχει πλέον αποκτήσει το ρόλο που της ταιριάζει με βάση τις ανάγκες της σύγχρονης κοινωνίας. Ο ρόλος της είναι καθοριστικός γιατί μέσω αυτής πρέπει να εξειδικεύονται, να εμπλουτίζονται και να γίνονται πράξη, οι πολιτικές που έχουν σχεδιαστεί σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

Θα πρέπει να επισημανθεί η σπουδαία συμβολή του Τουρισμού στην περιφερειακή ανάπτυξη γενικά, στην άμβλυνση της ανισοκατανομής του εθνικού προϊόντος και στην συγκράτηση του πληθυσμού στην περιφέρεια.

Παράλληλα όμως η Τοπική Αυτοδιοίκηση κατέχει διπλό ρόλο στον τομέα του Τουρισμού, ο οποίος διασφαλίζεται από τις αρμοδιότητες που παραχωρήθηκαν ως θεσμός. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση λοιπόν λειτουργεί ως φορέας παροχής τουριστικών υπηρεσιών, αλλά και ως φορέας υποστήριξης της τουριστικής δραστηριότητας. Έτσι έχει τη δυνατότητα και να παρέχει η ίδια υπηρεσίες τουρισμού, όπως πληροφόρηση αλλά και να δημιουργεί τις απαιτούμενες υποδομές για την ανάπτυξη του τουρισμού.

Ωστόσο οι οργανισμοί της Τοπικής Αυτοδιοίκησης μπορεί να έχουν στη διαθεσή τους μεγάλους προϋπολογισμούς --ειδικά μετά από τη συγχώνευση σε Δήμους σύμφωνα με το σχέδιο Καποδίστρια-- τους οποίους μπορούν να χρησιμοποιήσουν για έργα βελτίωσης τουριστικής υποδομής και προβολής αλλά αυτό συνεπάγεται ότι μετά την συνένωση αυτή μεγάλωσαν και οι τοπικές ανάγκες, επομένως δεν έχουν και την πολλή μεγάλη δυνατότητα διάθεσης πολλών πόρων για τουριστική ανάπτυξη. Όμως αυτές οι δαπάνες υποδομής και προβολής απαιτούν επένδυση η οποία σκοπεύει στο να αποφέρει πρόσθετα έσοδα σε τοπικό επίπεδο. Οι ενέργειες αυτές πρέπει να στηρίζονται με θεσμοθετημένες χρηματοδοτήσεις. Οι σχετικοί πόροι μπορούν να προέλθουν από: τα τέλη παρεπιδημούντων, το τέλος επί των δαπανών διαφήμισης και το φόρο ιδιόχρησης των τουριστικών επιχειρήσεων, καθώς και το φόρο της παραθεριστικής κατοικίας.

Για να ευδοκιμήσει μια οποιαδήποτε προσπάθεια τουριστικής ανάπτυξης είναι αυτονόητο ότι απαιτείται κοινή συνεργασία που συνεπάγεται χρόνο και κόστος.

Πιο συγκεκριμένα ο τουρισμός σαν κλάδος οικονομικής δραστηριότητας μπορεί κάτω από προϋποθέσεις να αποτελέσει σημαντικότερο παράγοντα οικονομικής ανάπτυξης ή μεγέθυνσης. Κατά συνέπεια, έχει θετική συμβολή στην προσπάθεια των λαών και των πολιτικών εξουσιών τους για οικονομική ανάπτυξη ή μεγέθυνση.

Στα περισσότερα κράτη του πλανήτη και κυρίως στα αναπτυσσόμενα, οι πολιτικές τους εξουσίες προσέδωσαν στον τουρισμό ένα μονόπλευρο οικονομικό προσανατολισμό. Αυτό είχε συνέπεια, ο τουρισμός να αποτελέσει αντικείμενο αποκάλυπτης εκμετάλλευσης, εκ μέρους μερίδας επιχειρηματιών που σε πολλές περιπτώσεις ξεπερνούσε τα όρια της αισχροκέρδειας καθώς επίσης να εμφανίζεται η τουριστική προσφορά ασύνδετη και αποκομμένη από τους άλλους κλάδους της οικονομικής δραστηριότητας. Επιπλέον η αλόγιστη και αψυχολόγητη αυτή πολιτική είχε σαν συνέπεια να παραβλεφτούν οι κοινωνικές και πολιτιστικές πτυχές του τουριστικού φαινομένου από τη μια και από την άλλη να αγνοηθεί σκόπιμα η ανθρωπινή του πτυχή. Έτσι ο τουρισμός αποτέλεσε μέσο στιγνής εκμετάλλευσης του ανθρώπου, του φυσικού τους περιβάλλοντος και της πολιτιστικής του κληρονομιάς ενώ παράλληλα συνέβαλε στο να αλλοιωθεί σημαντικά η τουριστική εικόνα πολλών κρατών.

Όλα αυτά αλλά και άλλα ανάγκασαν τις πολιτικές των διάφορων κρατών να συνειδητοποιήσουν την επιτακτική ανάγκη χάραξης και εφαρμογής μιας αποτελεσματικότερης τουριστικής πολιτικής.

Ο τουρισμός είναι ταυτόχρονα και σημαντικός εργοδότης γιατί η ανάπτυξή του είναι στενά συνυφασμένη με τη δημιουργία ικανοποιητικού αριθμού νέων θέσεων εργασίας. Έτσι πολλοί άνεργοι βρίσκουν απασχόληση αλλά κυρίως δημιουργεί θέσεις εργασίας εκεί που άλλοι κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας π.χ. βιομηχανία κλπ για λόγους που έχουν σχέση με τις εξωτερικές οικονομίες του τόπου στον οποίο επιχειρείται η ανάπτυξή του, αδυνατούν να λειτουργήσουν. Έτσι επιτυγχάνονται και κοινωνικοί στόχοι εκτός από οικονομικούς. Επιπλέον δημιουργεί έσοδα για τους πληθυσμούς των περιοχών όπου αναπτύσσεται και εξασφαλίζει πρόσθετα εισοδήματα για πολλές οικογένειες μικρομεσαίων εισοδηματιών και συμβάλλει στην περιφερειακή εξομάλυνση του εισοδήματος ιδιαίτερα σε περιοχές με χαμηλό δείκτη οικονομικής δραστηριότητας και χαμηλό κατά κεφαλήν εισόδημα των πληθυσμών τους.

ΔΗΛΑΔΗ:

**ΑΝΑΠΤΥΞΗ
ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ = ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ :
ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ**

1. Προκαλεί αξιόλογες οικονομικές εισροές.

2. Αποφέρει σημαντικά συναλλαγματικά έσοδα.

3. Διεγείρει την επενδυτική δραστηριότητα.

4. Προσφέρει ευκαιρίες πλήρους και μερικής απασχόλησης.

5. Δημιουργεί Κύρια και Συμπληρωματικά έσοδα για τους πληθυσμούς.

6. Παίζει καθοριστικό ρόλο στην εξισορρόπηση του Ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών.

7. Ασκεί πολλαπλασιαστικές επιδράσεις στην Οικονομία.

8. Συμβάλλει στην Οικονομική ανάπτυξη ή μεγέθυνση.

1.2. Αρμοδιότητες

Οι αρμοδιότητες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι οι ακόλουθες:

- Οι Ο.Τ.Α μπορούν να μετέχουν σε ειδικά προγράμματα ανάπτυξης Αγροτικού και θερινού ή χειμερινού τουρισμού και Οργάνωσης Χιονοδρομικών Κέντρων κλπ.
- Μπορούν να προωθούν εναλλακτικές μορφές τουρισμού.
- Δημιουργία θερέτρων σε κατάλληλες περιοχές είτε σε ορεινές είτε σε παραθαλάσσιες περιοχές για την υποβοήθηση των ασθενέστερων ειδικά δημοτών τους στην προσπάθειά τους για εξασφάλιση παραθερισμού και ξεκούρασης.
- Να εξασφαλίζουν τους αναγκαίους χώρους, είτε ιδιόκτητους, είτε με δωρεάν παραχώρηση και σε έσχατη ανάγκη ακόμα και με αναγκαστική απαλλοτρίωση, που θα πρέπει να συνδυάζεται και με την εφαρμογή εγκεκριμένου σχεδίου πόλεως για την κατασκευή και τη συντήρηση των αναγκαιουσών αθλητικών εγκαταστάσεων, Κέντρων Νεότητας και παιδικών χαρών.
- Κατασκευή, συντήρηση και λειτουργία δημοτικών αλσών, κήπων και λοιπών κοινόχρηστων χώρων αναψυχής.
- Η προστασία μουσείων, μνημείων, σπηλαίων καθώς και αρχαιολογικών και ιστορικών χώρων της περιοχής και των εγκαταστάσεων τους.
- Η μέριμνα και λήψη μέτρων για την προστασία και αναβάθμιση της αισθητικής των πόλεων και των οικισμών.
- Η συμμετοχή σε προγράμματα για την τουριστική ανάπτυξη των περιοχών και την προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
- Η ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού.
- Η προστασία, η αξιοποίηση και η εκμετάλλευση των τοπικών και φυσικών πόρων και περιοχών με ιαματικές πηγές.

1.3. Μέσα

- Η εφαρμογή πολιτικών για την ανάδειξη και προστασία του τοπικού πολιτισμού, η προβολή των πολιτιστικών αγαθών και των σύγχρονων πολιτιστικών έργων που παράγονται σε τοπικό επίπεδο, με τη δημιουργία πολιτιστικών και πνευματικών κέντρων, μουσείων, κινηματογράφων και θεάτρων, φιλαρμονικών και σχολών διδασκαλίας μουσικής, σχολών χορού, ζωγραφικής, γλυπτικής, κ.λ.π, καθώς και η μελέτη και εφαρμογή πολιτιστικών προγραμμάτων.
- Η προστασία μουσείων, μνημείων, σπηλαίων, καθώς και αρχαιολογικών και ιστορικών χώρων της περιοχής και των εγκαταστάσεων αυτών.
- Η επισκευή, συντήρηση και αξιοποίηση παραδοσιακών και ιστορικών σχολικών κτιρίων και κτιρίων που παραχωρούνται από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς.
- Η διοργάνωση συναυλιών, θεατρικών παραστάσεων και άλλων πολιτιστικών εκδηλώσεων ή η συμμετοχή τους σε αυτά.
- Η προώθηση πολιτιστικών ανταλλαγών σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.
- Η ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού.
- Η κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση αθλητικών εγκαταστάσεων, όπως δημοτικών και κοινοτικών γυμναστηρίων, αθλητικών κέντρων και δημοτικών και κοινοτικών χώρων άθλησης.
- Η προώθηση και εφαρμογή προγραμμάτων ενίσχυσης μαζικού αθλητισμού και διοργάνωση αθλητικών εκδηλώσεων.

1.4. Τύποι Τουρισμού

Ο τουρισμός¹ έχει πολλές μορφές έκφρασης και σαν φαινόμενο αναλύεται σε διάφορες υποδιαιρέσεις. Μερικές από αυτές είναι:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΔΙΑΚΡΙΞΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
1. Με βάση τον αριθμό των ατόμων που ταξιδεύουν:	1. Ατομικός
	2. Μικρο-ομαδικός
	3. Ομαδικός
2. Με βάση το σκοπό του ταξιδιού: α) Τουρισμός ψυχικής τέρψης του τουρίστα:	1. Αναψυχής
	2. Ψυχαγωγικός
	3. Περιπέτειας
	4. Περιέργειας
	5. Χόμπυ
β) Πολιτιστικός	
γ) Θεραπευτικός	
δ) Αθλητικός	
ε) Επαγγελματικός:	1. Συνεδριακός
	2. Εκθέσεων
	3. Φοιτητικός
	4. Επαγγελματικών αποστολών
3. Με βάση τα μεταφορικά μέσα:	1. Τουρισμός εδάφους
	2. Τουρισμός ποταμών και θαλασσών
	3. Αεροπορικός τουρισμός

4. Με βάση την γεωγραφική τοποθεσία του τουριστικού προορισμού:	1. Εθνικός ή Εσωτερικός Τουρισμός
	2. Περιφερειακός
	3. Διεθνής
5. Με βάση την ηλικία:	1. Τουρισμός παιδιών
	2. Νεανικός Τουρισμός
	3. Τουρισμός ενηλίκων
	4. Τουρισμός υπερηλίκων
6. Με βάση το φύλο:	1. Ανδρικός τουρισμός
	2. Γυναικείος τουρισμός
	3. Τουρισμός ομοφυλοφίλων
7. Με βάση το κόστος του ταξιδιού:	1. Τουρισμός πολυτελείας
	2. Τουρισμός μεσαίας τάξης
	3. Τουρισμός σακιδίου
8. Ανάλογα το φορέα που καλύπτει το κόστος του ταξιδιού:	1. Ιδιωτικός τουρισμός
	2. Κοινωνικός τουρισμός
	3. Τουρισμός κινήτρων
9. Με βάση το χρόνο κατανάλωσης του τουριστικού προϊόντος:	1. Καλοκαιρινός τουρισμός
	2. Χειμερινός τουρισμός
10. Με βάση την οικογενειακή κατάσταση των τουριστών:	1. Οικογενειακός τουρισμός
	2. Τουρισμός ζευγαριών
	3. Τουρισμός για μόνους

¹Β.Ρούπας, Δ.Λαλούμης, (1998), οπ.παρ. σσ.38-41

1.5. Αντικείμενο Τουριστικής Πολιτικής και βασικά χαρακτηριστικά της

Η τουριστική Οικονομία βρίσκεται διεθνώς σε συνεχή και δυναμική εξέλιξη. Στην πορεία της αυτή είναι φυσικό να αντιμετωπίζει διάφορα προβλήματα, ορισμένα από τα οποία δεν μπορούν να λυθούν διαφορετικά παρά μόνο με παρεμβατικά μέτρα της πολιτικής εξουσίας. Η τακτική που ακολουθεί κατά πάγια αρχή η πολιτική εξουσία των διαφόρων κρατών, στην προσπάθειά της να δώσει λύσεις σε συγκεκριμένα προβλήματα της τουριστικής της οικονομίας χαρακτηρίζεται σαν άσκηση τουριστικής πολιτικής.

Έτσι η τουριστική πολιτική καλύπτει τα μέσα που χρησιμοποιεί η πολιτική εξουσία τόσο για να προωθήσει την επιθυμητή ανάπτυξη ή μεγέθυνση της τουριστικής οικονομίας, όσο και για να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τα διάφορα προβλήματα που αναπόφευκτα δημιουργούνται στη διάρκεια της εξέλιξής της.

Με βάση τις σύγχρονες αντιλήψεις, η τουριστική πολιτική αποτελεί ενιαίο σύστημα αρχών, κανόνων και μεθόδων εσκεμμένης επέμβασης ή αποχής από επέμβαση του κράτους ή των εντεταλμένων οργανισμών που βρίσκονται σε εξάρτηση ή ημιεξάρτηση από αυτό στην τουριστική οικονομία, με σκοπό τη ρύθμιση των συνθηκών τουριστικής παραγωγής και της κατανομής ή της χρησιμοποίησης των ανεπαρκών τουριστικών πόρων και στο σχηματισμό του τουριστικού κεφαλαίου.

Για να είναι αποτελεσματική η άσκηση της τουριστικής πολιτικής θα πρέπει οι στόχοι που καθορίζει κάθε φορά η πολιτική εξουσία να είναι πραγματοποιήσιμοι και κυρίως να διατυπώνονται με ακρίβεια και σαφήνεια. Πέρα απ'αυτό θα πρέπει να εξετάζονται προσεκτικά οι επιπτώσεις των εναλλακτικών μέτρων τουριστικής πολιτικής καθώς και το κόστος που συνεπάγεται η εφαρμογή τους για την επίτευξη καθορισμένων στόχων.

Ωστόσο, η τουριστική πολιτική διακρίνεται από ορισμένα βασικά χαρακτηριστικά. Αυτά είναι τα παρακάτω:

1. Είναι μια οντότητα με λογική συνοχή λόγω της αλληλεξάρτησης που υπάρχει μεταξύ των διάφορων οικονομικών φαινομένων στον τουρισμό.
2. Ανάλογα με τον αριθμό των στόχων και μέτρων που περιλαμβάνει, μπορεί να προσδιοριστεί η έκταση της τουριστικής πολιτικής, δηλαδή το κατά πόσο θα είναι μικρή (συντηρητικό σύστημα) ή μεγάλη (φιλόδοξο σύστημα τουριστικής πολιτικής).
3. Η θεωρία της τουριστικής πολιτικής στηρίζεται σε κανόνες εξωοικονομικής ορθολογιστικότητας (δηλ. σε εξωοικονομικές θεωρήσεις συνέπειας και αποτελεσματικότητας).

1.6. Σημασία Τουρισμού σαν Κλάδος Οικονομικής Δραστηριότητας

Ο τουρισμός με την σύγχρονη μορφή του μπορεί να προσδιοριστεί σαν η πρόσκαιρη μετακίνηση ανθρώπων από τον τόπο της μόνιμης διαμονής τους σε έναν άλλο με αποκλειστικό σκοπό την ικανοποίηση των τουριστικών αναγκών ή επιθυμιών τους και η οργανωμένη προσπάθεια για την προσέλκυση, υποδοχή και εξυπηρέτηση των ανθρώπων αυτών.

Τα άτομα έχουν πολλές και διάφορες ανάγκες ή επιθυμίες, όπως τροφή, στέγη κλπ. Παράλληλα έχουν και τουριστικές επιθυμίες ή ανάγκες για την ικανοποίηση των οποίων απαιτείται η ανάπτυξη ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων.

Εξαιτίας της μεγάλης συμβολής του τουρισμού στο σχηματισμό του Α.Ε.Π, στη μείωση της ανεργίας και της υποαπασχόλησης και κυρίως στην εξισορρόπηση του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, θα πρέπει να λαμβάνουν θέση στα προγράμματα οικονομικής ανάπτυξης ή μεγέθυνσης μετά τη γεωργία, βιομηχανία και εμπόριο, υποδηλώνοντας έτσι το ρόλο του σαν παράγοντα που εκτός των άλλων βοηθά ουσιαστικά τους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας.

Επειδή ο τουρισμός από τη φύση του ανήκει στην κατηγορία των οικονομικών δραστηριοτήτων που δύσκολα μπορούν να προγραμματιστούν μακροχρόνια, θα πρέπει να θυσιάζονται οι δογματισμοί στις νέες συνθήκες που διαμορφώνονται σε όλους τους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας και να αναζητείται η χρυσή τομή εξισορρόπησης.

Συμπερασματικά, ο τουρισμός, σαν κλάδος οικονομικής δραστηριότητας, αναμφισβήτητα αποτελεί σημαντικό παράγοντα οικονομικής ανάπτυξης ή μεγέθυνσης, πλην όμως θα πρέπει να δίνεται εντελώς ιδιαίτερη προσοχή στη θέση που λαμβάνει αυτός ανάμεσα στους άλλους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας, στο πλαίσιο της γενικότερης προσπάθειας για οικονομοκοινωνική ανάπτυξη ή μεγέθυνση ενός κράτους.

1.7. Τουριστική πολιτική βασισμένη σε τουριστικές αξίες που εκφράζουν τουριστικές ανάγκες ή επιθυμίες

Ο κρατικός παρεμβατισμός στον κλάδο της τουριστικής οικονομίας βασίζεται στην αναγνώριση ενός συστήματος αξιών των καταναλωτών ή χρηστών τουριστικών αγαθών και υπηρεσιών, δηλαδή των τουριστών και στην έννοια της κατάταξης των αξιών αυτών.

Οι αξίες των τουριστών δεν είναι όμως ίδιες πάντα. Διαφέρουν λίγο-πολύ κατά άτομα, κοινωνικές ομάδες, κοινωνικά σύνολα, τόπο και χρόνο, ωστόσο τα κράτη γενικά τις αναγνωρίζουν και επιδιώκουν στο μέτρο πάντα του εφικτού να τις ικανοποιήσουν, ειδικότερα δε, αυτές που αναφέρονται στην επιθυμία εξασφάλισης καλύτερων τουριστικών αγαθών και υπηρεσιών για όλους και στην αναγνώριση της αξιοπρέπειας των τουριστών.

Το γεγονός ότι τα δυο αυτά στοιχεία αξιών των τουριστών έχουν γίνει σήμερα αποδεκτά απ'όλον τον πολιτισμένο κόσμο και το ότι αναγνωρίζονται άμεσα ή έμμεσα σε όλους τους βασικούς στόχους που καθορίζουν οι πολιτικές εξουσίες των σύγχρονων οργανωμένων κοινωνικών συνόλων με κρατική υπόσταση μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι οι αξίες αυτές αποτελούν τη βάση πάνω στην οποία στηρίζεται ο καθορισμός των στόχων της τουριστικής πολιτικής εκ μέρους της πολιτικής εξουσίας.

Η υλοποίηση και διαφύλαξη των τουριστικών αξιών σε πρακτικό επίπεδο εφαρμογής, επιβάλλει την κατάταξή τους, που στην προκειμένη περίπτωση αναφέρεται σε ορισμένες δυνατές θέσεις ή καταστάσεις των τουριστών από άποψης επιπέδου ικανοποίησης των τουριστικών αναγκών ή επιθυμιών τους οι οποίες μπορούν να ταξινομηθούν με βάση μια γενική κατάταξη. Η ταξινόμηση αυτή όμως προϋποθέτει την ιεραρχική θέση ορισμένων αξιών των τουριστών απέναντι στις υπόλοιπες αξίες τους, δηλαδή την ύπαρξη μιας σχέσης «ανωτερότητας», «κατωτερότητας», «εγγύτητας» κλπ. μεταξύ των διαφόρων δυνατών καταστάσεων ή θεσεών τους για την ικανοποίηση των αναγκών ή επιθυμιών τους.

Ο καθορισμός τώρα των στόχων της τουριστικής πολιτικής αποτελεί αναγνώριση, εκ μέρους της πολιτικής εξουσίας, ότι υπάρχουν τουριστικές ανάγκες ή επιθυμίες που πρέπει να ικανοποιηθούν. Λέγοντας τουριστικές ανάγκες ή επιθυμίες εννοούνται τα αισθήματα κάποιων πειστικών ή μη πειστικών ελλείψεων που εκφράζονται με την επιθυμία ικανοποίησής τους. Τα μέσα που χρησιμοποιούνται για την ικανοποίηση των τουριστικών αναγκών ή επιθυμιών των ανθρώπων χαρακτηρίζονται σαν τουριστικά αγαθά και υπηρεσίες.

Από τον ορισμό της τουριστικής οικονομίας γνωρίζουμε ότι αυτή προκαλεί την ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων που έχουν σαν μοναδικό σκοπό την παραγωγή και διάθεση τουριστικών αγαθών και υπηρεσιών για την ικανοποίηση όσο το δυνατόν περισσότερων τουριστικών αναγκών ή επιθυμιών. Επομένως οι τουριστικές ανάγκες ή επιθυμίες κατευθύνουν τους ανθρώπους να αναπτύξουν οικονομικές δραστηριότητες που θα τους εξασφαλίσουν στο μέτρο του εφικτού, τα μέσα, με τα οποία θα προσπαθήσουν να ικανοποιήσουν τις τουριστικές τους ανάγκες ή επιθυμίες ή τουλάχιστον όσο το δυνατόν περισσότερες από αυτές.

Τέλος, θα πρέπει να πούμε ότι η σαφής και ακριβής γνώση των τουριστικών αναγκών ή επιθυμιών των ανθρώπων σε ορισμένο τόπο και χρόνο βοηθά σημαντικά την πολιτική εξουσία να παρέμβει, όποτε χρειαστεί, για να προσανατολίσει τις παραγωγικές δραστηριότητες της τουριστικής οικονομίας κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να συμβάλλουν αυτές αποφασιστικά, στο μέτρο του εφικτού, στην ανάπτυξη ή μεγέθυνσή της.

1.8. Φορείς Τουριστικής Πολιτικής στο σύγχρονο κράτος

Η Τουριστική πολιτική ενός σύγχρονου κράτους ασκείται από την πολιτική εξουσία και υλοποιείται διαμέσου των αρμόδιων φορέων του κρατικού μηχανισμού. Αυτοί είναι οι ακόλουθοι:

1. Κοινοβούλιο
2. Κυβέρνηση
3. Κεντρική διοίκηση
4. Τοπική Αυτοδιοίκηση
5. Δικαστήρια
6. Πολιτικά κόμματα
7. Οργανωμένες ομάδες συμφερόντων
8. Οι ειδικοί σύμβουλοι
9. Υπερεθνικοί οργανισμοί

Πιο αναλυτικά τώρα για μερικά από αυτά:

1.Κοινοβούλιο: Σαν κεντρικό νομοθετικό όργανο αποτελεί το βασικό φορέα της τουριστικής πολιτικής και αυτό γιατί είναι ο θεμελιώδης θεσμός με τον οποίο το κοινωνικό σύνολο ασκεί, μεταξύ άλλων, έμμεσα την επιρροή του και στη διαμόρφωσή της, με την θέσπιση των βασικών νομοθετημάτων που απαιτούνται γι' αυτό το σκοπό. Παρόλα αυτά όμως, θα πρέπει να ειπωθεί ότι η συμβολή του Κοινοβουλίου στη χάραξη της τουριστικής πολιτικής κάθε άλλο παρά αποφασιστικής σημασίας είναι και αυτό γιατί κατά κανόνα αποτελεί ανελαστικό όργανο λήψης αποφάσεων σε θέματα όπως ο τουρισμός που οπωσδήποτε απαιτούν συνεχή ενημέρωση, διαρκή παρακολούθηση και πάνω απ' όλα ταχύτατη δράση και ανάληψη πρωτοβουλιών.

2. Κυβέρνηση: Αποτελεί το σημαντικότερο φορέα της τουριστικής πολιτικής γιατί κάτω από τις σημερινές συνθήκες που έχουν διαμορφωθεί τόσο η χάραξη όσο και η εφαρμογή της τουριστικής πολιτικής, διενεργούνται τυπικά και ουσιαστικά, είτε από την κυβέρνηση είτε από τα θεσμοθετημένα όργανά της.

4. Τοπική Αυτοδιοίκηση: Μέχρι τώρα ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης παραμένει περιορισμένος, αλλά και ασήμαντος τις περισσότερες φορές. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση αποτελεί αναμφίβολα αναπόσπαστο τμήμα του πολιτικού, οικονομικού και κοινωνικού συστήματος ενός κράτους από το οποίο και επηρεάζεται αλλά και ασκεί επίδραση στη λειτουργία του, πλην όμως αδυνατεί και να το ελέγχει. Ο ρόλος της στην άσκηση τουριστικής πολιτικής σε τοπικό, πάντα, επίπεδο καθορίζεται από το θεσμικό πλαίσιο που ισχύει κάθε φορά και ιδιαίτερα από το βαθμό συγκέντρωσης ή αποκέντρωσης των εξουσιών λήψης αποφάσεων. Επειδή, όμως, οι οργανισμοί Τ.Α θεωρούνται συνήθως όργανα υλοποίησης της τουριστικής πολιτικής που χαράζει και εφαρμόζει η πολιτική εξουσία ενός κράτους, οι δυνατότητες ανάληψης πρωτοβουλιών εκ μέρους τους και κυρίως τέτοιων που συνεπάγονται οικονομικό κόστος, είναι περιορισμένες. Αυτό συμβαίνει γιατί από τη μια, η οικονομική τους αυτοτέλεια είναι τις περισσότερες φορές ανύπαρκτη ή σχεδόν ανύπαρκτη και από την άλλη γιατί η οργάνωση, η επάνδρωση με την ευρύτερη έννοια του όρου και στελέχωση των υπηρεσιών τους είναι συνήθως ανεπαρκής.

5. Δικαστήρια: Αποτελούν φορέα τουριστικής πολιτικής στο μέτρο που οι αποφάσεις που εκδίδονται από αυτά αφορούν σε θέματα σχετικά με τουρισμό ή όπου ασκούν άμεση ή έμμεση επίδραση σε αυτόν, όπως αυτά της προστασίας των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων από την παραξενοδοχεία, της προστασίας των συνδικαλιστικών δικαιωμάτων των εργαζομένων στην τουριστική οικονομία, της προστασίας του περιβάλλοντος στις τουριστικές περιοχές κλπ.

9. Υπερεθνικοί οργανισμοί:

- Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (Π.Ο.Τ)
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ταξιδιών (Ε.Ε.Τ)
- Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ)- παλαιότερα
- Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε)- σήμερα
- Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α)

1.9. Τελικός σκοπός της τουριστικής Πολιτικής

Ο τελικός σκοπός της τουριστικής πολιτικής είναι η εξασφάλιση σε ντόπιους και ξένους τουρίστες όσο το δυνατό περισσότερα και καλύτερα τουριστικά αγαθά και υπηρεσίες. Με άλλα λόγια επιδιώκει στη διάρκεια του χρόνου τη μεγιστοποίηση της κατά κεφαλήν κατανάλωσης ή χρήσης τουριστικών προϊόντων εκ μέρους τους και κατ'επέκταση την ωφέλεια ή χρησιμότητα που απορρέει από αυτή.

Η παραγωγή τουριστικών προϊόντων εξαρτάται από την επενδυτική δραστηριότητα του Κράτους και της ιδιωτικής πρωτοβουλίας στην τουριστική οικονομία και συγκεκριμένα σε έργα τουριστικής υποδομής και αναδομής καθώς επίσης σε κάθε είδους τουριστικές εγκαταστάσεις και εξοπλισμούς. Η τρέχουσα, όμως, κατά κεφαλήν κατανάλωση ή χρήση τουριστικών προϊόντων είναι αναπόφευκτα ανταγωνιστική εκείνης του μέλλοντος γιατί μια αύξησή της περιορίζει την τρέχουσα επενδυτική δραστηριότητα στην τουριστική οικονομία και κατ'επέκταση τη δυνατότητα παραγωγής και διάθεσης περισσότερων τουριστικών προϊόντων για μελλοντική κατανάλωση ή χρήση. Συνεπώς, όταν η τουριστική πολιτική αποβλέπει στη μεγιστοποίηση της κατά κεφαλήν κατανάλωσης ή χρήσης τουριστικών προϊόντων της τρέχουσας περιόδου, περιορίζει αναγκαστικά τη μελλοντική τους παραγωγή και κατ'επέκταση την κατανάλωση ή χρήση τους. Γι'αυτόν το λόγο και η πολιτική εξουσία πρέπει να λαμβάνει αποφάσεις σε ότι αφορά στο επιθυμητό εκ μέρους των τουριστών, ποσοτικό και ποιοτικό επίπεδο κατανάλωσης ή χρήσης τουριστικών προϊόντων σε κάθε

τουριστική περίοδο. Έτσι, τίθεται αυτόματα πρόβλημα κατανομής της κατανάλωσης ή χρήσης τουριστικών προϊόντων στη διάρκεια του χρόνου, με βάση τις προτιμήσεις των ντόπιων και ξένων τουριστών.

1.10. Ανάγκη εκσυγχρονισμού της Τουριστικής Πολιτικής

Η τουριστική πολιτική των διαφόρων κρατών πρέπει να χαρακτηρίζεται από την αντίληψη μιας αρμονικής συνύπαρξης της τουριστικής οικονομίας με τους άλλους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας και από την θεμελιακή αρχή της μεγιστοποίησης της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής ωφέλειας που προκαλεί στη διάρκεια του χρόνου μια ορθολογιστικά προγραμματισμένη ανάπτυξη ή μεγέθυνση του τουρισμού. Για το λόγο αυτό τα προβλήματα τουριστικής τουριστικής ανάπτυξης ή μεγέθυνσης δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται πια μεμονωμένα, αλλά μέσα από τοπικά, περιφερειακά και εθνικά προγράμματα οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής. Τα προγράμματα αυτά πρέπει να εντάσσονται στα προγράμματα οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής, η δε υλοποίησή τους να επιχειρείται μέσα από αυτά.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την επίτευξη των στόχων της σύγχρονης τουριστικής πολιτικής είναι η στρατηγική που χαράζεται και ακολουθείται από την πολιτική εξουσία να στηρίζεται, στη θεωρία του συστήματος καθώς επίσης σε ορισμένες αρχές και συγκεκριμένα της συνεργασίας, της συλλογικής απόφασης και του συντονισμού.

Η σύγχρονη τουριστική πολιτική πρέπει να αποβλέπει σε μια προγραμματισμένη ανάπτυξη ή μεγέθυνση της τουριστικής οικονομίας, που δεν θα αποφασίζεται εντελώς αυθαίρετα από το Κέντρο και θα επιβάλλεται στην Περιφέρεια αλλά που θα αποφασίζεται από την Περιφέρεια και εφόσον αυτή κρίνεται σκόπιμη ή επιτακτική θα υποστηρίζεται, συντονίζεται και κατευθύνεται από το Κέντρο. Αυτό πρακτικά σημαίνει αποκέντρωση του τουριστικού προγραμματισμού και πολλών υπηρεσιών των φορέων της τουριστικής πολιτικής, όπως επίσης οικονομικών πόρων και ακόμα ενδεχόμενες παραχωρήσεις δημόσιων εκτάσεων και άλλων ακινήτων που μπορούν να αξιοποιηθούν τουριστικά στην τοπική αυτοδιοίκηση. Ακόμα αυτό σημαίνει ότι οι οργανισμοί της τοπικής αυτοδιοίκησης θα πρέπει να αρχίζουν να διαδραματίζουν έναν ολοένα και αποφασιστικότερο ρόλο τόσο στον προγραμματισμό της τουριστικής ανάπτυξης ή μεγέθυνσης, όσο και στην υλοποίηση και τον έλεγχο της. Αυτό προϋποθέτει ότι η τοπική αυτοδιοίκηση θα μπορέσει να σταθεί και να αναλάβει τις δικές της αυξημένες ευθύνες καταρτίζοντας ολοκληρωμένα προγράμματα τουριστικής

ανάπτυξης ή μεγέθυνσης, περιοχών της που συγκεντρώνουν τις απαραίτητες γι' αυτόν το σκοπό προϋποθέσεις, ανεξάρτητα από το αν οι εκτάσεις τους ανήκουν κατά κυριότητα στην τοπική αυτοδιοίκηση ή σε τρίτους. Αυτό που προέχει είναι η εφαρμογή των προγραμμάτων τουριστικής ανάπτυξης ή μεγέθυνσης που θα καταρτίζει με δική της ευθύνη η Τ.Α, να εγγυάται την εξασφάλιση οικονομικών και κοινωνικών ωφελειών για τους κατοίκους των περιοχών αυτών αλλά και για την ίδια.

Επιπλέον, η Τ.Α θα πρέπει στις περιοχές εκείνες που με δική τους κυρίως συμβολή επιτυγχάνεται η τουριστική τους αξιοποίηση να γίνεται και φορέας εκμετάλλευσής τους παντού όπου τα επιβάλλουν οι περιστάσεις ή υπάρχει οικονομική σκοπιμότητα. Αυτό βέβαια, προϋποθέτει τη σύσταση δημοτικών/κοινοτικών ή μικτών τουριστικών επιχειρήσεων με τη συνεργασία και συμμετοχή στις τελευταίες και άλλων φορέων όπως αγροτικών συνεταιρισμών, εργατικών οργανώσεων, εταιριών λαϊκής βάσης ή ακόμα και ιδιωτών.

1.11. Πλεονεκτήματα Τουρισμού

Τα πλεονεκτήματα που παρέχει ο τουρισμός σε μια χώρα είναι τα ακόλουθα:²

1. Αποτελεί παράγοντα οικονομικής ανάπτυξης γιατί:

- Ενεργοποιεί βιομηχανίες που συνδέονται με τις τουριστικές υπηρεσίες.
- Λόγω αύξησης της κατανάλωσης, αυξάνει την ζήτηση στην αγροτική παραγωγή.
- Μεγαλώνει την αγορά διακίνησης εγχώριων προϊόντων.
- Εξασφαλίζει στο κράτος την εισαγωγή συναλλάγματος, που είναι αναγκαίο για την μείωση του ελλείματος στον προϋπολογισμό με ευνοϊκό αποτέλεσμα για την εθνική οικονομία.
- Επιδρά ευνοϊκά στην απασχόληση στην χώρα, γιατί αυξάνει τις διαθέσιμες θέσεις εργασίας με νέες δουλειές σε ξενοδοχεία και άλλους χώρους διαμονής, σε ταξιδιωτικά γραφεία, σε βιομηχανίες χειροτεχνίας και αναμνηστικών κλπ.
- Είναι ένας από τους αποτελεσματικότερους παράγοντες αναδιανομής στις διεθνείς οικονομικές σχέσεις. Δεδομένου ότι τα ταξίδια είναι μια κοινωνική δραστηριότητα επιπρόσθετου εισοδήματος, η ροή διεθνούς τουρισμού συνήθως κατευθύνεται από τις πλουσιότερες χώρες προς τις λιγότερο προνομιούχες.

- Βοηθάει στην ανάπτυξη των απομονωμένων περιοχών της χώρας, οι οποίες έχουν βέβαια κάποια τουριστική σημασία.
- Αυξάνει την μετατροπή αγροτικών περιοχών σε αστικές. Ο τουρισμός δημιουργεί τις αιτίες για βελτίωση της γενικής υποδομής της περιοχής με την κατασκευή οδικού δικτύου, λιμανιών, αεροδρομίων κλπ. Ταυτόχρονα αυξάνει την οικοδομική δραστηριότητα για το κτίσιμο ξενοδοχείων, επιπλωμένων δωματίων, καταστημάτων και άλλων τουριστικών επιχειρήσεων. Επίσης οδηγεί στη συγκέντρωση ατόμων σ' απομακρυσμένες περιοχές.

2. Είναι παράγοντας κοινωνικής προσέγγισης με άλλους λαούς, με άλλες περιοχές-γλώσσες-νοοτροπίες-κουλτούρες-ήθη και έθιμα.

3. Ο διεθνής τουρισμός θεωρείται προωθητής της διεθνούς κατανόησης και μέσο ανακούφισης των πολιτικών εντάσεων, γιατί όταν οι άνθρωποι από διαφορετικές εθνικότητες συναντώνται και βλέπουν την ζωή των άλλων στην πατρίδα τους, είναι ευκολότερο να καταλάβουν οι μεν τους δε και αντίστροφα.

4. Ο τουρισμός παίζει ένα θεραπευτικό ρόλο στην υγεία των ανθρώπων. Η αλλαγή χώρου και κλίματος και η απομάκρυνση από τα προβλήματα απαπενεργοποιεί την φυσική κατάσταση και μειώνει σε μεγάλο βαθμό την νευρική ένταση. Ακόμη περισσότερο τα ταξίδια σε κέντρα υγείας και οι θεραπευτικές διαδικασίες σε διαφορετικό περιβάλλον αποδείχθηκε ότι έχουν ευνοϊκά αποτελέσματα σε ορισμένους ασθενείς.

²B.Ρούπας,Δ.Λαλούμης,(1998),οπ.παρ.,σσ.42-43

1.12. Η Τοπική Κοινωνία και τρόποι ανάπτυξής της

Η Τοπική κοινωνία είναι ένας συγκεκριμένος λειτουργικός χώρος μέσα στον οποίο αναπτύσσονται και αξελίσσονται οι ανθρώπινες σχέσεις. Διαφοροποιείται από την Κοινωνία αφού λειτουργεί με δικούς της κανόνες που δεν θυμίζουν σε μεγάλο βαθμό μηχανισμούς αγοράς. Ωστόσο είναι απαραίτητο να αναπτυχθεί περισσότερο και ειδικά από την στιγμή που έχει τις δυνατότητες της ανάπτυξης και της επιβίωσης από μόνη της.

Μέσα από έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί και που αναφέρονται στο βιβλίο του Δρ. Λεωνίδα Α. Παπακωνσταντινίδη, με τίτλο «Ευαισθητοποιημένη Τοπική Κοινωνία» προτίνονται τρεις μέθοδοι-στρατηγικές για την ανάπτυξη των Τοπικών Κοινωνιών.

Αυτές είναι:

1. Στρατηγική εξωγενούς ή εξαρτημένης ανάπτυξης, για την ανάπτυξη των μικρών τόπων με την οποία θα πρέπει να αναζητούνται διαφορετικοί τόποι, οι οποίοι έχουν διαφορετικούς δείκτες εσωστρέφειας και εξαρτώνται στο μεγαλύτερο βαθμό από το μητροπολιτικό κέντρο.
2. Στρατηγική ενδογενούς ανάπτυξης, με την οποία θα πρέπει να αναζητούνται διαδικασίες ενεργοποίησης ενδογενούς ανάπτυξης και από κει και πέρα να επιβάλλονται διαδικασίες ανατροφοδοτούμενης ανάπτυξης. Η στρατηγική αυτή εξαρτάται σε πολύ μικρό βαθμό από εξωγενή παράγοντα.
3. Στρατηγική αυτάρκους-αυτοδύναμης ανάπτυξης του μικρού τόπου, που κυριολεκτικά στηρίζεται στις δικές του δυνάμεις για να αναπτυχθεί.

Η λύση βέβαια μετά από τις πολυετείς έρευνες που πραγματοποιήθηκαν βρίσκεται στην στρατηγική της ενδογενούς-αυτάρκους-αυτοδύναμης τοπικής ανάπτυξης που θα ξεκινά από τους κατοίκους και θα αφορά τους ίδιους τους κατοίκους. Και μιλάμε για μια ανάπτυξη που δεν θα εξαρτάται ούτε από το κράτος, ούτε από τις κινήσεις της παγκοσμιοποίησης του κεφαλαίου αλλά ούτε και από ταξικά ή άλλα συμφέροντα. Αντίθετα, θα είναι μια ανάπτυξη που θα βασίζεται στις ικανότητες των κατοίκων των διαφόρων μικρών τόπων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΣΠΑΡΤΗΣ ΚΑΙ ΟΙΤΥΛΟΥ

2. ΔΗΜΟΣ ΣΠΑΡΤΗΣ

2.1. Η Σπάρτη και η Ιστορία της.

Η Σπάρτη είναι πόλη της Πελοποννήσου και πρωτεύουσα του Νομού Λακωνίας της σημερινής Ελλάδας.

Η σημερινή Σπάρτη είναι χτισμένη νότια από το κέντρο της αρχαίας ομώνυμης πόλης, κοντά στη δεξιά όχθη του ποταμού Ευρώτα. Η πεδιάδα που απλώνεται γύρω της είναι καταπράσινη από ελιές, πορτοκαλιές, λεμονιές, μουριές και άλλα δέντρα. Στα νοτιοδυτικά υψώνεται το ξακουστό βουνό ο Ταΰγετος, με τις πανύψηλες κορφές και την άγρια ομορφιά του. Στα ανατολικά της πόλης βρίσκεται η οροσειρά του Πάρνωνα που είναι κατάφυτη από έλατα και άλλα δέντρα.

Η πόλη επανιδρύθηκε μετά την απελευθέρωση της χώρας το 1834 ύστερα από απόφαση του βασιλιά Όθωνα και σε επίσημη τελετή την 1^η Ιανουαρίου 1857, έγινε η εγκαθίδρυση των αρχών από το Μυστρά στη νέα πόλη. Έχει πλατιούς και δεντροφυτεμένους δρόμους, μεγάλες πλατείες, ωραίες οικοδομές και καλή ύδρευση.

Το ένδοξο παρελθόν της και η κοντινή απόσταση από το πολυθρήλυτο Μυστρά τραβούν την προσοχή πολλών επισκεπτών. Από την παλιά πόλη σώζονται λείψανα από τους Ναούς της Ορθίας Άρτεμης, της Χαλκιοίκου Αθηνάς, του Κάρνειου Απόλλωνα και θέατρο της ρωμαϊκής εποχής.

Αποτελεί το οικονομικό και εμπορικό κέντρο του νομού. Έχει αξιόλογο αρχαιολογικό μουσείο και μουσείο της ελιάς. Είναι η μόνη πόλη της Πελοποννήσου που δεν συνδέεται με σιδηροδρομικό δίκτυο. Επικοινωνεί όμως οδικά με την Καλαμάτα και Τρίπολη.

Αρχαία Ιστορία

Η Σπάρτη ήταν μια Πόλη, που το ολιγάριθμο των κατοίκων της δεν εμπόδιζε να καταστεί η πρώτη στρατιωτική δύναμη στην εποχή της, πόλη που είχε βασίλισσα την ωραία Ελένη και Πόλη, που εξέθρεψε το Λεωνίδα, ενσαρκωτή του παγκόσμιου ιδεώδους της φιλοπατρίας.

Από τις σελίδες της πλούσιας ελληνικής μυθολογίας, θεότητες και ήρωες θα δώσουν το όνομά τους στην κοιλάδα της Λακεδαίμονος, τον ποταμό Ευρώτα, το όρος Ταΰγετος και στην ίδια την πόλη της Σπάρτης.

Κατά τους Μυκηναϊκούς χρόνους, πέρα από την ακμή της τέχνης, που διαπιστώνεται και από τα χρυσά κύπελλα του Βαφειού που βρίσκονταν στο Μουσείο

των Αθηνών, η Σπάρτη δίνει την ποιητική αφορμή του Τρωϊκού πολέμου, με την αρπαγή της ωραίας Ελένης από τον Πάρη.

Η Δωρική περίοδος της πολιτείας-ιστορικοί χρόνοι-είναι αυτή, που φέρνει τη Σπάρτη στην κορυφή της Ελληνικής Ιστορίας, δίνοντας, πέρα από τις καλλιτεχνικές της δημιουργίες, τον μοναδικό τρόπο λιτής έκφρασης πυκνών νοημάτων, το «Λακωνίζειν» αλλά και το «Σπαρτιατικόν ιδεώδες», με την άσκηση της εσωτερικής εγκράτειας του ατόμου και την αυτοθυσία χάριν της πατρίδος.

Η Σπάρτη, ο Λυκούργος και ο Λεωνίδας, είναι ονόματα που πέρασαν έκτοτε τα σύνορα της Ελλάδος, πολιτογραφήθηκαν στην Παγκόσμια ιστορία και έγιναν συνώνυμα με τις έννοιες της ρώμης, του σεβασμού στους Νόμους, την αυτοπειθαρχία και την φιλοπατρία. Ο θαυμασμός των ξένων προς αυτή την Πόλη-θύλο της Ελλάδος, αποδεικνύεται από τις χιλιάδες των επισκεπτών που φθάνουν συνεχώς εδώ για «προσκύνημα» αλλά και από το γεγονός, πως 12 πόλεις που έχουν ιδρυθεί στην Αμερική και στην Ευρώπη από το 1840 μέχρι το 1924, επέλεξαν και φέρουν με υπερηφάνεια το όνομα «Σπάρτη».

Τη ρωμαϊκή περίοδο της Σπάρτης, θυμίζουν σήμερα το θέατρο στην Ακρόπολη, τα λουτρά αλλά κυρίως τα ψηφιδωτά δάπεδα που διατηρούνται άριστα και προέρχονται από σπίτια αρχόντων και πλουσίων της εποχής.

Ο αριθμός αυτών που φυλάσσονται στις αποθήκες ή είναι εκτεθημένα στο Μουσείο της Πόλης με θαυμάσιες απεικονήσεις (μυθολογικές παραστάσεις, Μούσες, Ποιητές κλπ) είναι σημαντικός.

Κατά τη Δ' Σταυροφορία, οι Φράγκοι ιδρύουν στα 1249 το κάστρο του Μυστρά, το οποίο όμως αναγκάζονται να παραδώσουν στους Βυζαντινούς, το 1262. Οι κάτοικοι της μικρής τώρα Σπάρτης, που τους Χριστιανικούς αυτούς χρόνους έχει μετονομασθεί σε «Λακεδαιμονία» εγκαταλείπουν τη κοιλάδα και οικίζουν το λόφο, κάτω από τη σκιά του Κάστρου.

Εκεί θα παραμείνουν για 200 περίπου χρόνια, δημιουργώντας το θαύμα του «Βυζαντινού Μυστρά» και άλλα 400 χρόνια υπόδουλοι, κάτω από τον Τουρκικό ζυγό. Το 1834 με διάταγμα από το Βασιλέα Όθωνα, ανιδρύεται η σημερινή Πόλις, πάνω στα ερείπια της αρχαίας Σπάρτης, σε σχέδιο του Βαυαρού πολεοδόμου STAUFFERT.

Οι ευρείς δενδροφυτεμένες λεωφόροι, τα πάρκα, τα Δημόσια κτίρια και η παροιμιώδης ευγένεια και φιλοξενία των ανθρώπων της, κάνουν σήμερα τη Σπάρτη μια από τις ωραιότερες πόλεις της Ελλάδος και τους κατοίκους της να αισθάνονται υπερήφανοι, που η μοίρα τους επεφύλαξε να ζουν σε ένα τόπο, που γέννησε «τους πιο άντρες από τους άντρες» και που πάνω στο χώμα του περπάτησε κάποτε «η πιο γυναίκα από τις γυναίκες».

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

Η ΑΡΧΑΙΑ ΣΠΑΡΤΗ

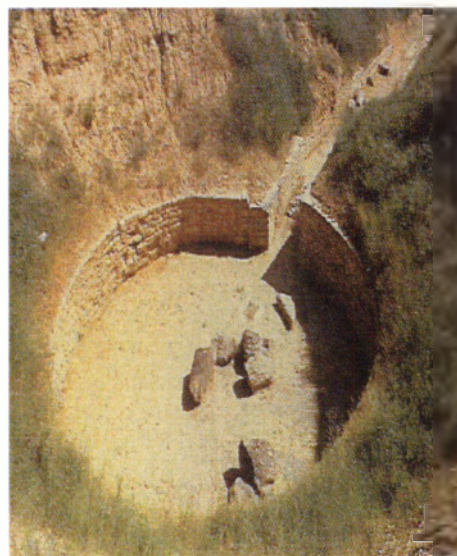
Άγαλμα του Λεωνίδα

Άγαλμα του Λυκούργου

Βωμός Ορθίας Αρτέμιδος

Θολωτός τάφος Βαφειο

Η ΣΠΑΡΤΗ ΣΗΜΕΡΑ

Το Μουσείο

Δημόσια βιβλιοθήκη

Μητροπολιτικός Ναός

2.2. Ιστορική εξέλιξη

Η Αρχαία Σπάρτη έχει ένα μεγάλο και ένδοξο παρελθόν όπως προαναφέραμε. Οι ανασκαφές που έγινε στο χώρο της Ακρόπολης της Σπάρτης δεν απέφεραν και τόσο ικανοποιητικά αποτελέσματα. Από τα ιερά και τους ναούς που περιγράφει στα Λακωνικά του ο Πausανίας ήρθαν στο φως μόνο ερείπια από το Ναό της Χαλκιοίκου Αθηνάς, ένα μικρό μέρος θεάτρου και κομμάτια από τα τείχη.

Ο ναός που βρισκόταν στο νοτιοδυτικό τμήμα της Ακρόπολης. Σύμφωνα και πάλι με τον Πausανία ο ναός ονομαζόταν έτσι λόγω της χάλκινης διακόσμησής του και του χάλκινου αγάλματος της Αθηνάς, που δέσποζε στο εσωτερικό του. Οι ανασκαφές έφεραν στο φως μερικά τμήματα του ιερού, κτισμένα χωρίς συνθετική ύλη μεταξύ τους, αναθήματα με την επιγραφή «ΑΘΗΝΑΙΑ» και το περίφημο «άγαλμα του Λεωνίδα» από παριανό μάρμαρο, που παριστάνει του χαμογελαστού πολεμιστή.

Ακόμα, οι ανασκαφές έφεραν στο φως ένα μικρό μέρος (την ορχήστρα, τη σκηνή και λίγα τμήματα από το κούρτο) του αρχαίου θεάτρου της Σπάρτης, που σύμφωνα. Όμως με τις αρχαιολογικές εκτιμήσεις είναι ικανό να αποκαλύψει το μέγεθος και την αξία του συνόλου. Βρίσκεται στα νότια του λόφου της Ακρόπολης κάτω από τα ερείπια του ιερού της Χαλκιοίκου Αθηνάς.

2.3. Γενικά στοιχεία περιοχής

Η Σπάρτη³ είναι πόλη της Πελοποννήσου και πρωτεύουσα του Νομού Λακωνίας της σημερινής Ελλάδας.

Η σημερινή Σπάρτη είναι χτισμένη νότια από το κέντρο της αρχαίας ομώνυμης πόλης, κοντά στη δεξιά όχθη του ποταμού Ευρώτα, δηλαδή στο βορειοδυτικό τμήμα του Νομού, στις ανατολικές υπώρειες του Ταυγέτου σε υψόμετρο 210m. Η πεδιάδα που απλώνεται γύρω της είναι καταπράσινη από ελιές, πορτοκαλιές, λεμονιές, μουριές και άλλα δέντρα. Στα νοτιοδυτικά υψώνεται το ξακουστό βουνό ο Ταΰγετος, με τις πανύψηλες κορφές και την άγρια ομορφιά του. Στα ανατολικά της πόλης βρίσκεται η οροσειρά του Πάρνωννα που είναι κατάφυτη από έλατα και άλλα δέντρα. Ο πληθυσμός της, με βάση την απογραφή του 2001 ανέρχεται περίπου σε 18.000 κατοίκους.

Η πόλη επανιδρύθηκε μετά την απελευθέρωση της χώρας το 1834 ύστερα από απόφαση του βασιλιά Όθωνα και σε επίσημη τελετή την 1^η Ιανουαρίου 1857, έγινε η εγκαθίδρυση των αρχών από το Μυστρά στη νέα πόλη. Έχει πλατιούς και δεντροφυτεμένους δρόμους, μεγάλες πλατείες, ωραίες οικοδομές και καλή ύδρευση.

Το κλίμα είναι μεσογειακό και η μέση ετήσια θερμοκρασία είναι 17,4 βαθμούς Κελσίου. Το μέσο ετήσιο ύψος βροχής φτάνει τα 817 χιλιοστόμετρα, ενώ οι βροχές δεν απουσιάζουν και κατά την θερινή περίοδο.

Λόγω ιδιοτυπίας του κλίματος και ευφορίας του εδάφους, η οικονομία στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό και στην παραγωγή της. Τα γεωργικά και κτηνοτροφικά προϊόντα της περιοχής συγκεντρώνονται και υφίστανται επεξεργασία στις βιομηχανικές μονάδες της πόλης.

Το ένδοξο παρελθόν της και η κοντινή απόσταση από το πολυθρήλυτο Μυστρά τραβούν την προσοχή πολλών επισκεπτών, έχοντας να επιδείξει έξοχα δείγματα πολιτισμού, που αφορούν σε όλες τις περιόδους της μακραίωνης ιστορίας της.

Αλλά και ως σύγχρονο αστικό κέντρο, η πόλη αποτελεί μια ανερχόμενη πολιτισμική δύναμη που βρίσκει την πολύπτυχη έκφρασή της μέσα από την οργάνωση και την διεκπεραίωση μιας σειράς από τοπικές εκδηλώσεις.

Αποτελεί το οικονομικό και εμπορικό κέντρο του νομού. Έχει αξιόλογο αρχαιολογικό μουσείο και μουσείο της ελιάς. Είναι η μόνη πόλη της Πελοποννήσου που δεν συνδέεται με σιδηροδρομικό δίκτυο. Επικοινωνεί όμως οδικά με την Καλαμάτα και Τρίπολη.

³ ιστοσελίδα: www.sparta.gr

2.4. Ταυτότητα Δήμου Σπάρτης.

ΔΗΜΟΣ ΣΠΑΡΤΗΣ	
Δήμαρχος	ΑΝΤΩΝΑΚΟΣ ΣΑΡΑΝΤΟΣ
Διεύθυνση	ΓΚΟΡΤΣΟΛΟΓΟΥ 52, 23100 ΣΠΑΡΤΗ
Τηλέφωνο	27310- 26771
Fax	27310- 26772
Νομαρχία	Λακωνίας
Web Address	http://www.sparta.gr/
E-mail Address	Dimsparta@otenet.gr

2.5. Πληθυσμιακή εξέλιξη.

Ο Νομός Λακωνίας είναι σχεδόν ο μικρότερος πληθυσμιακά Νομός της Πελοποννήσου. Με βάση την απογραφή του 2001, ο πληθυσμός του Νομού ανέρχεται σε 99.637 κατοίκους, από τους οποίους οι 13.940 είναι ετεροδημότες και 8.516 αλλοδαποί. Ο Δήμος Σπάρτης ανέρχεται σε 17.098 κατοίκους, από τους οποίους οι 3.800 είναι ετεροδημότες, οι 1.400 αλλοδαποί και οι υπόλοιποι ομοδημότες.

Συγκρίνοντας την απογραφή του 1991 βλέπουμε ότι η ποσοστιαία μεταβολή του πληθυσμού είναι μόλις 4,75%.

	Πληθυσμός	Μοναδιαία μεταβολή 1991- 2001	% Μεταβολή 1991- 2001
Πληθυσμός απογραφής (1991)	16.322		
Πληθυσμός απογραφής (2001)	17.098	776	4,75%

Παρακάτω βλέπουμε αναλυτικά την σύνθεση του πληθυσμού κατά ηλικία και φύλο:

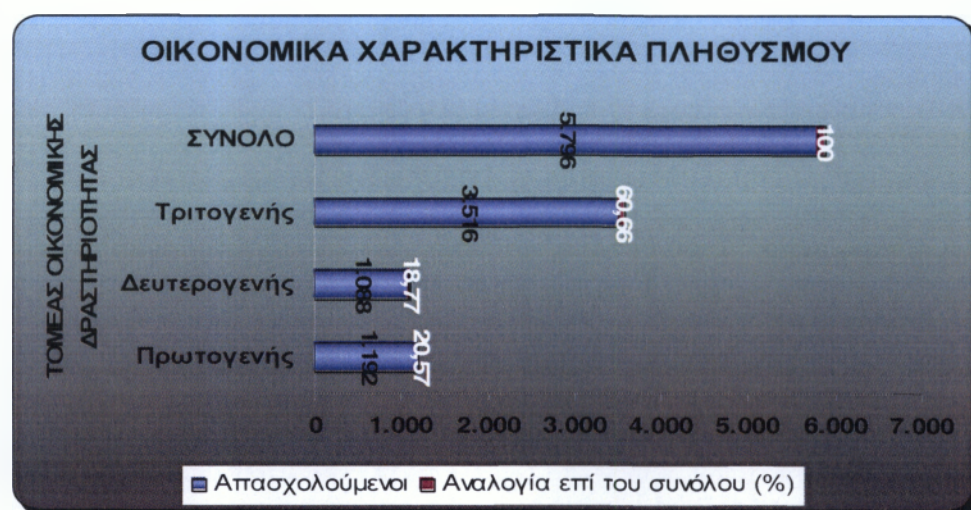
Ομάδες Ηλικιών	Πληθυσμός	Αναλογία επί του συνόλου (%)	Άνδρες	Αναλογία επί του συνόλου Ανδρών (%)	Αναλογία επί του συνόλου Ανδρών-Γυναικών (%)	Γυναίκες	Αναλογία επί του συνόλου Γυναικών (%)	Αναλογία επί του συνόλου Ανδρών-Γυναικών (%)
0-4	988	5,78	524	6,21	3,06	464	5,36	2,71
5-9	1.173	6,86	626	7,42	3,66	547	6,32	3,20
10-14	1.346	7,87	687	8,14	4,02	659	7,61	3,85
15-19	1.278	7,47	649	7,70	3,80	629	7,26	3,68
20-24	1.071	6,26	542	6,42	3,17	529	6,11	3,09
25-44	4.608	26,95	2.253	26,70	13,18	2.355	27,20	13,77
45-64	4.051	23,69	2.054	24,34	12,01	1.997	23,06	11,68
Σύνολο 15-64	11.008	64,38	5.499	65,16	32,16	5.509	63,62	32,22
65+	2.583	15,11	1.103	13,07	6,45	1.480	17,09	8,66
ΣΥΝΟΛΟ	17.098	100	8.439	100	49,36	8.659	100	50,64

2.6. Οικονομικά χαρακτηριστικά πληθυσμού

Ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός της Σπάρτης είναι 6.178, δηλαδή το 37%, ενώ το ποσοστό της ανεργίας στο 7,6%, του συνολικού πληθυσμού.

Παρακάτω βλέπουμε αναλυτικά την κατάταξη των απασχολούμενων ανά τομέα.

Τομέας Οικονομικής Δραστηριότητας	Απασχολούμενοι	Αναλογία επί του συνόλου (%)
Πρωτογενής	1.192	20,57
Δευτερογενής	1.088	18,77
Τριτογενής	3.516	60,66
ΣΥΝΟΛΟ	5.796	100

Παρόλο που κατά τις προηγούμενες δεκαετίες, η κύρια απασχόληση του πληθυσμού ήταν στον πρωτογενή τομέα, τώρα βλέπουμε ότι οι περισσότεροι απασχολούνται στον τριτογενή τομέα. Αυτή η αλλαγή ίσως να οφείλεται στην αύξηση των αναγκών των κατοίκων, στην τουριστική ανάπτυξη, στην μετανάστευση των κατοίκων σε αστικά κέντρα και γενικά στην αλλαγή του τρόπου ζωής των κατοίκων.

2.6.1. Πρωτογενής Τομέας:

Όσον αφορά τον πρωτογενή τομέα η απασχόληση των κατοίκων της περιοχής περιορίζεται στις δενδρώδεις καλλιέργειες (πορτοκάλια και ελιές) και την κτηνοτροφία, που όμως λόγω των ανεπαρκών υποδομών και επιλογή όχι τόσο εμπορικών καλλιεργήσιμων προϊόντων καθιστά την ανάπτυξη του τομέα αυτού προβληματική. Ίσως η οργανωμένη ενημέρωση των πληθυσμιακών ομάδων που ασχολούνται με τον πρωτογενή τομέα παραγωγής καθώς και η σωστή αξιοποίηση των χρηματοδοτήσεων να τον κάνει πιο αποδοτικό συμβάλλοντας έτσι στην ενεργητική οικονομική ενίσχυση του Δήμου.

2.6.2. Δευτερογενής τομέας:

Ο δευτερογενής τομέας μάλλον έχει μικρή ανάπτυξη αφού οι περισσότερες προσπάθειες απασχόλησης στο μεταποιητικό τομέα της περιοχής είναι μικρές επιχειρήσεις οικογενειακού χαρακτήρα με μικρό αριθμό απασχολούμενων επομένως και με χαμηλό επίπεδο οργάνωσης και ελλιπή διοίκηση.

2.6.3. Τριτογενής τομέας:

Στον τριτογενή τομέα ανάπτυξης τα τελευταία χρόνια υπάρχει κάποια εξέλιξη χωρίς όμως και πάλι να αποτελεί το «δυνατό σημείο» του Δήμου μας. Σημαντική ανάπτυξη παρουσιάζουν οι τομείς υγείας-πρόνοιας και εκπαίδευσης. Για πρώτη χρονιά το 2003 λειτούργησε στο Δήμο Σπάρτης ένα τμήμα του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου και το 2005 τμήμα του Πανεπιστημίου Νοσηλευτικής. Πιστεύουμε ότι η λειτουργία στο Δήμο μας και νέων τμημάτων καθώς και η δημιουργία Ερευνητικών κέντρων και Ινστιτούτων σε συνδυασμό με τις σύγχρονες υποδομές θα συμβάλλουν στην ανάπτυξη και διάδοση των νέων τεχνολογιών στην περιφερειακή οικονομία και θα ενισχύσουν την παροχή σύγχρονων επιχειρηματικών υπηρεσιών.

Ο Δήμος Σπάρτης αν και διαθέτει σημαντικά πλεονεκτήματα για την ανάπτυξη πολύμορφης τουριστικής δραστηριότητας δεν έχει μέχρι στιγμής πετύχει κάποια τουριστική διαφοροποίηση. Παρά το γεγονός ότι ο δήμος Σπάρτης διαθέτει δυνατότητες ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού όπως χειμερινό, αγροτουρισμό, πολιτιστικό, αρχαιολογικό κλπ, δεν έχει καταφέρει να αναπτύξει σε σημαντικό βαθμό αυτές τις δραστηριότητες με αποτέλεσμα την εποχικότητα στον τομέα αυτό.

2.7. Κοινωνική υποδομή

Νομαρχιακές υπηρεσίες

Όλες οι υπηρεσίες είναι διάσπαρτα εγκατεστημένες στην πόλη. Ο Δήμος διαθέτει ιδιόκτητο νεοκλασικό κτίριο, το οποίο λόγω της επιφάνειας είναι δυνατόν να καλύψει τις ανάγκες του, λόγω και της επέκτασης των δραστηριοτήτων του με την δημιουργία Δημοτικών Επιχειρήσεων. Για τον λόγο αυτό προχώρησε στην ενοικίαση κτιρίου τριών ορόφων στην Κεντρική Πλατεία όπου στεγάζονται σχεδόν όλες οι υπηρεσίες του και η Δ. Ε. Υ. Α. Σ. Σήμερα το Διοικητικό και το Οικονομικό τμήμα του Δήμου έχουν μεταφερθεί στο ισόγειο του κτιρίου, πρώην Τράπεζα Εργασίας.

Σχολικές εγκαταστάσεις

Στον Δήμο Σπάρτης υπάρχουν συνολικά: 2 Παιδικοί Σταθμοί, 12 Νηπιαγωγεία, 13 Δημοτικά σχολεία, 3 Γυμνάσια και 1 Μουσικό Γυμνάσιο, 3 Γενικά Λύκεια και 1 Τ. Ε. Ε (Τεχνολογικό Επαγγελματικό Εκπαιδευτήριο).

Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Στην Σπάρτη λειτουργεί η Πανεπιστημιακή Σχολή Οργάνωσης και Διοίκησης Αθλητικών φορέων. Από τον Σεπτέμβριο του 2005 λειτουργεί και το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, το τμήμα Νοσηλευτικής καθώς και το παράρτημα του Τ.Ε.Ι Καλαμάτας, τμήματος Πληροφορικής και Επικοινωνιών.

Υποδομές υγείας και πρόνοιας

Το Γενικό Νομαρχιακό Νοσοκομείο Σπάρτης με σημερινή δυναμικότητα 200 κλινών, βρίσκεται εκτός της πόλης σε ιδιόκτητο οικόπεδο. Στα δημοτικά διαμερίσματα λειτουργούν μόνο αγροτικά ιατρεία.

Τουρισμός

Ο Δήμος Σπάρτης συνορεύει με το Μυστρά καθώς και με άλλα τουριστικά μέρη, όπως η Μονεμβάσια κλπ, με αποτέλεσμα να υπάρχει σημαντικός αριθμός διερχόμενων τουριστών.

Στην Σπάρτη υπάρχουν 8 ξενοδοχειακές μονάδες συνολικής δυναμικότητας περίπου 1000 κλινών, από τις οποίες: 3 είναι 3 αστέρων (Β' κατηγορίας), 4 είναι 2 αστέρων (Γ' κατηγορίας) και 1 είναι 1 αστέρι (Δ' κατηγορίας).

Υποδομές

Στον Δήμο Σπάρτης υπάρχουν ακόμα: Αρχαιολογικό Μουσείο, Πινακοθήκη, Βιβλιοθήκη και ένα Πνευματικό Κέντρο (Ν.Π.Δ.Δ.).

Χώροι αναψυχής

Εκτός από την κεντρική πλατεία της Σπάρτης, όπου υπάρχουν καφετέριες, ζαχαροπλαστεία, ουζερί, δεν υπάρχουν γενικά στην περιοχή άλλοι οργανωμένοι χώροι αναψυχής, εκτός από τη φυσική υποδομή και τις παιδικές χαρές.

Πολιτιστικές εκδηλώσεις

Εκτός από τις ετήσιες πολιτιστικές εκδηλώσεις «Πολιτιστικό καλοκαίρι» με θεατρικές, μουσικές, καλλιτεχνικές εκδηλώσεις που γίνονται κάθε καλοκαίρι στο Σαΐνοπούλειο Αμφιθέατρο (όρια κοινότητας Μαγούλας), ο Δήμος Σπαρτιατών είναι συνδιοργανωτής και σε άλλες πολιτιστικές εκδηλώσεις, όπως στις εκδηλώσεις της αποκριάς, εκδηλώσεις στην Κεντρική Πλατεία, συμμετοχή σε εκθέσεις ανά την Ελλάδα, εκδηλώσεις για την γιορτή του Οσίου Νίκωνα-πολιούχου της πόλης, εκδηλώσεις για τη γιορτή του πορτοκαλιού, φυσικά οι εκδηλώσεις για το Σπάρταθλον το τελευταίο Σαββατοκύριακο του Σεπτεμβρίου, η Σπαρτακιάδα κ.α.

Αθλητισμός

Οι αθλητικές υποδομές αφορούν τον Οργανισμό Νεολαίας και Άθλησης, ένα Δημοτικό Στάδιο, ένα κολυμβητήριο, ένα γήπεδο αντισφαίρισης και ένα γήπεδο ποδοσφαίρου 5*5 στα οποία διεξάγονται αγώνες τοπικών αθλητικών σωματείων. Όμως παρατηρείται έλλειψη ειδικευμένου προσωπικού που θα βοηθήσει στη καλύτερη διοίκηση και οργάνωση του αθλητισμού στον Δήμο.

2.8. Υποδομές και ποιότητα ζωής

Οδικό δίκτυο

Το οδικό δίκτυο του Δήμου Σπάρτης κρίνεται σχετικώς ανεπαρκές. Σοβαρά κυκλοφοριακά προβλήματα έχει αρχίσει να αντιμετωπίζει η πόλη της Σπάρτης λόγω της σταδιακής αύξησης του πληθυσμού καθώς και της καθημερινής επίσκεψης του οικονομικού κέντρου του νομού από κατοίκους ολόκληρου του νομού. Η χάραξη, η ποιότητα και το πλάτος του οδικού δικτύου και ειδικότερα εκτός της πόλης της Σπάρτης, δεν επιτρέπουν ούτε ασφαλή κυκλοφορία ούτε καλής ποιότητας διανομαρχιακή και ενδονομαρχιακή σύνδεση. Συνολικά στο νομό υπάρχουν 169,34χλμ. εθνικού δικτύου και 817,0 επαρχιακού. Προτείνεται η γρήγορη αποπεράτωση του τμήματος Σπάρτης–Τρίπολης–Αθήνας. Επίσης προτείνεται η βελτίωση του υπάρχοντος αλλά και η περάτωση του προτεινόμενου βασικού οδικού δικτύου, όπως και του δευτερεύοντος δικτύου, ώστε να βελτιωθεί το επίπεδο των διανομαρχιακών και ενδονομαρχιακών συνδέσεων.

Σιδηροδρομικό δίκτυο

Στο Νομό γενικά δεν υπάρχει σιδηροδρομικό δίκτυο. Η έλλειψή του δημιουργεί σημαντικά προβλήματα στη μετακίνηση πληθυσμού και την μεταφορά προϊόντων. Για το λόγο αυτό προτείνεται η επέκταση του δικτύου από Τρίπολη για Σπάρτη–Γύθειο–Σκάλα–Βλαχιώτη–Μολάους και μελλοντικά ως τη Νεάπολη.

Θαλάσσιες συγκοινωνίες

Η σημερινή συγκρότηση της υποδομής των θαλάσσιων συγκοινωνιών-μεταφορών αποτελείται από 12 θαλάσσιες προσεγγίσεις με βασικότερη το λιμάνι του Γυθείου. Προτείνεται η ανάπτυξη και βελτίωση της υποδομής κατά χρήση λιμανιού και εθνική και διεθνής σύνδεση του Νομού.

Αεροπορικές συγκοινωνίες-μεταφορές

Σήμερα δεν υπάρχει αεροπορική σύνδεση του Νομού αν και υπάρχουν στοιχειώδεις εγκαταστάσεις αεροδρομίου σε θέση ανατολικά της Εθνικής οδού Σπάρτης-Γυθείου. Ωστόσο σύμφωνα με ανακοινώσεις, γίνονται συζητήσεις για την άμεση υλοποίηση αυτού του έργου, το οποίο θα αποτελέσει σημαντικό φορέα μετακίνησης του πληθυσμού και εύκολης πρόσβασης τουριστών που επέλεξαν την πόλη της Σπάρτης αλλά και άλλες περιοχές της Λακωνίας για τις διακοπές τους.

Αυτή τη στιγμή, βασική μεταφορική εξυπηρέτηση για το μεγαλύτερο μέρος της έκτασης της περιοχής παρέμβασης είναι η οδική επιβατική και εμπορευματική συγκοινωνία.

2.9 Διοικητικές Υποδομές:

Οι υφιστάμενες υπηρεσίες λειτουργούν στο σύνολό τους στην έδρα του Δήμου και είναι οι ακόλουθες:

- 1.. Αστυνομική Διεύθυνση Νομού Λακωνίας.
- 2.. Πολεοδομικό Γραφείο.
- 3.. ΕΛ.ΤΑ
- 4.. Δ. Ο. Υ
- 5.. Δικαστήρια.

6.. Πυροσβεστική.

7.. Δ. Ε. Η

8.. Ο. Τ. Ε

9.. Μουσείο Ελιάς και Λαδιού.

10.. Υποθηκοφυλακείο.

11.. Τράπεζες (Εθνική, Αγροτική, Εμπορική, Τράπεζα Κύπρου, EYROBANK, Πειραιώς κλπ).

12.. Υγειονομικό Γραφείο.

13.. Συμβολαιογραφεία.

14.. Κουμαντάρειος Πινακοθήκη.

15.. Νομαρχιακές Υπηρεσίες Υπουργείων.

Άλλες υπηρεσίες:

Άλλες υπηρεσίες που διαθέτει ο Δήμος είναι:

A) Μία Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης (Δ. Ε. Α. Σ)

B) Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης–Αποχέτευσης.

Γ) Ένα γραφείο Τουρισμού {εντός Δημαρχείου}.

Δ) Κ.Δ.Α (Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών).

Ε) Πνευματικό Κέντρο.

ΣΤ) Δημόσια Βιβλιοθήκη.

Ζ) Δημοτική Φιλαρμονική.

Η) Ένα ΚΑΠΗ (Κέντρο Αποκατάστασης Ηλικιωμένων).

2.10. Ύδρευση-Αποχέτευση-Υπηρεσία Καθαριότητας

A. Ύδρευση-Αποχέτευση

Το υφιστάμενο εξωτερικό υδραγωγείο της Σπάρτης υδροδοτεί σήμερα την πόλη της Σπάρτης και τους οικισμούς της Κοκκινόραχης, Ριβιώτισσας, Καλαμίου και Γούναρη. Το εξωτερικό υδραγωγείο έχει μήκος 7.500 χ.μ. από τις πηγές της Τρύπης έως την δεξαμενή.

Το εσωτερικό δίκτυο ύδρευσης της Σπάρτης τροφοδοτείται σήμερα από την δεξαμενή με δύο κεντρικούς αγωγούς (χαλυβδοσωλήνες). Το μεγαλύτερο μέρος του είναι παλιό, τουλάχιστον 50 ετών, αποτελούμενο από χυτοσίδηρους σωλήνες, σωλήνες αμιάντου και σιδηροσωλήνες. Κατά την τελευταία 15ετία έχουν γίνει πρόσφατες αντικαταστάσεις αγωγών, επεκτάσεις του δικτύου με πλαστικούς αγωγούς σε διάφορες περιοχές της Σπάρτης.

Το συνολικό υδραγωγείο (εσωτερικό και εξωτερικό δίκτυο) όπως είναι κατασκευασμένο και λειτουργεί σήμερα χαρακτηρίζεται ως προβληματικό, καθώς καλύπτει οριακά τις θερινές αιχμές της ζήτησης που εξαρτώνται και από τις αυξομειώσεις παροχής των νερών της Τρύπης και την περιορισμένη δυναμικότητα των γεωτρήσεων, τον μικρό όγκο της υφιστάμενης δεξαμενής, καθώς και την ανεπάρκεια και την παλαιότητα του εσωτερικού υδραγωγείου που παρουσιάζει υψηλό ποσοστό διαρροών που ανέρχονται σε τουλάχιστον 30% της κατανάλωσης. Τέλος παρατηρείται έλλειψη υδραυλικών εξαρτημάτων για την διευκόλυνση λειτουργίας και συντήρησης του δικτύου, ενώ απαιτείται και αντικατάσταση των υφιστάμενων ιδιωτικών παροχών νερού.

Εκτός από το υδραγωγείο, λειτουργεί και βιολογικός καθαρισμός, όπου γίνεται η τριτοβάθμια επεξεργασία αφαίρεσης φωσφόρου. Εξυπηρετεί 40.000 ισοδύναμους κατοίκους με ωριαία παροχή 540 κυβικά και μέση ημερήσια παροχή 8.000 κυβικά/μέρα.

Η Δ.Ε.Υ.Α.Σ⁴ είναι αμιγής δημοτική επιχείρηση και απασχολεί 47 μόνιμους υπαλλήλους. Από αυτούς οι δώδεκα (12) είναι διοικητικοί υπάλληλοι, πέντε (5) υπάλληλοι του βιολογικού και οι υπόλοιποι τριάντα (30) είναι τεχνικό προσωπικό.

Η αποχέτευση του Δήμου Σπάρτης καλύπτει το 80% της πόλης. Οι περιοχές οι οποίες δεν είναι καλυμμένες είναι περιοχές με αρχαία ή μη δομημένες περιοχές.

B. Υπηρεσία Καθαριότητας

Ο Δήμος Σπάρτης και τρεις ακόμη Δήμοι έχουν υπογράψει σύμβαση διαδημοτικής συνεργασίας και έχουν δημιουργήσει ένα χώρο ταφής απορριμάτων.

Γενικά όμως για το πρόβλημα της διαχείρισης των απορριμάτων ευθύνονται τόσο οι Δήμοι όσο και η κεντρική διοίκηση.

⁴Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης-Αποχέτευσης Σπάρτης

2.11. Το Οργανόγραμμα του Δήμου Σπάρτης

Σύμφωνα με το οργανόγραμμα⁵ του Δήμου Σπάρτης, κάτω από τον Δήμαρχο-Αντιδήμαρχο και τον Γενικό Γραμματέα υπάρχουν έξι γραφεία-διευθύνσεις: η Διεύθυνση Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών, το Αυτοτελές Γραφείο Υποστήριξης Αιρετών και Οργάνων, το Αυτοτελές Γραφείο Προγραμματισμού, Οργάνωσης-Πληροφορικής Κοινωνικών και Πολιτιστικών Θεμάτων, την Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος.

Το Γραφείο Νομικής υποστήριξης και το Γραφείο Ειδικών Συμβούλων ή Συνεργατών αν και προβλέπονται από τον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων δεν λειτουργούν. Στο Γραφείο Νομικής Υποστήριξης ο Δήμος χρησιμοποιεί δικηγόρο, ο οποίος δεν είναι υπαλληλός του.

Η Διεύθυνση Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών χωρίζεται στα εξής τμήματα: το τμήμα των Διοικητικών, των Οικονομικών υπηρεσιών και την Δημοτική Αστυνομία. Το Τμήμα των Διοικητικών περιλαμβάνει: θέματα Προσωπικού, την Διαχείριση Αγροτικών Θεμάτων, το Πρωτόκολλο και την Δημοτική κατάσταση (ληξιαρχείο, δημοτολόγιο κ.α). Το Τμήμα των Οικονομικών Υπηρεσιών περιλαμβάνει: τους προϋπολογισμούς-απολογισμούς, την διαχείριση δαπανών-εσόδων, τις λειτουργίες μισθοδοσίας, την δημοτική περιουσία και την ταμειακή υπηρεσία. Πρέπει να τονίσουμε επίσης ότι υπάρχει πλήρη μηχανογράφηση στα παραπάνω τμήματα.

Η Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος περιλαμβάνει: το Γραφείο Διοικητικής και Λογιστικής Υποστήριξης, όπου σχεδιάζονται οι εργασίες που πρέπει να γίνουν καθώς και οι λειτουργίες προμηθειών και αποθήκης, το Τμήμα Τεχνικών Έργων και Πολεοδομικών Εφαρμογών, όπου γίνεται ο προγραμματισμός των έργων, η εκπόνηση μελετών και η επίβλεψη εκτέλεσης έργων. Ακόμα περιλαμβάνει διάφορα συνεργεία: του ηλεκτροφωτισμού, επισκευής-κατασκευής, συντήρησης και τοπογραφικών εργασιών.

Τέλος, το Τμήμα Περιβάλλοντος ασχολείται με θέματα προστασίας περιβάλλοντος, δημόσιας υγείας, την διαχείριση απορριμάτων, δημοτικά κοιμητήρια κ.α.

⁵Βλέπε παράρτημα: οργανόγραμμα

2.12. Το Προσωπικό του Δήμου με βάση τον Ο.Ε.Υ.

Ο Οργανισμός Εσωτερικής Υπηρεσίας καθορίζει τον αριθμό του προσωπικού κάθε Δήμου καθώς και τις αρμοδιότητές τους, για την καλύτερη λειτουργία του και την άριστη κατανομή των αρμοδιοτήτων του ανά τομέα.

Το προσωπικό των Δήμων χωρίζεται σε: μόνιμο προσωπικό, σε εποχιακό και με σύμβαση αορίστου χρόνου, που μπορεί να είναι: Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης (Π.Ε), Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Τ.Ε), Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Δ.Ε) και Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης (Υ.Ε).

Οι θέσεις των κατηγοριών Π.Ε, Τ.Ε, και Δ.Ε. κατατάσσονται στους βαθμούς Δ (εισαγωγικός), Γ, Β, και Α (καταληκτικός). Οι θέσεις της κατηγορίας Υ.Ε κατατάσσονται στους βαθμούς Ε (εισαγωγικός), Δ, Γ, και Β (καταληκτικός).

Στην κατηγορία της Π.Ε του Δήμου Σπάρτης με βάση τον Ο.Ε.Υ. προβλέπονται 15 θέσεις, από αυτές οι 8 είναι καλυμμένες. Οι θέσεις αυτές είναι : διοικητικών, οικονομολόγων, πολιτικών μηχανικών, αρχιτεκτόνων, μηχανολόγων, γεωπόνων κ.α.

Στην κατηγορία της Τ.Ε του Δήμου Σπάρτης προβλέπονται 13 θέσεις, από τις οποίες οι 5 είναι καλυμμένες. Οι θέσεις αυτές είναι: τεχνολόγων δασοπονίας-γεωπονίας, τεχνολόγων πολιτικών μηχανικών-μηχανολόγων-τοπογράφων μηχανικών, διοικητικού λογιστικού και τοπικής αυτοδιοίκησης.

Στην κατηγορία της Δ.Ε προβλέπονται 44 θέσεις, από τις οποίες οι 24 είναι καλυμμένες. Οι θέσεις αυτές είναι: διοικητικού, εργοδηγών, ηλεκτρολόγων, τεχνιτών, κηπουρών, οδηγών κ.α.

Στην κατηγορία της Υ.Ε. προβλέπονται 31 θέσεις, από αυτές οι 28 είναι καλυμμένες. Οι θέσεις αυτές είναι: κλητήρων, θυρωρών, καθαριότητας κ.α.

ΘΕΣΕΙΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Θέσεις	Π.Ε	Τ.Ε	Δ.Ε	Υ.Ε	ΣΥΝΟΛΟ
Προβλεπόμενες του Ο.Ε.Υ	15	13	44	31	75
Καλυμμένες	8	5	24	28	52
% καλυμμένων	53%	38%	54%	90%	69%

Παρατηρούμε ότι ο Δήμος Σπάρτης απασχολεί περισσότερα άτομα στην κατηγορία της Υ.Ε και της Δ.Ε για την κάλυψη κοινωνικών αναγκών, όπως καθαριότητας, διάφορων έργων, φωτισμού, κ.α.

Ακόμα συμπεραίνουμε ότι το ποσοστό θέσεων του Δήμου στην κατηγορία Τ.Ε είναι αρκετά χαμηλό, που αποδεικνύει ότι ο δήμος έχει ανάγκη από προσωπικό Τ.Ε.

Γενικότερα όμως, μπορούμε να πούμε ότι το σύνολο των καλυμμένων θέσεων είναι σχεδόν ικανοποιητικό, με ποσοστό 69%, όπου ο Δήμος είναι ικανός να υλοποιήσει το έργο του και να ανταπεξέλθει στις ανάγκες του.

2.13. Η Οικονομική Παρακολούθηση του Δήμου

Με βάση τον ισολογισμό του 2006⁶ του Δήμου Σπάρτης, μπορούμε να πούμε ότι ο Δήμος βρίσκεται σε καλή οικονομική κατάσταση. Η χρονιά που πέρασε ήταν η πέμπτη χρήση κατά την οποία εγκαταστάθηκε και εφαρμόστηκε το Διπλογραφικό Λογιστικό Σύστημα, επιτρέποντας στον Δήμο την σωστή παρακολούθηση της πορείας των οικονομικών του στοιχείων.

Τα συνολικά οργανικά έσοδα⁷ της χρήσεως 2006 ανήλθαν στο ποσό των 7.127.081,38€. Στο παραπάνω ποσό αν προστεθούν και τα έκτακτα και ανόργανα έσοδα και των προηγούμενων χρήσεων ποσού 394.533,56€, τα συνολικά έσοδα του Δήμου οργανικά και ανόργανα ανέρχονται στο ποσό των 7.521.614,94€. Τα έσοδα αυτά προέρχονται από: πωλήσεις, φόρους-πρόστιμα-προσαυξήσεις, τέλη-δικαιώματα, επιχορηγήσεις, κεφάλαια και από παρεπόμενες ασχολίες.

Τα συνολικά έξοδα⁸ παροχής υπηρεσιών, διοίκησης, δημοσίων σχέσεων, χρηματοοικονομικών, έκτακτων και ανόργανων εξόδων ανήλθε στο ποσό των 7.025.870,76€. Από αυτά το κόστος παρεχόμενων υπηρεσιών ανήλθε στο ποσό των 5.938.195,35€, τα έξοδα διοικητικής λειτουργίας ανήλθαν στο ποσό των 895.460,93€, τα έξοδα λειτουργίας δημοσίων σχέσεων στο ποσό των 185.277,96€ και τα χρηματοδοτικά έξοδα ανήλθαν στο ποσό των 6.936,52€.

Η διαφορά μεταξύ των συνολικών εσόδων της χρήσεως 2006 ποσού 7.521.614,94€ μείον τα συνολικά έξοδα ποσού 7.025.870,76€ αποτελεί πλεόνασμα και ανέρχεται στο ποσό των 495.744,18€.

Πέρα από το σύνολο των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων που ανέρχεται στο ποσό των 1.315.341,41€ και τις αντίστοιχες απαιτήσεις των 1.691.531,47€, ο Δήμος δεν εμφανίζει δανεικές υποχρεώσεις, γεγονός που υποδηλώνει την άριστη οικονομική κατάστασή του.

⁶παράρτημα: ισολογισμός 2006

⁷⁻⁸παράρτημα: γράφημα εσόδων- δαπανών

2.14. Η γνώμη των δημοτών και οι απαντήσεις του ερωτηματολογίου

Για την επίτευξη των στόχων του Δήμου σημαντικό ρόλο αποτελεί η γνώμη των δημοτών του. Με βάση την γνώμη των δημοτών, ο Δήμος μπορεί να προσδιορίσει τις ανάγκες του και να τις υλοποιήσει.

Ένας από τους στόχους του Δήμου είναι να καλύψει όσο το δυνατόν τις ανάγκες των δημοτών του με την υλοποίηση διαφόρων έργων και να αναβαθμίσει την πόλη.

Οι πολίτες με την ενεργή συμμετοχή τους στα κοινά και στις δραστηριότητες του δήμου βοηθούν ικανοποιητικά τον Δήμο να εκτελέσει το έργο του.

Επειδή η γνώμη των δημοτών αποτελεί σημαντικό στοιχείο για την επίτευξη του έργου του Δήμου, ένας τρόπος για την καταγραφή της γνώμης των δημοτών είναι τα ερωτηματολόγια. Με βάση τα ερωτηματολόγια μπορούμε να εντοπίσουμε τις ανάγκες των δημοτών και να τις υλοποιήσουμε.

Ένα ερωτηματολόγιο που αφορά τα έργα του Δήμου Σπάρτης, δόθηκε στους δημότες του κατά τον μήνα Ιούλιο. Παρακάτω θα δούμε αναλυτικά το ερωτηματολόγιο και τις απαντήσεις των δημοτών.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΑ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ			
1. Έργα αναβάθμισης	62% ΝΑΙ		38% ΟΧΙ	
2. Προγραμματισμός-Σχεδιασμός έργων	56% ΝΑΙ		44% ΟΧΙ	
3. Έγκαιρη ολοκλήρωση	36% ΝΑΙ		64% ΟΧΙ	
4. Σειρά άμεσων έργων	ΟΔΟΠΟΙΙΑΣ	ΥΠΟΔΟΜΩΝ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ	ΥΔΡΕΥΣΗΣ

5. Σειρά υλοποίησης έργων	Διάνοιξη περιμετρικής	Κοινωνικές υποδομές	Αθλητικές υποδομές	Προβολή αρχαιολ. χώρων	Ανάπλαση Κοινόχρ. χώρων
6. Εξυπηρέτηση όλων των δημοτών	62% ΝΑΙ			38% ΟΧΙ	
7. Ανάγκες Δ.Δ	70% ΝΑΙ			30% ΟΧΙ	
8.Επαρκείς οικον.Πόροι	24% ΝΑΙ			76% ΟΧΙ	
9.Βαθμός ικανοποίησης από τα έργα	52% ΛΙΓΟ	40% ΠΟΛΥ		8% ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	
10. Συμμετοχή στην τοπική Διακυβέρνηση	94% ΝΑΙ			6% ΟΧΙ	

Από τις απαντήσεις που δόθηκαν συνολικά από τα 100 άτομα βγήκαν τα εξής συμπεράσματα:

Ένα ποσοστό 62% απάντησαν ότι έχουν γίνει έργα και γίνονται έργα που αναβαθμίζουν την πόλη. Από αυτό συμπεραίνουμε ότι οι δημότες δεν είναι και τόσο ικανοποιημένοι από τα έργα που γίνονται στην πόλη. Αυτό φαίνεται και από την ερώτηση 9, κατά πόσο ικανοποιημένοι είναι από τα έργα του Δήμου τα τρία τελευταία χρόνια, το 52% απάντησε λίγο, το 40% πολύ και μόλις το 8% παρα πολύ.

Ακόμα πιστεύουν ότι τα έργα δεν ολοκληρώνονται έγκαιρα και αυτό φαίνεται στην ερώτηση 3 αφού το 64% απάντησε ότι δεν υπάρχει έγκαιρη ολοκλήρωση των έργων.

Όταν ρωτήθηκαν αν υπάρχει προγραμματισμός των έργων οι απαντήσεις που δόθηκαν ήταν 50%-50%. Φαίνεται ότι δεν υπάρχει ξεκάθαρη εικόνα για το αν υπάρχει προγραμματισμός τελικά στα έργα και γενικότερα στις υπηρεσίες του Δήμου.

Στην ερώτηση 4, ποια έργα πρέπει να κάνει ο Δήμος άμεσα οι απαντήσεις ήταν: οδοποιίας-υποδομών-κοινωνικά-ύδρευσης. Φαίνεται ότι οι δημότες έχουν περισσότερο ανάγκη από καινούργιους δρόμους και νέα έργα υποδομής είτε την ευκολότερη μετακίνησή τους και μη ύπαρξη κυκλοφοριακού προβλήματος, είτε για την αποκατάσταση των υποδομών που έχουν υποστεί από διάφορους παράγοντες.

Τα κοινωνικά έργα και τα έργα υποδομής με βάση την γνώμη των δημοτών έρχονται σε δευτερεύουσες ανάγκες.

Τα παραπάνω αποδεικνύονται και από την ερώτηση 5. Η σειρά που επιθυμούσαν οι δημότες να υλοποιηθούν τα έργα είναι η εξής:

1. Διάνοιξη περιμετρικής.
2. Κοινωνικές υποδομές.
3. αθλητικές υποδομές.
4. Προβολή αρχαιολογικών χώρων.
5. Ανάπλαση κοινόχρηστων χώρων.

Βλέπουμε ότι στην πρώτη θέση βρίσκεται πάλι έργο οδοποιίας, η διάνοιξη της περιμετρικής. Από αυτό συμπεραίνουμε ότι υπάρχει πρόβλημα οδοποιίας και κυκλοφοριακό, γι' αυτό και βρίσκεται στις άμεσες ανάγκες των δημοτών.

Στην 2^η και 3^η θέση αντίστοιχα βρίσκονται οι κοινωνικές υποδομές και οι αθλητικές υποδομές, φαίνεται ότι οι δημότες προτιμούν τα κοινωνικά έργα και τις αθλητικές υποδομές όπως: δημιουργία γηπέδων, επισκευές-βελτιώσεις σε αθλητικές εγκαταστάσεις, διοργάνωση διάφορων αγώνων κ.α για την καλύτερη ποιότητα ζωής των κατοίκων.

Στην 5^η και 6^η θέση αντίστοιχα βρίσκονται η προβολή αρχαιολογικών χώρων και η ανάπλαση κοινόχρηστων χώρων.

Όταν στην ίδια ερώτηση ρωτήθηκαν πιο άλλο έργο θα επιθυμούσαν να υλοποιηθεί οι απαντήσεις των δημοτών ήταν: να δημιουργηθούν κι άλλα πάρκα, να τοποθετηθούν φανάρια κυκλοφορίας για την καλύτερη κυκλοφορία, να υλοποιηθεί ολοκληρωμένο σχέδιο τουριστικής προβολής και η στέγαση του Πανεπιστημίου.

Στην ερώτηση 6 και 7, αν εξυπηρετούνται όλοι οι δημότες της σπάρτης σε όλα τα Δημοτικά Διαμερίσματα και αν λαμβάνονται υπόψη στον σχεδιασμό του δήμου οι ανάγκες των Δημοτικών Διαμερισμάτων, οι απαντήσεις των δημοτών ήταν θετικές κατά 70%.

Όταν ερωτήθηκαν αν οι οικονομικοί πόροι του Δήμου είναι επαρκείς, το 76% απάντησε «όχι». Από αυτό συμπεραίνουμε ότι οι πολίτες θεωρούν ότι οι οικονομικοί πόροι του Δήμου δεν είναι αρκετοί για την εκτέλεση των έργων που πρέπει να υλοποιηθούν.

Εντύπωση μας έκανε το γεγονός, το 94% των ερωτηθέντων απάντησε ότι θα ήθελε να ενισχυθεί η συμμετοχή των πολιτών στην τοπική διακυβέρνηση. Είναι φανερό ότι οι πολίτες θα επιθυμούσαν να συμμετέχουν περισσότερο στο έργο του Δήμου.

2.15. Ανάλυση S.W.O.T.

Με βάση όσα αναφέραμε σε αυτό το κεφάλαιο θα αξιολογήσουμε την υπάρχουσα κατάσταση που επικρατεί στον Δήμο Σπάρτης και θα εντοπίσουμε τις Δυνάμεις–Αδυναμίες–Ευκαιρίες–Απειλές.

Ειδικότερα θα γίνει ανάλυση S. W. O. T στην οργάνωση του Δήμου και στις κοινωνικές υποδομές. Πρόκειται για μια μέθοδο που συγκεντρώνει την συνολική κατάσταση του Δήμου, εντοπίζοντας τα αδύνατα και τα δυνατά του σημεία, ενώ συγχρόνως εντοπίζει τις ευκαιρίες και τις απειλές που διέπουν το περιβάλλον του Δήμου.

Παρακάτω θα δούμε αναλυτικά τους πίνακες ανάλυσης s.w.o.t.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ S.W.O.T.

ΔΥΝΑΜΕΙΣ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ	ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ – ΥΠΟΔΟΜΕΣ			
Επαρκείς σχολικές εγκαταστάσεις	Έλλειψη ιδιόκτητων κτιρίων του Δήμου	Αξιοποίηση μη οικοδομημένων χώρων για χώρους αναψυχής	Πρόβλημα υδροδότησης κατά την διάρκεια της θερινής περιόδου
Κάλυψη μεγαλύτερου μέρους της περιοχής με δίκτυα ύδρευσης	Έλλειψη οδικού δικτύου (κακή κατάσταση)	Δημιουργία κινήτρων για ανάπτυξη τουρισμού	Κυκλοφοριακό πρόβλημα λόγω έλλειψης φωτεινών σηματοδοτών
Λειτουργία βιολογικού καθαρισμού	Μη ολοκληρωμένη εγκατάσταση δικτύου αποχέτευσης	Διάθεση του Δήμου για κατασκευή Διοικητηρίου	
Συνορεύει με περιοχές αυξημένης τουριστικής κίνησης	Προβληματική κατασκευή υδραγωγείου	Δημιουργία περισσότερων χώρων άθλησης	
Επαρκή κάλυψη στον τομέα Υγείας και Πρόνοιας	Έλλειψη περιφερειακής διεξόδου των οχημάτων προς το Νότιο τμήμα του Νομού		
Ελεγχόμενη στάθμευση στο κέντρο της πόλης			

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ S.W.O.T.

ΔΥΝΑΜΕΙΣ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ	ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ			
Ο Δήμος Σπάρτης έχει σχεδόν όλες του τις υπηρεσίες συγκεντρωμένες	Μη λειτουργία του Γραφείου Νομικής Υποστήριξης και των Ειδικών Συμβούλων	Πρόσληψη ειδικευμένου προσωπικού	Οι περισσότεροι υπάλληλοι του είναι ανειδίκευτοι (Υ.Ε.)
Υπάρχει μηχανογράφηση σε όλες του τις υπηρεσίες	Μη επαρκής στελέχωση του Δ. Σπάρτης από προσωπικό	Επιμόρφωση του προσωπικού μέσω σεμιναρίων	Άρνηση ορισμένων υπαλλήλων στην εισαγωγή νέων τεχνολογικών μέσων.
Ο Δήμος Σπάρτης βρίσκεται σε καλή οικονομική κατάσταση	Έλλειψη Υπηρεσίας Προγραμματισμού	Δημιουργία νέων έργων από τον Δ. Σπάρτης	
Εφαρμογή του Διπλογραφικού Λογιστικού Συστήματος	Έλλειψη Διεύθυνσης Κοινωνικών Υποθέσεων		
	Έλλειψη Γραφείου Τουρισμού		

Με βάση την ανάλυση S.W.O.T. ο Δήμος Σπάρτης θα πρέπει αρχικά να εκμεταλλευτεί και να αξιοποιήσει τα δυνατά του σημεία ακόμα περισσότερο. Π.χ θα μπορούσε να εκμεταλλευτεί το γεγονός ότι συνορεύει με περιοχές αυξημένης τουριστικής κίνησης, όπως είναι ο Δήμος Μυστρά, με αποτέλεσμα την αύξηση των επισκεπτών στην Σπάρτη η οποία διαθέτει περισσότερα ξενοδοχεία για την διανυκτέρευσή τους κλπ. Επίσης θα μπορούσε με βάση το γεγονός ότι έχει καλή οικονομική κατάσταση να πραγματοποιήσει έργα που θα βοηθούσαν και την ανάπτυξη του Δήμου στο σύνολό του αλλά και την ανάπτυξη του τουρισμού στην περιοχή. Το ίδιο θα πρέπει να κάνει ο Δήμος και με τις ευκαιρίες που διέπουν το περιβάλλον του, όπως η δημιουργία κινήτρων για ανάπτυξη τουρισμού, η διάθεση του

Δήμου για κατασκευή Διοικητηρίου, η πρόσληψη ειδικευμένου προσωπικού, η δημιουργία νέων έργων από τον Δ. Σπάρτης κλπ, τα οποία θα οδηγήσουν στην περαιτέρω ανάπτυξη των υποδομών της περιοχής και άρα στην καλύτερη εξυπηρέτηση των δημοτών και των τουριστών.

Στη συνέχεια εξουδετερώνοντας τις απειλές που δημιουργούνται, όπως είναι το κυκλοφοριακό πρόβλημα λόγω έλλειψης φωτεινών σηματοδοτών, το γεγονός ότι οι περισσότεροι υπάλληλοι του Δήμου είναι ανειδίκευτοι (Υ.Ε) κλπ, καταλαβαίνουμε πως θα καλυτερεύσει η εικόνα του Δήμου και θα έχει θετικά αποτελέσματα στην ανάπτυξη της περιοχής. Τέλος, ελαχιστοποιώντας τα αδύνατα σημεία του ο Δήμος τα οποία είναι αρκετά, θα έχουμε ως αποτέλεσμα την καλύτερη λειτουργία του Δήμου Σπάρτης ως Οργανισμού, αλλά κυρίως θα δημιουργηθούν πιο κατάλληλες υποδομές για την μεγαλύτερη ανάπτυξη της περιοχής αλλά και την μεγαλύτερη ανάπτυξη του τουρισμού στην περιοχή.

Άρα κάθε απώλεια ενός δυνατού σημείου αποτελεί απειλή και κάθε αδυναμία αποτελεί ευκαιρία και προοπτική για μελλοντική ανάπτυξη.

2.16. ΔΗΜΟΣ ΟΙΤΥΛΟΥ

2.16.1. Η Μάνη και η Ιστορία της

Η Μάνη είναι ένας τόπος, όπου το φυσικό περιβάλλον, η ιστορία και η παράδοση, βρίσκονται σε αρμονική συνύπαρξη με τους ανθρώπους, συνθέτοντας ένα «Ζωντανό Ανοικτό Μουσείο» που θα συγκινήσει και τον πιο απαιτητικό περιηγητή .

Η ανθρώπινη παρουσία στη Μάνη είναι πανάρχαια, όπως μαρτυρούν λιθοποιημένα ευρήματα από ανθρώπινους σκελετούς 300.000 περίπου ετών και ανθρώπινα εργαλεία 1.000.000 ετών και πλέον.

Οι πρώτοι κάτοικοι της περιοχής της σημερινής Μάνης ήταν σύμφωνα με τον περιηγητή Πausανία οι Λέλεγες, τους οποίους κατάκτησαν οι Αχαιοί.

Στην περιοχή της Μάνης εξαπλώθηκαν επίσης και οι Δωριείς, οπότε και η ιστορία της συνδέθηκε με εκείνη της Σπάρτης .

Κατά την βυζαντινή εποχή Α΄ οι θαλασσοκράτορες άραβες έσπειραν τον όλεθρο στα ελληνικά παράλια και οι κάτοικοι αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τους παράλιους οικισμούς. Αποσύρθηκαν λοιπόν στα ορεινά, όπου δημιούργησαν χωριά και οικισμούς στους οποίους παρέμειναν χίλια χρόνια.

Κατά την Φραγκοκρατία (1204-1262) οι Φράγκοι κατασκεύασαν και διατήρησαν για μικρό χρονικό διάστημα στην κατοχή τους, το κάστρο του Πασσαβά στο Γύθειο, του Λεύκτρου στη Στούπα και της Μαΐνης.

Επίσης κατά τη Βυζαντινή εποχή Β΄ ο αυτοκράτορας Μανουήλ Παλαιολόγος, όταν επισκέφτηκε το Οίτυλο εφάρμοσε τους νόμους «της λύσης των φρουρίων». Τότε γκρεμίστηκαν όλα τα κάστρα της Μάνης. Μετά την πτώση του Μυστρά το 1640, οι Μανιάτες αντιστάθηκαν στα ασκέρια του του Μωάμεθ του Πορθητή και τον σταμάτησαν στον Πασσαβά. Στους αιώνες που ακολούθησαν, βρίσκονταν σε συνεχή πόλεμο με τους Οσμανούς. Οι Μανιάτες πολέμησαν στον πρώτο Τουρκοενετικό πόλεμο και για δεκαέξι χρόνια υπερασπίστηκαν τη γη τους, με αρχηγό τον Κροκόδειλο Κλαδά.

Το 1715 μετά την απομάκρυνση των Ενετών από την Πελοπόννησο, η Μάνη συνέχισε να είναι ελεύθερη. Το 1770 οι Μανιάτες προσπάθησαν με την ελάχιστη βοήθεια των Ρώσων να ελευθερώσουν την Ελλάδα. Η επανάσταση αυτή είναι γνωστή ως «Ορλωφικά».

Από το 1776 ως το 1821 η Μάνη κυβερνήθηκε από αρκετούς μπέηδες, οι σημαντικότεροι από τους μπέηδες αυτούς ήταν ο Τζανέμπης Γρηγοράκης και ο Πετρόμπης Μαυρομιχάλης. Ο πρώτος σύνδεσε τ' όνομά του με την εξόντωση της τουρκικής φρουράς του Πασσαβά, την επέκταση της βορειοανατολική Μάνης, το

ξαναγέννημα της πόλης του Γυθείου, τις συναντήσεις με τους Έλληνες οπλαρχηγούς. Ο δεύτερος συνδέθηκε με την ηγεσία του απελευθερωτικού αγώνα του 1821.

Στις 17 Μαρτίου του 1821, στην εκκλησία των Παμμεγίστων Ταξιαρχών Αρεόπολης, οι Μανιάτες ορκίστηκαν να πολεμήσουν για την ελευθερία της υπόδουλης Ελλάδας και κήρυξαν τον πόλεμο κατά τους Τούρκων. Στις 23 Μαρτίου του 1821 ελευθέρωσαν την Καλαμάτα.

Οι Μανιάτες της Ανατολικής Μάνης με αρχηγό το Γεώργιο Τζαννετάκη κινήθηκαν στο εσωτερικό της Λακωνίας, κατέλαβαν το φρούριο του Μιστρά και το περίφημο κάστρο της Μονεμβασιάς. Ταυτόχρονα με την πολιορκία της Μονεμβασιάς το σώμα των Μανιατών που απελευθέρωσε την Καλαμάτα, άρχισε την πολιορκία των Μεσσηνιακών Φρουρίων (Μεθώνης, Κορώνης, Νιόκαστρου). Ένα τρίτο σώμα, αποτελούμενο από 300 Μανιάτες κινήθηκαν προς την Αρκαδία και η πρώτη πολεμική σύγκρουση Ελλήνων και Τούρκων πραγματοποιήθηκε στην Καρύταινα στις 28 Μαρτίου του 1821. Εκεί 300 Μανιάτες πολέμησαν και νίκησαν 1700 Τούρκους.

Τον Ιούλιο του 1826 οι Μανιάτες νίκησαν τον Ιμπραήμ. Ταυτόχρονα τον κατατρόπωσαν οι ηρωικές Μανιάτισσες που με δρεπάνια και πέτρες τον έριξαν στην θάλασσα. Στα χρόνια του Όθωνα οι Μανιάτες αντιστάθηκαν και νίκησαν τους Βαβαρούς που είχαν σταλεί για να επιβάλουν τις θελήσεις της Κυβέρνησης και το γκρέμισμα των πύργων. Τελικά όμως επήλθε συμβιβασμός και η Μάνη ειρήνευσε. Οι Μανιάτες συνέχισαν να πολεμούν σε όλους τους μετέπειτα αγώνες της πατρίδας μας, στη Θεσσαλία, στη Κρήτη, στη Μακεδονία, στην Ήπειρο, στον Α΄ και Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο αλλά και στην Κύπρο.

Η Μάνη είναι από τις πλέον παραδοσιακές περιοχές της Ελλάδας, με 800 πύργους και πυργόσπιτα, περισσότερες από 1000 βυζαντινές και μεταβυζαντινές εκκλησίες, 8 κάστρα, 98 από τους 118 παραδοσιακούς οικισμούς της Πελοποννήσου και περισσότερα από 100 σπήλαια, με γνωστότερα τα παγκοσμίου φήμης και φυσικής ομορφιάς, σπήλαια του Δυρού. Λόγω της μεγάλης εναλλαγής βιότοπων χαρακτηρίζεται ως «ως βοτανικός παράδεισος», αφού ευδοκίμούν τουλάχιστον 1000 είδη φυτών και περισσότερα από 120 Ελληνικά ενδημικά φυτά, από τα οποία τα 32 είναι τοπικά ενδημικά, δηλαδή μοναδικά στο κόσμο.

2.17. Γενικά στοιχεία της περιοχής

Ο Δήμος Οιτύλου είναι ένας από τους 5 Καποδιστριακούς Δήμους της Μάνης και είναι ένας από τους Νοτιότερους Δήμους της Ηπειρωτικής Ευρώπης. Ανήκει διοικητικά στο Νομό Λακωνίας και βρίσκεται στο Νότιο τμήμα αυτού. Συνορεύει Βόρεια με το Δήμο Γυθείου και το Νομό Μεσσηνίας, Ανατολικά και νότια με το Δήμο Ανατολικής Μάνης, καταλήγοντας στο ακρωτήριο Ταίναρο, ενώ Δυτικά βρέχονται από το Μεσσηνιακό κόλπο και συνορεύει με το Δήμο Λεύκτρου του Ν. Μεσσηνίας. Αποτελεί το μεγαλύτερο τμήμα της Μάνης και έναν από τους μεγαλύτερους σε έκταση Ο.Τ.Α στο Νομό. Έδρα του Δήμου είναι η Αρεόπολη, πατρίδα των Μαυρομιχαλέων που στις 17 Μαρτίου 1821 σήκωσαν τη σημαία της εθνεγερσίας μαζί με όλους τους Μανιάτες κάνοντας τις ψυχές όλων των σκλαβωμένων Ελλήνων να φτερουγίσουν προς την ελευθερία. Απέχει 26χλμ από το Γύθειο, 70χλμ από τη Σπάρτη, 130 χλμ. από τη Τρίπολη και 408χλμ από την Αθήνα. Είναι κτισμένη σε στρατηγικό σημείο, στο κέντρο της χερσονήσου της Μάνης, από όπου επικοινωνεί με την κάτω, τη μέσα και την έξω Μάνη. Την ονομασία της παίρνει από τη πόλη του Άρη, θεού του Πολέμου. Θεωρείται η καρδιά της Μάνης και δίκαια έχει χαρακτηριστεί παραδοσιακός οικισμός. Ο Παλιός Οικισμός έχει διατηρήσει τον παραδοσιακό και ιστορικό χαρακτήρα του και εκτείνεται δυτικά με στενά δρομάκια, καλντερίμια, πυργόσπιτα, πύργους και εκκλησίες.

Ο Δήμος Οιτύλου καταλαμβάνει έκταση 218.800 στρέμματα. Η μορφή του ανάγλυφου του Δήμου είναι σε ποσοστό 36,68% ορεινή (79.600 στρ.), σε ποσοστό 54,98% ημιορεινή (120.300 στρ.) και σε ποσοστό 8,34% πεδινή (18.900 στρ.). Στο σύνολο του ο Δήμος χαρακτηρίζεται ως ημιορεινός και ορεινός.

2.18. Ιστορική εξέλιξη

Η Μάνη συνιστά ένα συναρθρωμένο μνημειακό σύνολο υψίστης σημασίας, σε επίπεδο ιστορίας όσο και αισθητικής. Η διαπιστωμένη συνεχής κατοίκηση, τα έργα των ανθρώπων είδη από την πρώιμη προϊστορική περίοδο έως και την όψιμη μεταβυζαντινή όπως και το σύνολο της πολιτιστικής κληρονομιάς της χερσονήσου του Ταϊνάρου, μνημονεύει ένα ιστορικό παρελθόν, από τα πλέον δυναμικά του Μεσογειακού χώρου.

Η Μάνη κατοικείται από την Παλαιολιθική και προϊστορική εποχή συνεχώς. Απόδειξη γι' αυτό είναι τα ευρήματα στο σπήλαιο Αλεπότρυπα, τα οποία εκτίθενται στο μουσείο νεολιθικής εποχής που βρίσκεται στον Πύργο Δυρού και μαρτυρούν ζωή

6.000 χρόνων. Επίσης με ανασκαφική έρευνα στην Αλεπότρυπτα βρέθηκε μια ομαδική ταφή σε βάθος 4μ. Ακόμα στα σπήλαια του Δυρού, στη συμβολή του υγρού και του Ξηρού τμήματος, στο βυθό, βρέθηκαν οστά προβοδιού και προϊπποπόταμου ηλικίας 2 εκατ. χρόνων. Τα ευρήματα στα Καλαμάκια και στο Απήδημα κοντά στο Λιμένι Λακωνίας παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον αφού εκεί βρέθηκαν οστά και κρανία τα οποία ανήκαν φυλογενετικά σε Προ-Νεότερνταλ άτομο που έζησε πριν από 100 έως 40 χιλιάδες χρόνια. Ακόμα έχουν εντοπιστεί οικισμοί και νεκροταφεία σε διάφορες περιοχές του Δήμου Οιτύλου. Τον 5^ο και 6^ο αιώνα μ.χ, έχουμε λαμπρά παλαιοχριστιανικά κατάλοιπα. Στο Ταίναρο έχει ανακαλυφθεί το πανάρχαιο ιερό του Ποσειδώνος Ταιναρίου. Ο Ναός του Θεού ήταν οικοδομημένος στη θέση της εκκλησίας Άγιοι Ασώματοι: στη βόρεια πλευρά διακρίνεται τμήμα της αρχαίας τοιχοδομίας, ενώ η εκκλησία είναι χτισμένη με αρχαίο υλικό. Λίγο χαμηλότερα το συνεχόμενο κτήριο, με κοινό περίβολο, όπως και η λαξευμένη οδός, ανήκουν σε μαντείο–νεκρομαντείο. Το σημαντικό αυτό ιερό πλαισιώνεται από μια ιδιότυπη αρχιτεκτονική των λαξευμένων στο βράχο κτηρίων, ταφικά σύνολα, ίχνη διαφόρων μνημείων, δεξαμενές. Όμως η θάλασσα που έχει κατακλίσει το μεγαλύτερο τμήμα της ακτής, κρύβει προς το παρόν πολλά ακόμα κτήρια και μνημεία, τα οποία αναμένουν μια συστηματική υποβρύχια έρευνα. Στο Μαρμάρι και στο Πορτοκάγιο αναγνωρίζονται κείμενα αρχαίων γεωγράφων, του Αχίλλειου Λιμίν και του Ψαμαθούς. Επίσης μεταξύ άλλων μνημείων, ισοπεδώθηκε και ο ναός της Δήμητρας, ενώ τα εκεί ενεπίγραφα βάρβα αδριάντων του Γαΐου Ιουλίου Λάκωνος

και του Οφιλίου Τανάγρου μεταφέρθηκαν στο κοινοτικό κατάστημα Αλίκων. Στην Μάνη επιπροσθέτως έχουν εντοπισθεί πολλά αρχαία λατομεία, ωστόσο το πλέον σημαντικό βρίσκεται στον Προφήτη Ηλία Δημαρίστικων. Πρόκειται για το λατομείο πορφυρίτη λίθου, ένα από τα διασημότερα πολυτελή πετρώματα της Ανατολικής Μεσογείου. Σε διάφορες θέσεις της περιοχής Θυρίδων/Κάβο Γκρόσο έχει εντοπισθεί κεραμική που καλύπτει από την Υστεροελλαδική έως και την Ρωμαϊκή εποχή. Διάφορες επιγραφές, νομίσματα και γλυπτά έχουν βρεθεί σε διάφορους οικισμούς του Δήμου μας καθώς και σε άλλες περιφερειακές θέσεις. Επίσης στο Ταίναρο έχει διασωθεί ένα ψηφιδωτό δάπεδο, με την ονομασία Έπαυλις. Στο Οίτυλο έχουν βρεθεί αρχαιολογικά ευρήματα Μυκηναϊκής, αλλά και Κλασικής εποχής. Καταλήγουμε λοιπόν στο συμπέρασμα ότι παρά τις βεβηλώσεις, τις καταστροφές και τις κλοπές, το αρχαίο παρελθόν της Μάνης αναπνέει ακόμα.

2.19. Πληθυσμιακή Εξέλιξη

Με βάση την απογραφή του 2001, ο πληθυσμός του Νομού ανέρχεται σε 99.637 κατοίκους, από τους οποίους οι 13.940 είναι ετεροδημότες και 8.516 αλλοδαποί. Ο Δήμος Οιτύλου ανέρχεται σε 5.203 κατοίκους. Συγκρίνοντας την απογραφή του 1991 βλέπουμε ότι η ποσοστιαία μεταβολή του πληθυσμού είναι μόλις 1,50%.

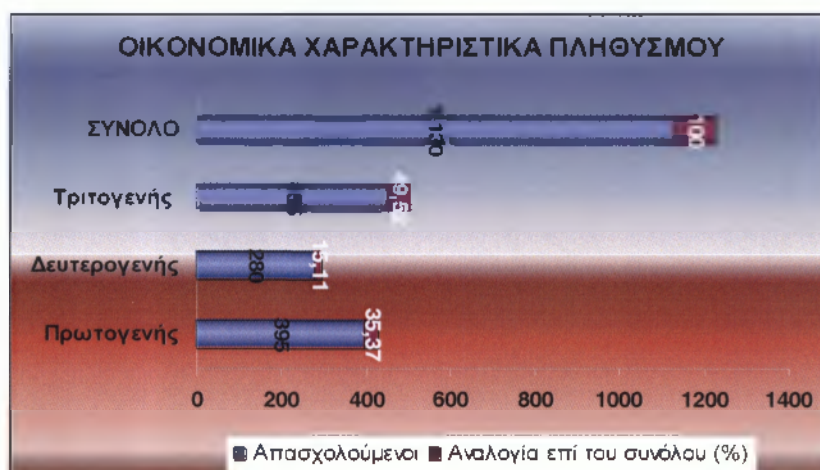
	Πληθυσμός	Μοναδιαία Μεταβολή 1991- 2001	% Μεταβολή 1991- 2001
Πληθυσμός απογραφής (1991)	4.985		
Πληθυσμός απογραφής (2001)	5.203	218	1,50%

2.20. Οικονομικά Χαρακτηριστικά πληθυσμού

Ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός του Δήμου Οιτύλου είναι 2.939 ενώ το σύνολο των ανέργων ανέρχεται σε 196 και οι Οικονομικώς μη ενεργοί αντιστοιχούν σε 2.264 του συνολικού πληθυσμού.

Παρακάτω βλέπουμε αναλυτικά την κατάταξη των απασχολούμενων ανά τομέα:

Τομέας Οικονομικής Δραστηριότητας	Απασχολούμενοι	Αναλογία επί του συνόλου (%)
Πρωτογενής	395	35,37
Δευτερογενής	280	15,11
Τριτογενής	455	49,52
ΣΥΝΟΛΟ	1.130	100

Ο Δήμος Οιτύλου χαρακτηρίζεται σαν τουριστικός-αγροτικός αφού στον πρωτογενή τομέα απασχολείται το 35,37%, στον δευτερογενή τομέα το 15,11% και στο τριτογενή τομέα το 49,52% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού.

Μεγάλο μέρος της έκτασης του Δήμου καταλαμβάνουν εκτάσεις βοσκοτόπων (ποσοστό 72,89%) και παράλληλα αξιόλογη παραγωγή κτηνοτροφικών προϊόντων.

Σε μια σημαντική έκταση το έδαφος δεν είναι καλλιεργούμενο και καλύπτεται από βοσκοτόπους και αείφυλλα δέντρα. Σ' αυτές τις περιοχές έχει αναπτυχθεί κτηνοτροφική δραστηριότητα με ικανοποιητική παραγωγή σε κρέας κυρίως.

Στις καλλιεργούμενες εκτάσεις συναντώνται κυρίως ελιές που αποτελούν και την κύρια καλλιέργεια, ενώ στα πιο εύφορα εδάφη καλλιεργούνται λίγα αμπέλια.

Τα κύρια χαρακτηριστικά της περιοχής είναι στη μεν γεωργία η κυριαρχία της ελιάς και στη δε κτηνοτροφία οι εκμεταλλεύσεις με αιγοπρόβατα που αξιοποιούν καλύτερα τις υπάρχουσες βοσκές.

Υπάρχουν αρκετές μικτές γεωργο-κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις. Επίσης ανεπτυγμένη είναι η μελισσοκομία, λόγω της χλωρίδας της περιοχής, βοηθώντας έτσι την τοπική οικονομία.

Όλα τα παραγόμενα προϊόντα χαρακτηρίζονται από υψηλή ποιότητα, καθώς οι καλλιεργητικές πρακτικές που χρησιμοποιούνται είναι φιλικές προς το περιβάλλον. Τέλος, για τα επαγγέλματα που έχουν σχέση με τον τουρισμό, την διατροφή και την οικοδομή, η οικονομική κατάσταση και η προοπτική είναι θετική.

2.21. Κοινωνική υποδομή

Υγεία- πρόνοια

Στο Δήμο υπάρχουν ένα (1) Κέντρο Υγείας και τρία (3) αγροτικά ιατρεία.

Σχολικές εγκαταστάσεις

Στο Δήμο μας υπάρχουν συνολικά: δύο Νηπιαγωγεία, ένας παιδικός- βρεφονηπιακός σταθμός, 1 Γυμνάσιο, 1 Λύκειο και 3 Δημοτικά Σχολεία.

Αθλητισμός – Πολιτισμός

Η αθλητική υποδομή είναι υποτυπώδης, ωστόσο υπάρχει ένα γήπεδο ποδοσφαίρου, ένα γήπεδο βόλεϊ και ένα γήπεδο μπάσκετ.

Τουρισμός

Ο Δήμος Οιτύλου έχει έντονη τουριστική δραστηριότητα αφού διαθέτει τα παγκόσμια φήμης Σπήλαια Πύργου Δυρού, τα οποία επισκέπτονται κάθε χρόνο πάνω από 200.000 επισκέπτες. Επίσης υπάρχει η σπηλιά Αλεπότρυπα Δυρού και η Βλυχάδα Δυρού όπως και το υπό αξιοποίηση σπήλαιο Απήδημα.

Στο Δήμο Οιτύλου υπάρχουν 15 ξενοδοχειακές μονάδες συνολικής δυναμικότητας περίπου 547 Κλινών, από τις οποίες: 5 είναι 4 αστέρων (Α` κατηγορίας), 4 μονάδες είναι 3 αστέρων (Β` κατηγορίας), 3 μονάδες είναι 2 αστέρων (Γ` κατηγορίας) και 2 μονάδες είναι 1 αστέρι (Δ` κατηγορίας).

Άλλα κτίρια

Στο Δήμο μας λειτουργούν: δύο Αρχαιολογικά Μουσεία, ένα Πνευματικό Κέντρο και μία Δημόσια Βιβλιοθήκη, με 6.500 περίπου χιλιάδες αξιόλογα βιβλία.

Πολιτιστικές εκδηλώσεις

Στο Δήμο Οιτύλου και σε ετήσια βάση πραγματοποιούνται οι εορταστικές εκδηλώσεις της 17^{ης} Μαρτίου και της Μάχης του Δυρού. Η επέτειος της 17^{ης} Μαρτίου 1821, γίνεται κάθε χρόνο στην Αρεόπολη, αποδίδοντας φόρο τιμής στους Μανιάτες, που με αρχηγό τον Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη ξεκίνησαν εκείνη την ημέρα την επανάσταση κατά των Τούρκων. Επίσης γιορτή γίνεται κάθε χρόνο στον Πύργο Δυρού για την επέτειο της Μάχης του Δυρού, αποδίδοντας τιμή στις Μανιάτισσες που, ενώ οι άνδρες τους βρίσκονταν στον Αλμυρό και πολεμούσαν τους Τούρκους, απέκρουσαν

μόνες τους την προσπάθεια του Ιμπραήμ Πασά να κάνει απόβαση με τα καράβια του στο ακρογιάλι του Δυρού και έτσι να καταλάβει την ελεύθερη Μάνη. Τέλος διοργανώνει και άλλες πολιτιστικές εκδηλώσεις όπως της αποκριάς, των Χριστουγέννων και το Πάσχα.

Υπηρεσίες

Στην έδρα του Δήμου λειτουργεί Αστυνομικό Τμήμα, Πυροσβεστική Υπηρεσία, ΕΛΤΑ, Εφορία, παράρτημα της Εθνικής Τράπεζας.

2.22. Υποδομές και ποιότητα ζωής

Θαλάσσιες συγκοινωνίες

Η σημερινή συγκρότηση της υποδομής των θαλάσσιων συγκοινωνιών-μεταφορών αποτελείται από 12 θαλάσσιες προσεγγίσεις με βασικότερη το λιμάνι του Γυθείου. Προτείνεται η ανάπτυξη και βελτίωση της υποδομής κατά χρήση λιμανιού και εθνική και διεθνής σύνδεση του Νομού.

Οδικό δίκτυο

Το οδικό δίκτυο του Δήμου Οιτύλου κρίνεται σχετικώς ανεπαρκές. Σοβαρά κυκλοφοριακά προβλήματα έχει αρχίσει να αντιμετωπίζει η πόλη της Αρεόπολης λόγω της στενότητας των δρόμων κυρίως τη καλοκαιρινή περίοδο, λόγω της μεγάλης έλευσης τουριστών προς τα διάφορα αξιοθέατα της περιοχής. Η χάραξη, η ποιότητα και το πλάτος του οδικού δικτύου και ειδικότερα εκτός της πόλης της Αρεόπολης, δεν επιτρέπουν ούτε ασφαλή κυκλοφορία ούτε καλής ποιότητας ενδονομαρχιακή σύνδεση. Συνολικά στο νομό υπάρχουν 169,34χλμ. Εθνικού δικτύου και 817,0χλμ. Επαρχιακού δικτύου. Επίσης προτείνεται η βελτίωση του υπάρχοντος αλλά και η περάτωση του προτεινόμενου βασικού οδικού δικτύου, όπως και του δευτερεύοντος δικτύου, ώστε να βελτιωθεί το επίπεδο των ενδονομαρχιακών συνδέσεων.

2.23. Ύδρευση-Απορρίμματα-Υπηρεσίες Καθαριότητας

I. Ύδρευση

Το δίκτυο ύδρευσης της περιοχής υδροδοτεί τέσσερις Δήμους: το Δήμο Οιτύλου, το Δήμο Σμήνους, το Δήμο Ανατολικής Μάνης και το Δήμο Γυθείου. Εξυπηρετεί τέσσερις χιλιάδες (4.000) κατοίκους, ενώ το καλοκαίρι που είναι περισσότεροι οι κάτοικοι μπορεί ακόμα και να τριπλασιαστεί. Το μήκος του υδραγωγείου είναι 100χμ περίπου, λειτουργεί από το 1974 και στην Αρεόπολη έφτασε το 1976.

Σήμερα υλοποιούνται σημαντικά έργα στον τομέα της ύδρευσης, το μεγαλύτερο τμήμα είναι υπό αποκατάσταση, έτσι ώστε ν' αποφευχθεί η διαρροή νερού και τα προβλήματα από τις φθορές.

Επειδή η μορφολογία του εδάφους δεν επιτρέπει τη φυσική ροή, τα περισσότερα χωριά υδροδοτούνται με αντλιοστάσια. Από τα 18 Δημοτικά Διαμερίσματα του Δήμου υδροδοτούνται τα 17. Κάποια από τα χωριά έχουν και δική τους ύδρευση (Άλικα-Βάθεια-Κρυονέρι). Σοβαρά προβλήματα υπάρχουν ιδίως σε περιόδους αιχμής όπου η ποσότητα του νερού δεν επαρκεί.

Επισημαίνεται ότι, η ύδρευση γίνεται κυρίως από πηγές ή γεωτρήσεις που βρίσκονται εκτός των γεωγραφικών ορίων του Δήμου.

Η Δ.Ε.Υ.Α.Ο.Ι είναι αμιγής δημοτική επιχείρηση και απασχολεί 5 υπαλλήλους από τους οποίους οι τρεις (3) είναι με απόσπαση και οι δύο (2) ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου.

Η αποχέτευση γίνεται με απορροφητικούς βόθρους σε κάθε οίκημα, ενώ συντάσσεται μελέτη για την κατασκευή βιολογικού καθαρισμού στους παραλιακούς οικισμούς και την Αρεόπολη.

II. Απορρίμματα

Στα όρια του Δήμου Οιτύλου, αλλά και στην ευρύτερη περιοχή δεν υπάρχει Χώρος Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων (ΧΥΤΑ). Υπάρχει χώρος στη θέση Σπαρτέας του Δ/Δ Αρεόπολης, όπου γίνεται καύση απορριμμάτων, ενώ η αποκομιδή αυτών πραγματοποιείται από τρία απορριμματοφόρα τουλάχιστον τρεις φορές την εβδομάδα.

2.24. Οργανόγραμμα Δήμου Οιτύλου

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Οι δραστηριότητες των υπηρεσιών του Δήμου ΟΙΤΥΛΟΥ κατανέμονται στις εξής διοικητικές ενότητες:

1. Γραφείο Νομικής Υποστήριξης.

2. Γραφείο Ειδικού Συνεργάτη: Ο ειδικός συνεργάτης ασκεί καθήκοντα επιτελικά και δεν έχει αποφασιστική αρμοδιότητα οποιασδήποτε μορφής. Παρέχει συμβουλές και διατυπώνει εξειδικευμένες γνώμες γραπτά ή προφορικά, για συγκεκριμένο τομέα δραστηριοτήτων τον οποίο έχει οριστεί να εξυπηρετεί (ν. 1416/1984 άρθρο 67). Το συμβουλευτικό του έργο απευθύνει προς το Δήμαρχο.

3. Αυτοτελές Γραφείο υποστήριξης: Α. Προγραμματισμός της τοπικής ανάπτυξης και της δράσης του Δήμου, Β. Προγράμματα Ευρωπαϊκής Ένωσης, Γ. Γεωργική & Τουριστική Ανάπτυξη Γραφείο Τύπου Τουριστική Ανάπτυξη, Δ. Οργάνωση-Μηχανοργάνωση-Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού-Πληροφορική, Ε. Γραμματειακή Υποστήριξη Δημάρχου Δημόσιες Σχέσεις-Ενημέρωση Δημοτών, ΣΤ. Γραμματεία Δημοτικού Συμβουλίου, Προέδρου Δ.Σ, Δημαρχιακής Επιτροπής, Αντιδημάρχων, Επιτροπών Δημοτικού Συμβουλίου, Τοπικών Συμβουλίων, Ζ. Λειτουργίες Κέντρου Εξυπηρέτησης Πολιτών.

4. Δ/ση Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών η οποία αποτελείται από τα παρακάτω Τμήματα:

- Τμήμα Διοικητικών Υπηρεσιών:

Α. Θέματα Προσωπικού, Β. Δημοτική Κατάσταση, Γ. Πρωτόκολλο, Αρχείο και βοηθητικές εργασίες, Δ. Διαχείριση Αγροτικών Θεμάτων, Ε. Χορήγηση Αδειών Καταστημάτων, ΣΤ. Διαχείριση θεμάτων Δημοτικής επιτροπής παιδείας και σχολικών επιτροπών, Ζ. Αθλητισμός, Η. Διοικητική υποστήριξη Νομικών Προσώπων Δ.Δ. του Δήμου.

- Τμήμα Οικονομικών Υπηρεσιών:

Α. Προϋπολογισμοί Απολογισμοί Οικονομική παρακολούθηση, Β. Διαχείριση Εσόδων, Γ. Διαχείριση Δαπανών, Δ. Δημοτική Περιουσία Κληροδοτήματα, Ε. Λειτουργίες Μισθοδοσίας, ΣΤ. Λειτουργίες Προμηθειών Αποθήκης, Ζ. Ταμειακή Υπηρεσία.

5. Δ/νση Τεχνικών Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος η οποία αποτελείται από τα παρακάτω Τμήματα:

- Τμήμα Τεχνικών Έργων & Πολεοδομικών Εφαρμογών:

Το τμήμα αυτό έχει την ευθύνη της μελέτης και εκτέλεσης έργων με αυτεπιστασία ή της επίβλεψης μελέτης & εκτέλεσης έργων που ανατίθενται σε τρίτους και που περιλαμβάνουν με τη σειρά τους:

A. Προγραμματισμός Τεχνικών Έργων

B. Εκπόνηση Μελετών και Επίβλεψη εκτέλεσης έργων

Γ. Θέματα Χωροταξικού/Πολεοδομικού Σχεδιασμού

Δ. Πολεοδομικές Εφαρμογές, Κτηματολόγιο

Ε. Συγκρότηση προγραμματισμός–παρακολούθηση των Συνεργείων του τμήματος

ΣΤ. Συνεργεία Κατασκευής Επισκευής Συντήρησης τεχνικών έργων

Z. Συνεργείο Τεχνικών Έργων

H. Αντιμετώπιση Εκτάκτων Αναγκών

- Τμήμα Περιβάλλοντος και Η/Μ Εξοπλισμού:

Το τμήμα αυτό έχει την ευθύνη της μελέτης και εκτέλεσης έργων με αυτεπιστασία ή της επίβλεψης μελέτης/εκτέλεσης έργων που ανατίθενται σε τρίτους και που περιλαμβάνουν με τη σειρά τους:

A. Συγκρότηση προγραμματισμός–παρακολούθηση των Συνεργείων του Τμήματος

B. Συνεργείο Ύδρευσης Αποχέτευσης

Γ. Συνεργείο Καθαριότητας

Δ. Συνεργείο Ηλεκτροφωτισμού, σήμανσης οδών

Ε. Λειτουργίες ανάπτυξης και συντήρησης χώρων πρασίνου

ΣΤ. Συνεργείο νεκροταφείου

Z. Συνεργείο Συντήρησης/Επισκευής Ηλεκτρομηχανολογικού Εξοπλισμού

H. Παιδικές χαρές

2.25. Το Προσωπικό του Δήμου με βάση τον Ο.Ε.Υ

Ο Οργανισμός Εσωτερικής Υπηρεσίας καθορίζει τον αριθμό του προσωπικού κάθε Δήμου καθώς και τις αρμοδιότητές τους, για την καλύτερη λειτουργία του και την άριστη κατανομή των αρμοδιοτήτων του ανά τομέα.

Το προσωπικό των Δήμων χωρίζεται σε: μόνιμο προσωπικό, σε εποχιακό και με σύμβαση αορίστου χρόνου, που μπορεί να είναι: Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης (Π.Ε), Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Τ.Ε), Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Δ.Ε) και Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης (Υ.Ε).

Οι θέσεις των κατηγοριών Π.Ε, Τ.Ε, και Δ.Ε. κατατάσσονται στους βαθμούς Δ (εισαγωγικός), Γ, Β, και Α (καταληκτικός). Οι θέσεις της κατηγορίας Υ.Ε κατατάσσονται στους βαθμούς Ε (εισαγωγικός), Δ, Γ, και Β (καταληκτικός).

Στην κατηγορία της Π.Ε. του Δήμου Οιτύλου με βάση τον Ο.Ε.Υ προβλέπονται 6 θέσεις από τις οποίες οι 3 είναι καλυμμένες. Οι θέσεις αυτές είναι: Οικονομικού-Λογιστικού, Πολιτικών Μηχανικών και Γεωπόνων.

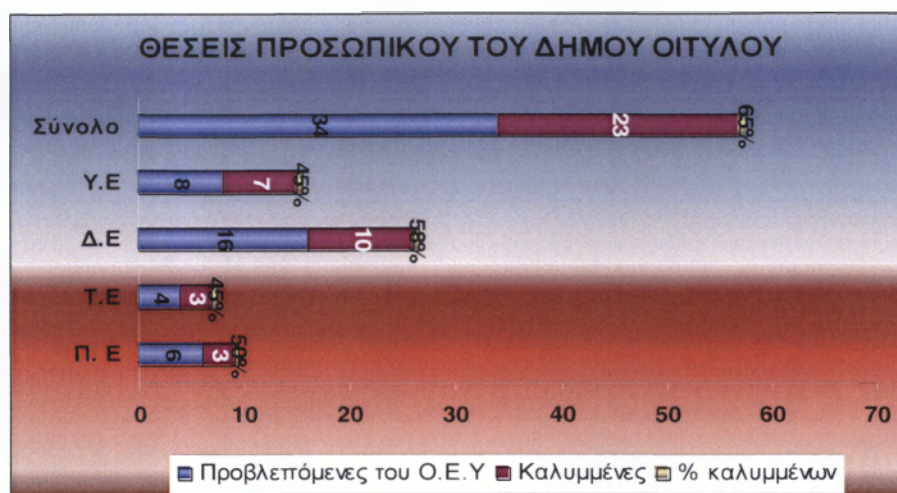
Στην κατηγορία της Τ.Ε προβλέπονται 4 θέσεις, από τις οποίες οι 3 είναι καλυμμένες. Οι θέσεις αυτές είναι: Ηλεκτρολόγων Μηχανικών, Τεχνολόγων Τοπογράφων Μηχανικών και Διοικητικών Λογιστών.

Στην κατηγορία της Δ.Ε προβλέπονται 16 θέσεις από τις οποίες οι 10 είναι καλυμμένες. Οι θέσεις αυτές είναι: Διοικητικών και Οδηγών Αυτοκινήτων.

Στην κατηγορία της Υ.Ε προβλέπονται 8 θέσεις από τις οποίες οι 7 είναι καλυμμένες. Οι θέσεις αυτές είναι: Εργατών Καθαριότητας.

ΘΕΣΕΙΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Θέσεις	Π. Ε	Τ.Ε	Δ.Ε	Υ.Ε	Σύνολο
Προβλεπόμενες του Ο.Ε.Υ	6	4	16	8	34
Καλυμμένες	3	3	10	7	23
% καλυμμένων	50%	45%	58%	45%	65%

Παρατηρούμε ότι ο Δήμος Οιτύλου απασχολεί περισσότερα άτομα στις κατηγορίες των Υ.Ε και της Δ.Ε για την κάλυψη κοινωνικών αναγκών. Επίσης συμπεραίνουμε ότι το ποσοστό θέσεων του Δήμου στην κατηγορία Π.Ε είναι πιο χαμηλό άρα καταλαβαίνουμε ότι ο δήμος έχει ανάγκη από προσωπικό Π.Ε.

Γενικότερα όμως, μπορούμε να πούμε ότι το σύνολο των καλυμμένων θέσεων είναι σχεδόν ικανοποιητικό, με ποσοστό 65%, έτσι ώστε ο Δήμος είναι ικανός να υλοποιήσει το έργο του και να ανταπεξέλθει στις ανάγκες του.

2.26. Οικονομική κατάσταση του Δήμου

Με βάση τον Ισολογισμό του 2006⁹ τα συνολικά οργανικά έσοδα της χρήσεως 2006 ανήλθαν στο ποσό των 2.166.900,75€. Στο παραπάνω ποσό αν προστεθούν και τα έκτακτα και ανόργανα έσοδα και των προηγούμενων χρήσεων ποσού 506.282,39€, τα συνολικά έσοδα του Δήμου οργανικά και ανόργανα ανέρχονται στο ποσό των 2.673.183,14€. Τα έσοδα αυτά προέρχονται από: πωλήσεις, φόρους-πρόστιμα-προσαυξήσεις, τέλη-δικαιώματα, επιχορηγήσεις, κεφάλαια και από παρεπόμενες ασχολίες.

Τα συνολικά έξοδα παροχής υπηρεσιών, διοίκησης, δημοσίων σχέσεων, χρηματοοικονομικών, έκτακτων και ανόργανων εξόδων ανήλθε στο ποσό των 2.424.045,97€. Από αυτά το κόστος παρεχόμενων υπηρεσιών ανήλθε στο ποσό των 2.039.973,96€, τα έξοδα διοικητικής λειτουργίας ανήλθαν στο ποσό των 326.067,83€, τα έξοδα λειτουργίας δημοσίων σχέσεων στο ποσό των 46.394,58€ και τα χρηματοδοτικά έξοδα ανήλθαν στο ποσό των 11.609,80€.

Η διαφορά μεταξύ των συνολικών εσόδων της χρήσεως 2006 ποσού 2.166.900,75€ μείον τα συνολικά έξοδα ποσού 2.424.045,97€ αποτελεί έλλειμμα και ανέρχεται στο ποσό των -257.145,22€. Τέλος, το γεγονός αυτό υποδηλώνει την όχι και τόσο καλή οικονομική κατάστασή του.

⁹Ισολογισμός 2006

2.27. Η γνώμη των δημοτών και οι απαντήσεις του ερωτηματολογίου

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΑ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ					
1. Έργα αναβάθμισης	85% ΝΑΙ			15% ΟΧΙ		
2. Προγραμματισμός –Σχεδιασμός έργων.	50% ΝΑΙ			50% ΟΧΙ		
3. Έγκαιρη ολοκλήρωση	35% ΝΑΙ			65% ΟΧΙ		
4. Σειρά άμεσων έργων	ΟΔΟΠΟΙΙΑΣ	ΥΔΡΕΥΣΗΣ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ	ΥΠΟΔΟΜΩΝ		
5. Σειρά υλοποίησης έργων	Προβολή Αρχ.χώρων	Αθλητικές υποδομές	Ανάπλ. κοινόχ.χώρων	Κοινων. υποδομές	Διάνοιξη περιμετρικής	
6. Εξυπηρέτηση όλων των δημοτών	90% ΝΑΙ			10% ΟΧΙ		
7. Ανάγκες Δ.Δ	60% ΝΑΙ			40% ΟΧΙ		
8. Επαρκείς οικονομικοί πόροι	25% ΝΑΙ			75% ΟΧΙ		
9. Βαθμός ικανοποίησης από τα έργα	25% ΛΙΓΟ		45% ΠΟΛΥ		30% ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	
10. Συμμετοχή στην Τοπική Διακυβέρνηση	90% ΝΑΙ			10% ΟΧΙ		

Από τις απαντήσεις που δόθηκαν στο ερωτηματολόγιό μας συμπεραίνουμε τα εξής:

Στην πρώτη ερώτηση το μεγαλύτερο ποσοστό, δηλαδή το 85% απάντησε πως γίνονται έργα αναβάθμισης σε αντίθεση με το ποσοστό του 15% που πιστεύει πως δεν πραγματοποιούνται τέτοιου είδους έργα.

Στην ερώτηση για το αν πιστεύουν ότι υπάρχει προγραμματισμός και σχεδιασμός των έργων στο δήμο, βλέπουμε ότι οι απόψεις αντιστοιχούν στο 50% ότι πραγματοποιούνται και 50% ότι αυτό δεν ισχύει.

Στην ερώτηση για τον αν πιστεύουν πως τα έργα ολοκληρώνονται έγκαιρα ο κόσμος απάντησε πως 35% θεωρούν πως ναι και το 65% απάντησαν όχι.

Στην 4^η ερώτηση το κοινό απάντησε πως προτιμά τα έργα με την εξής σειρά: οδοποιίας, ύδρευσης, κοινωνικά και υποδομών.

Στην 5^η ερώτηση το κοινό απάντησε πως προτιμά τα έργα να υλοποιηθούν με την εξής σειρά: Προβολή Αρχ.χώρων, Αθλητικές υποδομές, Ανάπλ. κοινόχ.χώρων, Κοινων. Υποδομές, Διάνοιξη περιμετρικής.

Στην 6^η ερώτηση για το αν τα έργα θα εξυπηρετούν όλους τους δημότες, το 90% απάντησε θετικά και το 10% απάντησε αρνητικά.

Στην 7^η ερώτηση για το αν τα έργα αυτά θα καλύπτουν τις ανάγκες των δημοτικών διαμερισμάτων το 60% απάντησε θετικά και το 40% απάντησε αρνητικά.

Στην 8^η ερώτηση για το αν είναι επαρκείς οι οικονομικοί πόροι το 25% του κοινού απάντησε θετικά και το 75% απάντησε αρνητικά.

Στην 9^η ερώτηση βλέπουμε πως το κοινό είναι διαφοροποιημένο αφού το 25% απάντησε ΛΙΓΟ, το 45% απάντησε ΠΟΛΥ και το 30% απάντησε ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ.

Στην 10^η και τελευταία ερώτηση για το αν το κοινό θα ήθελε να ενισχυθεί η συμμετοχή τους στην τοπική διακυβέρνηση βλέπουμε πως το 90% θα ήθελε να δραστηριοποιηθεί σε αντίθεση με το 10% που θεωρεί πως κάτι τέτοιο δεν θα το επιθυμούσαν.

2.28. Ανάλυση S.W.O.T

Με βάση όσα αναφέραμε σε αυτό το κεφάλαιο θα αξιολογήσουμε την υπάρχουσα κατάσταση, που επικρατεί στο Δήμο Οιτύλου και θα εντοπίσουμε τις Δυνάμεις–Αδυναμίες–Ευκαιρίες–Απειλές.

Ειδικότερα θα γίνει ανάλυση S.W.O.T στην οργάνωση του Δήμου και στις κοινωνικές υποδομές. Πρόκειται για μια μέθοδο που συγκεντρώνει την συνολική κατάσταση του Δήμου, εντοπίζοντας τα αδύνατα και τα δυνατά σημεία, ενώ συγχρόνως εντοπίζει τις ευκαιρίες και τις απειλές που διέπουν το περιβάλλον του Δήμου.

Παρακάτω θα δούμε αναλυτικά τους πίνακες ανάλυσης S.W.O.T.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ S.W.O.T

ΔΥΝΑΜΕΙΣ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ	ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ - ΥΠΟΔΟΜΕΣ			
Επαρκείς σχολικές εγκαταστάσεις	Έλλειψη βιολογικού καθαρισμού	Αξιοποίηση μη οικοδομημένων χώρων για χώρους αναψυχής	Πρόβλημα υδροδότησης κατά την διάρκεια της θερινής περιόδου
Αρχιτεκτονική Κληρονομιά	Έλλειψη οδικού δικτύου (κακή κατάσταση)	Δημιουργία κινήτρων για ανάπτυξη του τουρισμού	Κυκλοφοριακό πρόβλημα λόγω έλλειψης φωτεινών σηματοδοτών
Ιστορία-Πολιτισμός	Έλλειψη λειτουργίας φωτεινών σηματοδοτών	Δημιουργία χώρων άθλησης	Πρόβλημα ερημοποίησης λόγω ανομβρίας
Φυσικό Περιβάλλον (καθαρός αέρας)	Πολυδιάσπαση οικισμών στο χώρο	Συνένωση των Δήμων	Κυκλοφοριακό πρόβλημα λόγω κακού οδικού δικτύου
Κάλυψη μεγαλύτερου μέρους της περιοχής με δίκτυα ύδρευσης	Έλλειψη δικτύου αποχέτευσης	Αξιοποίηση Ιστορίας- Πολιτισμού	
	Προβληματική κατασκευή υδραγωγείου	Αξιοποίηση Αρχιτεκτονικής κληρονομιάς	

	Έλλειψη κτιρίων για Υγεία και Πρόνοια		
	Απομάκρυνση από μεγάλα αστικά κέντρα		

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ S.W.O.T

ΔΥΝΑΜΕΙΣ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ	ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ			
Ο Δήμος Οιτύλου έχει όλες τις υπηρεσίες του συγκεντρωμένες	Μη επαρκής γνώση των υπαλλήλων στην εφαρμογή των νέων τεχνολογικών μέσων	Πρόσληψη ειδικευμένου προσωπικού	Άρνηση ορισμένων υπαλλήλων στην εισαγωγή νέων τεχνολογικών μέσων
Υπάρχει μηχανογράφηση σε όλες τις υπηρεσίες του Δήμου	Μη επαρκής στελέχωση του Δήμου Οιτύλου από προσωπικό	Επιμόρφωση του προσωπικού μέσω σεμιναρίων	
Εφαρμογή Διπλογραφικού Λογιστικού Συστήματος	Απουσία ιεραρχίας διοικητικής οργάνωσης (όχι προισταμένους)	Δημιουργία νέων έργων από το Δ. Οιτύλου	
	Έλλειψη συντονισμού		

Με βάση την παραπάνω ανάλυση διαπιστώνουμε πως ο Δήμος θα πρέπει να εκμεταλλευτεί τα δυνατά του σημεία και τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται και να ελαχιστοποιήσει τις αδυναμίες και τις απειλές που παρουσιάζονται. Πιο συγκεκριμένα θα μπορούσε να εκμεταλλευτεί την αρχαιολογική και ιστορική κληρονομιά του τόπου με αποτέλεσμα να προσελκύσει ακόμα περισσότερους επισκέπτες, όπως επίσης θα μπορούσε να αξιοποιήσει τους μη οικοδομημένους χώρους μετατρέποντάς τους σε χώρους αναψυχής.

Παράλληλα θα πρέπει να προσπαθήσει να εξαλύψει τις αδυναμίες και τις απειλές που εμφανίζονται όπως π.χ η έλλειψη οδικού δικτύου, η έλλειψη κτιρίων για Υγεία και Πρόνοια και το πρόβλημα ερημοποίησης λόγω ανομβρίας. Αν καταφέρει να ελαχιστοποιήσει αυτού του είδους τα προβλήματα και να εκμεταλλευτεί τα δυνατά σημεία και τις ευκαιρίες που του παρουσιάζονται θα καταφέρει να αναπτυχθεί και να προσφέρει καλύτερες υπηρεσίες στους κατοίκους του Δήμου αλλά και στο τουριστικό κοινό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο
ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΙ ΣΠΑΡΤΗΣ ΚΑΙ ΟΙΤΥΛΟΥ

3.1. Ο τουρισμός ως Αναπτυξιακή Προτεραιότητα

Ως οικονομική δραστηριότητα ο τουρισμός στη χώρα μας διαθέτει αναμφισβητήτως δυναμικώς μόνιμο συγκριτικό πλεονέκτημα, το οποίο συνθέτει ο συνδυασμός μοναδικών στοιχείων φυσικού κάλλους και ποικιλίας προσφερόμενων για διακοπές αναψυχής και πολιτισμικής κληρονομιάς. Για να κατανικηθεί το πλεονέκτημα αυτό απαιτούνται συντονισμένες μακροχρόνιες και επίμονες προσπάθειες, τις οποίες φαίνεται ότι ως χώρα, ως πολίτες έχουμε επιτυχώς καταβάλει. Αυτό προκύπτει από σειρά ερευνών που γίνονται με σκοπό τον εντοπισμό του βαθμού ικανοποίησης των ξένων επισκεπτών από την κατανάλωση του ελληνικού τουριστικού προϊόντος.

Η Ελλάδα δεν έχει απλώς συγκριτικό πλεονέκτημα στον τουρισμό, αλλά είναι και το μόνο αξιόπιστο και διατηρήσιμο συγκριτικό πλεονέκτημα που διαθέτει στην εγχώρια παραγωγή που προορίζεται για την διεθνή αγορά. Επί πλέον, διαθέτει μεγάλες δυνατότητες αύξησης της παραγωγικής δυναμικότητας στο εν λόγω προϊόν.

Για την τουριστική Ελλάδα δεν υπάρχουν πραγματικές μακροπρόθεσμες ανταγωνιστικές απειλές, εφ' όσον επικρατήσει σοβαρότητα και υπευθυνότητα στην αντιμετώπιση των προβλημάτων του τομέα από πολιτεία και ιδιωτική πρωτοβουλία. Για την επιτυχή πορεία του κλάδου δεν απαιτούνται επενδύσεις σε τεχνολογίες αιχμής, ούτε βεβαίως αντίστοιχες επινοήσεις και πρωτοβουλίες, όπως π.χ συμβαίνει σε κλάδους παραγωγής όπως είναι η μεταποίηση.

Τα κοινά παράπονα των ξένων τουριστών για την ολική ποιότητα του ελληνικού τουριστικού προϊόντος επικεντρώνονται κυρίως στην έλλειψη γενικής υποδομής, στην καθαριότητα και υγιεινή, στην ανεπαρκή συντήρηση των αρχαιολογικών χώρων και στην έλλειψη σεβασμού στο περιβάλλον.

Τέλος, η κακή πορεία του διεθνούς τουρισμού στη χώρα μας είναι το σύνθετο αποτέλεσμα του συνδυασμού ακατάλληλης μακροοικονομικής πολιτικής, συσσωρεύσεως αδυναμιών και εκτραχηλισμού της συμπεριφοράς μεγάλου αριθμού παραγωγών τμημάτων του τουριστικού προϊόντος, που δραστηριοποιούνται κατά κύριο λόγο στον εξωξενοδοχειακό χώρο.

3.2. Εγχώριος Τουρισμός

Χαρακτηριστικά:

1. Η δεσπόζουσα θέση την οποία κατέχει στον αριθμό των διανυκτερεύσεων το ιδιόκτητο κατάλυμα και η φιλοξενία.
2. Το ποσοστό των εγχώριων τουριστών που χρησιμοποιεί υπηρεσίες διακινήσεως, π.χ ταξιδιωτικά γραφεία για την πραγματοποίηση των διακοπών αναψυχής ή γενικότερα του τουριστικού ταξιδιού.
3. Η έντονη εποχικότητα. Το 75% των διανυκτερεύσεων των εγχώριων τουριστών συντελείται κατά το δίμηνο Ιουλίου-Αυγούστου έναντι ενός χαμηλότερου ποσοστού του αλλοδαπού τουρισμού.
4. Η τουριστική συμπεριφορά των ελληνικών νοικοκυριών αναφορικά προς τους ξένους προορισμούς είναι από άποψη εποχικότητας σχεδόν πανομοιότυπη με την εποχική συμπεριφορά των αλλοδαπών τουριστών με προορισμό την Ελλάδα κατά την περίοδο αιχμής.

Βασικό Συμπέρασμα – Διαπιστώσεις:

<u>Βασικό Συμπέρασμα</u>	<u>Διαπιστώσεις</u>
Υπάρχει σχετικά μικρός αριθμός διανυκτερεύσεων που συντελείται σε ξενοδοχειακής φύσης καταλύματα από τον εγχώριο τουρισμό.	1. Το μέγεθος του εγχώριου τουρισμού, αν και μεγαλύτερο από το μέχρι τώρα καταγραφόμενο, εξακολουθεί να είναι μικρό, με δεδομένα το επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης της χώρας και την ποικιλία που παρέχει η γεωφυσική διαμόρφωση και ιστορικο-πολιτιστική φυσιογνωμία της χώρας σε δυνατότητες ικανοποίησης των αναγκών του ταξιδιώτη.2. Η εποχική συγκέντρωση είναι πολύ υψηλή αφού το 75% των διανυκτερεύσεων συγκεντρώνεται κατά το δίμηνο Ιούλιο- Αύγουστο.3. Πολύ υψηλό ποσοστό των τουριστικής φύσεως διανυκτερεύσεων συντελείται σε ιδιόκτητα καταλύματα.

3.3. Η Τουριστική Προσφορά στο Δήμο Σπάρτης

3.3.1. Ξενοδοχειακά Καταλύματα

Εκτός από τα ξενοδοχειακά καταλύματα του Δήμου Σπάρτης, οι τουριστικοί επισκέπτες μπορούν επίσης να διαμείνουν και στα ξενοδοχειακά καταλύματα του όμορου Δήμου Μυστρά, (όπως π.χ. το Βυζάντιο και ο Ξενώνας Μυστρά) ο οποίος αποτελεί πόλος τουριστικής έλξης λόγω της Καστροπολιτείας του Μυστρά και της μεγάλης ιστορίας του.

Ξενοδοχεία στη Σπάρτη

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΔΩΜΑΤΙΑ	ΚΛΙΝΕΣ
Lida	3	40	75
Maniatis Hotel	3	80	150
Menelaion	3	48	88
Apollo	2	47	80
Dioskouri	2	30	55
Laconia	2	30	50
Sparta Inn	2	147	250
Cecil	1	13	22

3.3.2. Camping`s

Στο Δήμο Σπάρτης δεν υπάρχουν Camping`s. Ωστόσο οι επισκέπτες μπορούν να διαμείνουν στα Camping`s του όμορου Δήμου Μυστρά.

Κάμπινγκ στο Μυστρά

Kastel View
Mystras

3.3.3. Εστιατόρια-Καφέ Εστιατόρια-Ταβέρνες-Ψαροταβέρνες

Σπάρτη

Ακρολίθι
Διεθνές
Διόνυσος-Garden restaurant
Το Κουτούκι
Δίας restaurant-Maniatis Hotel
Έμπα....στο Ψητό

Μυστράς

Χενία
Κέραμος
Ο Έλληνας
Ο Μουστάκιος
Το Κάστρο

3.3.4. Καφέ μπαρ-μπάρ-σνακ μπαρ-Καφετέριες

Σπάρτη

Fredo	Mr. Donut	Παλαιά Εισαγγελία	Κοκτεϊλ
Εναλλάξ	Petit Pallas	Τούνελ	
Mezzo	Pierros	Imago	
Zeus	Retro Music Bar	Σεύχέλλες	
Ministry	Time out	Σταθμός	
Billiards Town	Αεροδρόμιο	Alexander Pub	
Bugs Bunny	Αμύκλαιο	Contea Luminital	
Café Central	Άρωμα Music café	Cuba	
Café Rock Club	Βαβέλ	On the Road	
Caprice	Δωδώνη	έξοδος	
Enigma café club	Η Στοά	Ήλεκτρον	
Far West	Ήλεκτρον	Καμάρες	
Faros Billiards Center	Café Floral	Υδροχόος	

3.3.5. Αναψυκτήρια-Φαστ Φουντ

Bugs Bunny
Goody`s
La Fredery
Ritz
Time
Tzante

3.3.6. Καφεζαχαροπλαστική–Καφεγαλακτοκομεία

Il Posto	Το Σπιτικό
Βυζάντιο	
Λέσχη Σπάρτης	
Σεβίλλη	
Μέλι Γάλα	

3.3.7. Μεζεδοπωλεία-Ουζερί

Το Κελάρι	Απόμερο
Άλλες εποχές και Οινοκράτης	Ο Ζήκος
Εναλλάξ	

3.3.8. Πιτσαρίες

Casa Roma	Bezoubio
La Monte	Pizza Time
Remo	Louis Pizza
Bysiness Pizzeria	Χρυσό πακέτο
Λεωφόρος	Πίτσα Παλλάς
Ολύμπια Πίτσα	

3.3.9. Ψητοπωλεία–Ψησταριές

Ακρόπολις	Ο Πάρνωνας	American Pizza
Λεωνίδας	Ο Ταΰγετος	Το Γωνιακό
Παρθενών	Πεζόδρομος	
Τα Σκόρδα	Express Food	
Άρτεμις	Ο Έλληνας	

3.3.10. Ενοικιάσεις αυτοκινήτων

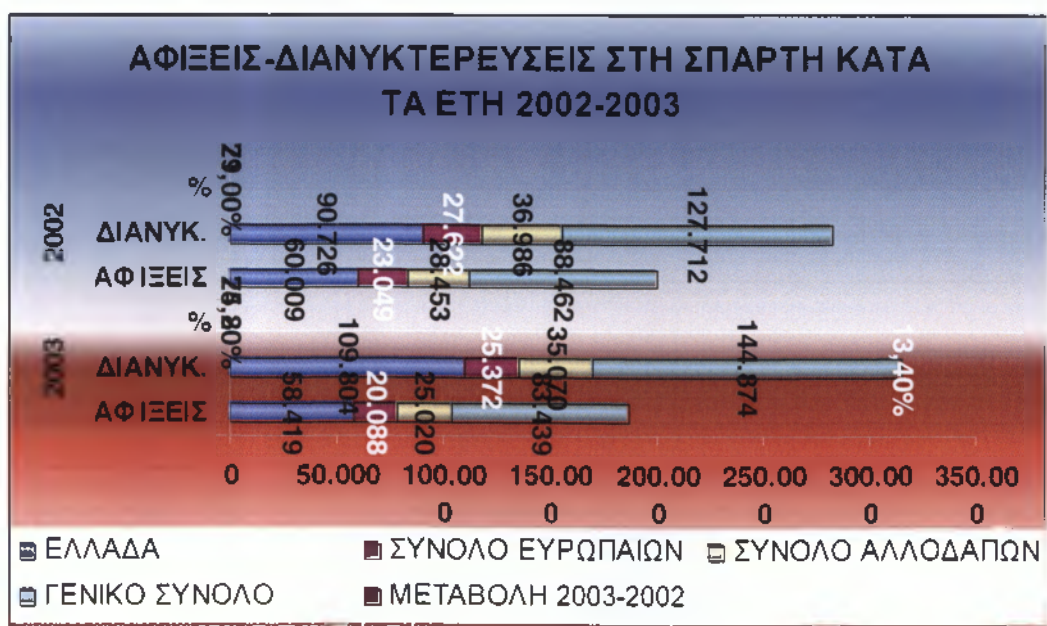
Σπάρτη

Kottaras – Rent a car

3.3.11. Αφίξεις-Διανυκτερεύσεις τουριστών στη Σπάρτη κατά τα έτη 2002-2003

	2003			2002		
	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΔΙΑΝΥΚ.	%	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΔΙΑΝΥΚ.	%
ΕΛΛΑΔΑ	58.419	109.804	75,8%	60.009	90.726	71,0%
ΣΥΝΟΛΟ ΕΥΡΩΠΑΙΩΝ	20.088	25.372		23.049	27.622	
ΣΥΝΟΛΟ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ	25.020	35.070	24,2%	28.453	36.986	29,0%
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	83.439	144.874		88.462	127.712	
ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2003-2002			13,4%			

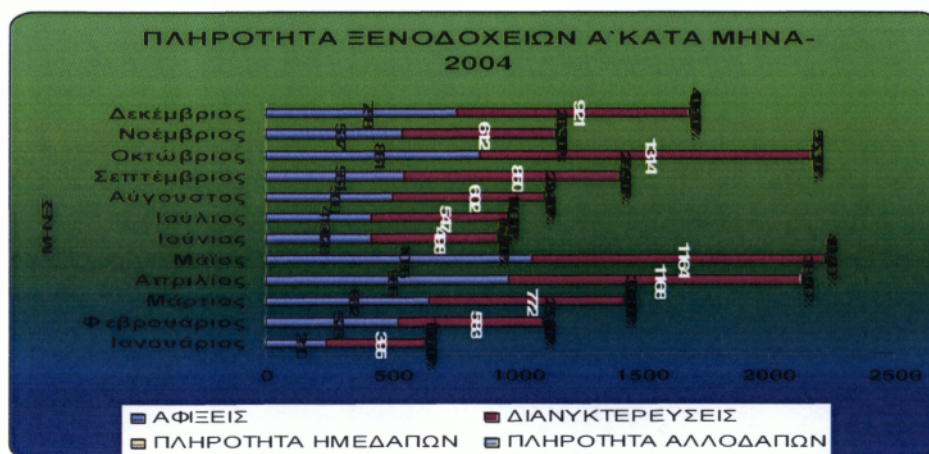
Πηγή: Απογραφή ΕΣΥΕ 2002-2003

3.3.12. Πληρότητα Ξενοδοχειακών Καταλυμάτων στη Σπάρτη ανά Κατηγορία, κατά τους μήνες του 2004.

ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ Α'

ΜΗΝΑΣ	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ	ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΗΜΕΔΑΠΩΝ	ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ
Ιανουάριος	240	395	16,7%	0,8%
Φεβρουάριος	523	583	25,8%	0,1%
Μάρτιος	652	772	33,6%	0,8%
Απριλίου	965	1168	38,4%	13,5%
Μάιος	1055	1164	40,4%	11,3%
Ιούνιος	420	498	16,8%	5,3%
Ιούλιος	413	547	19,7%	4,6%
Αύγουστος	500	602	22,4%	4,4%
Σεπτέμβριος	551	850	29,9%	7,9%
Οκτώβριος	851	1314	56,1%	2,3%
Νοέμβριος	537	612	26,9%	0,3%
Δεκέμβριος	758	921	40,4%	0,5%

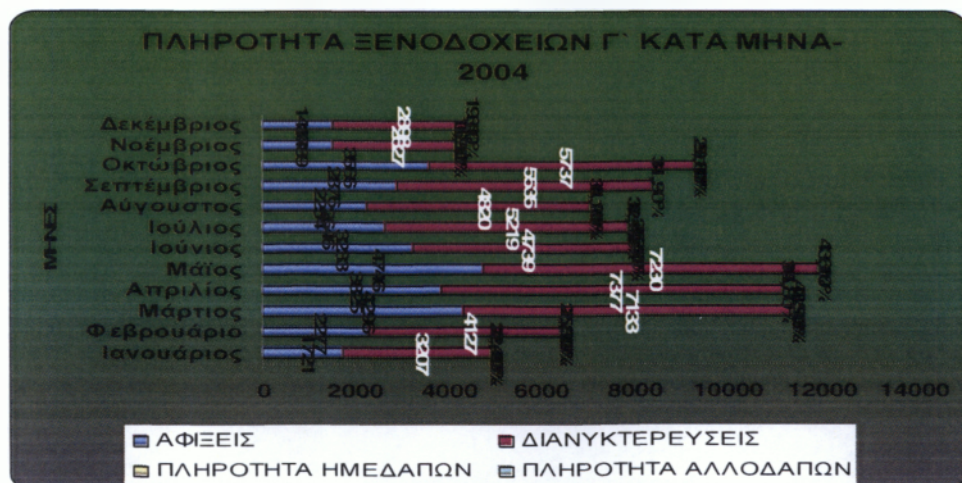
ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ Β'

ΜΗΝΑΣ	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ	ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΗΜΕΔΑΠΩΝ	ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ
Ιανουάριος	1.719	2.423	30,3%	3,7%
Φεβρουάριος	1.832	2.852	38%	2%
Μάρτιος	2.882	3.982	50,3%	5,5%
Απριλίου	3.876	5.009	36,4%	33,8%
Μάιος	3.727	4.920	44,6%	24,3%
Ιούνιος	2.739	3.787	36,1%	17%
Ιούλιος	2.936	3.897	37,4%	17,2%
Αύγουστος	1.768	2.538	28,2%	7,4%
Σεπτέμβριος	3.337	4.661	41,7%	23,6%
Οκτώβριος	3.596	4.882	40,8%	27,6%
Νοέμβριος	2.151	2.985	37,6%	4,2%
Δεκέμβριος	1.554	2.298	28,3%	3,9%

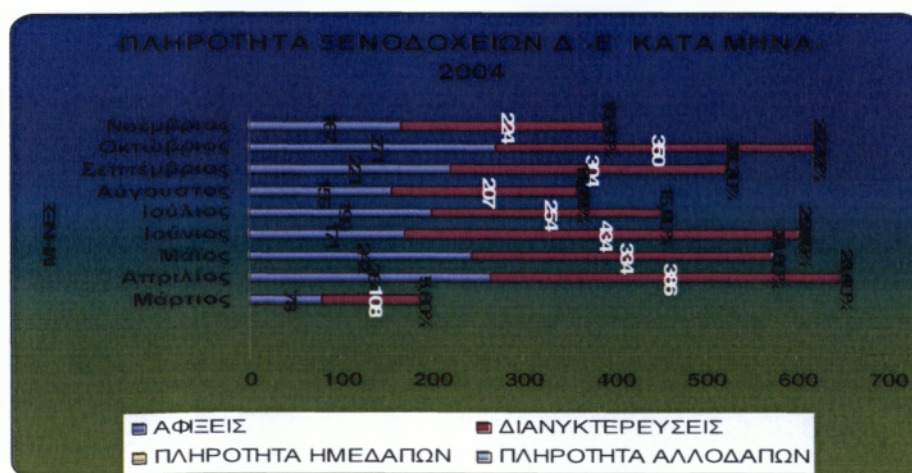
ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ Γ'

ΜΗΝΑΣ	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ	ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΗΜΕΔΑΠΩΝ	ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ
Ιανουάριος	1.721	3.207	22,4%	2,4%
Φεβρουάριος	2.277	4.127	25,3%	2,8%
Μάρτιος	4.296	7.133	43,9%	4,5%
Απριλιος	3.825	7.377	35,8%	14,3%
Μάιος	4.746	7.230	43,1%	6%
Ιούνιος	3.233	4.739	27,5%	4,7%
Ιούλιος	2.646	5.219	32,2%	8,1%
Αύγουστος	2.254	4.820	31,2%	6,1%
Σεπτέμβριος	2.876	5.535	31,9%	11,3%
Οκτώβριος	3.566	5.737	29,8%	9,1%
Νοέμβριος	1.489	2.627	16,5%	3,9%
Δεκέμβριος	1.487	2.898	19,4%	3%

ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ Δ'-Ε'

ΜΗΝΑΣ	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ	ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΗΜΕΔΑΠΩΝ	ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ
Ιανουάριος	----	-----	-----	----
Φεβρουάριος	----	-----	-----	----
Μάρτιος	78	108	7,5%	5,8%
Απριλίου	264	386	24,6%	23,1%
Μάιος	242	334	19,8%	21,5%
Ιούνιος	171	434	25,6%	28%
Ιούλιος	199	254	15,9%	15,4%
Αύγουστος	155	207	16,2%	9,4%
Σεπτέμβριος	221	304	23,2%	14,3%
Οκτώβριος	271	350	23%	20,3%
Νοέμβριος	167	224	16,9%	10,7%
Δεκέμβριος	-----	-----	-----	-----

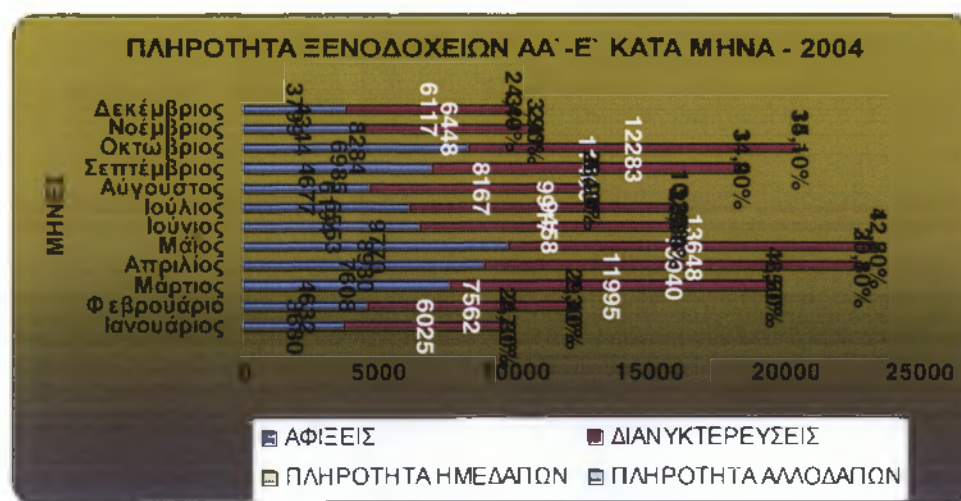
ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΑΑ'-Γ'

ΜΗΝΑΣ	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ	ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΗΜΕΔΑΠΩΝ	ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ
Ιανουάριος	3.680	6.025	24,3%	2,7%
Φεβρουάριος	4.632	7.562	29,1%	2,3%
Μάρτιος	7.530	11.887	44,8%	4,5%
Απριλίου	8.666	13.554	36,2%	20%
Μάιος	9.528	13.314	43,3%	11,9%
Ιούνιος	6.382	9.024	29%	8,4%
Ιούλιος	5.995	9.663	32,6%	10,7%
Αύγουστος	4.522	7.960	29,3%	6,3%
Σεπτέμβριος	6.764	11.096	34,8%	14,9%
Οκτώβριος	8.013	11.933	35,5%	13,9%
Νοέμβριος	4.177	6.224	24,3%	3,6%
Δεκέμβριος	3.799	6.117	24,4%	3%

ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΑΑ'-Ε'

ΜΗΝΑΣ	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ	ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΗΜΕΔΑΠΩΝ	ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ
Ιανουάριος	3.680	6.025	24,3%	2,7%
Φεβρουάριος	4.632	7.562	29,1%	2,3%
Μάρτιος	7.608	11.995	43,6%	4,5%
Απριλίου	8.930	13.940	35,8%	20,1%
Μάιος	9.770	13.648	42,5%	12,2%
Ιούνιος	6.553	9.458	28,9%	9%
Ιούλιος	6.194	9.917	32%	10,8%
Αύγουστος	4.677	8.167	28,9%	6,4%
Σεπτέμβριος	6.985	11.400	34,4%	14,9%
Οκτώβριος	8.284	12.283	35,1%	14,1%
Νοέμβριος	4.344	6.448	24%	3,9%
Δεκέμβριος	3.799	6.117	24,4%	3%

ΣΥΝΟΛΟ ΠΛΗΝ CAMPINGS

ΜΗΝΑΣ	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ	ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΗΜΕΔΑΠΩΝ	ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ
Ιανουάριος	3.680	6.025	24,3%	2,7%
Φεβρουάριος	4.632	7.562	29,1%	2,3%
Μάρτιος	7.608	11.995	43,6%	4,5%
Απριλίου	8.930	13.940	35,8%	20,1%
Μάιος	9.770	13.648	42,5%	12,2%
Ιούνιος	6.553	9.458	28,9%	9%
Ιούλιος	6.194	9.917	32%	10,8%
Αύγουστος	4.677	8.167	28,9%	6,4%
Σεπτέμβριος	6.985	11.400	34,4%	14,9%
Οκτώβριος	8.284	12.283	35,1%	14,1%
Νοέμβριος	4.344	6.448	24%	3,9%
Δεκέμβριος	3.799	6.117	24,4%	3%

3.3.13. Αφίξεις-Διανυκτερεύσεις Αλλοδαπών τουριστών στο Δήμο Σπάρτης κατά τα έτη 2005-2006.

ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ-ΗΜΕΔΑΠΟΙ 2005

ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ

ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ 2005

Περιγραφή	ΞΕΝΟΔ 5*****	ΞΕΝΟΔ 4****	ΞΕΝΟΔ 3***	ΞΕΝΟΔ 2**	ΞΕΝΟΔ 1*	ΣΥΝΟΛΟ
Δ.Δ.Σπαρτιατών	---	804	18.406	12.777	1.553	33.540

ΑΦΙΞΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ 2005

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΞΕΝΟΔ 5*****	ΞΕΝΟΔ 4****	ΞΕΝΟΔ 3***	ΞΕΝΟΔ 2**	ΞΕΝΟΔ 1*	ΣΥΝΟΛΟ
Δ.Δ.Σπαρτιατών	---	274	14.170	8.179	1.248	23.871

ΗΜΕΔΑΠΟΙ

ΑΦΙΞΕΙΣ ΗΜΕΔΑΠΩΝ 2005

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΞΕΝΟΔ 5*****	ΞΕΝΟΔ 4****	ΞΕΝΟΔ 3***	ΞΕΝΟΔ 2**	ΞΕΝΟΔ 1*	ΣΥΝΟΛΟ
Δ.Δ.Σπαρτιατών	---	4.488	22.156	23.056	875	50.575

ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΗΜΕΔΑΠΩΝ 2005

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΞΕΝΟΔ 5*****	ΞΕΝΟΔ 4****	ΞΕΝΟΔ 3***	ΞΕΝΟΔ 2**	ΞΕΝΟΔ 1*	ΣΥΝΟΛΟ
Δ.Δ. Σπαρτιατών	---	6.772	31.813	38.438	1.386	78.409

ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ-ΗΜΕΔΑΠΟΙ 2006**ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ****ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ 2006**

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΞΕΝΟΔ 5*****	ΞΕΝΟΔ 4****	ΞΕΝΟΔ 3***	ΞΕΝΟΔ 2**	ΞΕΝΟΔ 1*	ΣΥΝΟΛΟ
Δ.Δ Σπαρτιατών	---	16	14.130	14.115	---	28.261

ΑΦΙΞΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ 2006

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΞΕΝΟΔ 5*****	ΞΕΝΟΔ 4****	ΞΕΝΟΔ 3***	ΞΕΝΟΔ 2**	ΞΕΝΟΔ 1*	ΣΥΝΟΛΟ
Δ.Δ Σπαρτιατών	---	11	11.841	8.665	---	20.517

ΗΜΕΔΑΠΟΙ**ΑΦΙΞΕΙΣ ΗΜΕΔΑΠΩΝ 2006**

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΞΕΝΟΔ 5*****	ΞΕΝΟΔ 4****	ΞΕΝΟΔ 3***	ΞΕΝΟΔ 2**	ΞΕΝΟΔ 1*	ΣΥΝΟΛΟ
Δ.Δ Σπαρτιατών	---	1.555	19.411	29.981	---	50.947

ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΗΜΕΔΑΠΩΝ 2006

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΞΕΝΟΔ 5*****	ΞΕΝΟ 4****	ΞΕΝΟΔ 3***	ΞΕΝΟΔ 2**	ΞΕΝΟΔ 1*	ΣΥΝΟΛΟ
Δ.Δ Σπαρτιατών	---	1.735	27.791	49.364	---	78.890

ΠΗΓΗ: ΕΣΥΕ

3.4. Η διαμονή στη Σπάρτη

Όπως ήδη αναφέραμε στην πόλη της Σπάρτης έχουμε 8 ξενοδοχειακές μονάδες από τις οποίες οι πιο γνωστές είναι οι Διόσκουροι, το Sparta Inn και το Maniatis Hotel. Στο ψηλότερο μέρος της Σπάρτης, στον δρόμο προς Μυστρά και Καλαμάτα, έχοντας μπροστά του το καταπράσινο άλσος με την Μητρόπολη, είναι κτισμένο το ξενοδοχείο Διόσκουροι. Στην εύφορη κοιλάδα του Ευρώτα, ανάμεσα στον Πάρνωνα και τον Ταΰγετο, δίπλα στα αρχαία μνημεία της ιστορικής Σπάρτης του Λεωνίδα και του Λυκούργου, είναι κτισμένο το ξενοδοχείο Sparta Inn.

Οι μονάδες αυτές είναι πλήρως εξοπλισμένες και προσφέρουν πληθώρα ανέσεων στο τουριστικό κοινό. Αναφορικά μπορούμε να πούμε ότι αυτές οι μονάδες διαθέτουν λιτή και σύγχρονη διακόσμηση, κλιματισμό, κεντρική θέρμανση, mini bar, τηλέφωνο, τηλεόραση, υπηρεσία δωματίου, ηλεκτρονικές κλειδαριές (με κάρτα) και άλλες ανέσεις, με αποτέλεσμα να δημιουργείται μια αίσθηση οικία και ευχάριστη που σε βοηθά να χαλαρώσεις για να οπλιστείς με διάθεση και όρεξη για τις εξορμήσεις στα αξιοθέατα της περιοχής.

3.5. Η διασκέδαση στη Σπάρτη

Η Σπάρτη είναι μια μικρή πόλη που μπορεί να προσφέρει στον επισκέπτη ποιοτικό χρόνο και χαλάρωση. Η περιήγηση στην πόλη και η επαφή με τη Φύση μέσα από εκδρομές στην ευρύτερη γύρω περιοχή είναι οι ιδανικές επιλογές για αυτόν που θα διαλέξει την σπάρτη ως προορισμό διακοπών.

Η πόλη διαθέτει ωραία καφέ που καλύπτουν όλα τα γούστα. Από τα παραδοσιακά καφενεία που είναι πιο περιφερειακά στην πόλη, στέκια που χαρακτηρίζονται ως «Κλασσικά» και έχουν λειτουργήσει ως σημείο αναφοράς για την ιστορία της πόλης έως πιο lounge επιλογές, όπως τα καφέ των ξενοδοχείων αλλά, και το καφέ του Μουσείου της Ελιάς και του Λαδιού. Τα στέκια στα οποία συγκεντρώνεται η νεολαία είναι βέβαια σαφώς περισσότερα με αρκετά από τα καφέ να μετατρέπονται το βράδυ σε μπαράκια.

Η οργανωμένη εστίαση στην Σπάρτη κάνει τα τελευταία χρόνια κάποια αισθητά βήματα προόδου. Μέσα στην πόλη μπορείτε να βρείτε ψητοπωλεία, μεζεδοπωλεία, ουζερί καθώς και εστιατόρια με μαγειρευτό φαγητό. Επίσης μια εξαιρετική λύση προσφέρουν τα εστιατόρια των μεγάλων ξενοδοχείων τα οποία είναι ανοικτά για το

ευρύτερο κοινό. Για τους Σπαρτιάτες ωστόσο το φαγητό είναι κατεξοχήν συνδεδεμένο με τις εκτός Σπάρτης ταβέρνες στον Μυστρά, την Μαγούλα, τον Άγιο Ιωάννη, τη Ριβιώτισσα, το Ξηροκάμπι, το Θεολόγο. Στις ταβέρνες αυτές είναι πιο εύκολο να απολαύσετε παραδοσιακές συνταγές.

Ως προς την νυχτερινή διασκέδαση, εκτός από τα Καφέ-μπάρ, υπάρχουν κάποια μικρά κλάμπ και πιο καθαρόαιμα μπαράκια στα οποία συχνά φιλοξενούνται μουσικά happenings.

3.6. Η αγορά της Σπάρτης

Η Σπάρτη είναι το εμπορικό κέντρο της Λακωνίας και η αγορά της καλύπτει πλήρως τις ανάγκες των Λακώνων. Ο επισκέπτης μπορεί να κάνει ενδιαφέρουσες επιλογές στα καταστήματα της πόλης, τα οποία είναι ένας σημαντικός συνδυασμός τοπικών επιχειρήσεων με καταστήματα των γνωστών αλυσίδων που συναντάς πλέον σε όλη την Ελλάδα.

Πολλοί επισκέπτες έρχονται στην περιοχή για Σαββατοκύριακο και αγοράζουν βιολογικό λάδι καθώς και επιλεγμένα αγροτικά προϊόντα που προέρχονται από όλη την Λακωνία, όπως λ.χ κηπευτικά από την περιοχή της Σκάλας, γνωστής και ως ο «Κήπος της Ευρώπης». Τα φημισμένα Λακωνικά πορτοκάλια, το εξαιρετικό λάδι, η μεγαλύτερη παραγωγή πιπεριάς και μελιτζάνας στην Ελλάδα αλλά, και τα παραδοσιακά ζυμαρικά, τα βιολογικά κρασιά, τα γλυκά του κουταλιού κ.α είναι μερικά από τα είδη που θα πάρει ο επισκέπτης μαζί του. Στην πόλη υπάρχουν δύο οργανωμένα καταστήματα βιολογικών προϊόντων, πολλά ωστόσο από τα παραπάνω προϊόντα και καλούδια μπορούν να βρεθούν μεμονωμένα σε μικρά καταστήματα και επιχειρήσεις.

3.7. Τα αξιοθέατα της Σπάρτης

Η Σπάρτη ήταν στην αρχαιότητα μια πόλη χωρίς μνημειακή αρχιτεκτονική, αντίστοιχη της Αθήνας. Ήδη στην εποχή του Πausανία ήταν τόσο λίγα τα απομεινάρια της μεγάλης αυτής πόλης που ήταν δύσκολο για τον επισκέπτη να ανασυνθέσει την εικόνα της.

Η Ακρόπολη της Σπάρτης βρίσκεται σε ένα ψηλό λόφο βόρεια της σύγχρονης πόλης, ουσιαστικά ήταν ανοχύρωτη και συγκέντρωνε σημαντικά κτήρια καθιστώντας τη κυριολεκτικά το απόλυτο κέντρο της. Αξιοσημείωτο είναι ότι Πολιούχος Θεά ήταν η Θεά Αθηνά. Πρωτεύουσας σημασίας ήταν ο ναός αφιερωμένος στη θεά, γνωστός ως ναός της Χαλκιοίκου αφού οι τοίχοι του ήταν καλυμμένοι με φύλλα χαλκού. Σήμερα ελάχιστα είναι τα σωζόμενα αρχιτεκτονικά υπολείματα.

Πολύ κοντά, στα νοτιοδυτικά του λόφου βλέπουμε το κοίλο που στην αρχαιότητα φιλοξενούσε το αρχαίο Θέατρο της Σπάρτης. Το εντυπωσιακό αυτό σε διαστάσεις θέατρο χτίστηκε τον 1^ο αι. π.Χ και λειτούργησε αδιαλείπτως για 500 χρόνια. Είχε χωρητικότητα 16.000 θεατών και ήταν το τρίτο μεγαλύτερο της αρχαιότητας.

Δίπλα στα δυο αυτά μνημεία σώζονται τα εξίσου λίγα ερείπια της Βασιλικής του Σωτήρος Χριστού, ενός ναού η ανέγερση του οποίου αποδίδεται στον πολιορκητή της Σπάρτης, Όσιο Νίκωνα τον Μετανοείτε. Ο ναός μετασκευάστηκε και συμπληρώθηκε στη διάρκεια της χρήσης του που υπήρξε μακραίωνη.

Ο δεύτερος ναός ιδιαίτερης σημασίας για την αρχαία Σπάρτη είναι εκείνος της Ορθίας Αρτέμιδας. Κοντά στον Ευρώτα και στην είσοδο της πόλης σώζονται τα υπολείματα του σημαντικού αυτού θρησκευτικού κέντρου απόλυτα ταυτισμένου με την Σπάρτη. Στο χώρο αυτό γίνονταν οι τελετές που είχαν σχέση με την ενλικίωση αγοριών και κοριτσιών και η γνωστή διαμαστίγωση. Ο ναός έφτασε στην κορύφωση της φήμης του στους ρωμαϊκούς χρόνους οπότε και κτίστηκε μικρό θέατρο δίπλα στο ναό και το βωμό της θεάς.

Λίγο πριν φτάσει ο επισκέπτης στη Γέφυρα του Ευρώτα και σε απόσταση πέντε περίπου χλμ, στα νοτιοανατολικά βρίσκεται το Μενελαΐον. Στην κορυφή ενός λόφου που επιτρέπει μια πανοραμική θέαση όλης της κοιλάδας του Ευρώτα βρίσκονται τα ερείπια αυτού του ναού το οποίο είχε τέτοια χρήση από πολύ παλιά έως και τα κλασσικά χρόνια και ήταν αφιερωμένος στον Μενέλαο και την Ελένη. Ο χωματόδρομος που συνδέει το χώρο με τον δρόμο είναι σχετικά δύσβατος, γι' αυτό και συνεχίζεται με τα πόδια.

3.8. Το Περιβάλλον της Σπάρτης

Το καλό πολεοδομικό της σχέδιο και η θέση της καθιστούν την Σπάρτη μια πόλη «πράσινη» που καλοσωρίζει τον επισκέπτη που θέλει να τον περιηγηθεί. Οι δρόμοι είναι κατάφυτοι από νεραντζιές και πορτοκαλιές, σε αρκετά σημεία υπάρχουν πνεύμονες πρασίνου και στην περιφέρεια της πόλης μπορείτε εύκολα να βρεθείτε στη Φύση.

Στο βόρειο άκρο της πόλης υπάρχει ο αρχαιολογικός χώρος της Αρχαίας Σπάρτης ο οποίος δεν περιφράσσεται και είναι ένα ιδανικό σημείο περιπάτου. Μέσα στους ελαιώνες και δίπλα στα απομεινάρια του χτές, ο περιηγητής αφουγκράζεται κυριολεκτικά την Ιστορία. Μια ανάπαυλα στη Δεξαμενή πάνω από το αρχαίο Θέατρο είναι μια καλή ευκαιρία για να ταξιδέψει η ματιά στον ορίζοντα, από τον Πάρνωνα έως και την τελευταία κορυφή του Ταύγету.

Στα δυτικά της πόλης συναντάμε το παρόχθιο σύστημα του Ευρώτα όπου εκεί παλιά ασκούσαν οι νέοι στους καλαμιώνες.

Ο πιο οργανωμένος περίπατος που οφείλει και πρέπει να ακολουθήσει ο επισκέπτης είναι το μονοπάτι από την Σπάρτη στο Μυστρά. Το λιθόστρωτο μονοπάτι ξεκινάει από το τέρμα της Λεωφόρου Λυκούργου και μέσα από μια ιδιαίτερου κάλλους διαδρομή οδηγεί τόσο στον Αρχαιολογικό χώρο όσο και στην πλατεία του νέου Μυστρά. [περίπατος διάρκειας μιας ώρας].

Στη συνέχεια, μόλις 4χλμ. από την πόλη της Σπάρτης στο δρόμο προς Καλαμάτα και αφού αφήσουμε πίσω μας τον οικισμό της Μαγούλας, βρίσκεται το πάρκο του Σαϊνοπουλείου το οποίο είναι ένας ιδανικός χώρος για περπάτημα και αναψυχή. Με μερικές κεντρικές διαδρομές όπως η «οδός των ποιητών» που οδηγεί στο Σαϊνοπούλειο Αμφιθέατρο με την εκπληκτική θέα στο Μυστρά και τον Ταύγετο ή τη «λεωφόρο των φοινίκων» που οδηγεί στην παιδική χαρά αλλά και άλλες πιο εναλλακτικές, το περπάτημα μέσα στο πράσινο, μακριά από τον μηχανοκίνητο πολιτισμό και μια μοναδική θέα, αποζημιώνει με το παραπάνω τον επισκέπτη. Οι κάτοικοι της περιοχής επιλέγουν το ανοιχτό πάρκο για jogging αλλά και για βόλτα, το πέταγμα του Καθαροδευτεριάτικου χαρταετού κοκ.

3.9. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Στη Σπάρτη ο Πολιτιστικός τουρισμός περιλαμβάνει περιηγήσεις και ξεναγήσεις σε Μουσεία, σε Μοναστήρια και Αρχαιολογικούς χώρους.

3.9.1. Μουσεία

Στη Σπάρτη οι επισκέπτες κατά την διαμονή τους μπορούν να επισκεφτούν το Αρχαιολογικό Μουσείο Σπάρτης, το Μουσείο της Ελιάς και του Ελληνικού Λαδιού και το Μουσείο Εκκλησιαστικής Τέχνης Σπάρτης. Φυσικά στον όμορο Δήμο Μυστρά υπάρχει και το Μουσείο Μυστρά το οποίο μπορεί να επισκεφτεί κάποιος.

- ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΠΑΡΤΗΣ

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Σπάρτης είναι το πρώτο Μουσείο που δημιουργήθηκε σε πόλη της περιφέρειας το 1875, στεγάζεται σε ένα νεοκλασικό κτήριο στο κέντρο της πόλης το οποίο και αποδίδεται στο Δανό αρχιτέκτονα Χριστιανό Χάνσεν. Στον προαύλιο χώρο του σημερινού μουσείου υπάρχουν ακέφαλα αγάλματα, σαρκοφάγοι και αρχιτεκτονικά στοιχεία. Στο εσωτερικό μπορούμε να δούμε ευρήματα από την αρχαϊκή έως και την ρωμαϊκή περίοδο, προερχόμενα από τα τόσο από την ευρύτερη περιοχή της Σπάρτης όσο και από τα περισσότερα σημεία της Λακωνίας.

Στα σημαντικότερα εκθέματα του Μουσείου συμπεριλαμβάνονται:

- Πήλινος αμφορέας με ανάγλυφη διακόσμηση. Τέλη 7^{ου} αιώνα π.Χ.
- Αμφίγλυφη στήλη με παράσταση ζεύγους μορφών. Στη μια ίσως ο Μενέλαος με την Ελένη, στην άλλη ο Αγαμέμνων με την Κλυταιμνήστρα. Στις στενές πλευρές, φίδια.
- Άγαλμα οπλιτοδρόμου με κράνος αττικού τύπου, ο λεγόμενος Λεωνίδας. Βρέθηκε στο ιερό της Χαλκοϊκού Αθηνάς, στην ακρόπολη της Σπάρτης. Σώζεται το άνω μέρος του κορμού χωρίς τα χέρια και χρονολογείται στο β' τέταρτο του 5^{ου} αιώνα π.Χ.
- Αναθηματικά ανάγλυφα με παράσταση Διοσκούρων που ανήκουν ως τεχνοτροπία στην ίδια κατηγορία των επιπεδόγλυφων παραστάσεων λακωνικού τύπου. Χρονολογούνται από τους αρχαϊκούς έως τους ρωμαϊκούς χρόνους.
- Πήλινες μάσκες από το ιερό της Ορθίας Αρτέμιδος στην Σπάρτη.

- Χάλκινα ειδώλια από τα ιερά του Μενελάιου και της Ορθίας Αρτέμιδος σε διάφορους τύπους που χρονολογούνται από τους γεωμετρικούς έως τους ρωμαϊκούς χρόνους.
- Τμήματα ψηφιδωτών δαπέδων των ρωμαϊκών αυτοκρατορικών χρόνων. "Η αρπαγή της Ευρώπης", "Ο Ορφέας με τη λύρα και τα ζώα ", "Η αναγνώριση του Αχιλλέα" κ.α.
- Δυο αμφορείς ανακτορικού ρυθμού από το βασιλικό τάφο της Πελλάνας. Χρονολογούνται στο 1450 π.Χ.

Μικρό και περιεκτικό το Αρχαιολογικό Μουσείο Σπάρτης, είναι ένας χώρος τον οποίο ο επισκέπτης οφείλει να συμπεριλάβει στη διαδρομή του προκειμένου να καταφέρει να φτιάξει μια εικόνα του αρχαίου μεγαλείου της πόλης. Το Μουσείο αυτό αναμφίβολα αδυνατεί να αξιοποιήσει τον τεράστιο αρχαιολογικό πλούτο μιας ιστορικής πόλης όπως η Σπάρτη, γεγονός ωστόσο μπορεί να χαρακτηριστεί πια η δημιουργία ενός νέου Μουσείου στην είσοδο της πόλης, το οποίο ωστόσο βρίσκεται ακόμα στη φάση του σχεδιασμού.

• ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΗΣ ΕΛΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΔΙΟΥ

Το Μουσείο της Ελιάς και του Λαδιού που άνοιξε τις πύλες του στο κοινό το Δεκέμβριο του 2002 είναι το πιο σύγχρονο μουσειακό απόκτημα της πόλης. Είναι έργο του Πολιτιστικού Ιδρύματος Ομίλου Τραπέζης Πειραιώς και δημιουργήθηκε με τις πλέον σύγχρονες μουσειακές επιταγές. Ένα μουσείο που εντυπωσιάζει με την αρχιτεκτονική του, την εκθεσιακή του παρουσίαση, το περιεχόμενο και την αισθητική του. Είναι το πρώτο μουσείο αφιερωμένο στην ελιά πανελλαδικά και αυτό όχι άδικα αφού η Λακωνία ολόκληρη είναι η παραγωγός περιοχή ενός από τα ποιοτικότερα λάδια της Ελλάδας και ένας από τους πέντε παραγωγικότερους σε λάδι Νομούς της χώρας. Στα δυο επίπεδα του Μουσείου ο επισκέπτης θα παρακολουθήσει μέσα από μια δημιουργική παρουσίαση τη διασύνδεση της ελιάς με τη ζωή και την οικονομία των Ελλήνων από την αρχαιότητα έως σήμερα. Ιδιαίτερης σημασίας είναι διασωθέντες μηχανισμοί καθώς και οι εντυπωσιακές μακέτες που στόχο έχουν να δείξουν στον επισκέπτη όλη τη διαδικασία παραγωγής του ελαιολάδου.

• ΜΟΥΣΕΙΟ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΣΠΑΡΤΗΣ

Το Μουσείο της Ιεράς Μητρόπολης Μονεμβασίας και Σπάρτης ιδρύθηκε το 1992, με πρωτοβουλία του Μητροπολίτη, κ. Ευσταθίου και στεγάζεται στο δεύτερο όροφο του Μητροπολιτικού Μεγάρου. Η πλούσια συλλογή του που μαρτυρεί το υψηλό επίπεδο της θρησκευτικής καλλιτεχνικής παραγωγής των πέντε τελευταίων αιώνων, αποτελείται από αξιόλογες φορητές εικόνες, δείγματα χρυσοκεντητικής και αργυροχρυσοχοίας, λειτουργικά και ιερατικά άμφια καθώς και από μια σειρά χρεόγραφων εικονογραφημένων κωδικών.

Από το 1461, η παραγωγή των ανώνυμων κυρίως αγιογράφων, των οποίων έργα υπάρχουν στη συλλογή, μαρτυρεί βαθιά γνώση και επιρροή από τη σχολή των μεγάλων Κρητικών δημιουργών.

Ένα από τα έργα στα οποία είναι εμφανής η επίδραση της ζωγραφικής παραγωγής της Κρήτης είναι το βημόρυθο του τέλους του 16^{ου} ή των αρχών του 17^{ου} αι., με τον Ευαγγελισμό της Θεοτόκου και τους Αποστόλους Πέτρο και Παύλο.

Ανάμεσα στις εικόνες της συλλογής υπάρχουν έργα που φανερώνουν επίδραση από πρότυπα της εποχής των Παλαιολόγων, όπως, πάλι, ο Ευαγγελισμός του 18^{ου} αι., έργα με εμφανή λαϊκότερο στοιχείο όπως μία απεικόνιση της Θεοτόκου ως Ζωοδόχου Πηγής, ο Άγιος Γεώργιος έφιππος Δρακοκτόνος και η Ανάσταση του Χριστού.

Αξιόλογες είναι η εικόνα της Ανάληψης του Χριστού, του 19^{ου} αι., η πολυπρόσωπη εικόνα με την Αγία Τριάδα και τις δεκατέσσερις άλλες εικονογραφικές συνθέσεις και οι έξι εικόνες ρωσικής τέχνης του 17^{ου}, 18^{ου} και 19^{ου} αι.

Στην ίδια ενότητα περιλαμβάνονται μερικά εικονίδια τέμπλου με αποστόλους, προφήτες και ευαγγελιστές, δύο λυπηρά και δύο βημόθυρα. Από τη συλλογή των ιερών σκευών του μουσείου αξίζει να προσέξετε ένα ναόσχημο εξάπλευρο αρτοφόριο με πλούσια φυτική και εικονογραφική διακόσμηση, μία αργυρή πόρπη αμφίων, και το ρωσικής προέλευσης ευαγγέλιο με τις πέντε μικρές εικόνες και τη διακόσμηση από σμάλτο και ημιπολύτιμους λίθους στο κάλυμμά του.

Από τα ιερατικά και λειτουργικά άμφια ξεχωρίζουν δύο επιμανίκια και ένα επιγονάτιο, που είναι κεντημένα με κλωστές από χρυσό, ασήμι και μετάξι. Τα εικονογραφημένα χειρόγραφα του μουσείου προέρχονται από δύο σπουδαία βιβλιογραφικά εργαστήρια της περιοχής, που λειτουργούσαν στη Μονή των Αγίων Τεσσαράκοντα Μαρτύρων και στη Μονή Ζερμπίτσας αντίστοιχα. Το παλαιότερο από αυτά είναι ένας περγαμηνός κώδικας του 11^{ου} αι., που περιέχει κείμενα των ευαγγελιστών. Από το 12^ο αι χρονολογούνται άλλοι δύο παρόμοιοι κώδικες, ενώ από

τους μεταγενέστερους μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα έργα γνωστών κωδικογράφων, όπως του Βρεσθένη Παρθένιου από την Αναβρυτή, του ιερομόναχου πρωτοσύγκελου Γαλακτίωνος και του ιερομόναχου Ιγνατίου από την Τζίντζινα.

3.9.2. Μοναστήρια

- ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΝΤΑ ΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΡΩΝ

Η ιερά μονή των Αγίων Τεσσαράκοντα Μεγαλομαρτύρων βρίσκεται αρκετά κοντά στην πόλη της Σπάρτης, σε μια απόσταση περίπου είκοσι λεπτών (20') της ώρας με το αυτοκίνητο, μέσα σε ένα καταπράσινο φυσικό περιβάλλον, όπου κυριαρχούν το πουρνάρι και η ελιά και δεσπόζουν ολόγυρα υψηλοί λόφοι και απόκρυμνα βουνά. Ο χώρος στον οποίο είναι κτισμένη η Μονή είναι ιδανικός για περισυλλογή και ησυχαστική ζωή. Η Μονή των Αγίων Τεσσαράκοντα αποτελείται από το Ναό, μεγαλόπρεπο κτίσμα του 1620, κόσμημα της μεταβυζαντινής εκκλησιαστικής αρχιτεκτονικής, ο οποίος είναι ρυθμού σταυροειδούς βασιλικής μετά οκταγωνικού τρούλου και στη μοναστηριακή γλώσσα ονομάζεται Καθολικόν. Γύρω από το Καθολικό στη συνέχεια υπάρχουν τα κελιά των μοναχών και ο πύργος της Μονής. Από μακριά η Μονή δίνει την εντύπωση απόρθητου κάστρου και αυτό γιατί υπήρξαν εποχές που η ασφάλεια των μοναχών από τους πολυάριθμους επιδρομείς, επέβαλε το χτίσιμο ενός τέτοιου ισχυρού και οχυρού κτιρίου.

Εξαιρετικής τέχνης και μεγαλόπνοης εκτέλεσης είναι οι περίφημες αγογραφίες του Καθολοκού, έργο, του ονομαστού αγιογράφου Γεωργίου Μόσχου από το Ναύπλιο. Μια τεράστια ποικιλία στα θέματα της εικονογράφησης, ένας εκπληκτικός ρεαλισμός στην απόδοση των μορφών, και ένας σπάνιος χρωματικός πλούτος που δίνει ζωντάνια στα εικονιζόμενα πρόσωπα διακρίνουν τις αιογραφίες του Καθολοκού. Ο Μόσχος υπήρξε ένας δεξιοτέχνης προσωπογράφος και η μεγάλη του κλάση φαίνεται κατ'εξοχήν στα πρόσωπα των εικονιζόμενων μορφών, ενώ δε λείπουν από τα έργα του και πολλές άλλες ζωγραφικές αρετές.

Δίπλα από το Καθολικό βρίσκεται το παρεκκλήσιο της Ζωοδόχου Πηγής, κτίσμα του 1707. Σ' αυτό το παρεκκλήσιο λειτούργησε κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας Κρυφό Σχολείο. Η Μονή εξάλλου ανέπτυξε μεγάλη εθνική δράση στους δύσκολους εκείνους χρόνους της δουλείας. Λόγω των εξαιρετικών προνομίων με τα οποία την

είχαν επιδαφιλεύσει Οικουμενικοί Πατριάρχες και Σουλτάνοι, η Μονή κατόρθωσε να αποκτήσει μεγάλη κτηματική και χρηματική περιουσία, την οποία διέθεσε χωρίς φειδώ για την εξαγορά αιχμαλώτων, την αγορά τροφίμων και πολεμοφοδίων, την οργάνωση συσσιτίων για τους φτωχούς και την παροχή οικονομικής βοήθειας σε στρατιωτικούς αρχηγούς του αγώνα και άλλους. Σώζονται ορισμένες επιστολές του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη προς τον Ηγούμενο και τους Αδελφούς της Μονής με τις οποίες ο θρυλικός Γέρος του Μωριά εκφράζει τη βαθιά του ευγνωμοσύνη και την έννοιά του προς τη Μονή των Αγίων Τεσσαράκοντα, στην οποία πολλές φορές βρήκε καταφύγιο με τα παλικάρια του, καθώς επίσης τροφή και χρήματα.

Ωστόσο, η Μονή γνώρισε και μεγάλες δοκιμασίες και πολλές φορές απειλήθηκε με ολοκληρωτική καταστροφή.

Στα 1770, στα Ορλωφικά, η Μονή πυρπολήθηκε από στίφη Αλβανών, ενώ στα 1826 οι Αιγύπτιοι του Ιμπραήμ την παρέδωσαν στο πυρ για δεύτερη φορά. Οι αλλεπάλληλες αυτές πυρκαγιές είχαν ως αποτέλεσμα να καταστραφούν εν μέρει οι υπέροχες αγιογραφίες του Καθολικού.

Στα 1943 οι Γερμανοί του Χίτλερ έκαψαν και πάλι τη Μονή, αυτή τη φορά όχι το Καθολικό, αλλά τα γύρω κελιά των μοναχών και άλλους χώρους. Μετά από αυτήν την τελευταία καταστροφή, η Μονή χάρη στην επιμονή και προθυμία των μοναχών της και των κατοίκων των γύρω χωριών, άρχισε να ανοικοδομείται και να ανασυγκροτείται.

Σε απόσταση περίπου μισής ώρας με τα πόδια, πάνω στο βουνό, βρίσκεται η Παλαιά Μονή των Αγίων Τεσσαράκοντα (Παλαιομονάστηρο), κτίσμα του 1250. Πρόκειται για έναν υπέροχο σπηλαιώδη Ναό, κατάγραφο από υψηλής καλλιτεχνικής στάθμης αγιογραφίες του Λακεδαιμονίου αγιογράφου Κωνσταντίνου Μανασσή.

Πάνω από το Καθολικό σώζονται ερείπια από ένα κτίσμα, το οποίο προφανώς ήταν η Τραπεζαρία της Μονής. Παντού γύρω από το Καθολικό σώζονται κτίσματα ή ερείπια κτισμάτων, τα οποία συνθέτουν την εικόνα ενός μεγαλοπρεπούς μοναστικού συγκροτήματος με οργανωμένη μοναστική ζωή. Σε κάποια απόσταση από το Παλαιομονάστηρο σώζονται τα παρεκκλήσια του Τιμίου Προδρόμου και της Αναλήψεως, αριστουργήματα και τα δύο της μοναστηριακής αρχιτεκτονικής.

Η εγκατάλειψη του Παλαιομονάστηρου και η μετάβαση και οριστική εγκατάσταση των μοναχών στη νέα Μονή υπαγορεύτηκαν από δυο κυρίως λόγους: α) τις δυσμενείς κλιματολογικές συνθήκες της περιοχής, οι οποίες συσχέριζαν τη ζωή των μοναχών, ιδίως κατά τη διάρκεια του χειμώνα, οπότε από τα νερά των βροχών πλημμύριζε ο γειτονικός ποταμός Σωφρόνης, και β) τις συνεχείς επιδρομές Αλβανών και άλλων κακοποιών στοιχείων, οι οποίες έθεταν σε κίνδυνο την ίδια τη ζωή των μοναχών, και γι' αυτό καθιστούσαν αναγκαία την άμεση εγκατάλειψη τη Μονής. Σ' όλη τη μακραίωνα

ιστορία της ποτέ, εκτός από ελάχιστες περιπτώσεις, η Μονή δεν ερημώθηκε πλήρως ποτέ.

Η Μονή πανηγυρίζει στις 9 Μαρτίου, εορτή των Αγίων Τεσσαράκοντα Μεγάλων Μαρτύρων, και δέχεται εκείνη την ημέρα πλήθη προσκυνητών, τα οποία συρρέουν από παντού για να εκφράσουν την πίστη και την ευλάβειά τους στους Αγίους.

- ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΩΝ ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ ΠΑΡΝΩΝΟΣ

Αρχαιότερη Μονή της Λακωνίας είναι αυτή των Αγίων Αναργύρων Πάρνωνος, κοντά στα χωριά Βασσαράς, Βέροια και Τζίτζινα. Οι ρίζες της χάνονται στους αιώνες. Σύμφωνα με αξιόπιστη ιστορική μαρτυρία, η Μονή ήδη υπήρχε τον 9^ο αι. Σημαντική πηγή για την ιστορία της είναι και το χρυσόβουλο του αυτοκράτορα Ανδρονίκου Β' του Παλαιολόγου, έτους 1293.

Το ιστορικό αυτό Μοναστήρι βρίσκεται κτισμένο σ' ένα πανέμορφο και επί μονίμου βάσεως καταπράσινο οροπέδιο του Πάρνωνος, στο οποίο ο επισκέπτης-προσκυνητής μπορεί να φτάσει από τον εθνικό δρόμο Τρίπολης-Σπάρτης, εικοσι πέντε χιλιόμετρα (25χλμ.) πριν την πανάρχαια πρωτεύουσα της Λακεδαίμονος. Ο ανηφορικός αμαξιτός δρόμος φέρνει τον προσκυνητή στον προορισμό του μέσα από ένα φυσικό παράδεισο πρασίνου, που ζωογονείται από αστείρευτες πηγές και ρυάκια. Η οργιαστική βλάστηση εξάλλου που περικλείει το μοναστήρι θυμίζει έντονα στον επισκέπτη το εσωτερικό τμήμα της Αγιορειτικής χερσονήσου.

Το Μοναστήρι πέρασε από πολλές περιπετειώδεις φάσεις στη ροή του χρόνου. Το Καθολικό καταστρέφεται και ξανακτίζεται στα δύσκολα χρόνια της τουρκοκρατίας και συγκεκριμένα το 1611. Ο ναός είναι "μονόχωρος σταυροειδής τρουλλαίος, άστυλος, τρίκογχος" και έχει τα χαρακτηριστικά της υστεροβυζαντινής αρχιτεκτονικής. Αγιογραφείται από την περίφημη οικογένεια των Κακαβάδων, ονομαστών αγιογράφων από το Ναύπλιο. Η κτητορική επιγραφή εντός του ναού αναφέρει ότι ιστορήθηκε το 1621 και επιπλέον διαπιστώνεται ότι η Μονή είναι Σταυροπηγιακή και αναφέρεται το όνομα του τότε Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Κυρίλλου Λουκάρεως.

Λίγα έτη μετά, πλήττεται καταστροφικά τόσο από τους Βενετούς του Μοροζίνι, όσο και από τους Τούρκους, επειδή και από τις δυο πλευρές η εθνική και θρησκευτική της δράση ήταν ασυγχώρητη. Παρ' όλη την καταστροφή όμως, η Μονή ανασυγκροτήθηκε

και συνέχισε την ποικιλόμορφη προσφορά της. Το υπάρχον ξυλόγλυπτο τέμπλο της είναι έργο του 1711 και πιστοποιεί περίτρανα τη δεύτερη περίοδο ακμής της Μονής.

Ήδη από το 17^ο αιώνα λειτουργεί συστηματικά σ'αυτή "Κρυφό σχολειό" ως απελευθέρωση. Ίσως και αυτός να ήταν και ο λόγος που τον Ιούλιο του 1826 απετέλεσε στόχο των τουρκοαιγυπτιακών ορδών του Ιμπραήμ, οι οποίες έκαψαν το μοναστήρι, χωρίς όμως μεγάλη επιτυχία, αφού ο ναός σώθηκε με ελάχιστες φθορές.

Η σημαντικότερη θέση της Μονής μέσα στο χρόνο, αποδεικνύεται και από την ύπαρξη ενός μη ευκαταφρόνητου αριθμού πατριαρχικών σιγγιλίων που αποδεικνύουν περίτρανα το σπουδαίο έργο που επιτελούσε για τη διάσωση της ελληνορθοδόξου παράδοσης στο χειμαζόμενο λαό της περιοχής.

Η φιλανθρωπική δράση της Μονής ανά τους αιώνες ήταν πραγματικά αξιοθαύμαστη. Σε όλες τις δύσκολες στιγμές του Γένους η Μονή, εκτός από πνευματικός φάρος, ήταν και καταφύγιο για τους απόρους των πολυπληθών τότε γύρω χωριών. Αξιοθαύμαστη ήταν και η συμβολή της Μονής στην επανάσταση του 1821.

Από τους πολλούς και πολύτιμους παλαιούς μοναστηριακούς θησαυρούς δεν διασώθηκε τίποτε. Άλλοι εκλάπησαν και άλλοι λεηλατήθηκαν κατά τη φοβερή επιδρομή των ναζιστικών στρατευμάτων τον Νοέμβριο του 1943, κατά την οποία ερημώθηκε ο ιερός χώρος.

Η Ιερά Μονή τιμάται στη μνήμη των Αγίων Αναργύρων Κοσμά και Δαμιανού και της μητρός αυτών Θεοότης των εκ της Μ. Ασίας, την 1^η Νοεμβρίου. Αλλά πανηγυρίζει, και την 1^η Ιουλίου στην εορτή των Αγίων Αναργύρων Κοσμά και Δαμιανού εκ Ρώμης λόγω των δύσκολων καιρικών συνθηκών του Νοεμβρίου.

- ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΖΕΡΜΠΙΤΣΑΣ

Η Μονή είναι αφιερωμένη στην Κοίμηση της Θεοτόκου και επονομάζεται της Ζερμπίτσας. Βρίσκεται πάνω σε ένα από τα ανατολικά προβούνια του Ταυγέτου σε υψόμετρο 700, νότια από το Ξηροκάμπι, την ωραία κωμόπολη. Από τη Σπάρτη φτάνει κανείς στη Μονή με αυτοκίνητο, έπειτα από διαδρομή 20 χιλιομέτρων.

Ο επισκέπτης μπορεί να πάρει μια ιδέα για το παρελθόν, τον πλούτο και την πνευματική ακτινοβολία της μονής, αν μετά το καθολικό με τις ενδιαφέρουσες αγιογραφίες, επισκεφτεί το μικρό μουσείο της, όπου εκτίθονται θυμιατήρια,

χρυσοκέντητες παραστάσεις, άμφια, αληθινά κειμήλια από το 1500 και ύστερα, όπως το Λάβαρο της Μονής και ο Επιτάφιος.

Η μονή από την όλη αρχιτεκτονική διάταξη των κτισμάτων της και φυσικά από τα χαρακτηριστικά του Καθολικού ανήκει στο λεγόμενο αγιορείτικο ή αθωνίτικο τύπο με βυζαντινή καταγωγή και χαρακτηριστικά μικρογραφίας πόλης. Το ωραίο Καθολικό της, του 1639 αγιογραφήθηκε το 1669. Ο ναός είναι σταυροειδής και το εσωτερικό του χωρίζεται σε τρία κλίτη από τέσσερις πεσσούς.

Οι αγιογραφίες της Μονής είναι εξάισιες και παρατηρώντας τις θα διαπιστώσει κανείς ότι ο αγιογράφος του Καθολικού της Ζερμπίτσας φρόντισε ιεραρχικά να ζωγραφίσει πρώτα την ποδέα με τα γεωμετρικά σχήματα, έπειτα τις μορφές των ολόσωμων αγίων, πιο πάνω τη ζώνη με τα μαρτύριά τους, ψηλότερα τους οίκους του Ακάθιστου Ύμνου και τελευταία τη ζώνη με τα θαύματα του Κυρίου.

Μεγάλη ήταν η πνευματική ακτινοβολία της Μονής, από το 1690 και μετά, ειδικότερα στον τομέα της χειρόγραφης παράδοσης, με την παρουσία ενός αξιόλογου βιβλιογράφου από την Αναβρυτή, του ιερομόναχου Γαλακτίωνα, ο οποίος γράφει τον "Κώδικα Νομικής Ύλης" καθώς και σπουδαία ποιήματα.

Ο πλάτανος της Μονής, μοναχικός και μεγαλοπρεπής, με το βαρύ καθιστό κορμό του απλώνει τους κυκλώπειους βραχίονές του με την άνεση υπερφυσικού όντος. Σίγουρα πρέπει να έχει την ηλικία του Καθολικού (350 χρόνων) και τον κορμό του αγκαλιάζουν πέντε άνδρες.

Η ιστορία της Μονής αρχίζει απο παλαιούς χρόνους, κάπου στο 12^ο αι. Πριν από αυτή την εποχή πρέπει να υπήρχε στο χώρο αυτό κάποιος πρόχειρος ξυλόστεγος, γιατί έχουν βρεθεί λείψανα ειδωλικού ναού. Ανάγλυφα του αρχαίου ιερού βλέπουμε σήμερα εντοιχισμένα στο Καθολικό της Μονής ενώ κάποια άλλα βρίσκονται στο μουσείο της.

Η ονομασία Ζερμπίτσα, προτού δοθεί στο μοναστήρι, είχε δοθεί στην περιοχή, ίσως πριν το 12^ο αι. Η παράδοση έχει διαφορετικές εκδοχές για το τοπωνύμιο: άλλοτε το αποδίδει στην εδαφολογική διαμόρφωση και άλλοτε σε ένα φυγάδα, το Μεγάλο Διερμηνέα της πόλης (τον Η.Ζερβό), ο οποίος κατέφυγε στην περιοχή.

Η Μονή ακμάζει από το 1639 έως το 1770. Όπως και άλλα μοναστήρια, λεηλατήθηκε από τους Αλβανούς και, αφού διασκορπίστηκαν οι μοναχοί και τα κειμήλιά της, πυρπολήθηκε. Αργότερα, η Μονή συμμετείχε στον απελευθερωτικό αγώνα του 1821 με τον ηρωικό μοναχό Γαβριήλ Ζερμπιτσιώτη, ο οποίος πήρε το όνομά του από τη Μονή.

Μετά την Επανάσταση του 1821 συνεχίστηκε χωρίς διακοπή η μοναστική παράδοση. Το 1962 έγινε ηγούμενος της μονής ο αρχιμανδρίτης Θεόφιλος

Σιμόπουλος, που εργάστηκε με ζήλο και συγκέντρωσε όλα τα λείψανα της μονής, από αρχαία ανάγλυφα έως ιερά άμφια και λειτουργικά σκεύη, και ίδρυσε το μικρό μουσείο της μονής. Από το 1965 η μονή ξανάγινε γυναικεία με την οσιολογιωτάτη καθηγουμένη Παρθενία Βασιλάκη. Μια μικρή ομάδα μοναχών καταγίνεται με την αγιογραφία, με αξιόλογα αποτελέσματα. Η κοινοβιακή ζωή ακολουθεί τους αυστηρούς κανόνες της ορθόδοξης παράδοσης του μοναχισμού και το αγιορείτικο τυπικό.

Η Μονή εορτάζει στις 23 Σεπτεμβρίου την Απόδοση της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, οπότε τελείται λιτάνευση της θαυματουργής εικόνας, η οποία, κατά την παράδοση, είναι του 17^{ου} αιώνα.

3.9.3. Αρχαιολογικοί χώροι

Τα αρχιτεκτονικά κατάλοιπα της ένδοξης εποχής της Σπάρτης είναι μέχρι σήμερα λιγοστά. Από τις τέσσερις κώμες που ιδρύθηκαν με την άφιξη των Δωριέων στη λακωνική, η πιτάνη μπορεί να τοποθετηθεί στα δυτικά της Σπάρτης- στην περιοχή περίπου της σύγχρονης Μαγούλας, στις Λίμνες στην ανατολική πλευρά της πόλης, γύρω από το ιερό της Ορθίας Αρτέμιδος κοντά στον Ευρώτα, όπως υποδεικνύει και το όνομά της. Κάπου στο μέσον πρέπει να τοποθετηθεί η Μεσόα, η μέση δηλαδή κώμη και νοτιότερα η Κυνόσουρα. Ανάμεσα στους οικισμούς αυτούς παρεμβάλλονταν αδόμητες εκτάσεις-αγροί.

Η Σπάρτη κατά τους κλασικούς χρόνους ήταν ατείχιστη. Από φιλολογικές πηγές προκύπτει ότι κατά το 295 και το 272 π.Χ, η Σπάρτη διέθετε πρόχειρα οχυρωματικά έργα. Μόνιμα τείχη απέκτησε πιθανότατα κατά τη διάρκεια των Κλεομενικών πολέμων. Το τείχος της Σπάρτης είχε λίθινη κρηπίδα και ανωδομή από ωμές πλίνθους, η οποία προστατευόταν από κεράμους και μεγάλο μέρος των οποίων έχουν βρεθεί στη σύγχρονη Σπάρτη και φέρουν σφράγισμα του τύπου «Δαμόσιος/Δαμόσιοι τειχέων» κλπ.

Πιο συγκεκριμένα λοιπόν ο επισκέπτης μπορεί να δει και να θαυμάσει τα παρακάτω έργα που σε οδηγούν εν ολίγοις αρκετά χρόνια πίσω, στην αρχαία Σπάρτη και στην ιστορία της:

▪ ΙΕΡΟ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΟΙΚΟΥ ΑΘΗΝΑΣ

Στη βορειοδυτική πλευρά της ακρόπολης της Σπάρτης, πάνω από το κοίλο του μεταγενέστερου θεάτρου, εντοπίζονται τα αρχιτεκτονικά κατάλοιπα του ιερού της Αθηνάς Χαλκιοίκου. Η θεά ονομαζόταν αρχικά Πολιάς όμως, από τα τέλη τουλάχιστον του 5^{ου} αιώνα π.Χ η θεά επωνομάζεται και Χαλκιοίκος, ονομασία που οφείλεται στη διακόσμηση του εσωτερικού του ιερού με χάλκινες ανάγλυφες πλάκες ή ελάσματα.

Κατά τον Πausανία, η οικοδόμηση του ιερού άρχισε από τον Τυνδάρεω αλλά δεν ολοκληρώθηκε. Σύμφωνα με τα πορίσματα της ανασκαφικής έρευνας, η πρώτη φάση του ιερού μπορεί να χρονολογηθεί στα γεωμετρικά χρόνια. Ανακαίνισή του έγινε από το Λακεδαιμόνιο καλλιτέχνη Γιτιάδα, που έζησε μάλλον κατά το β` μισό του 6^{ου} αιώνα π.Χ και ήταν ταυτόχρονα ποιητής, μουσικός, αρχιτέκτονας και χαλκοπλάστης.

Η ανασκαφή στο χώρο του ιερού των κλασικών αποκάλυψε μόνο το νότιο τμήμα του περιβόλου του ναού, μήκους 25,20 μ με κατεύθυνση Α-Δ και μικρά τμήματα του αντίστοιχου δυτικού και ανατολικού περιβόλου. Το νότιο τμήμα του περιβόλου, κατασκευασμένο από αδρά επεξεργασμένους πολυγωνικούς λίθους, αποτέλεσε στα μεταγενέστερα χρόνια το ανάλημμα για την οικοδόμηση κτηρίων μετά την εγκατάλειψη του ιερού. Στα νότια του περιβόλου και παράλληλα με αυτόν αποκαλύφθηκε τοίχος στρωτικού οικοδομήματος. Ο ναός της Χαλκιοίκου πρέπει να είχε τη μορφή ενός σηκού και χτίστηκε για να στεγάσει το λατρευτικό άγαλμα της Αθηνάς.

Δυστυχώς τα σωζόμενα ερείπια είναι σήμερα λίγα, εξαιτίας της έντονης ανοικοδόμησης του χώρου κατά τα ύστερα ρωμαϊκά και τα βυζαντινά χρόνια.

▪ ΤΟ ΡΩΜΑΪΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

Το ρωμαϊκό θέατρο της Σπάρτης αποτελεί το πιο εντυπωσιακό μνημείο της λεγόμενης Ακρόπολης της Σπάρτης. Η πρώτη φάση κατασκευής του θεάτρου χρονολογείται στα ύστερα ελληνιστικά χρόνια και καταλαμβάνει 14.000 τετραγωνικά μέτρα. Ακόμη και σήμερα, που δεν είναι ανασκαμμένο πλήρως, αποτελεί ένα από τα εντυπωσιακότερα αξιοθέατα του αρχαιολογικού χώρου της Σπάρτης. Το συνολικό πλάτος του θεάτρου είναι 114 μέτρα και πρόκειται για ένα από τα μεγαλύτερα θέατρα της αρχαίας Ελλάδας.

Το κοίλον του ήταν χωρισμένο σε δύο διαζώματα (θέατρο και επιθέατρο) και το κυρίως θέατρο είχε εννέα κερκίδες με τριάντα σειρές εδράνων, ενώ το επιθέατρο είχε δεκάξι με είκοσι σειρές εδράνων. Στο χώρο αυτό εκτιμάται ότι μπορούσαν να

χωρέσουν περί τους 16.000 θεατές. Το κοίλον υποστηριζόταν στα νότια από δυο υψηλούς αναλημματικούς τοίχους. Με αυτόν το τρόπο συγκρατήθηκαν τα χώματα που συσσωρεύτηκαν για να δημιουργηθεί μεγαλύτερος χώρος για το κοίλον.

Η σκηνή αρχικά ήταν ξύλινη, κινητή και μεταφερόταν πάνω σε τροχούς. Αποθηκευόταν στη σκηνοθήκη, ένα κτήριο το οποίο βρισκόταν στη θέση της δυτικής παρόδου, όπως δείχνουν οι τρεις τροχιές πάνω στις οποίες μεταφερόταν η κινητή σκηνή. Αργότερα κατασκευάστηκε μόνιμη σκηνή, η οποία υπέστη μετατροπές και επεκτάσεις κατά τον 1^ο αι. μ.Χ., όπως δείχνουν ενεπίγραφα επιστύλια και κατά το 2^ο και 3^ο αι μ.Χ. Τελευταία πληροφορία για επέμβαση στο θέατρο στα τέλη του 4^{ου} αι μ.Χ προέρχεται από επιστύλιο της σκηνής που αναφέρει τον αυτοκράτορα Θεοδόσιο. Μετά τη δημιουργία της λίθινης σκηνής, κατασκευάστηκε στο χώρο της σκηνοθήκης ένα Νυμφαίο, μια μακρόστενη δεξαμενή με πεταλόσχημες απολήξεις στις δυο στενές πλευρές.

Από τους δυο αναλημματικούς τοίχους του κοίλου, οι οποίοι είχαν επενδυθεί με λευκό μάρμαρο, ο ανατολικός παρουσίαζε το μεγαλύτερο ενδιαφέρον. Σε αυτόν αναγράφονταν τα ονόματα των αξιωματούχων της πόλεως σε ετήσια βάση. Αποτελεί λοιπόν, ο τοίχος αυτός από μόνος του ένα «λίθινο» αρχείο της πόλεως της Σπάρτης. Στην ανατολική πάροδο κατασκευάστηκε, σε επαφή με τον αναλημματικό τοίχο, κλίμακα, που οδηγούσε στο άνω διάζωμα του θεάτρου.

Το θέατρο μετά τις επιδρομές βαραβαρικών φύλων τον 4^ο αιώνα μ.Χ και την περιτείχιση της ακρόπολης, εγκαταλείφθηκε ως χώρος συγκεντρώσεων. Κατά την βυζαντινή εποχή, το κοίλον του καταλήφθηκε από σπίτια. Τα σπίτια αυτά, αλλά και η αφαίρεση λίθων του θεάτρου στα νεότερα χρόνια για οικοδομικούς σκοπούς, αμβλύνει την εικόνα που σχηματίζει ο επισκέπτης για το μεγαλοπρεές αυτό θεατρικό οικοδόμημα, το οποίο ο περιηγητής Πausανίας περιγράφει ως «λίθου λευκού, θέας άξιον».

▪ ΡΩΜΑΪΚΗ ΣΤΟΑ

Η ρωμαϊκή στοά ήταν ένα επιβλητικό οικοδόμημα στη νότια πλευρά του λόφου του Παλασοκάστρου. Το οικοδόμημα ήταν διώροφο στη νότια πλευρά και μονώροφο στη βόρεια πλευρά λόγω της κλίσεως του εδάφους. Δωρικές κιονοστοιχίες πλαισίωναν τις δυο προσόψεις του κτηρίου εκ των οποίων η νότια ήταν δίτονη. Στο εσωτερικό του κτηρίου σειρά κορινθιακών κιόνων στήριζαν τη στέγη του δεύτερου ορόφου. Το κτήριο μπορεί να χρονολογηθεί περί το 125-150 μ.Χ., στα χρόνια του Γαϊού Ιουλίου Ευρυκλή Ηρκλανού και, σύμφωνα με τη μετασκευή της Περσικής στοάς κατά τους ρωμαϊκούς

χρόνους, άποψη η οποία όμως, όπως αναφέρθηκε, δεν έχει γίνει αποδεκτή από την αρχαιολογική έρευνα.

▪ Η ΠΑΛΑΙΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

Στο χώρο της Ακρόπολης είναι ορατά τα λείψανα μιας μεγάλης εκκλησίας στον τύπο της βασιλικής. Η νεότερη από τις έρευνες του μνημείου έδειξε ότι αυτός οικοδομήθηκε κατά τα τέλη της παλαιοχριστιανικής εποχής και πιθανότατα κατά τον 7^ο αι. και θα μπορούσε πιθανότατα να ταυτιστεί με το μητροπολιτικό ναό της Λακεδαιμονίας.

Πρόκειται για τρίκλινη βασιλική με νάρθηκα και τριμερές ιερό βήμα με διπλά παραβήματα, το οποίο καταλήγει σε τρεις, τρίπλευρες εξωτερικά, αψίδες. Το κυρίως ιερό χωρίζεται από τα παραβήματα με τοίχους, στους οποίους ανοίγονται δυο κόγχες. Στην κεντρική αψίδα υψώνεται σύνθρονο για τον επισκοπικό θρόνο και κυκλίο. Τα παραβήματα αποτελούνται από δυο χώρους, εκ των οποίων οι ανατολικοί εξέχουν στα πλάγια κατά 1,20 μ. Στη βορειοανατολική γωνία του δυτικού χώρου της προθέσεως υπήρχε τράπεζα προσφορών, στοιχείο πρωιμότητας του μνημείου. Κίονες που πατούσαν σε ψηλό βάθρο χώριζαν τα κλίτη. Η επικοινωνία ανάμεσα στο νάρθηκα και το κεντρικό κλίτος γινόταν μέσω τριβήλου ανοίγματος.

Στα βόρεια του ναού και σε επαφή με το δυτικό τμήμα της προθέσεως οικοδομήθηκε, σε μεταγενέστερη φάση, επίμηκες δωμάτιο, το οποίο επικοινωνούσε με τον κυρίως ναό με στενή θύρα.

Στα δυτικά του μνημείου οικοδομήθηκε κατά τη μέση βυζαντινή εποχή, σταυρόσχημο κτήριο, βαπτιστήριο ή μαρτύριο.

Δύο ακόμα ναοί έχουν εντοπιστεί κατά τις ανασκαφικές έρευνες πάνω στο χώρο της Ακρόπολης. Και οι δύο έχουν προταθεί για την ταύτιση με το ναό του Οσίου Νίκωνα. Ο πρώτος εξ' αυτών έχει αποκαλυφθεί κατά τις ανασκαφικές έρευνες στη ρωμαϊκή στοά και ο δεύτερος στα ΝΔ του κυκλικού οικοδομήματος.

- ΛΕΩΝΙΔΑΙΟ

Στο εσωτερικό της σύγχρονης πόλης, σημαντικό και εντυπωσιακό μνημείο είναι ο επονομαζόμενος «τάφος του Λεωνίδα» ή «Λεωνιδαίο». Πρόκειται για ένα ναόσχημο οικοδόμημα κατασκευασμένο από μεγάλες λιθοπλίνθους, που μπορεί να χρονολογηθεί στον 5^ο αι. π.Χ ή λίγο αργότερα. Το εσωτερικό του κτηρίου ήταν χωρισμένο σε δύο θαλάμους εκ των οποίων ο ανατολικός είχε μήκος 3,15 μ και είχε τη μορφή πρόναου με κίονες εν παραστάσει. Αν και το μνημείο έχει συνδεθεί στη λαϊκή συνείδηση με τον Λεωνίδα, δεν υπάρχει καμία ένδειξη για το συσχετισμό του με το θρυλικό βασιλέα. Παράλληλα, καμία πρόταση για την ταύτισή του μνημείου δεν είναι βέβαιη.

- Ο ΘΟΛΩΤΟΣ ΤΑΦΟΣ ΤΟΥ ΒΑΦΕΙΟΥ

Σημαντικό μνημείο στην κοιλάδα του Ευρώτα είναι ο περίφημος θολωτός τάφος του Βαφειού. Από το τάφο αυτό προέρχονται τα δύο γνωστά χρυσά κύπελλα που εκτίθενται στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο στην Αθήνα και απεικονίζουν σύλληψη ταύρου και σκηνή βοσκής ταύρων και αγελάδας και χρονολογούνται γύρω στο 1500 π.Χ. Εκτός από τα δύο πολύ γνωστά ευρήματα στο δάπεδο του τάφου βρέθηκαν σφραγιδολίθοι, δύο (2) χρυσά δακτυλίδια, χρυσές και αργυρές περόνες και σε έναν κτιστό λάκκο πολεμικά όπλα, εγχειρίδια, αργυρά και χρυσά αγγεία. Πρόκειται για το μεγαλύτερο μυκηναϊκό τάφο που έχει αποκαλυφθεί στη Λακωνία.

Σήμερα η εικόνα του έχει αλλάξει αφού αποτέλεσε πηγή πορισμού οικοδομικού υλικού κατά τα νεότερα χρόνια και μεγάλο μέρος των λίθων του απομακρύνθηκε. Από την εποχή του εντοπισμού του στις αρχές του 19^{ου} αι μέχρι σήμερα, ο τάφος αυτός κεντρίζει το ενδιαφέρον της επιστημονικής κοινότητας ως προς τον εντοπισμό του οικισμού στον οποίο ανήκε.

- ΤΟ ΙΕΡΟ ΤΗΣ ΟΡΘΙΑΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ

Το ιερό της Αρτέμιδος Ορθίας, κτισμένο κοντά στις όχθες του ποταμού του Ευρώτα, στην περιοχή της αρχαίας κώμης των Λιμνών, αποτέλεσε ένα από τα σημαντικότερα ιερά της σπαρτιατικής λατρείας σε όλη τη διάρκεια της μακρόχρονης λειτουργίας του και σχετίστηκε από νωρίς με το θεσμό της αγωγής των νέων Σπαρτιατών.

Στα πρώτα χρόνια η λατρευόμενη θεότητα αναφέρεται ως Ορθία και πρέπει να θεωρηθεί ως θεά της σωτηρίας και της γονιμότητας και προστάτιδα της βλάστησης. Αργότερα, η λατρεία της συνδέθηκε με εκείνη της Αρτέμιδος και το ιερό έγινε το θρησκευτικό κέντρο της εκπαίδευσης των νέων για να καταλήξει, κατά τα αυτοκρατορικά χρόνια, χώρος αιματηρών θεαμάτων σύμφωνα με τα ήθη της εποχής.

Οι πληροφορίες από τις φιλολογικές πηγές αλλά και τα ευρήματα των ανασκαφών του ιερού συνθέτουν μια εικόνα για τη φύση της λατρευόμενης θεότητας και τις τελετές που λάβαιναν χώρα προς τιμήν της στο ιερό. Ανάμεσα στα ευρήματα αυτά, μεγάλος είναι ο αριθμός των πήλινων προσωπειών του 7^{ου} και 6^{ου} αι. π.Χ που αποκαλύφθηκαν κατά την ανασκαφή του ιερού και μας δίνουν μια μικρή εικόνα για τις τελετουργίες προς τιμήν της θεάς. Τα προσωπεία αυτά απεικονίζουν διάφορους τύπους: πολεμιστές, νέους, πορτρέτα, σατύρους, «καρικατούρες», και γεροντικές μορφές. Ορισμένα προσωπεία έχουν μέγεθος μικρότερο του φυσικού, ενώ σε άλλα απουσιάζουν οι οπές για τα μάτια, τη μύτη ή το στόμα και δύσκολα θα μπορούσαν να φορεθούν.

Η ανασκαφική έρευνα έδειξε ότι η λατρεία στο χώρο του ιερού ξεκίνησε πιθανότατα κατά τον 9^ο ή τον 8^ο αι. π.Χ. Γύρω στο 700 π.Χ. θα πρέπει να χρονολογηθούν τα παλαιότερα αρχιτεκτονικά λείψανα που διασώθηκαν στο χώρο: λίγα τμήματα του περιβόλου και του βωμού του ιερού. Λίγο αργότερα, κτίστηκε ένας ναός μικρών διαστάσεων με ξύλινα δοκάρια, των οποίων σώθηκαν οι πλακοειδείς βάσεις κατά τον άξονα Α-Δ και ένας βωμός στα ανατολικά του. Το οικοδόμημα αυτό καταστράφηκε στις αρχές του 6^{ου} αι. π.Χ., ή περί το 570 π.Χ πιθανότατα από πλημμύρα. Στη θέση του κτίστηκε ένας νέος ναός πάνω σε λίθινο κρηπίδωμα. Ο ναός θα πρέπει να ήταν δίστυλος εν παραστάσει ναός, δηλαδή σηκός και πρόπυλο με δύο δωρικούς κίονες στην πρόσοψη. Η ανωδομή του από ωμές πλίνθους δεν διασώθηκε στις μέρες μας. Το αέτωμα του αρχαϊκού ναού κοσμούσαν αντρωποί λέοντες, όπως συμπεραίνουμε από το θραύσμα χαίτης λέοντος και από δύο πώρινα αναθηματικά ανάγλυφα, πιθανότατα μιμήσεις του αετωματικού διακόσμου, που αποκαλύφθηκαν κατά τις ανασκαφές και φέρουν παράσταση αντρωπών λεόντων. Στα ανατολικά του ναού κτίστηκε ένας νέος επιμήκης ορθογώνιος βωμός. Ο δεύτερος αυτός ναός διατηρήθηκε έως το 2^ο αι. π.Χ, οπότε και επισκευάστηκε ή αντικαταστάθηκε πάνω στα ίδια θεμέλια.

Μεγάλη επέμβαση πραγματοποιήθηκε στο χώρο του ιερού κατά την διάρκεια του 3^{ου} μ.Χ, όταν στα ανατολικά του ναού κτίστηκε ένα αμφιθέατρο και ένας μεγαλύτερος βωμός πιο κοντά στο ναό. Το αμφιθέατρο είχε κυκλική κάτοψη, η οποία διακοπτόταν στα δυτικά από το ναό που εισχωρούσε στο χώρο της ορχήστρας. Οι κατώτερες σειρές των εδωλίων στηρίζονταν σε έναν εσωτερικό δακτύλιο ο οποίος διακοπτόταν

από δύο κλίμακες. Από την εξωτερική πλευρά του δακτυλίου ξεκινούσαν ακτινωτά διατεταγμένοι τοίχοι που χρησίμευαν για τη στήριξη των υπόλοιπων εδωλίων, ενώ ο εξωτερικός τοίχος της κατασκευής στηριζόταν σε μια σειρά από πεσσούς και αψίδες.

Από την πληθώρα των ευρυμάτων του ιερού, αναθημάτων στη θεά, ιδιαίτερα σημαντικά είναι επίσης τα πολυάριθμα αγγεία και οι χιλιάδες των μικρών μολύβδινων ειδωλίων, έργα θαυμαστά για την ποικιλία των θεμάτων τους και την τεχνική τους. Έχουν θεωρηθεί προσφορές των απλών πολιτών ή υποκατάστημα των προσφορών από πολύτιμα μέταλλα και δίνουν και πολύτιμες πληροφορίες για τη διακίνηση των μετάλλων στη σπάρτη των αρχαϊκών και των κλασικών χρόνων.

Ιδιαίτερη αναφορά θα πρέπει να γίνει επίσης στο μεγάλο αριθμό μαρμάρινων αναθηματικών στηλών της ελληνιστικής και κυρίως, της ρωμαϊκής εποχής, οι οποίες σώζουν υποδοχές για την ένθεση των δρεπανιών και σε ορισμένες περιπτώσεις τα ίδια τα δρεπάνια. Αυτά δίνονταν ως έπαθλα στους νικητές των αγώνων προς τιμήν της θεάς και θα πρέπει να θεωρηθούν σύμβολα του χαρακτήρα της Ορθίας ως θεότητας της βλάστησης και της γονιμότητας. Από τις επιγραφές των στηλών αυτών, αντλούμε πολύτιμες πληροφορίες σχετικά με τους αγώνες, τις ηλικίες των αναθετών, αλλά και την οργάνωση της σπαρτιατικής αγωγής. Οι ενεπίγραφες αυτές στήλες, σε συνδυασμό με τις φιλολογικές πηγές παρέχουν σημαντικά στοιχεία για την οργάνωση της σπαρτιατικής εκπαίδευσης κατά τα ελληνιστικά και κυρίως κατά τα ρωμαϊκά χρόνια. Σήμερα ο επισκέπτης βλέπει τα λείψανα του αμφιθεάτρου και την τελευταία οικοδομική φάση του ναού και του βωμού.

Εκτός από αυτά τα πιο γνωστά αρχαία μνημεία ο επισκέπτης μπορεί να επισκεφτεί και να δει όμως και άλλα. Αυτά είναι:

- «Η Περσική στοά», που βρίσκεται στο χώρο της αγοράς της Σπάρτης.
- «Τα Λουτρά Αράπισσας» στη Μαγούλα, νοτιοδυτικά της ακρόπολης της Σπάρτης.
- Το «Μενελάιο», που βρίσκεται στην ανατολική/αριστερή όχθη του Ευρώτα, πολύ κοντά στην Σπάρτη.
- Το «Ιερό του Αμυκλαίου Απόλλωνα», που βρίσκεται σε απόσταση 4 χιλιομέτρων περίπου νότια της Σπάρτης.
- Τη «Γέφυρα του Ευρώτα».

- Το «Αρχαϊκό ιερό».
- «Τμήμα ρωμαϊκής οικίας» που βρίσκεται στο βόρειο τμήμα της πόλης και συννορεύει με την επιχείρηση «Ατλάντικ».
- «Ο Βωμός του Ψυχικού».
- «Ο Βωμός του Λυκούργου».
- «Το Ηρώο του Ασραβάκου».

Τέλος, ο επισκέπτης μπορεί να επισκεφτεί και να εξερευνήσει την Βυζαντινή Καστροπολιτεία του Μυστρά με τις βυζαντινές εκκλησίες, το ανάκτορο των Παλαιολόγων, τα οποία βρίσκονται στον όμορο Δήμο Μυστρά.

3.10. ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Γενικότερα η Λακωνία είναι ένας πραγματικός "Παράδεισος" για τους λάτρεις του Εναλλακτικού Τουρισμού. Ο Ταΰγετος, ο Πάρνωνας, τα δυο ακρωτήρια κλπ. δημιουργούν ένα μοναδικό πλέγμα αναρίθμητων κυριολεκτικά επιλογών για όσους λατρεύουν την πεζοπορία, την ορειβασία, την αναρρίχηση και την περιήγηση με το ποδήλατο.

Πιο συγκεκριμένα ο τουρίστας που θα επισκεφτεί τη πόλη της Σπάρτης μπορεί να πραγματοποιήσει τα εξής:

- Ανάβαση στην κορυφή του Ταΰγétου-Προφήτης Ηλίας 2.404μ.
- Αναρρίχηση στο Αναρριχητικό πάρκο Λαγκάδας Ταΰγétου.
- Ορεινή ποδηλασία.
- Ιστιοπλοΐα.

3.10.1 Ανάβαση στην κορυφή του Ταυγέτου-Προφήτης Ηλίας 2.404μ.

Η πιο συνηθισμένη διαδρομή για την κορυφή ξεκινά από τη Σπάρτη και ακολουθεί αρχικά την Εθνική οδό προς Γύθειο. Στο 7^ο χλμ. συναντάμε ενδεικτική πινακίδα προς Ανώγεια-Παλαιοπαναγιά-Καταφύγιο. Στρίβοντας δεξιά, σε 3 χλμ. φτάνουμε στα Ανώγεια και έπειτα στην Παλαιοπαναγιά. Μετά την πλατεία συναντάμε ενδεικτική πινακίδα προς Τόριζα-Πολιάνα (Κρυονέριο)-Καταφύγιο.

Ακολουθώντας τον ασφαλτοστρωμένο δασικό δρόμο, περνάμε τον εποχιακό οικισμό του Κρυονερίου και φτάνουμε στη θέση "Μαγγανιάρης", όπου υπάρχει πηγή νερού. Αριστερά του δρόμου αρχίζει το σηματοδοτημένο μονοπάτι για το Καταφύγιο. Ακολουθώντας την κόκκινου χρώματος και τετραγώνου σχήματος σήμανση του μονοπατιού, φτάνουμε στην πηγή "Βαρβάρα". Δέκα λεπτά πιο ψηλά, κι αφού έχουμε ολοκληρώσει πορεία μιάμισης ώρας, φτάνουμε στο ορειβατικό καταφύγιο του ΕΟΣ Σπάρτης σε υψόμετρο 1.550μ. και το οποίο έχει δυναμικότητα διανυκτέρευσης 24^{ωv} ατόμων, θέρμανση με θερμάστρες πετρελαίου, οργανωμένη κουζίνα κ.α.

Αριστερά, πίσω από το Καταφύγιο το σηματοδοτημένο μονοπάτι οδηγεί στις θέσεις "Γούβες" (αμφιθεατρική θέση με λιβάδια), "Κρατήρα" (με χαρακτηριστικό τρίεδρο σχηματισμό), "Πλάκες" (συνεχές πλακόστρωτο μονοπάτι μικρής κλίσης) και τέλος, στις "Πόρτες" (διάσελο σε υψόμετρο 2.220 μ.), μετά από πορεία 2-2.30 ωρών.

Από εδώ, το μονοπάτι οδηγεί στην κορυφή σε 20 λεπτά περίπου. Ανεβαίνοντας προς την κορυφή, κοντά στη ΒΑ κόψη, υπάρχει μικρό σπηλαιοβάραθρο, επισημασμένο από τον ΕΟΣ Σπάρτης, που αποτελεί παγίδα του χειμώνα για τον απρόσεκτο ορειβάτη.

Στην κορυφή υπάρχει το εκκλησάκι του Προφήτη Ηλία και πρόχειρα πετρόχτιστα κελιά. Κάθε χρόνο, το βράδυ της 19^{ης} Ιουλίου, παραμονή της γιορτής του Αγίου, προσέρχονται δεκάδες προσκυνητές από τη Λακωνία και τη Μεσσηνία και όχι μόνον. Η κορυφή του Ταυγέτου, μια φυσική πυραμίδα που έχει πυροδοτήσει πολλές συζητήσεις και εικασίες σε προσκαλεί να την κατακτήσεις. Η θέα από ψηλά είναι συγκλονιστική και αν η τύχη σε φέρει να βρεθείς εκεί είτε με την ανατολή είτε με την Δύση του Ηλίου, μπορείς εύκολα να παρατηρήσεις την σκιά της πυραμίδας στον αντίστοιχο κόλπο (Ανατολή ηλίου=Μεσσηνιακός κόλπος και Δύση ηλίου=Λακωνικός κόλπος).

3.10.2 Αναρριχητικό πάρκο Λαγκάδας Ταυγέτου

Στην περιοχή της Λαγκάδας Ταυγέτου, λίγα χιλιόμετρα μετά τον οικισμό της Τρύπης, σ' ένα χώρο υψηλής αισθητικής και οικολογικής αξίας, έχουν ολοκληρωθεί από το καλοκαίρι του 1999 οι εργασίες για τη δημιουργία αναρριχητικού πάρκου με το άνοιγμα άνω των 50 διαδρομών αθλητικού χαρακτήρα στα πλαίσια του προγράμματος "Προστασία-Διαχείριση και Ήπια Τουριστική Αξιοποίηση Ταυγέτου".

Οι διαδρομές αναπτύσσονται σε τέσσερα πεδία: Αλώνι, Πετσάνες, Τουρλίτσα και Στάνη και κινούνται κυρίως σε πλάκες και αρνητικά. Όλες οι διαδρομές είναι επαρκώς ασφαλισμένες με ανοξειδωτα βύσματα 10 χιλιοστών και η επιστροφή γίνεται με ραπέλ από ρελέ εξοπλισμένα με δύο ασφάλειες. Είναι υψηλής αισθητικής και δυσκολίας και απευθύνονται σε αναρριχητές που θέλουν να έρθουν σε επαφή με υψηλό επίπεδο αναρριχητικών προβλημάτων.

Καλύτερη εποχή για αναρρίχηση θεωρείται το διάστημα από τα μέσα Μαΐου ως τα μέσα Οκτωβρίου χωρίς να αποκλείεται επιμήκυνση της περιόδου αυτής. Το υψόμετρο (περίπου 800μ.), η θέση και ο προσανατολισμός των πεδίων δημιουργούν ευχάριστες συνθήκες αναρρίχησης ακόμα και τις πιο ζεστές μέρες του καλοκαιριού.

Σε αυτό το προορισμό μπορούμε να πάμε είτε με ΙΧ, ακολουθώντας την εθνική οδό Σπάρτης-Καλαμάτας, περνώντας τον οικισμό της Τρύπης και τερματίζοντας στο χώρο στάθμευσης του Αναρριχητικού πάρκου Λαγκάδας είτε με λεωφορείο (ΚΤΕΛ) της γραμμής Σπάρτης-Καλαμάτας (εκτελούνται 2 δρομολόγια ημερησίως, πρωί και μεσημέρι).

3.10.3 Ορεινή Ποδηλασία

Σε ολόκληρο το Νομό υπάρχουν κατάλληλες τοποθεσίες για ορεινή ποδηλασία. Πρόσφατα ολοκληρώθηκε η σήμανση της ορεινής ποδηλατικής διαδρομής από την Ταυγέτη έως την Πηγή Μαγγανιάρη πάνω στον οδικό άξονα που κινείται κατά μήκος του βουνού. Στην περιοχή γύρω από τη Σπάρτη γίνονται ποδηλατικοί αγώνες, με κορυφαία εκδήλωση τη "Σπαρτακιάδα" (Αθήνα-Σπάρτη), που γίνεται κάθε χρόνο το Σεπτέμβρη.

3.10.4 Ιστιοπλοΐα

Στη πόλη της Σπάρτης δεν είναι δυνατόν να διοργανώνονται Ιστιοπλοϊκές δραστηριότητες λόγω του ότι ο Δήμος της Σπάρτης είναι κατεχοχόν ημιορεινός. Ωστόσο για τους επισκέπτες φίλους των θαλάσσιων σπορ που διαμένουν στη Σπάρτη ο Ναυτικός Όμιλος Λακωνίας με έδρα το Γύθειο δραστηριοποιείται και διεξάγει πολλούς ιστιοπλοϊκούς αγώνες ανάμεσα στους οποίους και το Ράλι Νοτίου Ελλάδος, με συμμετοχή πολλών Ελλήνων και ξένων.

3.11. Η Συμβολή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Αστική Ανάπτυξη του Δήμου Σπάρτης και συγκεκριμένα στην περιοχή Λάκκα-Ψυχικού.

Ο Δήμος Σπάρτης στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Αστικής Ανάπτυξης για την περιοχή Λάκκα-Ψυχικού μας παρουσιάζει τα έργα αυτού του Σχεδίου που έχουν γίνει για την υλοποίησή του και απόλυτη επιτυχία του. Έτσι λοιπόν, έχουν πραγματοποιηθεί τα ακόλουθα:

Α/Α	ΕΡΓΑ Ε.Τ.Π.Α	ΚΩΔΙΚΟΣ ΠΡΑΞΗΣ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ/ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΑΣΤΙΚΟΥ ΙΣΤΟΥ	1.2		
1.	Παρεμβάσεις για την ανάδειξη & αξιοποίηση αρχαιολογικών μνημείων της περιοχής – δημιουργία μονοπατιού σύνδεσης αρχαιολογικών χώρων μνημείων.		320.000,00€	Ε' Ε.Π.Κ.Α
	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥ ΙΣΤΟΥ	2		
2.	Προβολή αρχαιολογικών και τουριστικών χώρων.		100.000,00€	Δήμος Σπάρτης
	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΤΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ	3		
3.	Προμήθεια δύο (2) infokiosk.		50.000,00€	Δήμος Σπάρτης

4.	Προμήθεια πολύγλωσσων ηλεκτρονικών εκδόσεων τουρισμού.		60.000,00€	Δ.Ε.Α.Σ
5.	Δημιουργία και συντήρηση ιστοσελίδας στο INTERNET σχετικά με το Πρόγραμμα Ολοκληρωμένης Αστικής Ανάπτυξης και την εξέλιξή του.		30.000,00€	Δήμος Σπάρτης
	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΕΝΤΩΝ ΕΡΓΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ Ε.Τ.Π.Α.			560.000,00€

Πιο αναλυτικά τώρα για καθε ένα από αυτά τα έργα του Ε.Τ.Π.Α:

2. Προβολή αρχαιολογικών και τουριστικών χώρων

Στα πλαίσια του έργου αυτού προβλέπεται η δημιουργία ενός έντυπου τουριστικού οδηγού ο οποίος θα παρέχει χρήσιμες πληροφορίες για την ιστορία της Σπάρτης, τον πολιτισμό, τα αρχαιολογικά μνημεία και τα μνημεία φυσικού κάλλους, τα αξιοθέατα και τις διάφορες δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα τόσο στην περιοχή παρέμβασης του έργου όσο και σε ολόκληρη την πόλη της Σπάρτης.

Η χρηματοδότηση του έργου γίνεται κατά 75% από το Ευρωπαϊκού Ταμείου ΕΤΠΑ, και κατά 25% με κρατική συμμετοχή.

Το έργο που είχε αρχικά προταθεί διακρινόταν σε δύο υποέργα: 1). Δημιουργία έντυπου τουριστικού οδηγού και 2). Οργάνωση και εκτέλεση πολιτιστικών εκδηλώσεων στην περιοχή "Λάκκα-Ψυχικό" με σκοπό την προβολή και ανάδειξη της περιοχής, αλλά και της ευρύτερης πόλης της Σπάρτης.

Τελικά, μετά από συζητήσεις με την Περιφέρεια Πελοποννήσου αποφασίστηκε η κατάργηση του υποέργου (2) και η ένταξη μόνο του υποέργου (1). Ταυτόχρονα, έγιναν διορθώσεις στην μελέτη τόσο ως προς τον προϋπολογισμό (από 100.000€ που ήταν αρχικά σε 50.000€ μετά την απόφαση της Περιφέρειας) όσο και ως προς το νομοθετικό πλαίσιο, καθώς και στα Τεχνικά Δελτία Έργου και Υποέργου, οι οποίες έγιναν από τον Τεχνικό Σύμβουλο και τους υπαλλήλους της Δ/σης Τεχνικών Υπηρεσιών του Δήμου.

3. Προμήθεια δύο (2) infokiosk.

Στα πλαίσια του έργου αυτού προβλέπεται η προμήθεια δύο infokiosk σε σημαντικά σημεία υποδοχής επισκεπτών που βρίσκονται ένα στην είσοδο της πόλης και ένα στο ΚΤΕΛ.

Τα infokiosk θα αποτελέσουν σημαντική πηγή πληροφόρησης και διαφήμισης των αξιόλογων μνημείων της περιοχής και όχι μόνο.

Η χρηματοδότηση του έργου γίνεται κατά 75% από το Ευρωπαϊκού Ταμείου ΕΤΠΑ, και κατά 25% με κρατική συμμετοχή.

Η αρχική μελέτη υπέστη κάποιες τροποποιήσεις που υπεδείχθησαν από την αρμόδια Υπηρεσία της Περιφέρειας Πελοποννήσου, οι οποίες είχαν σχέση τόσο με τον προϋπολογισμό του έργου (50.000€) όσο και με την εφαρμοζόμενη νομοθεσία.

4. Προμήθεια πολύγλωσσων ηλεκτρονικών εκδόσεων τουρισμού.

Στα πλαίσια του έργου αυτού προβλέπεται η προμήθεια ηλεκτρονικών εκδόσεων (CD ROM), που θα αφορούν στα ιστορικά και φυσικά μνημεία της περιοχής παρέμβασης. Η δημιουργία των ηλεκτρονικών αυτών εκδόσεων θα συμβάλλει στην ανάδειξη και προβολή του πολιτιστικού και τουριστικού προϊόντος της περιοχής με τη χρήση νέων τεχνολογιών και συγκεκριμένα προϊόντων πολυμέσων.

Η χρηματοδότηση του έργου γίνεται κατά 75% από το Ευρωπαϊκού Ταμείου ΕΤΠΑ¹⁰ και 25% με κρατική συμμετοχή, ενώ ο φορέας υλοποίησης του έργου είναι η Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης Σπάρτης (Δ.Ε.Α.Σ). Το έργο έχει προϋπολογισμό 60.000€.

¹⁰ ΕΤΠΑ: Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης

5. Δημιουργία και συντήρηση ιστοσελίδας στο INTERNET σχετικά με το Πρόγραμμα Ολοκληρωμένης Αστικής Ανάπτυξης και την εξέλιξή του.

Στα πλαίσια του έργου αυτού προβλέπεται η δημιουργία, εγκατάσταση και συντήρηση ιστοσελίδας στο Δήμο Σπάρτης όπου θα γίνεται αναλυτική περιγραφή του Επιχειρησιακού Σχεδίου του Προγράμματος Ολοκληρωμένης Αστικής Ανάπτυξης και των στόχων που εξυπηρετεί.

Η χρηματοδότηση του έργου γίνεται κατά 75% από το Ευρωπαϊκού Ταμείου ΕΤΠΑ και 25% με κρατική συμμετοχή, ενώ ο φορέας υλοποίησης του έργου είναι ο Δήμος Σπάρτης. Το έργο έχει προϋπολογισμό 30.000€.

3.11.1. Δραστηριότητα του Δήμου στα Καλύβια Σοχάς:

Θα πρέπει να αναφέρουμε την δραστηριότητα του Δήμου Σπάρτης στα Καλύβια Σοχάς, με την οποία αναπτύσσεται η περιοχή και αποτελεί πλέον πόλο έλξης κυρίως των Ελλήνων τουριστών που φτάνουν στην περιοχή. Πιο συγκεκριμένα, ο δήμος Σπάρτης έχει στην ιδιοκτησία του ένα παλαιό διώροφο κτήριο το οποίο έχει παραχωρήσει για είκοσι (20) χρόνια στην Δημοτική του επιχείρηση της Αναπτυξιακής του Δήμου, την Δ.Ε.Α.Σ. Η Δημοτική αυτή επιχείρηση ενέταξε την μετατροπή του κτιρίου μέσω του Leader Plus, σε παραδοσιακού τύπου ταβέρνα την οποία έχει μισθώσει ο Δήμος εδώ και ένα χρόνο. Το κόστος αυτού του εγχειρήματος αντιστοιχεί στο ύψος της τάξεως των 90.000€.

Αυτή η δραστηριότητα δεν ώθησε και κάποιους άλλους να ακολουθήσουν την ίδια πορεία, ωστόσο πολλοί ιδιώτες αναπαλαιώνουν τα παλαιά τους κτήρια στην περιοχή. Η περιοχή λόγω του ότι συνδυάζεται με ορειβασία, με μονοπάτια κλπ, δημιουργείται ως στέκι ανάπαυσης και ξεκούρασης για τους ορειβάτες, τους περιπατητές, τους φυσιολάτρεις κλπ.

3.12. Σημαντικότητα ανάδειξης και αξιοποίησης αρχαιολογικών μνημείων της περιοχής. Δημιουργία αρχαιολογικού–πολιτιστικού μονοπατιού.

Τα σημαντικά αρχαιολογικά μνημεία της περιοχής είναι σε μεγάλο βαθμό άγνωστα στο ευρύ κοινό αλλά και στους κατοίκους της Σπάρτης. Σκοπός της παρέμβασης είναι η ανάδειξή τους και η απόδοσή τους στο κοινό με τη δημιουργία μιας πολιτισμικής διαδρομής, μήκους περίπου 1,5 χλμ, κατά την οποία οι επισκέπτες θα γνωρίζουν τα μνημεία και τους αρχαιολογικούς χώρους της περιοχής (Βωμός Ευρώτα, Ηρώων Αστραβάκου, Ιερό Ορθίας Αρτέμιδος, ποδαρικά της Αρζαίας γέφυρας του Ευρώτα, κτίσμα ρωμαϊκών χρόνων, Ιερό αρχαϊκών χρόνων) και θα πληροφορούνται τόσο για αυτούς, όσο και για την ιστορία και τοπογραφία της αρχαίας Σπάρτης. Παράλληλα, θα έχουν τη δυνατότητα να γνωρίσουν την αρχαία όχθη του ποταμού Ευρώτα και να αντιληφθούν τις αλλαγές της περιοχής από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα.

Μακροπρόθεσμα, είναι δυνατόν η διαδρομή αυτή να συνδεθεί και με το χώρο στον οποίο θα κατασκευαστεί το Αρχαιολογικό Μουσείο Σπάρτης και συνακόλουθα με το χώρο της Ακρόπολης της Σπάρτης.

3.13. Η Συμβολή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης στην Τουριστική Ανάπτυξη του ΔΗΜΟΥ ΣΠΑΡΤΗΣ.

3.13.1. Γραφείο Τουρισμού του Δήμου Σπάρτης

Το γραφείο τουρισμού του Δήμου Σπάρτης ξεκίνησε τη λειτουργία του το 1988 και σταμάτησε να λειτουργεί το 1995. Ξεκίνησε ως γραφείο τουρισμού με πληροφορίες για όλη τη Λακωνία μέσω του ΕΟΤ και στη συνέχεια εντάχθηκε στο Δήμο Σπάρτης ως τουριστικό γραφείο με τουριστικές πληροφορίες αποκλειστικά του Δήμου. Κατά τη διάρκεια της καλοκαιρινής περιόδου λειτουργούσε πρωί- απόγευμα και απασχολούσε δύο άτομα.

Γενικά διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην εξυπηρέτηση και την ενημέρωση των επισκεπτών του Δήμου κατά την λειτουργία του.

Αυτή τη στιγμή δεν λειτουργεί αυτόνομο τουριστικό γραφείο πληροφόρησης ωστόσο υπάρχουν υπάλληλοι στο Δήμο Σπάρτης που μπορούν να προσφέρουν τουριστικές πληροφορίες στους επισκέπτες της πόλης.

3.13.2. Ενέργειες Δήμου Σπάρτης για προβολή και διαφήμιση:

- Έκδοση τουριστικού έντυπου σε τέσσερις γλώσσες (Αγγλικά, Γερμανικά, Ελληνικά και Γαλλικά).
- Έκδοση τουριστικού χάρτη της Σπάρτης.
- Έκδοση και διανομή CD ROM που αναφέρεται στα ιστορικά και φυσικά μνημεία της πόλης.
- Συμμετοχή του Δήμου σε εκθέσεις στο Φιλοξένια της Θεσσαλονίκης με δικό του περίπτερο, κάθε δύο χρόνια περίπου.

Παράλληλα από πληροφορίες συμπεραίνουμε πως στο Δήμο Σπάρτης δεν υπάρχει μεγάλη ανάπτυξης στο τομέα του τουρισμού. Πιο συγκεκριμένα:

- Δεν υπάρχει πρόγραμμα για ανάπτυξη του αγροτουρισμού.
- Δεν υπάρχει κάτι οργανωμένο όσον αφορά τον χειμερινό τουρισμό στο Δήμο. Η οποιαδήποτε δραστηριότητα π.χ πεζοπορίες, αναρριχήσεις κλπ. το χειμώνα στο Δήμο γίνονται αποκλειστικά με τη δράση του Ορειβατικού Συλλόγου Σπάρτης.
- Δεν υπάρχει κάτι οργανωμένο το καλοκαίρι εκτός από τις πολιτιστικές εκδηλώσεις που διοργανώνονται και έχει παρατηρηθεί αυτή τη περίοδο εισροή τουριστών, αλλοδαπών και μή.
- Κατά την περίοδο του Πάσχα έχει παρατηρηθεί μεγάλος αριθμός Καθολικών, οι οποίοι παρακολουθούν τη Περιφορά της εικόνας στην πλατεία της πόλης (Άγγλοι και Γερμανοί πολλοί).
- Όσον αφορά χρηματοδοτικούς πόρους τουριστικής ανάπτυξης, δίδονται μέσω Κοινοτικών Προγραμμάτων πόροι κυρίως στους Βόρειους Δήμους της περιοχής της Σπάρτης για δημιουργία παραδοσιακών ξενώνων κλπ.

3.13.3. Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής Νομού Λακωνίας.

Η Νομαρχία Λακωνίας έχει δημιουργήσει τη Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής του Νομού Λακωνίας με σκοπό την Τουριστική Προβολή του Νομού στο σύνολό του. Λειτουργεί από το 2000 περίπου αλλά από το 2004 έχει πιο οργανωμένη δράση σε θέματα τουρισμού σύμφωνα πάντα με τα όσα ορίζονται από την Ελληνική Νομοθεσία και τις σχετικές λειτουργίες του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού.

Πρωταρχικός σκοπός της επιτροπής είναι η υλοποίηση προγραμμάτων που προωθούν την Τουριστική Προβολή του Νομού σε εσωτερικό όσο και σε εξωτερικό.

Η Επιτροπή αυτή αποτελείται από επτά (7) μέλη. Αυτοί είναι εκπρόσωποι της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, εκπρόσωποι από την Ένωση Ξενοδόχων Λακωνίας (2 μέλη), από εκπρόσωπο του ΕΟΤ, από το Επιμελητήριο Λακωνίας και από εκπρόσωπο Ενοικιαζόμενων δωματίων.

Γενικότερα εξετάζει προγράμματα που θα υλοποιηθούν για την ανάπτυξη του Τουρισμού, συμμετέχει σε εκθέσεις, διανέμει διαφημιστικά φυλλάδια, καταχωρεί σε διαφημιστικά έντυπα και στον ηλεκτρονικό τύπο γενικές πληροφορίες για τα όσα διαδραματίζονται στο Νομό κλπ.

3.13.4. Ενέργειες της Νομαρχιακής Επιτροπής Τουριστικής Προβολής Νομού Λακωνίας για προβολή και διαφήμιση του Δήμου Σπάρτης

Εκτός από την τουριστική προβολή του Νομού στο σύνολό του, η Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής Νομού Λακωνίας λαμβάνει μέρος σε εκθέσεις που έχουν σκοπό να διαφημίσουν τη πόλη της Σπάρτης σε εσωτερικό και εξωτερικό. Παράλληλα έχει εκδόσει διαφημιστικά φυλλάδια και τουριστικούς οδηγούς της Σπάρτης αλλά και ολόκληρου του Νομού. Οι εκθέσεις στις οποίες λαμβάνει μέρος είναι:

- Η έκθεση στο Τουριστικό Πανόραμα στην Αθήνα.
- Η έκθεση στο Φιλοξένια της Θεσσαλονίκης το φθινόπωρο.
- Η έκθεση Λακωνικών προϊόντων στο Σύνταγμα.
- Εκθέσεις του εξωτερικού.
- Σε συνεργασία με την Περιφέρεια στέλνουν υλικό σε διάφορους φορείς του εσωτερικού και του εξωτερικού.

3.14. Τουριστική προσφορά ΔΗΜΟΥ ΟΙΤΥΛΟΥ

3.14.1. Ξενοδοχειακά Καταλύματα

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΚΛΙΝΕΣ	ΔΩΜΑΤΙΑ
‘ΠΥΡΓΟΣ ΚΑΠΕΤΑΝΑΚΟΥ’	Α’	16	6
‘ΛΙΜΕΝΙ VILLAGE’	Β’	75	32
‘ΚΑΣΤΡΟ ΜΑΪΝΗ’	Γ’	63	29
‘ΚΟΥΡΗΣ’	Γ’	21	11
‘ΜΑΝΗ’	Γ’	85	38
‘ΤΡΑΠΕΛΑ’	Δ’	18	10
‘CASTELO DI HARIA’	Α’	29	13
‘Ο ΓΕΡΟΛΙΜΕΝΑΣ’	Α’	31	15
‘ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ’	Β’	26	9
‘ΠΥΡΓΟΣ ΤΣΙΤΣΙΡΗ’	Β’	46	20
‘ΚΥΡΙΜΑΙ’	Α’	44	22
‘HOTEL ΟΙΤΥΛΟ’	Β’	36	19
‘ΠΟΡΤΟ ΒΟΙΤΥΛΟ’	Δ’	41	19
‘ΚΟΥΡΜΑΣ’	Α’	16	6

3.14.2. ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ-ΚΑΦΕ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ – ΤΑΒΕΡΝΕΣ-ΨΑΡΟΤΑΒΕΡΝΕΣ

Κουρμάς
Κωνσταντακάκος
Μαύρος Πειρατής
Ήταν Καιρός
Ακροταιναριστής
Επίλεκτον
Πύργος Τσιτσιρή
Καραβόπετρα
Πολιτάκος
Θεά-Θάλασσα
Λαλούδες
Ο Σβέλτος

3.14.3. ΚΑΦΕ ΜΠΑΡ – ΜΠΑΡ- ΚΑΦΕΤΕΡΙΕΣ

‘ΑΙΘΡΙΟ’	‘ΙΝΤΕΡΝΕΤ-ΚΑΦΕ’
‘BUCCA’	‘ΑΠΕΡΑΝΤΟ ΓΑΛΑΖΙΟ’
‘ΞΙΦΑΡΑΣ’	‘ΕΠΙΛΕΚΤΟΝ’
‘LA CUEVA’	‘ΒΕΝΤΕΤΑ’
‘ΤΟΞΟΤΗΣ’	‘ΤΡΑΠΕΛΑ’
‘ΑΛΛΟΥ’	‘MATRIX’
‘ΑΓΟΡΑ’	‘LIMENI VILLAGE’
‘ΖΟΦΙΛΙΑ’	‘SALOON’
‘ΚΑΜΑΡΑ’	

3.14.4. ΑΝΑΨΥΚΤΗΡΙΑ – ΦΑΣΤ ΦΟΥΝΤ

‘TOP TZANTE’

3.14.5. ΚΑΦΕΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΑ-ΚΑΦΕΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΕΙΑ

‘ΓΛΥΚΙΑ ΓΩΝΙΑ’
‘ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ’
‘ΔΡΑΚΟΥΛΑΚΗΣ’
‘ΛΕΟΝΤΑΚΙΑΝΑΚΟΣ’

3.14.6. ΠΙΤΣΑΡΙΕΣ

‘ΜΑΝΗ’
‘ΚΟΙΛΑΚΟΣ’
‘ΒΛΥΧΑΔΑ’

3.14.7. ΨΗΤΟΠΩΛΕΙΑ – ΨΗΣΤΑΡΙΕΣ

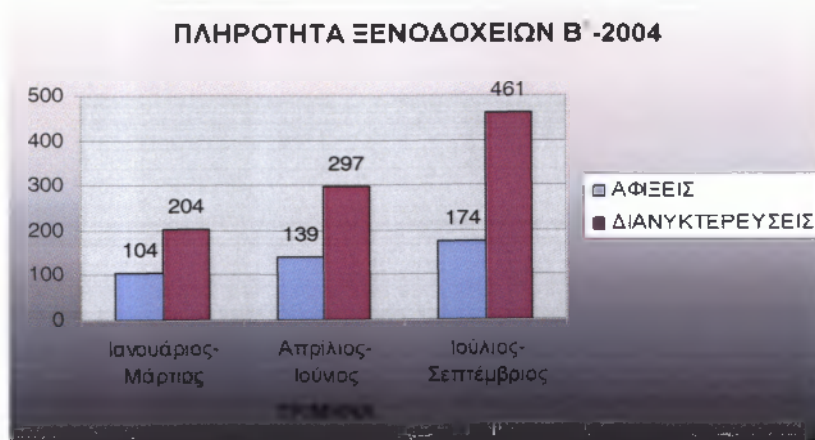
‘ΑΛΕΠΗΣ’
‘ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ’
‘ΜΑΝΗ’
‘Η ΦΘΗΝΙΑ ΚΑΙ Η ΕΙΛΙΚΡΙΝΕΙΑ’
‘ΕΣΤΕΛΑ’
‘Η ΜΟΥΡΙΑ’
‘ΚΑΤΩΠΑΓΓΙ’

‘ΛΙΘΟΣΤΡΩΤΟ’
‘ΒΕΛΑΝΙΔΙΑ’
‘ΟΡΑΜΑ’
‘ΦΑΡΟΣ’
‘ΚΑΜΑΡΑ’
‘ΚΑΣΤΡΟ’
‘ΠΟΛΙΤΑΚΟΣ’
‘ΜΥΛΟΣ’
‘ΤΟ ΚΑΤΩ’

3.15. Αφίξεις-Διανυκτερεύσεις Αλλοδαπών τουριστών στο Δήμο Οιτύλου κατά τα έτη 2004.

ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ Β’

ΤΡΙΜΗΝΑ	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ
Ιανουάριος-Μάρτιος	104	204
Απρίλιος-Ιούνιος	139	297
Ιούλιος-Σεπτέμβριος	174	461
Οκτώβριος-Δεκέμβριος	----	----

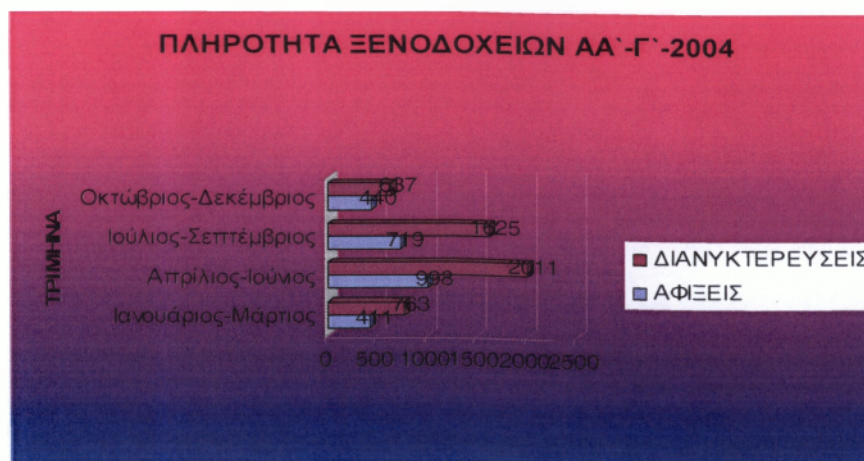
ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ Γ'

ΤΡΙΜΗΝΑ	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ
Ιανουάριος-Μάρτιος	307	559
Απρίλιος-Ιούνιος	859	1714
Ιούλιος-Σεπτέμβριος	545	1104
Οκτώβριος-Δεκέμβριος	440	638

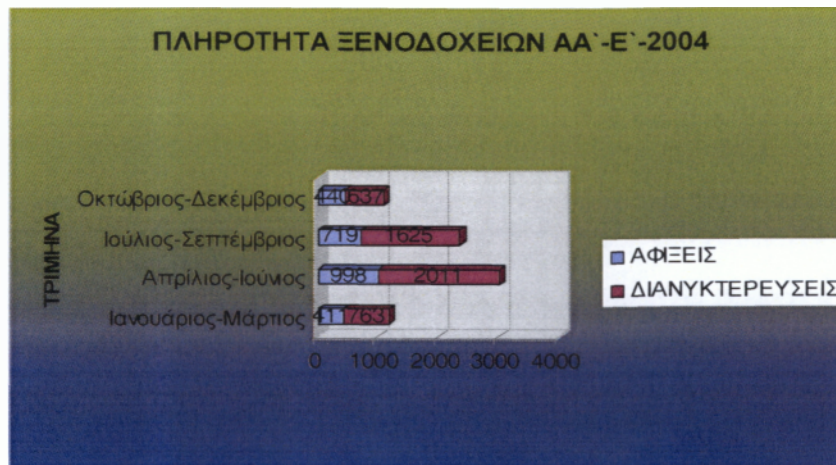
ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΑΑ'-Γ'

ΤΡΙΜΗΝΑ	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ
Ιανουάριος-Μάρτιος	411	763
Απρίλιος-Ιούνιος	998	2011
Ιούλιος-Σεπτέμβριος	719	1625
Οκτώβριος-Δεκέμβριος	440	637

ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΑΑ΄-Ε΄

ΤΡΙΜΗΝΑ	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ
Ιανουάριος-Μάρτιος	411	763
Απρίλιος-Ιούνιος	998	2011
Ιούλιος-Σεπτέμβριος	719	1625
Οκτώβριος-Δεκέμβριος	440	637

3.16. Η διαμονή στην Αρεόπολη

Στην Αρεόπολη υπάρχουν παραδοσιακά ξενοδοχεία, σμιλευμένα με πέτρα και τα πιο πολλά απο αυτά χτισμένα με την μορφή πύργων, αρχιτεκτονική που χαρακτηρίζει τον τόπο μας και την πολιτιστική κληρονομιά και ιστορία μας. Τα πιο γνωστά από αυτά είναι:

Το ξενοδοχείο 'ΠΥΡΓΟΣ ΚΑΠΕΤΑΝΑΚΟΥ', είναι από τα πιο παλιά και βρίσκεται στην ιστορική πλατεία της Αρεόπολης, απ' όπου οι Μανιάτες ξεκίνησαν για την απελευθέρωση του έθνους το 1821. Αποτελείται από δωμάτια που διαθέτουν όλες τις ανέσεις και σαλόνι με ξύλο στο εσωτερικό του, όπου ο επισκέπτης θα απολαύσει το πρωινό του, σ' ένα ζεστό περιβάλλον με οικεία εξυπηρέτηση.

Το ξενοδοχείο 'ΚΟΥΡΗΣ', αποτελείται απο 11 δωμάτια και βρίσκεται στην κεντρική πλατεία της Αρεόπολης. Είναι ιδανικό για τη διαμονή εκείνων που επιθυμούν να είναι κοντά στο κέντρο και να κάνουν τις βόλτες τους με τα πόδια για να γνωρίσουν την πόλη. Εκεί μπορούν ν' απολαύσουν και τον καφέ τους αφού διαθέτει και καφετέρια με γρήγορη εξυπηρέτηση.

Τα ξενοδοχεία 'ΜΑΝΗ' και 'ΤΡΑΠΕΛΑ' με 38 και 10 δωμάτια αντίστοιχα, διαθέτουν όλες τις ανέσεις, στο εσωτερικό τους κυριαρχεί η πέτρα και το ξύλο, διαθέτουν τζάκι και είναι δίπλα σε δημόσιες υπηρεσίες, ώστε να διευκολύνονται όσοι διαμένουν σε αυτά.

Το ξενοδοχείο 'ΜΑΪΝΗ' αποτελείται από 29 δωμάτια, με διακόσμηση που συνδυάζει το παραδοσιακό με το μοντέρνο και όλες τις ανέσεις. Επίσης διαθέτει αίθουσα για φαγητό και για καφέ δίπλα στην πισίνα.

3.17. Η διασκέδαση στην Αρεόπολη

Ο επισκέπτης στην Αρεόπολη μπορεί να περάσει καλά από το πρωί ως το βράδυ. Ξεκινώντας το πρωί, μπορεί να πιεί το καφεδάκι του στις καφετέριες της πόλης, οι οποίες βρίσκονται στην κεντρική πλατεία με θέα το άγαλμα του Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη ή και για ακόμα πιο παραδοσιακά, θα προχωρήσει προς την ιστορική πλατεία και θα συναντήσει αρκετά καφέ τα οποία του δίνουν την δυνατότητα να επιλέξει το καλύτερο. Μετά από εκεί μπορεί να κάνει την βόλτα του στα λιθόστρωτα καλντερίμια και τα στενάκια, για να γνωρίσει την πόλη. Έτσι θα έχει τη δυνατότητα να επισκεφτεί το μουσείο, τη βιβλιοθήκη, το πνευματικό κέντρο, τις αξιόλογες εκκλησίες και τους ναούς της που σίγουρα δεν θα τον αφήσουν ασυγκίνητο. Για το μεσημέρι υπάρχουν αρκετά μαγαζιά για φαγητό, εστιατόρια ή ψησταριές, με παραδοσιακό φαγητό για όλες τις προτιμήσεις. Τελειώνοντας, για το βράδυ υπάρχουν κλαμπάκια για όλα τα γούστα. Γι' αυτούς που θέλουν να πιούν το ποτό τους ήσυχα, με χαλαρή μουσική και γι' αυτούς που θέλουν να ξεφαντώσουν με την ψυχή τους. Έτσι περνάει ευχάριστα η μέρα και ο επισκέπτης ανυπομονεί να έρθει η επόμενη για να κάνει όσα δεν πρόλαβε να κάνει κατά τη διάρκεια της προηγούμενης ημέρας.

3.18. Η αγορά της Αρεόπολης

Η αγορά της Μάνης είναι πλούσια σε τοπικά προϊόντα που ο επισκέπτης θα πάρει μαζί του φεύγοντας όπως: τα φημισμένα και μοναδικά για την ποιότητα και την γεύση τους παραδοσιακά σύγκλινα, λάδι, ελιές, θυμαρίσιο μέλι, τα παραδοσιακά λαλάγγια, παξιμάδια, δίπλες, θαλασσινό αλάτι, αρωματικά φυτά, τραχανά και χυλοπίτες, λούπινα, φραγκόσυκα και παγωτό φραγκόσυκο, υφαντά, είδη κεραμικής, αναμνηστικά μπλουζάκια, πυργάκια σε μινιατούρες καθώς και την τοπική σημαία της Μάνης.

3.19. Τα αξιοθέατα του Δήμου Οιτύλου

- ΚΑΣΤΡΟ ΚΕΛΕΦΑΣ

Στο χωριό Κελεφά, υψώνεται το Μεσαιωνικό επιβλητικό Κάστρο της Κελεφάς. Κατασκευάστηκε από τους Τούρκους το 1670, αλλά το 1865 έπεσε στα χέρια των Μανιατών και των Βενετών. Σήμερα απ' το κάστρο διασώζονται τα πελώρια εξωτερικά τείχη, τέσσερις από τους πέντε πύργους που είχε, ερειπωμένα κτίσματα στο εσωτερικό και ένα κανόνι από τα πενήνταοκτώ (58) που διέθετε την εποχή της ακμής του.

- ΣΠΗΛΑΙΑ ΔΥΡΟΥ

Τα Σπήλαια Γλυφάδα τα οποία βρίσκονται στο Πύργο Δυρού. Το σπήλαιο θεωρείται το ωραιότερο της Ευρώπης, αφού κατέλαβε την πρώτη θέση ανάμεσα στα τρία λιμναία σπήλαια του κόσμου, -τα άλλα δύο είναι το Παντιράκ της Ν.Γαλλίας και η Ζάϊτα της Βηρυτού- για το θαυμάσιο διάκοσμό του, που είναι πλουσιότατος και πολύχρωμος, αφού το 95% των επιφανειών είναι στολισμένο με σταλαγμιτικές κολόνες ύψους αρκετών μέτρων, παραπετασματοειδείς σταλακτίτες και γαλάζιους αραγωνίτες, οι οποίοι προσφέρουν φαντασμαγορικό θέαμα. Η ξενάγηση στο σπήλαιο διαρκεί 30' και γίνεται με βάρκες, ενώ τα τελευταία 300μ. είναι ξηρά. Κάθε χρόνο τα επισκέπτονται πάνω από 200.000 επισκέπτες.

• ΜΑΝΙΑΤΙΚΟΙ ΠΥΡΓΟΙ

Οι ξακουστοί παραδοσιακοί Πύργοι της Μάνης, οι οποίοι σφραγίζουν την κοινωνική διάρθρωση της και βρίσκονται σκορπισμένοι στα χωριά, στα βουνά, στ' ακρογιάλια και σε κάθε επίκαιρο σημείο είναι λόγος για τον οποίο κάποιος θα επισκεφτεί τη Μάνη. Ιστορικοί είναι οι πύργοι του Πικουλάκη, του Κουτράκου, του Κουτσιλιέρη, του Ρεμπάκου, του Πικουλάκη και του Τρουφάκου. Όπως και αξιόλογα κτίρια τα οποία έχουν χαρακτηριστεί και διατηρητέα είναι: το αρχοντικό του Κυριακούλη Μαυρομιχάλη, το τειχισμένο συγκρότημα του ναυάρχου Στυλιανού Μαυρομιχάλη, ο πύργος του Καπετανάκου, το Δεσποτικό κτίριο του Επισκόπου Οιτύλου και το τειχισμένο συγκρότημα με τον πύργο του Μπαρελάκου.

Μαγευτικοί επίσης είναι οι μανιάτικοι Πύργοι στη Βάθεια. Λόγω των Πύργων της η Βάθεια, θεωρείται ο «Παρθενώνας» της Μανιάτικης Αρχιτεκτονικής. Επίσης αποκαλείται «Νέα Υόρκη της Μάνης», επειδή όλα τα κτίσματα είναι πύργοι διώροφοι, τριώροφοι και τετραώροφοι, όλοι συγκεντρωμένοι πάνω σ' ένα λόφο.

Η παρακμή της Βάθειας ξεκίνησε το 1900 με τη σταδιακή εγκατάλειψη. Το 1975 ο Ε.Ο.Τ ανέλαβε τη συντήρηση και αναπαλαίωση πολλών πύργων που μετατράπηκαν σε ξενώνες.

Κάθε χρόνο πλήθος επισκεπτών την επισκέπτονται και είναι ο πιο πολυφωτογραφημένος παραδοσιακός οικισμός.

• ΤΟ ΑΓΑΛΜΑ ΠΕΤΡΟΜΠΕΗ ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ

Την κεντρική πλατεία της Αρεόπολης κοσμεί το άγαλμα του Πετρόμπη Μαυρομιχάλη του οποίου το όνομα συνδέθηκε με την ηγεσία του απελευθερωτικού αγώνα του 1821. Υπήρξε η ισχυρότερη προσωπικότητα των Μαυρομιχαλέων και ο τελευταίος ηγεμόνας της Μάνης. Διαδραμάτισε εξέχοντα ρόλο στην προετοιμασία και στη διεξαγωγή του αγώνα του 1821, καθώς και στη μεταπολιτευτική πολιτική ζωή της χώρας.

- ΤΟ ΑΓΑΛΜΑ ΤΗΣ ΜΑΝΙΑΤΙΣΣΑΣ

Το άγαλμα της Μανιάτισσας στην παραλία του Δυρού προς τιμήν των Μανιατισσών, οι οποίες τον Ιούλιο του 1826 με δρεπάνια και πέτρες κατατρόπωσαν τους Τουρκο-αιγύπτιους του Ιμπραήμ στην προσπάθειά τους για απόβαση στο Δυρό.

- ΓΕΦΥΡΙΑ

Επίσης αξιόλογα είναι τα πέτρινα γεφύρια στη Μάνη, τα οποία παλιότερα αποτελούσαν τμήμα των οδών επικοινωνίας της κάθε περιοχής και είναι σχεδόν όλα μονότοξα και μικρά. Τα σημαντικότερα είναι το «Πηγαδιώτικο» και το γεφύρι του «Κούκου» στον Πύργο Δυρού.

- Ο ΦΑΡΟΣ

Σημαντικό κτίσμα που πραγματικά αξίζει να επισκεφτεί κάποιος είναι ο φάρος, ο οποίος βρίσκεται στο ακρωτήριο Ταίναρο. Είναι επισκέψιμος μετά από πεζοπορία 45', έχει ύψος 16μ. και κατασκευάστηκε από Γάλλους το 1822 σε υψόμετρο 25μ. από τη θάλασσα. Οι λιθόκτιστοι τοίχοι του είναι εξωτερικά επιχρισμένοι, ενώ μαρμάρινοι και εμφανείς είναι οι γωνιακοί λίθοι, το γείσο, το στηθαίο του κτίσματος και τα τοξωτά στα παράθυρα και στην είσοδο. Λειτουργεί με αυτόματο φωτιστικό μηχάνημα με εμβέλεια 22ν. μίλια, το οποίο λειτουργεί με ηλιακή ενέργεια.

3.20. Το Περιβάλλον της Αρεόπολης

Το τοπίο της Μάνης, γκρίζο, και πετρώδες, με τους απόμακρους βράχους, τις ποικιλόμορφες ξερολιθιές και τους εξαιρετους παραδοσιακούς οικισμούς, διακρίνεται για τον επιβλητικό χαρακτήρα του, τη γραφικότητά του και τη λιτότητά του. Στενοί φιδίσιοι δρόμοι, δεκάδες μονοπάτια με ξεχωριστή θέα, πέτρινοι οικισμοί, πύργοι, πυργόσπιτα, εκκλησίες, κάστρα, κρεμαστά βράχια που καταλήγουν σε πεντακάθαρες θάλασσες, και φυσικά λιμάνια συνθέτουν το ξεχωριστό και άγριο τοπίο, όπου τα φυσικά στοιχεία βρίσκονται σε απόλυτη αρμονία με τα ανθρωπογενή. Τον σχηματισμό των σπηλαίων ευνοούν τα ασβεστολιθικά πετρώματα που συνιστούν ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της ευρύτερης περιοχής.

Γενικά η περιοχή φαίνεται να χωρίζεται σε δύο επιμήκεις ζώνες από βορρά προς νότο, εκ των οποίων η μεν ανατολική καλύπτεται από φυσική βλάστηση κυρίως φρυγανική και η δυτική από καλλιέργειες ελιάς. Επιπρόσθετα, στη δυτική περιοχή του Δήμου επικρατεί θαμνώδης βλάστηση ενώ σε ένα μικρό σχετικά πλάτος καλύπτεται από άγονα εδάφη. Τέλος, πολύ μικρές εκτάσεις στη βόρεια πλευρά του Δήμου καλύπτονται από δάση δρυός.

3.21. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

3.21.1. Μοναστήρια

Ο επισκέπτης της Μάνης εντυπωσιάζεται από την πληθώρα των βυζαντινών ναών, που οικοδομήθηκαν ανάμεσα στον 5^ο και 14^ο αιώνα. Οι περισσότεροι είναι αγιογραφημένοι και στην τοιχοδομία τους παρατηρούμε εντοιχισμένα μάρμαρα ή μαρμάρινες κολώνες από αρχαιοελληνικούς ναούς. Ξεκινώντας από την Αρεόπολη αξιόλογες εκκλησίες είναι: ο Άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος (18^{ος} αι.) με εξαιρετικές τοιχογραφίες, ο Άγιος Νικόλαος (1807) με δωδεκάπλευρο τρούλο, η Παναγία η Γεωργιάνικη (μέσα 18^{ου} αι.) με όμορφα λαϊκά λιθανάγλυφα και τέμπλο με αξιόλογες εικόνες, ο διπλός ναός της Παναγίας και του Αγ. Χαράλαμπου με τοιχογραφίες του 1869, ο ναός των Παμμεγίστων Ταξιαρχών με ψηλό καμπαναριό (1836) και εξαιρετικό λιθανάγλυφο διάκοσμο παραστάσεων ζωδιακού κύκλου και πολεμικών Αγίων.

Συνεχίζοντας στο Λιμένι συναντάμε την Παναγία τη Βρεττή (18^{ου} αι.), οι μορφές των Αγίων αχνοδιαγράφονται στους ρημαγμένους τοίχους και ο Αι Γιάννης.

Στο Οίτυλο διατηρείται η Ι.Μ της Παναγίας της Σπηλαιώτισσας και της Ι.Μ Δεκούλου (16^{ου} αι.), η οποία είναι τρισυπόστατη αφιερωμένη στη Ζωοδόχο Πηγή, στον Αγ. Νικόλαο και στον Αγ. Παντελεήμονα διακρίνεται από ξυλόγλυπτο τέμπλο και εντυπωσιακές αναπαραστάσεις, με κυριότερη τον Παντοκράτορα περιτριγυρισμένο από το ζωδιακό κύκλο. Επίσης η Ι.Μ Τσίγκου, η οποία είναι καστρομονάστηρο με πύργο και τειχισμένη περίφραξη.

Προχωρώντας στον Πύργο Δυρού συναντάμε τον Αγ. Γεώργιο, μονοκάμαρο ναό του 12^{ου} αι. με νεότερες τοιχογραφίες του 1840, τον Αγ. Ιωάννη, μονοκάμαρο ναό του 12ου αι. με βυζαντινές τοιχογραφίες και την Αγ. Παρασκευή με τοιχογραφίες δύο εποχών, του 1265-1275 και των χρόνων γύρω στο 1300 μ.χ.

Στη Χαρούδα κομψοτέχνημα είναι ο βυζαντινός ναός των Ταξιαρχών (11^{ου} αι.) ο οποίος διαθέτει εξωτερικό διάκοσμο, τοιχογραφίες, μαρμάρινα υπέρθυρα και χαρακτηριστικό τρούλο.

Στο Δρύαλλο βρίσκεται η «δίδυμη» εκκλησία της Αγ. Αικατερίνης και του Αγ. Γεωργίου (13^{ου} αι.) με πρόπυλο, καμπαναριό και τοιχογραφίες. Στη συνέχεια στη Βάμβακα σώζεται ο Αγ. Θεόδωρος με εξαιρετικά μαρμάρινα υπέρθυρα και είναι σταυροειδής, δικιόνιος, τρουλαίος ελλαδικού τύπου με νάρθηκα. Στο Μπρίκι ο Αγ. Νικόλαος ο οποίος είναι συνεπτυγμένος σταυροειδής με τρούλο ναός του 14^{ου} αι. και ο Αγ. Γεώργιος του 11^{ου} αι.

Στην Καρύνια ο Αγ. Γεώργιος είναι δίκλιτος καμαροσκέπαστος ναός του 1281 μ.Χ. Συνεχίζοντας στην Έρημο συναντάμε τον εντυπωσιακό ναό της Αγ. Βαρβάρας, με νάρθηκα και τρούλο, μονόλιθους κίονες, οκταγωνικούς με δίζωνα κιονόκρανα. Έχει χαρακτηριστεί ως «η τελειότερη εκκλησία της Μάνης» και είναι μεσοβυζαντινής εποχής με μαρμάρινο περίθυρο στην είσοδο και εντοιχισμένα ζωγραφιστά πιάτα στο τρούλο.

Συνεχίζοντας στον Τσόπακα συναντάμε το Μοναστήρι της Παναγίας της Φανερωμένης (1079), έχει τοιχογραφίες τριών περιόδων και είναι ναός μονόχωρος, καμαροσκέπαστος, με λιτό κεραμοπλαστικό διάκοσμο, καμπαναριό και τρούλο. Στο περίβολο της Μονής υπάρχει η βραχοσπηλιά όπου βρέθηκε η εικόνα της Παναγίας.

Στο Μέζαππο αντικρίζουμε τη βυζαντινή εκκλησία της Βλαχέρνας 12^{ου} αι., είναι ναός εγγεγραμμένος σταυροειδής, απλός τετρακιόνιος, τρουλαίος ναός με τοιχογραφίες του 13^{ου} αι.

Στην Αγ. Κυριακή, η Παναγία η Οδηγήτρια είναι ναός τρουλαίος, σταυροειδής, ελλαδικού τύπου, διαθέτει πρόναο μαρμάρινο δάπεδο και δύο κολόνες με σκαλιστά κιονόκρανα. Στην Κηπούλα οι Αγ. Ανάργυροι (1265) με θαυμάσιες τοιχογραφίες. Στον Κούνιο, υπάρχουν οι ναοί των πέντε Αγίων (11^{ου} αι.) και της Θεοτόκου, οι οποίοι

διαθέτουν ανεκτίμητο ζωγραφικό διάκοσμο. Συνεχίζοντας στα Κέρια, διακρίνουμε το ναό του Αγ. Ιωάννη 13^{ου} αι. με υπέροχο εξωτερικό διάκοσμο, με τρούλο, με πολλά παλαιοχριστιανικά μάρμαρα, με διακοσμητικά σχέδια, ανάγλυφες παραστάσεις και τοιχογραφίες του 13^{ου} αι. Συνεχίζοντας στο Δρύ, αξιόλογοι είναι οι ναοί του Σωτήρα 13^{ου} αι. και του Αγ. Νικήτα 13^{ου} αι. στους οποίους σώζονται σπουδαίες τοιχογραφίες. Στην Οχιά, μοναδικός είναι ο Αγ. Νικόλαος (1100 π.χ) με πολλά διακοσμητικά μάρμαρα. Στο Δίπορο, ο Αϊ-Στράτηγος (11^{ου} αι.) είναι ένα πραγματικό αρχιτεκτονικό αριστούργημα, σταυροειδής με οκταγωνικό τρούλο, διπλό, πλίθινο αψίδωμα, κιονόσχημο καμπαναριό και σπάνιες αγιογραφίες του 12^{ου} κυρίως αιώνα.

Στον Αϊ-Γιώργη ένα από τα σπουδαιότερα βυζαντινά μνημεία της Μάνης είναι ο ναός της Επισκοπής (12^{ου} αι.) ο οποίος είναι σταυροειδής, δικιόνιος ελλαδικού τύπου με τρούλο και νάρθηκα, κατά το μεγαλύτερο μέρος έχει χτιστεί με μεγάλους λαξευτούς μαρμαρόλιθους και από τις τοιχογραφίες διασώζεται μεγάλο μέρος, καθαρισμένο από την Αρχαιολογική Υπηρεσία. Στην Κοίτα αξίζουν την προσοχή μας οι εκκλησίες του Αγ. Θεράπων (14^{ος} αι.) ο οποίος είναι μονοκάμαρος με καμπαναριό και εντοιχισμένο παλαιοχριστιανικό μάρμαρο, του Αγ. Γεωργίου (12^{ος} αι.) και του Αγ. Νικολάου (12^{ος} αι.).

Στους Καλονιούς συναντάμε τον Ασώματο, με μοναδικό σε όλη τη Μάνη τρούλο από ξερολιθιά.

Στη Γαρδενίτσα, συναντάμε το ναό του Σωτήρα (11^{ος} αι.) ο οποίος είναι δίστηλος, τρουλλαίος και σταυροειδής. Το προστώο είναι χτισμένο με πλινθοπερίκλειστη τοιχοδομία και τα πλάγια ανοίγματα είναι δίλοβα με πωρολίθινα τόξα και στο εσωτερικό διασώζονται υπολείμματα υστεροβυζαντινών τοιχογραφιών του 14^{ου} και 15^{ου} αι.

Στα Κορογονιάνικα αξιόλογοι είναι οι ναοί της Αγ. Τριάδος με αγιογραφίες του 1862, ο Αγ. Φίλιππος του 10^{ου} αιώνα με αγιογραφίες, καθώς και η Υπαπαντή και ο Αγ. Χαράλαμπος, που αγιογραφήθηκαν για δεύτερη φορά το 1869.

3.21.2. Μουσεία

Στο Νεολιθικό Μουσείο Δυρού «Αλεπότρυπα», το οποίο είναι προϊστορικό σπήλαιο που ανακαλύφθηκε τυχαία το 1958 από έρευνες σπηλαιολόγων, εκτίθενται πολλά ευρήματα της νεολιθικής κατοίκησης, τα οποία μαρτυρούν ζωή 6.000 χρόνων καθώς και λίθινα και οστέινα εργαλεία του προϊστορικού ανθρώπου που έφεραν στο φως έρευνες σπηλαιολόγων. Επίσης τον Νοέμβριο του 1993 από ανασκαφική έρευνα, αποκαλύφθηκε ένα εντυπωσιακό ταφικό φαινόμενο, μια ομαδική ταφή σε βάθος 4 μ.

Αξιόλογο είναι επίσης το μουσείο Πικουλάκη στην Αρεόπολη το οποίο είναι πύργος που ανήκε σε μία από τις πιο γνωστές οικογένειες της Μάνης. Το κτίριο ανάγεται στα προεπαναστατικά χρόνια και οικοδομήθηκε γύρω στο 1850μ.χ. Σήμερα έχει αναπαλαιωθεί και εντάχθηκε στο Δίκτυο Μουσείων με τίτλο «Ιστορίες Θρησκευτικής Πίστης στη Μάνη». Στο Μουσείο εκτίθενται ευρήματα Βυζαντινής εποχής του 6^{ου} μ.χ αιώνα από ανασκαφές και υλικό που προέρχεται από ναούς της περιοχής όπως: γλυπτά, αρχιτεκτονικά μέλη, αποτοιχισμένες τοιχογραφίες, εικόνες, λειτουργικά αντικείμενα κλπ.

3.21.3. Αρχαιολογικοί Χώροι

- Η Καινήπολις, δίπλα στον οικισμό Κυπάρισσος του Δ.Δ Αλίκων. Διακρίνονται διάσπαρτα, εντοιχισμένα μαρμάρινα τμήματα σε ερειπωμένες οικίες, πηγάδια, ίχνη των ναών και επιτύμβιες στήλες.
- Το κάστρο Ιππόλας, όπου υπήρχε και ο ναός της Ιππολαΐτιδος Αθηνάς, κατά τον Πausανία.
- Το Κάστρο (φράγκικο οχυρό του 13^{ου} αι.) στην χερσόνησο Τηγάνι, του Μέζαπου, του Δ.Δ Μήνας.
- Ο προϊστορικός συνοικισμός στις σπηλιές (Αλεπότρυπα, Καταφύγχι, Γλυφάδα) στον όρμο του Πύργου Δυρού, με πολλά ευρήματα της Νεολιθικής εποχής.
- Το Μεσαιωνικό κάστρο στην Κελεφά.
- Η Αρχαία πόλη και η Ακρόπολη, στο Οίτυλο.

3.22. ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Στο Δήμο Οιτύλου, υπάρχει θερινός και χειμερινός τουρισμός καθώς οι επιλογές για τον επισκέπτη ερχόμενος στη Μάνη, είναι πολλές όλες τις εποχές του χρόνου.

Για τους λάτρεις της πεζοπορίας, τα τελευταία χρόνια, μετά από πρωτοβουλία των Δήμων Λεύκτρου και Οιτύλου, σηματοδοτήθηκε και χαρτογραφήθηκε το δίκτυο μονοπατιών και καλντεριμιών, για να προσφέρει στον επισκέπτη πρόσβαση σε υπαίθρια μνημεία και τόπους πολιτιστικού ενδιαφέροντος. Οι διαδρομές που προτείνονται παρακάτω, χαρακτηρίζονται ως περιηγητικές και όχι ορειβατικές, αφού διασχίζουν περιοχές όπου συγκεντρώνεται το μεγαλύτερο μέρος του πολιτιστικού πλούτου της Μανιάτικης υπαίθρου. Οι διαδρομές αποκτούν μεγαλύτερη αξία αφού ξεκινούν, διασχίζουν και καταλήγουν σε χωριά, οπότε μπορούν να συνδυαστούν δύο ή περισσότερες. Παράλληλα, οι περιηγήσεις στα ορεινά με καθόδους στις ακτές, αποκαλύπτουν στον επισκέπτη την ορεινή και παράκτια φύση με σπάνιες εναλλαγές τοπίου και οικοσυστημάτων.

Οι προτεινόμενες διαδρομές είναι οι ακόλουθες:

1. Αρεόπολη-Νέο Οίτυλο-Κάστρο Κελεφάς-Κελεφά. Είναι μέτριας δυσκολίας και η διάρκειά της είναι 3 ώρες.
2. Αρεόπολη-Λιμένι. Είναι εύκολη διαδρομή και η διάρκειά της είναι 1 ώρα.
3. Νέο Οίτυλο-Οίτυλο -Ι.Μ. Δεκούλου-Νέο Οίτυλο. Είναι μέτριας δυσκολίας και η διάρκειά της είναι 3 ώρες.
4. Αρεόπολη-Σωτήρας-Αρεόπολη. Είναι εύκολη διαδρομή και η διάρκειά της είναι 1 ώρα και 20 λεπτά.
5. Σωτήρας-Κορυφή Προφήτη Ηλία Αρεόπολης. Είναι μέτρια προς δύσκολη διαδρομή και η διάρκειά της είναι 1 ώρα και 50 λεπτά.
6. Αρεόπολη-Ξεπαπαδιάνικα-Ομαλές-Αρεόπολη. Είναι μέτριας δυσκολίας και η διάρκειά της είναι 3 ώρες.
7. Αρεόπολη-Σπήλιοι-Ομαλές-Αρεόπολη. Είναι εύκολη διαδρομή και η διάρκειά της είναι 1 ώρα και 40 λεπτά.
8. Κορυφή Προφήτη Ηλία Πύργου Δυρού. Είναι δύσκολη διαδρομή και η διάρκειά της είναι 2 ώρες και 30 λεπτά.
9. Ι.Μ Φανερωμένης-Δρύαλος. Είναι εύκολη διαδρομή και η διάρκειά της είναι 35 λεπτά.
10. Κουλούμι-Κουτρέλα-Έρημος-Μέζαπος. Είναι εύκολη διαδρομή και η διάρκειά της είναι 1 ώρα και 30 λεπτά.

11. Μέζαπος-Βλαχέρνα-Επισκοπή-Κάτω Γαρδενίτσα-Μέζαπος. Είναι εύκολη διαδρομή και η διάρκειά της είναι 2 ώρες.
12. Κάτω Γαρδενίτσα-Νόμια-Κεχριάνικα-Γερολιμένας. Είναι μέτριας δυσκολίας και η διάρκειά της είναι 3 ώρες και 30 λεπτά.
13. Νόμια-Κοίτα. Είναι εύκολη διαδρομή και η διάρκειά της είναι 20 λεπτά.
14. Καλονιοί-Κορυφή Αγίας Πελαγίας-Ασώματοι-Καλονιοί. Είναι δύσκολη διαδρομή και η διάρκειά της είναι 4 ώρες και 50 λεπτά.
15. Σταυρί-Τηγάνι-Παναγία Οδηγήτρια-Σταυρί. Είναι μέτριας δυσκολίας και η διάρκειά της είναι 3 ώρες και 30 λεπτά.
16. Κιππούλα-Γάτης-Άνω Πούλα-Κιππούλα. Είναι μέτρια προς δύσκολη διαδρομή και η διάρκειά της 1 ώρα και 45 λεπτά.
17. Δίπορο-Πέπο-Λιοντάκι-Δίπορο. Είναι μέτρια προς δύσκολη διαδρομή και η διάρκειά της είναι 2 ώρες και 20 λεπτά.
18. Δίπορο-Λεοντάκης-Μουντανίστικα-Άλικα. Είναι δύσκολη διαδρομή και η διάρκειά της 3 ώρες και 50 λεπτά.
19. Άλικα-Κυπάρισσος. Είναι εύκολη διαδρομή και η διάρκειά της είναι 1 ώρα και 30 λεπτά.
20. Βάθεια-Αθανασιάνικα. Είναι εύκολη διαδρομή και η διάρκειά της είναι 50 λεπτά.
21. Μουντανίστικα-Κοτράφι-Τσικαλιά-Ξηρόλακκος-Κυπάρισσος. Είναι δύσκολη διαδρομή και η διάρκειά της είναι 3 ώρες και 35 λεπτά.

Η Μάνη είναι επίσης ιδανικός τόπος για ψάρεμα. Επιτρέπεται το καταδυτικό ψαροντούφεκο καθώς και η εξερεύνηση του υποβρύχιου βυθού για φωτογράφιση της υποθαλάσσιας χλωρίδας και πανίδας, που τα τελευταία χρόνια αποκτά όλο και περισσότερους φίλους, αφού στις βραχώδεις ακτογραμμές της Μάνης, η μορφολογία συντελεί στη διαφύλαξη του υποθαλάσσιου πλούτου της περιοχής. Επίσης, οι λάτρεις των θαλάσσιων εξορμήσεων, μπορούν με ιστιοπλοϊκό σκάφος να περάσουν ιδανικές στιγμές ανακαλύπτοντας τοπία, παραλίες, γραφικά λιμανάκια και κολπίσκους, αφού η Μάνη είναι το σημείο διαχωρισμού- συνάντησης του Λακωνικού και Μεσσηνιακού κόλπου και ταυτόχρονα είναι το σημείο όπου τα χρώματα της θάλασσας είναι περισσότερο έντονα από οπουδήποτε αλλού. Μαρίνες για την εξυπηρέτηση των ιστιοπλοϊκών σκαφών, υπάρχουν στο Γύθειο και στην Καλαμάτα, οπότε ο γύρος της Μάνης από τη μία ή την άλλη περιοχή, δεν παρουσιάζει πρόβλημα τροφοδοσίας.

Κατάλληλη είναι η Μάνη και για θαλάσσιες ημερήσιες εκδρομές, με αφετηρία το παραλιακό Καραβοστάσι, και οργανωμένες με ειδικά διαμορφωμένο σκάφος. Ο επισκέπτης, μπορεί να επισκεφτεί τις θαλασσοσπηλιές που κάποτε υπήρξαν πειρατικά καταφύγια και να κολυμπήσει μέσα στα κρυστάλλινα νερά τους. Ακόμα το

γραφικό όρμο Μέζαπο, τη χερσονησίδα «Τηγάνι», το επιβλητικό Κάβο Γκρόσσο αλλά και Νοτιότερα το Γερολιμένα μέχρι το ακρωτήριο Ταίναρο και τη θαλάσσια σπηλιά για την οποία οι αρχαίοι Έλληνες πίστευαν πως ήταν η «Πύλη του Άδη». Ο θαλάσσιος αυτός περίπατος αποτελεί μια μοναδική ιστορική περιήγηση.

Ο επισκέπτης αξίζει να επισκεφτεί το αξιόλογο φαράγγι του Μυολάγκαδου το οποίο σχηματίζεται στα βουνά πάνω από το Οίτυλο και καταλήγει στον Όρμο του Οιτύλου. Το φαράγγι είναι βατό, σε κάθε ηλικίας πεζοπόρο μέσης αντοχής και αποζημιώνει με τις ομορφιές του. Στο μεγαλύτερο τμήμα του, το βάδισμα γίνεται σε ένα κατάφυτο περιβάλλον, με πανύψηλα δέντρα που σχηματίζουν αψίδα και έτσι η διάσχιση μπορεί να πραγματοποιηθεί ακόμα και το καλοκαίρι.

Στη Μάνη διακρίνονται διάφορα σπήλαια όπως:

- Τα «Καλαμάκια». Στην είσοδο του Όρμου του Οιτύλου, στη θέση «Καλαμάκια», βρίσκεται το ποιο καλοδιατηρημένο σπήλαιο που κατοικήθηκε κατά τη Μέση Παλαιολιθική Περίοδο (πριν από 100.000 -40.000 χρόνια).
- Το «Απήδημα». Βρίσκεται στην παραλιακή θέση «Απήδημα» στην Αρεόπολη και οι παλαιοανθρωπολογικές έρευνες των τελευταίων ετών που έγιναν, έφεραν στο φως μεγάλο αριθμό ευρημάτων.
- Η «Πρόπατη», η οποία βρίσκεται στο Οίτυλο ερευνήθηκε και χαρτογραφήθηκε από τον Σπηλαιολογικό Όμιλο «ο Ποσειδών» τον Οκτώβριο του 2003.
- Το «Αλατσόσπηλο». Βρίσκεται στην περιοχή του Δρύαλου, στη δεξιά πλευρά του όρμου Κουκούρι, με εντυπωσιακή είσοδο σε ύψος 15μ. από τη θάλασσα. Η συνολική έκτασή του είναι 2.050 τ.μ.
- Η «Βούγιωργη». Βρίσκεται στη περιοχή του Δρύαλου και η είσοδός του είναι στην αριστερή πλευρά του Όρμου Άρση, στην οποία φτάνουμε μετά από πορεία 40', πάνω στα βράχια της ακτογραμμής.
- Το «Κουκούρι». Βρίσκεται 1,5 χιλ Ν.Δ του οικισμού Καφιόνα και απέχει από το κεντρικό οδικό δίκτυο περίπου 1500μ. Η είσοδός του απέχει 400μ από τη θάλασσα, στον όρμο Κουκούρι. Έχει φυσικό άνοιγμα-φωταγωγό από όπου οι κάτοικοι αντλούσαν νερό σε εποχές λειψυδρίας.
- Το «Κοραλλίων». Βρίσκεται στο Πύργο Δυρού και είσοδος του σπηλαίου είναι μια βαραθρώδης σχισμή με σχετικά εύκολη κάθετη κατάβαση 3μ και στη συνέχεια άλλη κάθετη κατάβαση σε βάραθρο 15μ. Στο εσωτερικό της, διακρίνονται παραπετασματοειδούς μορφής σταλακτίτες, σε απόχρωση ώχρας, καθώς και αραγωνίτες, που δίνουν την εντύπωση τεράστιων κοραλλίων.

- Το «Βύθακας». Βρίσκεται 1χλμ από τη βόρεια πλευρά του όρμου Άρση και περίπου 2χλμ από τη νότια πλευρά του συνοικισμού Χαρούδα. Ερευνήθηκε το 1978 από την Εταιρία Πνευματικής και Επιστημονικής Αναπτύξεως.
- Το βάραθρο «Αγριοτσόπακας». Βρίσκεται στον Τσόπακα και έχει ίχνη οχύρωσης και πυκνόφυτη βλάστηση. Στο βάθος υπάρχει σπήλαιο με σταλακτιτικό διάκοσμο, που πρόσφατα χαρτογράφησε ο Σπηλαιολογικός Όμιλος Ταυγέτου–Πάρνωνα «Ο ΠΟΣΕΙΔΩΝ».

Μία διαδρομή που μπορεί να πραγματοποιηθεί με μοτοσικλέτα ή αυτοκίνητο 4x4 είναι: Οίτυλο-Μονή Τσίγκου-Σκυφιάνικα-Σιδηρόκαστρο–Πολυάραβος.

Ακόμα, για τους λάτρεις της φύσης, στον Πύργο Δυρού λειτουργεί ένα πρότυπο Κέντρο Ιππασίας. Εκεί μπορεί ο επισκέπτης να κάνει ιππασία σε περιφραγμένο χώρο ή με εκπαιδευμένα άλογα να περιπλανηθεί σε μαγευτικές διαδρομές, με τη συνοδεία εκπαιδευτή και ιππεύοντα το άλογο που θα επιλέξει.

3.23. Η Συμβολή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Τουριστική Ανάπτυξη του ΔΗΜΟΥ ΟΙΤΥΛΟΥ.

3.23.1. Ενέργειες Δήμου Οιτύλου για προβολή και διαφήμιση

Αξιόλογη είναι η συμμετοχή του Δήμου σε διάφορες εκθέσεις όπως:

- Στο Τουριστικό Πανόραμα που γίνεται στον Πειραιά.
- Στην έκθεση για τα ευρήματα της παλαιολιθικής εποχής, στα Καλαμάκια, που πραγματοποιείται στο Λιμένι Λακωνίας.
- Στην έκθεση του επιμελητηρίου Μεσσηνίας, που πραγματοποιείται στην Καλαμάτα.
- Στη γιορτή του πορτοκαλιού, που πραγματοποιείται στη Σπάρτη.
- Στο συνέδριο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.
- Στην έκθεση του Ελληνικού Λαϊκού Πολιτισμού που πραγματοποιείται στην Αθήνα.

Επίσης ο Δήμος Οιτύλου συμμετέχει στην διοργάνωση κολυμβητικών αγώνων στον Γερολιμένα καθώς και διοργάνωση αγώνων ψαροντούφεκου επίσης στον Γερολιμένα.

3.24. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟ ΛΑΚΩΝΙΑΣ

3.24.1. Πληρότητα Ξενοδοχειακού Δυναμικού στο Νομό Λακωνίας

ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΛΑΚΩΝΙΑΣ 2004

ΝΟΜΟΣ	ΑΡΙΘ. ΚΑΤ/ΤΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ & ΟΜΟΕΙΔΗ ΚΑΤ/ΤΑ	% ΣΥΝΟΛΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛ/ΣΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΛΙΝΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ	% ΣΥΝΟΛΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛ/ΣΟΥ
ΛΑΚΩΝΙΑ	87	16,99	3.605	11,21

ΠΗΓΗ: Ε. Σ. Υ. Ε.

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΝΟΜΟΥ ΛΑΚΩΝΙΑΣ - 2004

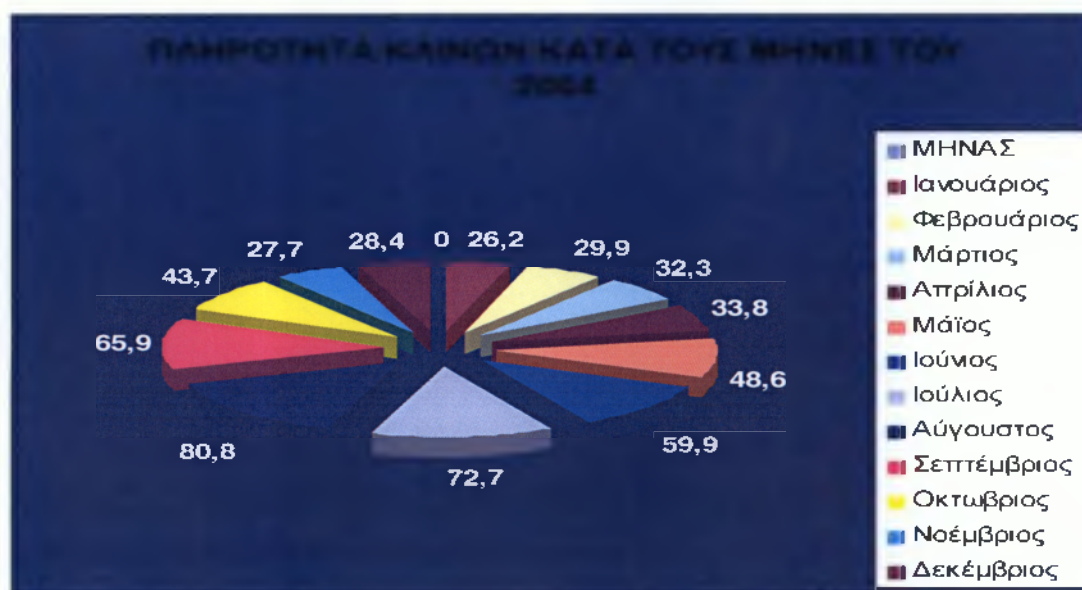
ΝΟΜΟΣ	Ξεν 4*			Ξε 3*			Ξεν 2*			Ξεν 1*				
	Ξεν 4*	Δωμ	Κλίνες	Ξε 3*	Δωμ	Κλίνες	Ξεν 2*	Δωμ	Κλίνες	Ξεν 1*	Δωμ	Κλίνες		
ΛΑΚΩΝΙΑ	10	151	325	20	591	1.139	43	928	1.739	14	195	402		
Α														
ΣΥΝ. ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ			ΣΥΝ. ΔΩΜΑΤΙΩΝ			ΣΥΝ. ΚΛΙΝΩΝ								
87			1.865			3.605								

ΠΗΓΗ: Ε. Σ. Υ. Ε.

ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΚΛΙΝΩΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ - 2004
(Σε ξενοδοχεία και ομοειδή καταλύματα)

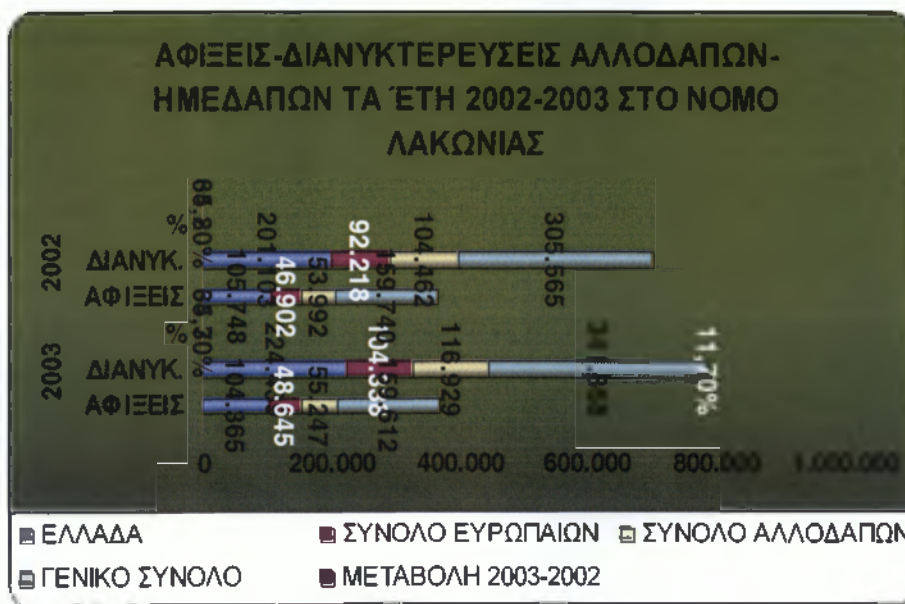
ΜΗΝΑΣ	ΚΑΘΑΡΗ ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΚΛΙΝΩΝ
Ιανουάριος	26,2
Φεβρουάριος	29,9
Μάρτιος	32,3
Απρίλιος	33,8
Μάϊος	48,6
Ιούνιος	59,9
Ιούλιος	72,7
Αύγουστος	80,8
Σεπτέμβριος	65,9
Οκτωβριος	43,7
Νοέμβριος	27,7
Δεκέμβριος	28,4

ΠΗΓΗ: Ε. Σ. Υ. Ε.

3.25. ΑΦΙΞΕΙΣ-ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ-ΗΜΕΔΑΠΩΝ ΤΑ ΈΤΗ 2003-2002 ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΛΑΚΩΝΙΑΣ

	2003			2002		
	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΔΙΑΝΥΚ.	%	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΔΙΑΝΥΚ.	%
ΕΛΛΑΔΑ	104.365	224.439	65,7%	105.748	201.103	65,8%
ΣΥΝΟΛΟ ΕΥΡΩΠΑΙΩΝ	48.645	104.338		46.902	92.218	
ΣΥΝΟΛΟ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ	55.247	116.929	34,3%	53.992	104.462	34,2%
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	159.612	341.368		159.740	305.565	
ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2003-2002			11,7%			

**3.25.1. ΑΦΙΞΕΙΣ-ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ-ΗΜΕΔΑΠΩΝ 2003-2002
ΚΑΤΑ ΕΙΔΟΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΛΑΚΩΝΙΑΣ**

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ

	2003			2002		
	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΔΙΑΝΥΚ.	%	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΔΙΑΝΥΚ.	%
ΕΛΛΑΔΑ	94.460	190.348	78,5%	98.225	177.963	75,6%
ΣΥΝΟΛΟ ΕΥΡΩΠΑΙΩΝ	28.909	40.264		33.636	45.690	
ΣΥΝΟΛΟ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ	35.161	52.151	21,5%	40.414	57.318	24,4%
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	129.621	242.499		138.639	235.281	

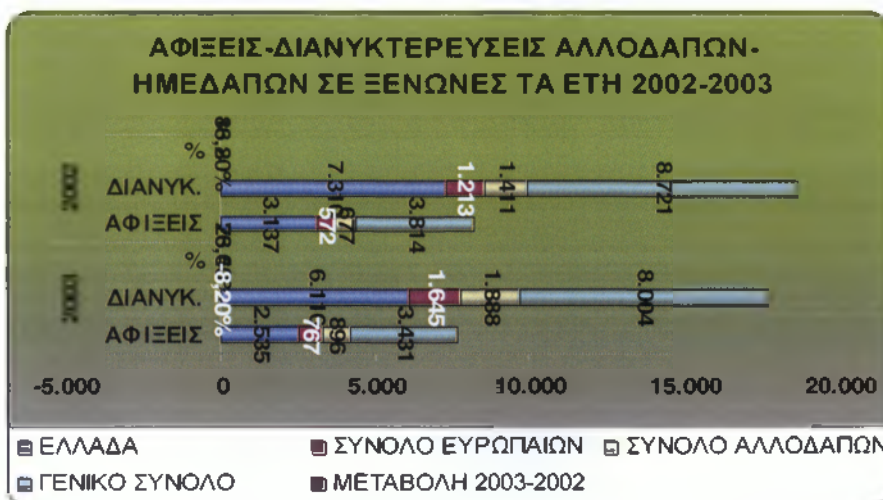
ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2003-2002 **3,1%**

ΞΕΝΩΝΕΣ

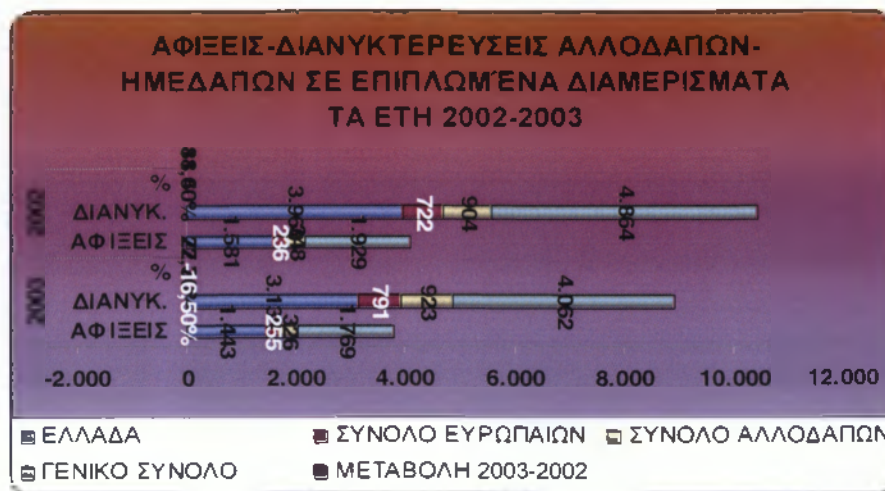
	2003			2002		
	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΔΙΑΝΥΚ.	%	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΔΙΑΝΥΚ.	%
ΕΛΛΑΔΑ	2.535	6.116	76,4%	3.137	7.310	83,8%
ΣΥΝΟΛΟ ΕΥΡΩΠΑΙΩΝ	767	1.645		572	1.213	
ΣΥΝΟΛΟ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ	896	1.888	23,6%	677	1.411	16,2%
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	3.431	8.004		3.814	8.721	

ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2003-2002 **-8,2%**

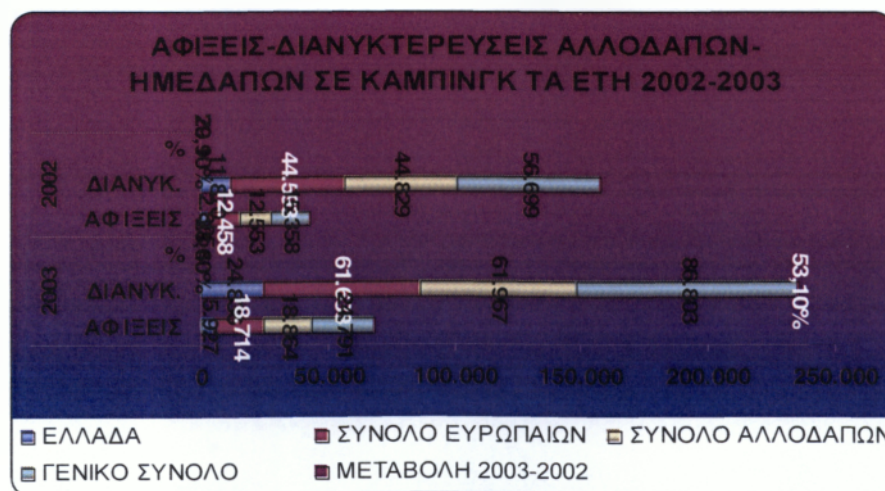
ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ

	2003			2002		
	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΔΙΑΝΥΚ.	%	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΔΙΑΝΥΚ.	%
ΕΛΛΑΔΑ	1.443	3.139	77,3%	1.581	3.960	81,4%
ΣΥΝΟΛΟ ΕΥΡΩΠΑΙΩΝ	255	791		236	722	
ΣΥΝΟΛΟ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ	326	923	22,7%	348	904	18,6%
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	1.769	4.062		1.929	4.864	
ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2003-2002			-16,5%			

ΚΑΜΠΙΝΓΚ

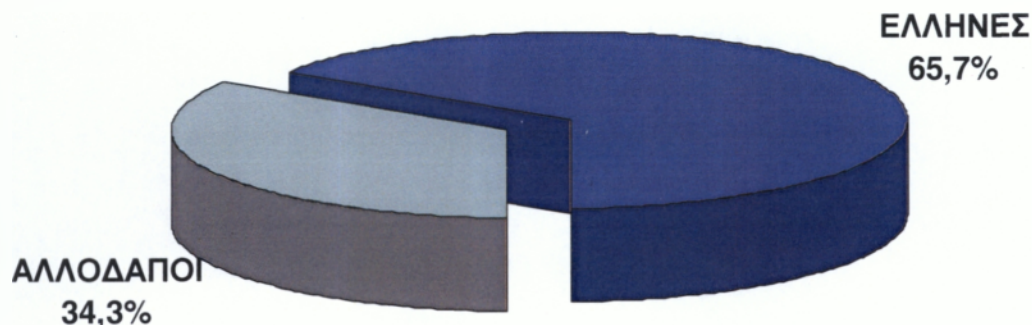
	2003			2002		
	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΔΙΑΝΥΚ.	%	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΔΙΑΝΥΚ.	%
ΕΛΛΑΔΑ	5.927	24.836	28,6%	2.805	11.870	20,9%
ΣΥΝΟΛΟ ΕΥΡΩΠΑΙΩΝ	18.714	61.638		12.458	44.593	
ΣΥΝΟΛΟ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ	18.864	61.967	71,4%	12.553	44.829	79,1%
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	24.791	86.803		15.358	56.699	
ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2003-2002			53,1%			

Πηγή: Απογραφή ΕΣΥΕ 2002-2003

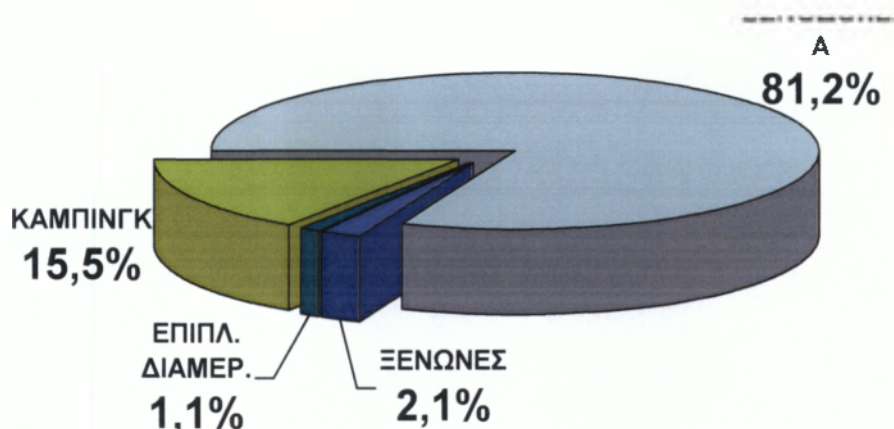
Πιο συγκεκριμένα:

ΑΦΙΞΕΙΣ-ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ-ΗΜΕΔΑΠΩΝ 2003

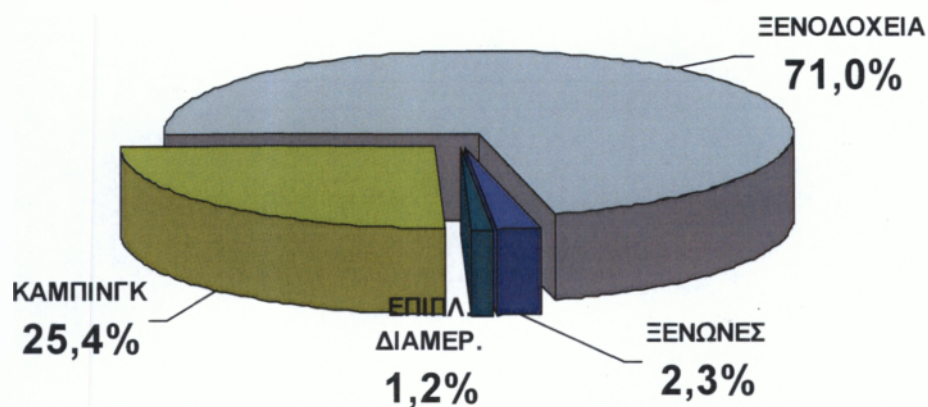

- Η Σπάρτη είναι ο κύριος προορισμός των Ελλήνων επισκεπτών, ενώ οι Αλλοδαποί τουρίστες προτιμούν τους προορισμούς του υπόλοιπου Νομού.
- Το 90,5% των Ελλήνων προτίμησαν κάποια από τις ξενοδοχειακές μονάδες του Νομού, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό των Αλλοδαπών είναι το 63,6%.
- Από τα στοιχεία των αφίξεων-διανυκτερεύσεων του 2003 προκύπτει ότι το 34,1% των αλλοδαπών κατέλυσε σε κάμπινγκ όπου πραγματοποίησαν το 53% των συνολικών τους διανυκτερεύσεων.

ΑΦΙΞΕΙΣ 2003: ΚΑΤΑ ΕΙΔΟΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ

ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ 2003: ΚΑΤΑ ΕΙΔΟΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ

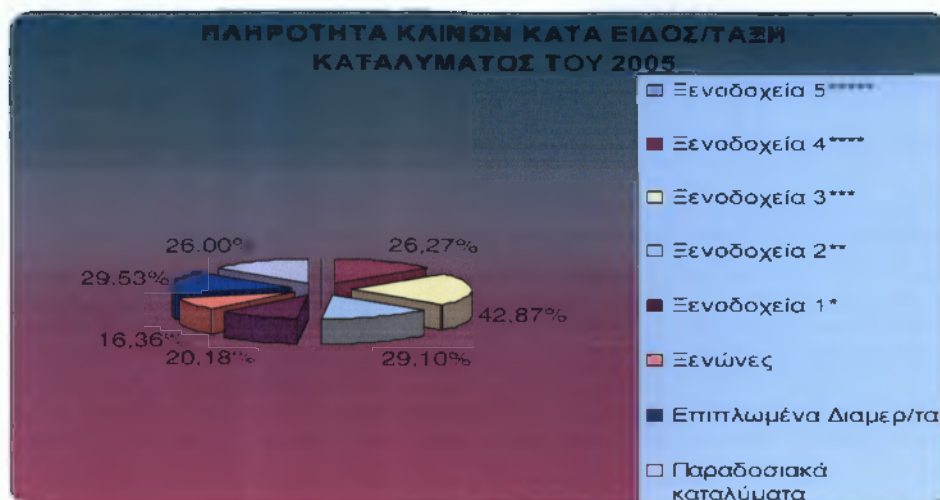

3.26. Πληρότητα κλινών στα καταλύματα Ξενοδοχειακού τύπου (πλην κάμπινγκ) κατά Νομό και Είδος/Τάξη Καταλύματος για τα έτη 2005 και 2006

2005

Περιγραφή Νομού	Ξενοδ 5*****	Ξενοδ 4****	Ξενοδ 3***	Ξενοδ 2**	Ξενοδ 1*	Ξενώνες	Επιπλωμ. Διαμερ/τα	Παραδ. Καταλύμ.
ΝΟΜΟΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ	-----	26,27%	42,87%	29,10%	20,18%	16,36%	29,53%	26,00%

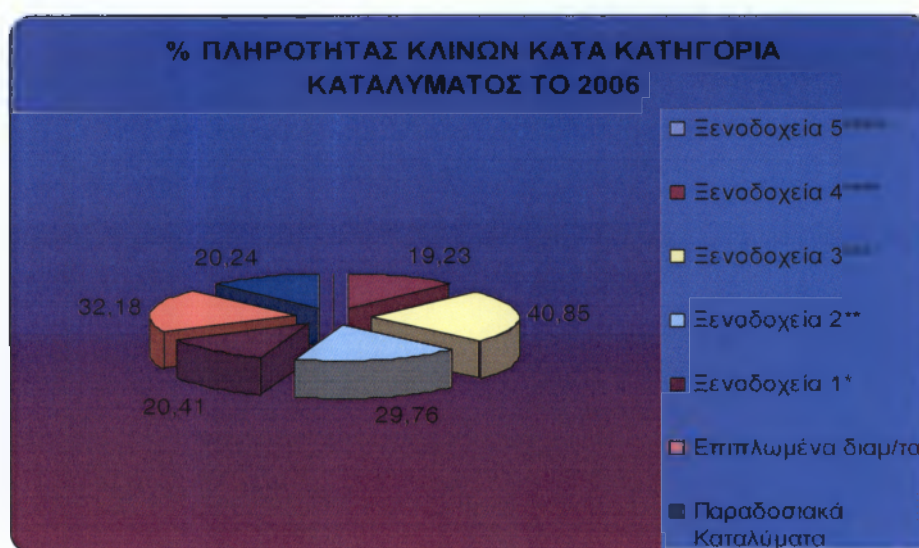
ΠΗΓΗ: Ε.Σ.Υ.Ε

2006

% Πληρότητα Κλινών	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ						
	Ξενοδ 5*****	Ξενοδ 4****	Ξενοδ 3***	Ξενοδ 2**	Ξενοδ 1*	Επιπλωμ διαμ/τα	Παραδ. Καταλύμ
ΝΟΜΟΣ							
ΝΟΜΟΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ	-----	9,23	40,85	29,76	20,41	32,18	20,24

ΠΗΓΗ: Ε.Σ.Υ.Ε

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΈΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΗΜΟΥΣ ΣΠΑΡΤΗΣ ΚΑΙ ΟΙΤΥΛΟΥ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ ΔΗΜΟΥ ΣΠΑΡΤΗΣ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΑ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ				
1. Ανάπτυξη πρωτοβουλιών	30% ΝΑΙ			70% ΟΧΙ	
2. Γνωρίζετε για την έκδοση του Cd-Rom;	40% ΝΑΙ			60% ΟΧΙ	
3. Ποια η γνώμη σας;	Μέτριο 0%	Καλό 40%	Πολύ καλό 10%	Καμία απάντηση 50%	
4. Ο Δήμος Σπάρτης προσελκύει επισκέπτες;	10% Ελάχιστους		60% Λίγους		30% Αρκετούς
5. Μορφές Εναλλακτ. Τουρισμού με θετικά αποτελέσματα για την πόλη της Σπάρτης;	Ορεινός τουρισμός 20%	Αγροτουρισμός 10%	Θρησκευτ. τουρισμός 10%	Αρχαιολ. τουρισμός 50%	Κυνηγετικός τουρισμός 10%
6. Τι θα ελκύσει τους τουρίστες στην πόλη;	Υποδομές 20%	Ποιοτικά Καταλύματα 40%		Αναβαθμισμ. Υπηρεσίες 40%	
7. Έργα για ανάπτυξη τουρισμού;	100% ΝΑΙ			0% ΟΧΙ	
8. Επισκέπτες του 2007 περισσότεροι από του 2006 στην Σπάρτη;	60% ΝΑΙ			40% ΟΧΙ	
9. Αν ναι, που πιστεύετε ότι οφείλεται αυτό;	30% Εκδηλώσεις στη ταινία «300»			70% Άλλοι λόγοι;	
10. Για ποιο είδος τουρισμού ενδιαφέρθηκαν περισσότερο οι τουρίστες;	Πολιτιστικός τουρισμός 10%	Εναλλακτικός τουρισμός: Ορεινός 10% Αρχαιολογικός 60% Θρησκευτικός 10% Αναρριχητικός 40%			
11. Υλοποίηση επενδύσεων	10% Επέκταση υπάρχουσας επιχ.		50% Εκσυγχρονισμός της επιχείρ.		40% Όχι
12. Αξιοποίηση επιχορηγούμενου προγράμματος	N. 3299 0%	Π. Ε. Π 10%	Ο. Π. Α. Α. Χ 0%	Καμία απάντηση 90%	

Πριν ξεκινήσουμε την ανάλυση θα πρέπει να αναφέρουμε πως δεν υπήρξε άμεση συνεργασία από τις επιχειρήσεις στις οποίες απευθυνθήκαμε με το ερωτηματολόγιό μας για την διεξαγωγή αυτής της έρευνας. Έτσι λοιπόν η έρευνα αυτή προκύπτει από την αμέριστη συνεργασία των ξενοδοχείων του Δήμου Σπάρτης και κάποιων τουριστικών γραφείων.

Από τις απαντήσεις που δόθηκαν συνολικά στις 10 επιχειρήσεις στις οποίες απευθυνθήκαμε, σε ποσοστό 100%, βγήκαν τα εξής συμπεράσματα:

Ένα ποσοστό 70% απάντησαν ότι δεν έχουν αναπτύξει πρωτοβουλίες για την προβολή της πόλης και την ανάπτυξη του τουρισμού. Αυτό φαίνεται και από το γεγονός ότι δεν γνωρίζουν σε ποσοστό 60% ότι ο Δήμος Σπάρτης έχει εκδώσει για την προβολή των αρχαιολογικών χώρων ένα CD-ROM. Μόνο το 40% γνωρίζει για την ύπαρξη του CD-ROM και θεωρούν ότι είναι καλό. Επίσης, αυτό φαίνεται και από το μεγάλο ποσοστό του 100% που πιστεύουν ότι είναι απαραίτητο να γίνουν έργα για την ανάπτυξη του τουρισμού στην Σπάρτη. Επομένως συμπεραίνουμε πως οι δημότες δεν είναι ευχαριστημένοι από την τουριστική ανάπτυξη του Δήμου.

Όταν ρωτήθηκαν αν πιστεύουν ότι ο Δήμος Σπάρτης προσελκύει επισκέπτες στην πόλη, οι απαντήσεις που δόθηκαν ήταν: 10% Ελάχιστους, 60% Λίγους και 30% Αρκετούς.

Στην ερώτηση 5, ποιες μορφές εναλλακτικού τουρισμού μπορούν να αναπτυχθούν στο Δήμο Σπάρτης, το μεγαλύτερο ποσοστό δηλαδή το 50% απάντησε αρχαιολογικός τουρισμός και το 20% ορεινός τουρισμός. Οι υπόλοιπες μορφές εναλλακτικού τουρισμού δεν θεωρούνται ότι θα έχουν μεγάλη επιτυχία κατά την εφαρμογή τους.

Στην ερώτηση 6, για το τι πιστεύουν πως λείπει από τη Σπάρτη για να γίνει πιο ελκυστική για τους τουρίστες οι απαντήσεις αφορούν κατά κύριο λόγο τις Αναβαθμισμένες υπηρεσίες και τα Ποιοτικά καταλύματα σε ποσοστό 40% αντίστοιχα και στη συνέχεια ένα 20% θεωρεί πως η ανάπτυξη Υποδομών θα επιφέρει σημαντικές αλλαγές στην πόλη αφού θα έχουμε αύξηση των τουριστών στην πόλη.

Στην ερώτηση για το αν τη τουριστική σεζόν του 2007 είχαμε περισσότερους επισκέπτες στη Σπάρτη σε σχέση με την αντίστοιχη σεζόν του 2006, οι επιχειρήσεις απάντησαν σε ποσοστό 60% ότι είχαμε αύξηση των επισκεπτών σε αντίθεση με το 40% που απάντησαν αρνητικά. Στην θετική αυτή εξέλιξη και σε ποσοστό 70% βοήθησαν πολλοί και διάφοροι λόγοι.

Η ερώτηση 10, μας δείχνει ότι το τουριστικό κοινό κατά την παραμονή του στη Σπάρτη ενδιαφέρθηκε περισσότερο για τον Εναλλακτικό τουρισμό και συγκεκριμένα σε ποσοστό 60% επέλεξε τον αρχαιολογικό τουρισμό. Με τις υπόλοιπες μορφές

τουρισμού δεν ασχολήθηκαν σχεδόν καθόλου οι τουρίστες και αυτό φαίνεται από τα ποσοστά του 10%, τα οποία δείχνουν την προτίμηση των επισκεπτών μας.

Στην ερώτηση 11, για το αν έχουν πραγματοποιήσει οι επιχειρήσεις επενδύσεις τα τελευταία πέντε χρόνια οι απαντήσεις ήταν οι ακόλουθες: το 10% απάντησε ότι πραγματοποίησαν επενδύσεις για επέκταση της υπάρχουσας επιχείρησης, το 50% για εκσυγχρονισμό της επιχείρησης και το 40% απάντησε ότι δεν πραγματοποίησε καμία επένδυση.

Όταν ερωτήθηκαν όμως για το αν έχουν αξιοποιήσει κάποιο επιχορηγούμενο πρόγραμμα, το 90% των ερωτηθέντων δεν έδωσαν καμία απάντηση. Το γεγονός αυτό έκανε εντύπωση.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ ΔΗΜΟΥ ΟΙΤΥΛΟΥ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΑ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ				
1. Ανάπτυξη πρωτοβουλιών	60%ΝΑΙ			40%ΟΧΙ	
2. Ο Δήμος Οιτύλου προσελκύει επισκέπτες;	ΕΛΑΧΙΣΤΟΥΣ 0%	ΛΙΓΟΥΣ 10%		ΑΡΚΕΤΟΥΣ 90%	
3. Μορφές Εναλλακτ. Τουρισμού με θετικά αποτελέσματα για την πόλη του Οιτύλου;	Ορεινός τουρισμός 20%	Αγροτουρισμός 10%	Θρησκευτ. τουρισμός 20%	Αρχαιολ. τουρισμός 20%	Κυνηγετικός τουρισμός 30%
4. Τι θα ελκύσει τους τουρίστες στην πόλη;	Υποδομές 40%	Ποιοτικά Καταλύματα 30%		Αναβαθμισμ. Υπηρεσίες 30%	
5. Έργα για ανάπτυξη τουρισμού;	90%ΝΑΙ			10%ΟΧΙ	
6. Επισκέπτες του 2007 περισσότεροι από του 2006 στην Σπάρτη;	80%ΝΑΙ			20%ΟΧΙ	
7. Αν ναι, που πιστεύετε ότι οφείλεται αυτό;	30%Εκδηλώσεις			70%Άλλοι λόγοι;	
8. Για ποιο είδος τουρισμού ενδιαφέρθηκαν περισσότερο οι τουρίστες;	Πολιτιστικός Τουρισμός 30%	70% Εναλλακτικός τουρισμός: Ορεινός Αρχαιολογικός Θρησκευτικός Αναρριχητικός			
9.Υλοποίηση επενδύσεων	Επέκταση υπάρχουσας επιχείρησης 30%	Εκσυγχρονισμός της επιχείρησης 70%		Όχι 0%	
10.Αξιοποίηση επιχορηγούμενου προγράμματος	Ν. 3299 30%	Π. Ε. Π 30%		Ο. Π. Α. Α. Χ 40%	

Από την ερευνά μας σε δέκα (10) επιχειρήσεις της περιοχής συμπεραίνουμε τα εξής:

Ένα ποσοστό 60% απάντησαν ότι έχουν αναπτύξει πρωτοβουλίες για την προβολή της πόλης και την ανάπτυξη του τουρισμού και αυτό φαίνεται και απο το γεγονός ότι ένα ποσοστό 90% απάντησαν ότι ο Δήμος προσελκύει επισκέπτες. Επίσης αυτό φαίνεται και από την ερώτηση 6, για το αν το 2007 είχαμε περισσότερους επισκέπτες από το 2006. Οι απαντήσεις που λάβαμε αφορούσαν θετική απάντηση που φτάνει στο 80% και αρνητική απάντηση που φτάνει στο 20%.

Στην ερώτηση 3 για το ποιες μορφές εναλλακτικού τουρισμού θα μπορούσαν να αναπτυχθούν με θετικά αποτελέσματα για την περιοχή το μεγαλύτερο ποσοστό απάντησε 30% τον κυνηγετικό τουρισμό και ακολουθούν οι υπόλοιπες μορφές με τελευταίο τον αγροτουρισμό σε ποσοστό 10%.

Στην ερώτηση 5 για το αν χρειάζονται έργα αναβάθμισης στην περιοχή, το 90% απάντησε θετικά σε αντίθεση με το 10% που έδωσε αρνητική απάντηση.

Στην ερώτηση 8 για το ποιο είδος τουρισμού αποτέλεσε επίκεντρο του ενδιαφέροντος των τουριστών το 70% απάντησε πως ασχολήθηκαν με τον Εναλλακτικό τουρισμό και το 30% με τον Πολιτιστικό τουρισμό.

Στην επόμενη ερώτηση που αφορά το αν υλοποίησαν επενδύσεις στις επιχειρήσεις τους απάντησε σε ποσοστό 70% πως έκανε εκσυγχρονισμό της επιχείρησης και 30% απάντησε για επέκταση της επιχείρησης.

Τέλος,στην ερώτηση 10, για το ποια επιχορηγούμενα προγράμματα έχουν αξιοποιήσει το 30% απάντησε Ν. 3299, το 30% Π. Ε. Π και το 40% απάντησε πως αξιοποίησε το Ο. Π. Α. Α. Χ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΔΗΜΟΥΣ ΣΠΑΡΤΗΣ ΚΑΙ ΟΙΤΥΛΟΥ

5.1. Χρηματοδοτικοί πόροι που βοηθούν στην επίτευξη Τουριστικής Ανάπτυξης

Οι Χρηματοδοτικοί Πόροι που βοηθούν στην αξιοποίηση των φυσικών, πολιτιστικών και λοιπών πόρων της περιοχής παρέμβασης, δηλαδή στην ανάπτυξη της τουριστικής ανάπτυξης είναι:

- Η Κοινοτική Πρωτοβουλία Leader Plus.
- Ο Ν.3299/04.
- Τα Ολοκληρωμένα Προγράμματα Ανάπτυξης Αγροτικού Χώρου (ΟΠΑΑΧ). Κύριος στόχος αυτών των προγραμμάτων είναι η ενίσχυση νέων κοινωνικών ομάδων και η αύξηση τόσο του αριθμού των επισκεπτών όσο και της χρονικής διάρκειας παραμονής στο σύνολο της περιοχής.
- Το Γ` Κοινοτικό πλαίσιο Στήριξης περιλαμβάνει το Εποχικό πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητας» (ΕΠΑΝ), το οποίο περιλαμβάνει τους εξής τομείς παρέμβασης:
 - Μεταποίηση και Υπηρεσιών
 - Έρευνας και Τεχνολογίας
 - Τουρισμού
 - Ενέργειας και Φυσικών Πόρων

Άλλες πηγές άντλησης αναγκαίων πόρων τουριστικής ανάπτυξης είναι:

1. Πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων
2. Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (Π.Ε.Π)
3. Νομαρχιακό Πρόγραμμα
4. Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
5. Ε.Π.Τ.Α

Στον τομέα του τουρισμού, στόχος είναι η διατήρηση του μεριδίου της χώρας μας στη διεθνή τουριστική αγορά και η ανασυγκρότηση και ο εμπλουτισμός των τουριστικών πλεονεκτημάτων που διαθέτει η Ελλάδα, οικοδομώντας παράλληλα νέα πλεονεκτήματα.

Εξυπηρετείτε από έξι προτεραιότητες πολιτικής. Αυτές είναι:

1. Ενίσχυση του τουριστικού προϊόντος.
2. Ενίσχυση και προβολή της Ελλάδας ως τουριστικού προορισμού.
3. Μείωση εποχικότητας της τουριστικής δραστηριότητας.
4. Αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών του τουριστικού προϊόντος.
5. Αναμόρφωση της τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.
6. Οργάνωση υποδομών ικανών να τροφοδοτήσουν την ανάπτυξη εναλλακτικού τουρισμού.

5.2. Δυνατότητες Ανάπτυξης Τουρισμού στο ΔΗΜΟ ΣΠΑΡΤΗΣ

Ο Δήμος Σπάρτης είναι ένας Δήμος με αρκετά τουριστικά διαθέσιμα, μ'έναν μεγάλο και σπάνιο αρχαιολογικό θησαυρό, την Αρχαία Σπάρτη όπου το μεγαλύτερο κομμάτι της βρίσκεται υπό την σκέπη της νέας πόλης της Σπάρτης αφού η νέα πόλη είναι χτισμένη πάνω στην παλιά. Έτσι δεν έχει την τουριστική κίνηση που θα έπρεπε να έχει και η οποία υπολείπεται των δυνατοτήτων του.

Η μειωμένη τουριστική κίνηση δημιουργήθηκε αφ'ενός από την έλλειψη της απαραίτητης υποδομής και αφ'ετέρου ίσως και από την τουριστική υποβάθμιση του Νομού.

Η αναζήτηση και η εφαρμογή νέων μορφών τουρισμού στο Δήμο και κυρίως εναλλακτικές μορφές τουρισμού, μπορούν να ενισχύσουν, να στηρίξουν αποτελεσματικά τις τουριστικές δυνατότητες του και να δώσουν διέξοδο και ώθηση στην τουριστική οικονομία.

Έτσι λοιπόν, στο Δήμο Σπάρτης μπορούν να εφαρμοστούν με επιτυχία οι ακόλουθες μορφές τουρισμού:

- Αρχαιολογικός τουρισμός.
- Τουρισμός περιπάτου και ορειβασίας εφόσον ο Δήμος Σπάρτης βρίσκεται στις παρυφές του Ταΰγετου.
- Κυνηγετικός τουρισμός, αφού επιτρέπεται το κυνήγι σε όλο τον Ταΰγετο και κυρίως να οργανώνεται κοντά στα κατά τόπους καταφύγια.
- Θρησκευτικός τουρισμός, αλλά σε συνεργασία με τον όμοιο Δήμο Μυστρά ο οποίος διαθέτει την Καστροπολιτεία με την πληθώρα των βυζαντινών εκκλησιών κλπ.
- Αγροτουρισμός, ο οποίος εντοπίζεται κυρίως στις περιοχές των Καλυβίων Σοχάς και στην Αναβρυτή του Δήμου Μυστρά. Είναι σχεδόν ανύπαρκτος στο Δήμο, αλλά υπάρχουν οι δυνατότητες ώστε με σωστή συνεργασία και κατάλληλες υποδομές να αναπτυχθεί στο μέλλον. Εξάλλου, η ανάπτυξη του Αγροτουρισμού θα έχει ως αποτέλεσμα την αναγέννηση των χωριών και την παραμονή των νέων στον τόπο τους.

5.3. Ξενοδοχειακή Υποδομή --- Προτάσεις για Ποιοτική Αναβάθμιση.

1. Δημιουργία επαρκούς αριθμού μεγάλων αλυσίδων ξενοδοχείων με επώνυμο προϊόν που θα αναβαθμίσει ριζικά την μέση ολική ποιότητα του τουριστικού μας προϊόντος. Αυτό δε σημαίνει αναγκαία και συγκέντρωση οικονομικής δύναμης σε ορισμένα πρόσωπα γιατί η αλυσίδα μπορεί να προκύψει και με συγχωνεύσεις υπάρχουσων εταιριών. Είναι απαραίτητο να γίνει στις πρώτες κατηγορίες ξενοδοχείων πολυτελείας, τριών και τεσσάρων αστέρων αντίστοιχα (Α και Β κατηγορίας).
2. Θα πρέπει να ενθαρρυνθεί με κατάλληλα κίνητρα όχι μόνο η εξ'αρχής δημιουργία αλυσίδων ξενοδοχείων που θα απαιτήσει μακρό χρονικό διάστημα αλλά κυρίως η δημιουργία αλυσίδων ξενοδοχείων του υφιστάμενου αποθέματος κλινών (με αγορές και συγχωνεύσεις).
3. Τα διατεθέμενα κονδύλια για την ενίσχυση τουριστικών επενδύσεων να δοθούν στην ανακαίνιση των υπάρχουσων μονάδων και την προσαρμογή τους ώστε να ικανοποιούν στο μέγιστο δυνατό βαθμό τις προοπτικές τους.
4. Η αύξηση του ποσοστού των κλινών σε μονάδες 5 αστέρων (Πολυτελείας) και 4 αστέρων (Α' κατηγορίας) είναι επιθυμητή αλλά όχι κρίσιμη. Αυτό που είναι κρίσιμο είναι η διαμόρφωση συγκεκριμένου επιπέδου ποιότητας, μιας ποιότητας που θα ανταποκρίνεται στην φύση της κατηγορίας και κυρίως στο καταβαλλόμενο τίμημα.
5. Η πολιτική ενισχύσεως του αγροτουρισμού πρέπει εγκαίρως να προσαρμοσθεί στην ανωτέρω γραμμή για να αποφευχθεί η δημιουργία περαιτέρω κτιριακών μορφωμάτων, κτιρίων χωρίς καλαισθησία και χρώμα, τα οποία επιβαρύνουν το ήδη βεβαρυμένο περιβάλλον.

5.4. Προτάσεις για ανάπτυξη ειδών τουρισμού στο ΔΗΜΟ ΣΠΑΡΤΗΣ:

5.4.1. Αλλοδαπός τουρισμός.

- Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση θα πρέπει να συνάψει συνεργασία με τον σύλλογο των Ελληνικών Ταξιδιωτικών Γραφείων (ΗΑΤΤΑ), για τον καθορισμό της τμηματοποίησης της αγοράς και τον καθορισμό της τιμολογιακής πολιτικής.
- Ανάπτυξη του οργανωμένου τουρισμού, ο οποίος μέσω των μεγάλων διεθνών Tour Operators να δημιουργεί την εικόνα ότι η Σπάρτη είναι σε θέση να προσφέρει ικανοποιητικά πακέτα.

5.4.2. Εσωτερικός τουρισμός

- Δημιουργία σύγχρονου οδικού δικτύου.
- Ουσιαστικότερη και αποδοτικότερη προβολή του Δήμου στους κατοίκους της υπόλοιπης Ελλάδας.
- Ταυτοποίηση της περιοχής με την χαλαρότητα και την πιθανή ελευθεριότητα που συνεπάγονται οι μέρες των διακοπών.
- Να γίνουμε πιο ανταγωνιστικοί σε σχέση με τους ήδη ανταγωνιστικούς προορισμούς, όπως είναι οι υπόλοιποι Νομοί της Πελοποννήσου αλλά κυρίως οι υπόλοιποι Δήμοι της Λακωνίας.

5.4.3. Ταξίδια μικρής διάρκειας

- Πρέπει να γνωστοποιήσουμε στους Έλληνες τη Σπάρτη ως προορισμό του Σαββατοκύριακου.
- Ανάπτυξη διαφήμισης και προβολής της περιοχής.
- Εναλλαγή εικόνων και τοπίων αφού κάθε τοποθεσία έχει να παρουσιάσει κάτι ενδιαφέρον με αποτέλεσμα την επανάληψη του ταξιδιού στην Σπάρτη.

5.4.4. Εναλλακτικός τουρισμός:

5.4.4.1. Συνεδριακός/Εκθεσιακός Τουρισμός. Η Σπάρτη μπορεί να αποτελέσει σε συνδυασμό με το Μυστρά, μητροπολιτικό κέντρο Συνεδριακού και Εκθεσιακού Τουρισμού.

Πιο συγκεκριμένα προτάσσονται:

- Η δημιουργία ολοκληρωμένου συνεδριακού και εκθεσιακού κέντρου.
- Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση θα πρέπει άμεσα να έρθει σε επαφές με επιχειρηματίες με σκοπό την ανέγερση συνεδριακού κέντρου.
- Η πραγματοποίηση μικρότερης εμβέλειας συνεδρίων.
- Καθιέρωση συνεδρίων σε τομείς όπως π.χ η δικαιοσύνη, ο αθλητισμός και ο πολιτισμός, λόγω της ιστορικότητας της περιοχής και των αξιών που πρεσβεύει.
- Συνεργασία με στελέχη μεγάλων εταιρειών κοινωνικών και επιστημονικών φορέων που εργάζονται στην Ελλάδα.

5.4.4.2. Οικοτουρισμός

- Προσφορά τουριστικών πακέτων γαστρονομίας, ψυχαγωγίας και ενημέρωσης για τον πολιτιστικό πλούτο που διαθέτει η Σπάρτη από τις τουριστικές επιχειρήσεις της περιοχής.

5.4.4.3. Πολιτιστικός τουρισμός

- Προβολή και αξιοποίηση της μακραίωνης ιστορίας της Σπάρτης με σύγχρονη αντίληψη και μέσα.
- Διατήρηση και ανάδειξη της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς το οποίο αποτελεί συστατικό στοιχείο της τουριστικής ανάπτυξης και της προσφοράς εναλλακτικών δυνατοτήτων για κάθε είδους τουριστική δραστηριότητα.

5.4.4.4. Θρησκευτικός Τουρισμός

- Συνεργασία με τον όμορο Δήμο Μυστρά αφού κατέχει πληθώρα εκκλησιών στην Καστροπολιτεία του.
- Ανασύλωση και ανάδειξη των μοναστηριών και των εκκλησιών της περιοχής σε συνεργασία με την Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων και την Ελληνική Εκκλησία.

5.4.4.5. Αθλητικός τουρισμός

Οι μορφές αθλητικού τουρισμού που μπορούν να αναπτυχθούν στο Δήμο Σπάρτης και να δώσουν ώθηση στη τουριστική ανάπτυξη είναι:

1. Υπαίθριες δραστηριότητες: Ο Δήμος Σπάρτης εκμεταλλευόμενος τα μονοπάτια κυρίως του Ταΰγετου αλλά και του Πάρνωνα μπορεί να αποτελέσει δημοφιλή προορισμό για την ανάπτυξη υπαίθριων δραστηριοτήτων.

2. Διοργάνωση αθλητικών γεγονότων: Ο Δήμος Σπάρτης ήδη διοργανώνει κάθε χρόνο αθλητικά γεγονότα όπως το «Σπάρταθλον», το οποίο είναι ένα αθλητικό γεγονός ευρέως γνωστό και αποτελεί μέσο προβολής και διαφήμισης για την Σπάρτη στην υπόλοιπη Ελλάδα αλλά και στο εξωτερικό αφού μετέχουν αθλητές από πολλές χώρες. Ακόμα διοργανώνονται τα «Λεωνίδεια», το ετήσιο Grand-prix στίβου στο Δημοτικό Στάδιο Σπάρτης με την υποστήριξη φυσικά του δήμου Σπάρτης αλλά και του Σ.Ε.Γ.Α.Σ. Επιπλέον οργανώνονται ποδηλατικοί αγώνες, τοπικά αθλητικά τουρνουά ποδοσφαίρου, μπάσκετ κλπ. Οι φίλαθλοι επισκέπτες, αλλοδαποί και μή, αποτελούν τουριστική δραστηριότητα.

Μέσω της δημιουργικής συνεργασίας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Λακωνίας και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου και ιδιαίτερα το Τμήμα Αθλητικού Management που εδρεύει στη Σπάρτη μπορούν να διοργανωθούν αθλητικά γεγονότα, αθλητικά συνέδρια και δραστηριότητες στην πόλη, τα οποία θα αναπτύξουν τον αθλητικό τουρισμό και θα δώσουν μεγαλύτερη ώθηση στην τουριστική ανάπτυξη.

5.5. Προτάσεις για γενικότερη ανάπτυξη της τουριστικής πολιτικής στο ΔΗΜΟ ΣΠΑΡΤΗΣ:

1. Ίδρυση και λειτουργία κέντρου για το σχεδιασμό και την υλοποίηση στρατηγικής τουριστικής πολιτικής στο Δήμο Σπάρτης.
2. Συνέργεια μεταξύ των τουριστικών επιχειρήσεων του Δήμου. Όταν π.χ. ένα ξενοδοχείο συνεργάζεται με ένα κέντρο εστίασης σε οργανωμένη όμως βάση, με ανταλλαγή πελατών τότε και το επίπεδο των προσφερόμενων υπηρεσιών είναι καλύτερο και το κέρδος μεγιστοποιείται.
3. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση αλλά και η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση πρέπει να οργανώσουν ημερίδες/σεμινάρια κατάρτισης για τους επαγγελματίες της περιοχής έτσι ώστε αυτοί να πληροφορηθούν για τις δυνατότητες επενδύσεων στην τουριστική βιομηχανία.
4. Η συμμετοχή των ιδιωτικών φορέων και των Συλλόγων (π.χ ο Ορειβατικός Σύλλογος Σπάρτης που διοργανώνει εκδρομές και περιηγήσεις στα μονοπάτια του Πάρνωνα και του Ταΰγετου, οι τοπικοί πολιτιστικοί σύλλογοι κλπ), στα όργανα διαχείρισης και υλοποίησης της τουριστικής πολιτικής του Δήμου αλλά και της Νομαρχίας κρίνεται απαραίτητη και επιβεβλημένη.
5. Προβολή και προώθηση τουριστικού προϊόντος
6. Η Αναγνωρισιμότητα–τοποθέτηση της Σπάρτης, της περιοχής-προορισμού πρέπει να εκφράζεται μέσα και από ένα λογότυπο και ένα σλόγκαν. «Το λογότυπο είναι η βάση της επικοινωνίας μας, μιας και οι εικόνες και τα σύμβολα αποτελούν παγκόσμιο κώδικα ξεπερνώντας γλωσσικές διαφορές και ιδιαιτερότητες. Το λογότυπο ταυτοποιεί τον προορισμό και υπογράφει τα μηνύματά του. Προσελκύει το ενδιαφέρον και προκαλεί την φαντασία του υποψήφιου τουρίστα δημιουργώντας καθαρή και διακεκριμένη εικόνα στο μυαλό του». (Παρουσίαση *THR* στο 3^ο Συνέδριο του ΣΕΤΕ)

Το λογότυπο και το σλόγκαν πρέπει να καλύπτουν τόσο την ιστορία και τον πολιτισμό της Σπάρτης όσο και τη σημερινή της ανάπτυξη.

7. Εναρμόνιση επικοινωνίας. Δηλαδή:

Ο Δήμος Σπάρτης σε τοπικό επίπεδο και η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Λακωνίας σε επίπεδο νομού χρειάζονται επικοινωνιακό σύμβουλο (εταιρεία) που θα λειτουργεί σε επαγγελματική βάση, θα σχεδιάζει τα πλάνα των μέσων, θα αγοράζει διαφημιστικό χώρο και χρόνο, θα αναπτύσσει ιδέες και στρατηγικές και θα υλοποιεί:

1. ΕΡΕΥΝΑ ΑΓΟΡΑΣ

- θα καλύπτει μια ικανοποιητική χρονική περίοδο
- θα βασίζεται σε επίσημα στοιχεία
- θα είναι επιστημονικά σχεδιασμένα όσον αφορά τη δειγματοληψία
- θα περιλαμβάνει τα εξής μεγέθη:
 1. Κατά χώρα προέλευσης και χρονική περίοδο
 2. Κατά μέσο μεταφοράς και χρονική περίοδο
 3. Κατά τύπο πελατείας
 4. Κατά λόγο ή κίνητρο ταξιδιού
 5. Πηγή ταξιδιωτικών πληροφοριών

2. ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΣΠΑΡΤΗΣ

Δηλαδή, η περιοχή της Σπάρτης θα παρουσιάζεται σαν ενιαίος τουριστικός προορισμός μέσα από την ενίσχυση της σημερινής δυναμικής και τη διαφοροποίηση της εικόνας του τουριστικού προϊόντος της.

3. ΣΤΟΧΕΥΣΗ ΑΓΟΡΩΝ

- επιλέγουμε αυτές που μεγιστοποιούν τα αποτελέσματα

4. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΠΑΡΟΧΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

- Παροχή τουριστικών πληροφοριών.
- Συλλογή/Ανάλυση στοιχείων.

5. ΒΑΣΗ ΔΟΔΟΜΕΝΩΝ Μ.Μ.Ε

Δημιουργία μιας αναλυτικής και περιεκτικής βάσης δεδομένων δημοσιογράφων και μέσων: εφημερίδες, περιοδικά, πρακτορεία τύπου, τηλεόραση, κανάλια και συγκεκριμένα προγράμματα, ράδιο, ιστοσελίδες, διαφημιστικές εταιρείες.

6. ΤΑΞΙΔΙΑ ΓΙΑ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΥΣ Μ.Μ.Ε

Από τη βάση δεδομένων των Μ.Μ.Ε θα επιλέγονται και θα προσκαλούνται εκπρόσωποι των Μ.Μ.Ε. (κυρίως εξειδικευμένοι σε θέματα τουρισμού) προκειμένου να γνωρίσουν τη Σπάρτη αλλά και ολόκληρη τη Λακωνία. Στόχος είναι να ενισχυθεί η δημοσιότητα παρακινώντας τη συγγραφή άρθρων για τη Σπάρτη και τη Λακωνία στο σύνολό της.

7. ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΩΝ

Φιλοξενώντας διασημότητες της Τέχνης και της Κοσμικής ζωής αποβλέπουμε στη δημοσιότητα της περιοχής που είναι το αποτέλεσμα της επιλογής από τις εν λόγω διασημότητες, οι οποίες άλλωστε προκαλούν μια ευρεία δημοσιότητα γύρω από τη ζωή τους και τις κινήσεις τους και λειτουργούν σαν πρότυπα συμπεριφοράς και επιλογών.

8. ΒΑΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

Δημιουργία Αναλυτικής Βάσης Δεδομένων Tour Operators, ταξιδιωτικών γραφείων/πρακτορειών, ταξιδιωτικών ενώσεων και αποστολή ενημερωτικών δελτίων.

9. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΔΙΚΤΥΑΚΟΥ ΤΟΠΟΥ

10. ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ

Γενικότερα υπάρχει η τάση να μην παραχωρούνται χώροι όπως αρχαία θέατρα για τη διοργάνωση εκδηλώσεων και συνεδρίων, εξαιτίας της άρνησης συνεργασίας συγκεκριμένων φορέων. Η διεξαγωγή εκδηλώσεων ήπιας μορφής (συνέδριο, παρουσίαση) όμως όχι μόνο δεν θα προσβάλει την ιστορική σημασία των χώρων

αυτών, αλλά το αντίθετο, αφού θα προβάλει πολιτιστικά τη χώρα μας και αποτελεί ένα σημαντικό έσοδο.

11. ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Οι Δημόσιες σχέσεις μπορούν να βοηθήσουν στη δημιουργία ενός αισθήματος περηφάνιας στην τοπική κοινωνία της Σπάρτης και να εκπαιδεύσουν τους ντόπιους κατοίκους, έτσι ώστε αυτοί να είναι ενημερωμένοι για το τι μπορούν να προσφέρουν.

12. ΑΠΟΣΤΟΛΗ E-MAIL ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΟΥ DVD ΣΕ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ/ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

Μέσω αυτών υπάρχει η δυνατότητα να προσκαλούνται μαθητικές κοινότητες από το εσωτερικό και το εξωτερικό, να επισκεφθούν και να γνωρίσουν τις φυσικές ομορφιές και την πλούσια πολιτιστική παράδοση της αρχαίας Σπάρτης που έχουμε κληρονομήσει και αναδεικνύουν την υπεροχή και το μεγαλείο της Σπάρτης μέχρι και σήμερα. Το πολιτιστικό απόθεμα λοιπόν της Σπάρτης μπορεί να δημιουργήσει ένα τεράστιο ρεύμα εκπαιδευτικού τουρισμού από το εσωτερικό και το εξωτερικό.

13. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ & ΠΑΡΑΓΩΓΗ 10λεπτου VIDEO και ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΟΥ ΣΠΟΤ διάρκειας 1'

Η δημιουργία και παραγωγή video και διαφημιστικών σπότεθ θα περιλαμβάνουν ενότητες με αρχαιολογικά, βυζαντινά και θρησκευτικά μνημεία-χώρους, τόπους άθλησης, αναψυχής και φιλοξενίας. Το Video θα παρουσιάζει μια ολοκληρωμένη άποψη της περιοχής της Σπάρτης, καθώς μέσα από τον συνδυασμό εικόνας, κειμένων και μουσικής θα τονίζεται η ποικιλομορφία της χλωρίδας, της πανίδας καθώς και η συνύπαρξη και η συμβίωση μέσα στο χρόνο, του φυσικού περιβάλλοντος με τον πολιτισμό.

14. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ για τη βελτίωση της ποιότητας του ανθρώπινου δυναμικού που εργάζεται στον τουρισμό.

15. ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ιδιαίτερη σημασία πρέπει να δοθεί στην διοργάνωση σεμιναρίων κατάρτισης Αγροτουρισμού, ώστε οι εκπαιδευόμενοι να είναι σε θέση να οργανώσουν ως σύμβουλοι τη λειτουργία ενός αγροτουριστικού καταλύματος με σκοπό να πιστοποιηθεί η εξειδίκευση ικανού αριθμού ατόμων τα οποία μπορεί να λειτουργήσουν μελλοντικά και ως επιθεωρητές της «Αγροτουριστικής ΑΕ» και η ανάπτυξη νέων επαγγελματικών ευκαιριών για συμβούλους και επιθεωρητές.

5.6. Δυνατότητες Ανάπτυξης Τουρισμού στο ΔΗΜΟ ΟΙΤΥΛΟΥ

Ο Δήμος Οιτύλου είναι ένας Δήμος που έχει αρκετά τουριστικά αξιοθέατα αλλά δεν έχει την τουριστική κίνηση που θα έπρεπε να έχει.

Με βάση λοιπόν τις δυνατότητές του, στο δήμο μπορούν να αναπτυχθούν οι παρακάτω μορφές εναλλακτικού τουρισμού. Αυτές είναι οι ακόλουθες:

- Αρχαιολογικός τουρισμός.
- Θρησκευτικός τουρισμός, λόγω της πληθώρας των εκκλησιών και μοναστηριών.
- Περιπατητικός τουρισμός, λόγω των πολλών μονοπατιών που υπάρχουν στην ευρύτερη περιοχή.
- Σπηλαιολογικός τουρισμός.

5.7. Προτάσεις για ανάπτυξη ειδών τουρισμού στο ΔΗΜΟ ΟΙΤΥΛΟΥ:

5.7.1. Αλλοδαπός τουρισμός.

- Ανάπτυξη του οργανωμένου τουρισμού μέσω ικανοποιητικών πακέτων αναψυχής.

5.7.2. Εσωτερικός τουρισμός

- Καλύτερευση του υπάρχοντος οδικού δικτύου.
- Να γίνουμε πιο ανταγωνιστικοί σε σχέση με τους ήδη ανταγωνιστικούς προορισμούς.

5.7.3.Θρησκευτικός Τουρισμός

- ανασύλωση και ανάδειξη των εκκλησιών και των μοναστηριών της περιοχής.

5.7.4. Αθλητικός τουρισμός

- Διοργάνωση τοπικών αθλητικών γεγονότων, όπως ποδοσφαιρικοί αγώνες, αγώνες μπάσκετ, αγώνες βόλεϊ.

5.8. Προτάσεις για γενικότερη ανάπτυξη της τουριστικής πολιτικής στο ΔΗΜΟ ΟΙΤΥΛΟΥ:

1. Συνεργασία μεταξύ των τουριστικών επιχειρήσεων του Δήμου, π.χ ξενοδοχείων.
2. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση αλλά και η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση πρέπει να οργανώσουν ημερίδες/σεμινάρια κατάρτισης για τους επαγγελματίες της περιοχής
3. Προβολή και προώθηση τουριστικού προϊόντος.
4. Δημιουργία λογότυπου και σλόγκαν για την καλύτερη διαφήμιση της περιοχής.
5. Συνολική προβολή του Δήμου Οιτύλου.
6. Δημιουργία τηλεφωνικού κέντρου με σκοπό την παροχή πληροφοριών προς το τουριστικό κοινό που επισκέπτεται την περιοχή μας.
7. Φιλοξενία προσωπικοτήτων.
8. Αποστολή διαφημιστικών εντύπων σε σχολεία και σε διάφορους τουριστικούς φορείς.
9. Δημιουργία & Παραγωγή VIDEO και Διαφημιστικού Σποτ της περιοχής.
10. Ανάδειξη των αρχαιολογικών χώρων και της πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής.
11. Εφαρμογή εκπαιδευτικών προγραμμάτων για την ειδίκευση ατόμων.
12. Δημόσιες σχέσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΔΥΟ ΔΗΜΩΝ

6.1. Σύγκριση

Πριν ξεκινήσουμε την σύγκριση μεταξύ των δύο Δήμων θα πρέπει να αναφέρουμε πως εξετάζουμε δύο Δήμους με μεγάλη ομορφιά και με ένα ακόμα πιο μεγάλο και ένδοξο παρελθόν.

Από την έρευνά μας λοιπόν διαπιστώνουμε τα ακόλουθα:

1. Ο Δήμος Σπάρτης αποτελείται από οχτώ (8) ξενοδοχειακές μονάδες χωρητικότητας 770 κλινών στο σύνολό τους και πληθώρα καταστημάτων όπως καφετέριες, ταβέρνες, εστιατόρια κλπ, προσφέροντας στους τουρίστες τις καλύτερες υπηρεσίες κατά την διαμονή τους στην Σπάρτη με σκοπό να δημιουργήσουν τις καλύτερες εντυπώσεις ώστε να ξαναεπισκεφτούν την πόλη της Σπάρτης. Αντίθετα ο Δήμος Οιτύλου αποτελείται από δεκατέσσερις (14) ξενοδοχειακές μονάδες συνολικής χωρητικότητας 547 κλινών, που βοηθούν τους τουρίστες να περάσουν άνετα και ευχάριστα κατά την διαμονή τους στην περιοχή δημιουργώντας την καλύτερη αίσθηση για να επιστρέψουν και πάλι στο συγκεκριμένο Δήμο για τις διακοπές τους.

2. Στο Δήμο Σπάρτης υπάρχει γραφείο ενοικίασης αυτοκινήτων για τους τουρίστες που δεν διαθέτουν δικό τους μεταφορικό μέσο για την περιήγησή τους στην περιοχή, σε αντίθεση με το Δήμο Οιτύλου όπου δεν υπάρχει μια τέτοια διευκόλυνση.

3. Ο τουρισμός στο Δήμο Σπάρτης διακρίνεται σε Πολιτιστικό και σε Εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Λόγω του ένδοξου παρελθόντος υπάρχουν στην περιοχή πολλά μοναστήρια, όπως π.χ η Ιερά Μονή των Αγίων Τεσσαράκοντα Μεγαλομαρτύρων και η Ιερά Μονή Ζερμπίτσας, πολλά μουσεία όπως π.χ το Ατχαιολογικό Μουσείο Σπάρτης, το Μουσείο Ελιάς και Ελληνικού Λαδιού και το Μουσείο Εκκλησιαστικής Τέχνης. Επίσης υπάρχουν πολλοί αρχαιολογικοί χώροι όπως π.χ το Ιερό της Χαλκιοίκου Αθηνάς, η Ρωμαϊκή Στοά, το Λεωνίδαιο κλπ. Όλα αυτά προσφέρουν στον επισκέπτη την ευκαιρία να γνωρίσει από κοντά όλα αυτά τα ιστορικά στοιχεία που κληρονομήσαμε και αποτελούν την πολιτιστική μας κληρονομιά μέχρι και σήμερα. Ο Εναλλακτικός τουρισμός προσφέρει στον τουρίστα την δυνατότητα να κάνει περιπάτους και αναβάσεις με τα πόδια σε διάφορες τοποθεσίες του Ταυγέτου γύρω από την πόλη της Σπάρτης αλλά και περιηγήσεις με το αυτοκίνητο. Ακόμη μπορούν να πραγματοποιήσουν και ορεινή ποδηλασία όπως επίσης μπορούν να πάρουν μέρος και σε ποδηλατικούς αγώνες που πραγματοποιούνται στην περιοχή.

Από την άλλη ο τουρισμός στο Δήμο Οιτύλου διακρίνεται και αυτός σε Πολιτιστικό και Εναλλακτικό. Ο πολιτιστικός τουρισμός αποτελεί τα Μουσεία, τα Μοναστήρια και τους Αρχαιολογικούς χώρους. Στο Δήμο Οιτύλου υπάρχει πληθώρα βυζαντινών ναών και εκκλησιών όπως είναι λόγου χάρη η Ιερά Μονή της Παναγιάς της Σπηλαιώτισσας και ο Άγιος Νικόλαος. Επίσης υπάρχουν το Νεολιθικό Μουσείο Δυρού «Αλεπότρυπα» και το Μουσείο πικουλάκη. Τέλος, ο τουρίστας μπορεί να επισκεφτεί και να δει αξιόλογους αρχαιολογικούς χώρους όπως είναι το Μεσαιωνικό Κάστρο στην Κελεφά, το Κάστρο Ιππόλας κλπ. Ο Εναλλακτικός τουρισμός στο Δήμο διακρίνεται σε θερινό και χειμερινό. Πιο συγκεκριμένα μπορεί να κάνει περιπάτους και περιηγήσεις στην ευρύτερη περιοχή και να θαυμάσει τον πολιτιστικό πλούτο αλλά και τα υπαίθρια μνημεία. Επίσης οι επισκέπτες μπορούν να ασχοληθούν με το ψάρεμα και με θαλάσσια σπόρ ανακαλύπτοντας τοπία, παραλίες και γραφικά λιμανάκια. Ακόμα μπορούν να επισκεφτούν διάφορα σπήλαια όπως τα «Καλαμάκια», το «Κοραλλίων», αλλά και να πραγματοποιήσουν διαδρομές με 4*4. Τέλος, υπάρχουν πολλά αξιοθέατα στο Δήμο όπως τα Σπήλαια Δυρού, οι Μανιάτικοι Πύργοι κλπ.

4. Ο Δήμος Σπάρτης έχει συμβάλλει σημαντικά στην αστική ανάπτυξη του Δήμου και συγκεκριμένα στην περιοχή Λάκκα-Ψυχικού μέσα στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Αστικής Ανάπτυξης. Επιπλέον ο Δήμος έχει αναπτύξει δραστηριότητα στο Δημοτικό Διαμέρισμα Καλύβια Σοχάς με την οποία αναπτύσσεται η περιοχή και γίνεται πόλος έλξης κυρίως των Ελλήνων τουριστών. Ακόμα έχει δημιουργήσει ένα αρχαιολογικό-πολιτιστικό μονοπάτι με σκοπό την ανάδειξη των αρχαιολογικών μνημείων της περιοχής, ώστε να πληροφορούνται οι τουρίστες γι' αυτούς αλλά και για την ιστορία και την τοπογραφία της αρχαίας Σπάρτης. Αντίθετα ο Δήμος Οιτύλου δεν έχει επιδοθεί σε τέτοιου είδους δραστηριότητες με σκοπό την περαιτέρω ανάπτυξη του.

5. Ο Δήμος Σπάρτης σαν ΟΤΑ συμβάλλει στην τουριστική ανάπτυξη του Δήμου λειτουργώντας ένα γραφείο τουρισμού, το οποίο δεν είναι αυτόνομο στο Δήμο αλλά προσφέρει πληθώρα τουριστικών πληροφοριών στους τουρίστες. Επιπλέον έχει εκδόσει και διανείμει ένα CD-ROM που αναφέρεται στα ιστορικά και φυσικά μνημεία της πόλης, έναν τουριστικό χάρτη της Σπάρτης και λαμβάνει μέρος σε εκθέσεις όπως π.χ στο Φιλοξένια της Θεσσαλονίκης με δικό του περίπτερο αλλά και στο Τουριστικό Πανόραμα στον Πειραιά σε συνεργασία με την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση. Επιπλέον η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Λακωνίας για να αναπτύξει τον τουρισμό στην Λακωνία έχει ιδρύσει την Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής Νομού Λακωνίας. Πιο

συγκεκριμένα όμως για την προβολή και διαφήμιση της πόλης της Σπάρτης με σκοπό την ανάπτυξη του τουρισμού στην περιοχή η επιτροπή λαμβάνει μέρος σε εκθέσεις και εκδίδει τουριστικά φυλλάδια και οδηγούς της περιοχής. Κάποιες από τις εκθέσεις είναι: η έκθεση στο Φιλοξένια της Θεσσαλονίκης το φθινόπωρο, η έκθεση Λακωνικών προϊόντων στο Σύνταγμα και σε εκθέσεις του εξωτερικού σε συνεργασία με την Περιφέρεια στέλνοντας υλικό σε διάφορους φορείς του εσωτερικού και του εξωτερικού.

Ο Δήμος Οιτύλου από την άλλη δεν έχει κανενός είδους τουριστικό γραφείο πληροφόρησης των τουριστών. Ωστόσο συμμετέχει και αυτός σε εκθέσεις όπως στο Τουριστικό Πανόραμα που πραγματοποιείται στον Πειραιά, στην έκθεση του Επιμελητηρίου στη Μεσσηνία κλπ. Επιπλέον συμμετέχει στην διοργάνωση κολυμβητικών αγώνων και αγώνων ψαροντούφεκου με έδρα τον Γερολιμένα.

6. Αναφορικά και οι δύο Δήμοι έχουν αρκετά τουριστικά διαθέσιμα αφού κατέχουν μεγάλο αρχαιολογικό και πολιτιστικό θησαυρό. Δεν διαθέτουν όμως την απαραίτητη υποδομή για την τουριστική τους ανάπτυξη. Ωστόσο και στους δυο Δήμους μπορούν να αναπτυχθούν μορφές εναλλακτικού τουρισμού, οι οποίες θα επιφέρουν θετικά αποτελέσματα στην ανάπτυξή τους.

Στο Δήμο Σπάρτης μπορούν να αναπτυχθούν: ο αρχαιολογικός τουρισμός, ο περιπατητικός τουρισμός, ο ορειβατικός τουρισμός, ο κυνηγετικός τουρισμός, ο θρησκευτικός τουρισμός σε συνεργασία με τον όμοιο Δήμο Μυστρά και ο αγροτουρισμός.

Από την άλλη στο Δήμο Οιτύλου μπορούν να αναπτυχθούν ο αρχαιολογικός τουρισμός, ο θρησκευτικός τουρισμός, ο περιπατητικός τουρισμός και ο σπηλαιολογικός τουρισμός.

ΤΕΛΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Είναι αναμφισβήτητο πλέον πως ο τουρισμός συμβάλλει στην άνθηση της οικονομίας και πως οι προσπάθειες για την τουριστική ανάπτυξη του τόπου έχουν πάρει πιο εντατικό χαρακτήρα. Βασική συμβολή προς αυτή την κατεύθυνση επιτελεί η Τοπική Αυτοδιοίκηση σε σημαντικό βαθμό αλλά και άλλοι φορείς.

Και οι δύο Δήμοι θεωρούνται ευνοημένοι από την φύση και την ένδοξη ιστορία τους αφού διαθέτουν φυσικές ομορφιές μέσα και γύρω από τις πόλεις.

Εξάλλου ολόκληρος ο Νομός Λακωνίας είναι κατάσπαρτος από κλασικά και βυζαντινά μνημεία, εκκλησίες, μοναστήρια και αρχαιολογικούς χώρους τα οποία μαρτυρούν το ένδοξο και δημιουργικό παρελθόν αλλά και ένα ακόμα μεγαλύτερο και παραγωγικό μέλλον.

Ο τουρισμός λοιπόν αποτελεί ιδιαίτερο πλεονέκτημα για τις περιοχές. Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού αποτελούν πτυχή του αναπτυσσόμενου τουρισμού για ολόκληρο το Νομό. Παρά τις αντιξοότητες και τις δυσχέρειες που υπάρχουν γίνεται γόνιμη προσπάθεια να δοθεί ώθηση στην τουριστική ανάπτυξη κυρίως μέσω της Τοπικής Αυτοδιοίκησης αλλά και της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

Πιο συγκεκριμένα λοιπόν και οι δύο Δήμοι προσφέρουν καλές υπηρεσίες στο τουριστικό κοινό κατά την διαμονή τους στην κάθε περιοχή. Επιπλέον και οι δύο Δήμοι διαθέτουν εναλλακτικές μορφές τουρισμού που μπορούν να τις συντηρήσουν αλλά και να τις αναζωογονήσουν σε σημείο που θα τις οδηγήσουν σε ανάπτυξη, καταστρώνοντας τις ικανές να προσφέρουν στους επισκέπτες την αίσθηση ότι έχουν βρεί τον ιδανικό τόπο διακοπών. Ο Πολιτιστικός τουρισμός περιλαμβάνει περιηγήσεις σε μουσεία, μοναστήρια και αρχαιολογικούς χώρους ενώ ο Εναλλακτικός τουρισμός περιλαμβάνει περιπάτους, ορειβασία. Ωστόσο λόγω της γεωγραφικής τοποθεσίας του δήμου Οιτύλου ο επισκέπτης μπορεί να ασχοληθεί και με το ψάρεμα, με θαλάσσια σπορ και με ξεναγήσεις σε σπήλαια.

Από την έρευνα που διεξάγαμε προκύπτει πως ο δήμος Σπάρτης έχει συμβάλλει σε μεγάλο βαθμό και στην αστική ανάπτυξη της περιοχής με διάφορες δραστηριότητες που επιφέρουν θετικά αποτελέσματα σε αντίθεση με τον Δήμο Οιτύλου που δεν έχει πραγματοποιήσει τέτοιες δραστηριότητες. Η συμβολή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην ανάπτυξη του τουρισμού φαίνεται πιο αναπτυγμένη λοιπόν στο Δήμο Σπάρτης αφού βλέπουμε ότι έχει ιδρύσει τουριστικό γραφείο, έχει εκδόσει CD-ROM κλπ, σε αντίθεση με το Δήμο Οιτύλου που απλά συμμετέχει σε διάφορες εκθέσεις.

Επιπλέον συμπεραίνουμε πως και στους δύο Δήμους μπορούν να εφαρμοστούν διαφορετικές μορφές εναλλακτικού τουρισμού με αποτέλεσμα να επιφέρουν θετικά αποτελέσματα στην τουριστική ανάπτυξη των περιοχών αυτών.

Τέλος, οι προτάσεις που παραθέτουμε για ανάπτυξη των ειδών τουρισμού αλλά και για γενικότερη ανάπτυξη της τουριστικής πολιτικής στους δύο Δήμους μας βοηθούν ώστε να δώσουμε λύσεις, με απώτερο σκοπό να επιτύχουμε την ευημερία και την ανάπτυξη των περιοχών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ΘΕΜΑΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ, Παναγώτης Γ. Παυλόπουλος, Ειδικές Εκδόσεις:1
- ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ, Ευαισθητοποιημένη Τοπική Κοινωνία, Αθήνα 2002.
- Β. Ρούπας, Δ.Λαλούμης, (1998), Διοίκηση τουριστικών επιχειρήσεων, Α.Σταμούλης, Αθήνα.
- Συνέντευξη με κο. Σπύρο Αβδούλο, Γενικό Γραμματέα Δήμου Σπάρτης.
- Συνέντευξη με κα. Ελευθερία Γεωργακοπούλου, Υπάλληλος Ν. Α. Λακωνίας, Αρμόδια Νομαρχιακής Επιτροπής Τουριστικής Προβολής Νομού Λακωνίας.
- Αρχαιολογικός Τουριστικός Οδηγός Σπάρτης, Έκδοση: Δήμος Σπάρτης– 2006.
- Επαγγελματικός-Βιοτεχνικός-Εμπορικός-Τουριστικός Οδηγός Λακωνίας, Εκδοτική Σπάρτης.
- Οικονομική Υπηρεσία Δήμου Σπάρτης.
- Οικονομική Υπηρεσία Δήμου Οιτύλου.
- Ένωση Ξενοδόχων Λακωνίας, Συνέντευξη με κο. Δημήτρη Σταθόπουλο.
- Τεχνική Υπηρεσία Δήμου Οιτύλου.
- ΜΑΝΗ, Ταξιδιωτικός και Πολιτιστικός Οδηγός, Γεώργιος Βενιζελέας.

- ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ:
- www.visitlakonia.com
- www.lakonia.gr
- www.ypes.gr
- www.Sparta.gr
- www.statistics.gr
- www.gnto.gr-EOT
- www.mani.org

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

- Ερωτηματολόγια προς δημότες Σπάρτης και Οιτύλου.
- Ερωτηματολόγιο προς Ξενοδοχεία και τουριστικά γραφεία Δήμου Σπάρτης.
- Ερωτηματολόγιο προς Ξενοδοχεία και τουριστικά γραφεία Δήμου Οιτύλου.
- Ισολογισμοί 31^{ης} Δεκεμβρίου 2006.
- Γράφημα εσόδων-εξόδων Δήμου Σπάρτης.
- Οργανογράμματα Υπηρεσιών των Δήμων Σπάρτης και Οιτύλου.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

1. Στο Δήμο Σπάρτης έχουν γίνει ή γίνονται έργα που έχουν αναβαθμίσει την πόλη;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

2. Πιστεύετε ότι υπάρχει προγραμματισμός και σχεδιασμός των έργων του Δήμου;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

3. Νομίζετε ότι τα έργα που εκτελεί ο Δήμος ολοκληρώνονται έγκαιρα;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

4. Ποια έργα πιστεύετε ότι πρέπει να κάνει ο Δήμος άμεσα;

☐
☐
☐
☐

ΟΔΟΠΟΙΙΑΣ
ΥΠΟΔΟΜΩΝ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ
ΥΔΡΕΥΣΗΣ

5. Ταξινομείστε τα παρακάτω έργα με βάση την σειρά που εσείς επιθυμείτε να υλοποιηθούν:

☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐

ΔΙΑΝΟΙΞΗ ΠΕΡΙΜΕΤΡΙΚΗΣ
ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΩΝ ΧΩΡΩΝ
ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ
ΠΡΟΒΟΛΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ
ΑΛΛΟ.....

6. Τα έργα νομίζετε ότι θα εξυπηρετηθούν ανεξαιρέτως όλους τους πολίτες-δημότες της Σπάρτης (σε όλα τα Δημοτικά Διαμερίσματα);

ΝΑΙ

ΟΧΙ

7. Οι ανάγκες των Δημοτικών Διαμερισμάτων λαμβάνονται υπόψη στον σχεδιασμό του Δήμου;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

8. Πιστεύετε ότι οι οικονομικοί πόροι του Δήμου για την υλοποίηση των έργων είναι επαρκείς;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

9. Σε τι βαθμό είστε ικανοποιημένοι από τα έργα που έχει κάνει ο Δήμος τα τελευταία χρόνια;

☐
☐
☐

ΛΙΓΟ

ΠΟΛΥ

ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ

10. Θα θέλατε να ενισχυθεί η συμμετοχή των πολιτών στην τοπική διακυβέρνηση;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΔΗΜΟΥ ΣΠΑΡΤΗΣ

1. Πιστεύετε πως ο Δήμος Σπάρτης έχει αναπτύξει πρωτοβουλίες για την προβολή της πόλης και την ανάπτυξη του τουρισμού;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

2. Γνωρίζετε για την έκδοση του CD-ROM από τον Δήμο Σπάρτης για την προβολή των αρχαιολογικών μνημείων;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

3. Εάν η απάντησή σας είναι θετική στην ερώτηση (2), ποια η γνώμη σας;

- Μέτριο
- Καλό
- Πολύ καλό

4. Ο Δήμος Σπάρτης με τις ενέργειές του προσελκύει επισκέπτες στη πόλη;

- Ελάχιστους
- Λίγους
- Αρκετούς

5. Ποια μορφή εναλλακτικού τουρισμού μπορεί να αναπτυχθεί στο Δήμο Σπάρτης και να επιφέρει θετικά αποτελέσματα;

- Ορεινός
- Αγροτουρισμός
- Θρησκευτικός
- Αρχαιολογικός
- Κυνηγετικός

Μέχρι δύο απαντήσεις.

6. Τι πιστεύετε πως λείπει από τη Σπάρτη για να γίνει πιο ελκυστική για τους τουρίστες;

- Υποδομές
- Ποιοτικά Καταλύματα
- Αναβαθμισμένες Υπηρεσίες

7. Πιστεύετε πως πρέπει να γίνουν κάποια έργα για την ανάπτυξη του τουρισμού στην Σπάρτη;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

8. Πιστεύετε πως κατά τη τουριστική σεζόν του 2007 είχαμε περισσότερους επισκέπτες στη Σπάρτη σε σχέση με την αντίστοιχη σεζόν του 2006;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

9. Εάν η απάντησή σας είναι θετική στην ερώτηση (8), που οφείλεται αυτό;

- Προβολή σε εκδηλώσεις στη ταινία «300»
- Άλλοι λόγοι

10. Το τουριστικό κοινό κατά την παραμονή του στη Σπάρτη για ποιο είδος τουρισμού ενδιαφέρθηκε περισσότερο;

- Πολιτιστικό τουρισμό
- Εναλλακτικό τουρισμό:
 - Ορεινός τουρισμός
 - Αρχαιολογικός τουρισμός
 - Θρησκευτικός τουρισμός
 - Αναρριχητικός τουρισμός

11. Έχετε πραγματοποιήσει επενδύσεις στην επιχείρησή σας τα τελευταία πέντε (5) χρόνια;

- Για επέκταση της υπάρχουσας επιχείρησης;
 Για εκσυγχρονισμό της επιχείρησης;
 Όχι

12. Εάν η απάντησή σας είναι θετική στην ερώτηση (11), έχετε αξιοποιήσει κάποιο επιχορηγούμενο πρόγραμμα;

- Ν. 3299
 Π. Ε. Π.
 Ο. Π. Α. Α. Χ.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΔΗΜΟΥ ΟΙΤΥΛΟΥ

1. Πιστεύετε πως ο Δήμος Οιτύλου έχει αναπτύξει πρωτοβουλίες για την προβολή της πόλης και την ανάπτυξη του τουρισμού;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

2. Ο Δήμος Οιτύλου με τις ενέργειές του προσελκύει επισκέπτες;

- Ελάχιστους
- Λίγους
- Αρκετούς

3. Ποια μορφή εναλλακτικού τουρισμού μπορεί να αναπτυχθεί στο Δήμο Οιτύλου και να επιφέρει θετικά αποτελέσματα;

- Ορεινός
- Αγροτουρισμός
- Θρησκευτικός
- Αρχαιολογικός
- Κυνηγετικός

Μέχρι δύο απαντήσεις.

4. Τι πιστεύετε πως λείπει από το Οίτυλο για να γίνει πιο ελκυστική για τους τουρίστες;

- Υποδομές
- Ποιοτικά Καταλύματα
- Αναβαθμισμένες Υπηρεσίες

5. Πιστεύετε πως πρέπει να γίνουν κάποια έργα για την ανάπτυξη του τουρισμού στο Οίτυλο;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

6. Πιστεύετε πως κατά τη τουριστική σεζόν του 2007 είχαμε περισσότερους επισκέπτες στο Οίτυλο σε σχέση με την αντίστοιχη σεζόν του 2006;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

7. Εάν η απάντησή σας είναι θετική στην ερώτηση (8), που οφείλεται αυτό;

- Προβολή σε εκδηλώσεις
 Άλλοι λόγοι

8. Το τουριστικό κοινό κατά την παραμονή του στο Οίτυλο για ποιο είδος τουρισμού ενδιαφέρθηκε περισσότερο;

- Πολιτιστικό τουρισμό
 Εναλλακτικό τουρισμό: Ορεινός τουρισμός
Αρχαιολογικός τουρισμός
Θρησκευτικός τουρισμός
Αναρριχητικός τουρισμός

9. Έχετε πραγματοποιήσει επενδύσεις στην επιχείρησή σας τα τελευταία πέντε (5) χρόνια;

- Για επέκταση της υπάρχουσας επιχείρησης;
 Για εκσυγχρονισμό της επιχείρησης;
 Οχι

10. Εάν η απάντησή σας είναι θετική στην ερώτηση (11), έχετε αξιοποιήσει κάποιο επιχορηγούμενο πρόγραμμα;

- Ν. 3299
 Π. Ε. Π.
 Ο. Π. Α. Α. Χ.

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ ΕΣΟΔΩΝ - ΕΞΟΔΩΝ ΑΝΑ ΜΗΝΑ

